

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-5-038 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 22-16/273-122
Karar Tarihi : 07.04.2022

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Cengiz ÇOLAK, Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER: Zeynep ŞENGÖREN ÖZCAN, Burcu ÇALIŞKAN OLGUN,
Selçuk YILMAZ, M. Murat KARAKAYA, Büşra ÖZCAN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Netartı Bilgi Teknolojileri Anonim Şirketi
Öveçler Mahallesi Lizbon Caddesi No:39/1 Çankaya/Ankara

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILANLAR : - Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık Anonim Şirketi
Temsilcisi: Prof. Dr. Aydın ÇELEN
Alacaatlı Mahallesi, Aka Atabilge Sitesi A3 Blok No: 61
Çankaya/Ankara

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** “www.nadirkitap.com” isimli internet sitesi üzerinden ikinci el kitapların çevrim içi satış piyasasında aracılık hizmeti sağlayan Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin rakip aracı hizmet sağlayıcılar vasıtasıyla ürünlerini pazarlamak isteyen satıcı üyelerinin verilerini kendilerine sağlamayarak rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyet başvurusunda özetle; “www.nadirkitap.com” isimli internet sitesi üzerinden faaliyet gösteren Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin (NADİRKİTAP) rakip aracı hizmet sağlayıcıları vasıtasıyla ürünlerini pazarlamak isteyen satıcı üyelerinin verilerini kendilerine sağlamayarak rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 6. maddesini ihlal ettiği iddia edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Söz konusu başvuruya ilişkin olarak hazırlanan 25.08.2020 tarihli ve 2020-5-038/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurulun 03.09.2020 tarihli toplantısında görüşülmüş ve başvuruya konu iddiaya yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca 20-40/558-M sayılı karar ile NADİRKİTAP hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Anılan Kurul kararı ve Başkanlık Makamınının 04.11.2020 tarihli ve 15374 sayılı oluru uyarınca 09.11.2020 tarihinde başlatılan önaraştırma kapsamında 09.11.2020 tarihinde NADİRKİTAP'ta yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.
- (5) Yerinde inceleme sırasında ayrıca NADİRKİTAP'tan bilgi ve belge talebinde bulunulmuş olup NADİRKİTAP tarafından gönderilen bilgi ve belgeler 16.11.2020 tarih ve 12282 sayı, 03.12.2020 tarih ve 13052 sayı, 03.12.2020 tarih ve 13062 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (6) Öneraştırma kapsamında şikâyetçi teşebbüs Netartı Bilgi Teknolojileri AŞ'den (KİTANTİK/NETARTI) 11.11.2020 tarihli ve 15722 sayılı yazı ile bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Dosya kapsamında ayrıca rakipler ile ikinci el kitap satışı yapan satıcı/sahaflardan 11.11.2020 tarih ve 15729 sayı ile, 11.11.2020 tarih ve 15734 sayı ile, 16.11.2020 tarih ve 15923 sayı ile, 16.11.2020 tarih ve 15994 sayı ile, 17.11.2020 tarih ve 16018 sayı ile, 25.11.2020 tarih ve 16494 sayı ile, 25.11.2020 tarih ve 16528 sayı ile bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (7) Öneraştırma kapsamında;
- (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 19.11.2020 tarih ve 12490 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12652 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13033 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12686 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 25.11.2020 tarih ve 12718 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13089 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12696 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13054 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 26.11.2020 tarih ve 12771 sayı ile, 07.12.2020 tarih ve 13283 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 27.11.2020 tarih ve 12834 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13055 sayı ile, 08.12.2020 tarih ve 13328 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12691 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13051 sayı ile, 07.12.2020 tarih ve 13284 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 30.11.2020 tarih ve 12889 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 08.12.2020 tarih ve 13327 sayı ile, 08.12.2020 tarih ve 13347 sayı ile,
 - (.....) talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13087 sayı ile,
 - (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 18.11.2020 tarih ve 12443 sayı ile,
 - (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 19.11.2020 tarih ve 12510 sayı ile,
 - (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12668 sayı ile,
 - (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 24.11.2020 tarih ve 12670 sayı ile,
 - (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 30.11.2020 tarih ve 12887 sayı ile,
 - (.....)'den ((.....)) talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13019 sayı ile,
 - (.....)'den talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13020 sayı ile,
 - (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13021 sayı ile,
 - (.....)'dan ((.....)) talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13023 sayı ile,
 - (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13024 sayı ile,
 - (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13049 sayı ile,
 - (.....)'ndan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13050 sayı ile,

- (.....)'ten talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13053 sayı ile,
- (.....)'ten talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13056 sayı ile,
- (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13057 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13083 sayı ile,
- (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13058 sayı ile,
- (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13059 sayı ile,
- (.....)'tan ((.....)) talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13060 sayı ile,
- (.....)'den talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13061 sayı ile,
- (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13064 sayı ile,
- (.....)'den ((.....)) talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13065 sayı ile,
- (.....)'nden talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13066 sayı ile, 07.12.2020 tarih ve 13282 sayı ile,
- (.....)'nden talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13067 sayı ile,
- (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13068 sayı ile,
- (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13069 sayı ile,
- (.....)'nden talep edilen bilgi ve belgeler 03.12.2020 tarih ve 13088 sayı ile,
- (.....) yetkilisi (.....)'dan talep edilen bilgi ve belgeler 02.12.2020 tarih ve 13022 sayı ile, 03.12.2020 tarih ve 13106 sayı ile,
- (.....)'den talep edilen bilgi ve belgeler 04.12.2020 tarih ve 13134 sayı ile,
- (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 04.12.2020 tarih ve 13135 sayı ile,
- 8.12.2020 tarih ve 2020-5-038/ÖA sayılı önaraştırma raporunun tesliminden sonra ise önaraştırma sürecinde kendisine bilgi ve belge talebi gönderilmiş teşebbüslerden (.....)'tan talep edilen bilgi ve belgeler 11.12.2020 tarih ve 13502 sayı ile,

Kurum kayıtlarına girmiştir.

- (8) Şikâyete yönelik inceleme ve değerlendirmeleri içeren 08.12.2020 tarih ve 2020-5-038/ÖA sayılı önaraştırma raporu, Kurulun 17.12.2020 tarihli toplantısında görüşülerek 20-54/753-M sayı ile NADİRKİTAP hakkında 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca NADİRKİTAP'a, hakkında soruşturma başlatıldığına ve 30 gün içerisinde birinci yazılı savunmanın gönderilmesi gerektiğine dair bildirim 30.12.2020 tarihli ve 18287 sayılı yazı ile yapılmış, NADİRKİTAP'ın ilk yazılı savunması 12.02.2021 tarih ve 15073 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (9) Dosya kapsamında şikâyetçi NETARTI'nın 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca NADİRKİTAP hakkında geçici tedbir kararı alınmasına ilişkin talebi 17.12.2020 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş, Kurulun 17.12.2020 tarih ve 20-54/753-333 sayılı kararı ile NADİRKİTAP hakkında geçici tedbir uygulanmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

- (10) Soruşturma kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan veri derleme ve sayısal analizlerin zaman gerektirmesi, pandemi koşulları nedeniyle bilgi ve belge talebine ilişkin süreçlerin uzaması ve dosya kapsamında veri taşınabilirliğine ilişkin detaylı bir araştırmanın yapılmasının gerekmesi nedenleriyle 28.04.2021 tarihli ve 2020-5-038/BN-01 sayılı Bilgi Notu ile ek süre talep edilmiş, konu Kurulun 04.05.2021 tarihli toplantısında görüşülmüş, 21-25/302-M sayı ile soruşturmanın süresinin bitiminden itibaren 3 ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (11) Yürütülen soruşturma kapsamında NADİRKİTAP'a; 02.03.2021 tarih ve 21543 sayılı, 01.07.2021 tarih ve 28011 sayılı, 12.07.2021 tarih ve 28720 sayılı ve 16.07.2021 tarih ve 29102 sayılı bilgi ve belge talebi yazıları gönderilmiştir. Soruşturma kapsamında ayrıca ikinci el kitap satışına ilişkin platform hizmetleri sunan rakip teşebbüslerden, ilgili platformlarda satıcı üye olarak faaliyet gösteren sahaf ve kitabevlerinden, sıfır/yeni kitap satışı alanında faaliyet gösteren teşebbüslerden ve kitap basım ve yayını alanındaki mesleki kuruluşlardan, dernek ve birliklerden bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (12) Teşebbüslerden talep edilen bilgi ve belgelere istinaden gönderilen cevabi yazılar;
- NADİRKİTAP'tan 15.03.2021 tarih ve 15946 sayı ile, 05.07.2021 tarih ve 19290 sayı ile, 26.07.2021 tarih ve 19786 sayı ile, 02.08.2021 tarih ve 19936 sayı ile,
 - (.....) 18.03.2021 tarih ve 16096 sayı ile, 17.08.2021 tarih ve 20412 sayı ile, 26.08.2021 tarih ve 20607 sayı ile, 02.09.2021 tarih ve 20808 sayı ile,
 - (.....) 16.03.2021 tarih ve 16001 sayı ile, 13.04.2021 tarih ve 16968 sayı ile,
 - (.....) 16.03.2021 tarih ve 16004 sayı ile,
 - (.....) 17.03.2021 tarih ve 16040 sayı ile,
 - (.....) 18.03.2021 tarih ve 16069 sayı ile,
 - (.....) 18.03.2021 tarih ve 16075 sayı ile,
 - (.....) 30.03.2021 tarih ve 16567 sayı ile,
 - (.....) 31.03.2021 tarih ve 16656 sayı ile,
 - (.....) 07.04.2021 tarih ve 16848 sayı ile, 13.04.2021 tarih ve 16969 sayı ile, 01.07.2021 tarih ve 19202 sayı ile,
 - (.....) 01.07.2021 tarih ve 19194 sayı ile,
 - (.....) 13.04.2021 tarih ve 16971 sayı ile,
 - Remzi Kitabevi Neşriyat Sanayi ve Ticaret AŞ'den (REMZİ) 11.03.2021 tarih ve 15892 sayı ile,
 - Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. AŞ'den (SEÇKİN) 16.03.2021 tarih ve 15987 sayı ile,
 - Arkadaş Yayınevi'nden (ARKADAŞ) 16.03.2021 tarih ve 15995 sayı ile,
 - Kitapyurdu Yayıncılık ve İletişim AŞ'den (KİTAPYURDU) 17.03.2021 tarih ve 16020 sayı ile, 23.03.2021 tarih ve 16222 sayı ile,
 - Arasta Bilgi Teknolojileri Paz. Dağıtım Tic. ve San. Ltd. Şti.'den (ARASTA) 17.03.2021 tarih ve 16039 sayı ile,

- Kitapseç Yayıncılık Elektronik Nakliye Makina İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'den (KİTAPSEÇ) 18.03.2021 tarih ve 16072 sayı ile, 13.04.2021 tarih ve 16975 sayı ile,
- Pandora Yayın ve Kitap Hizmetleri AŞ'den (PANDORA) 18.03.2021 tarih ve 16076 sayı ile,
- Nezih Kitap Kırtasiye San. ve Tic. AŞ'den (NEZİH) 18.03.2021 tarih ve 16079 sayı ile,
- Turkuvaz Müzik Kitap Mağazacılık ve Pazarlama AŞ'den (İDEFİX/D&R) 22.03.2021 tarih ve 16175 sayı ile, 02.04.2021 tarih ve 16717 sayı ile, 12.08.2021 tarih ve 20250 sayı ile,
- Dost Kitabevi Yayınları'ndan (DOST) 26.03.2021 tarih ve 16378 sayı ile, 13.04.2021 tarih ve 16976 sayı ile,
- B.K.M. Yazılı Basım Yay. Kırt. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.'den (B.K.M.) 13.04.2021 tarih ve 16974 sayı ile,
- Artı Müzik Kitap Bilgisayar Tic. Ltd. Şti.'den (ADA) 13.04.2021 tarih ve 16978 sayı ile,
- Kitapsan Kitap Kırtasiye Kaset Tic. Ltd. Şti.'den (KİTAPSAN) 13.04.2021 tarih ve 16979 sayı ile,
- Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.'den (NOBEL) 13.04.2021 tarih ve 16980 sayı ile,
- Türkiye Eğitim Yayıncıları Derneği'nden (TEYD) 15.03.2021 tarih ve 15954 sayı ile,
- Türkiye Yayıncılar Birliği'nden 15.03.2021 tarih ve 15962 sayı ile,
- Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu'ndan (YAYFED) 16.03.2021 tarih ve 15990 sayı ile,
- Basın Yayın Birliği'nden 16.03.2021 tarih ve 16005 sayı ile,
- Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği'nden (TBYM) 22.03.2021 tarih ve 16194 sayı ile,
- (.....)'dan 12.02.2021 tarih ve 15082 sayı ile,
- (.....)'dan 15.02.2021 tarih ve 15098 sayı ile,
- (.....)'tan 15.02.2021 tarih ve 15099 sayı ile,
- (.....)'dan 16.02.2021 tarih ve 15150 sayı ile,
- (.....)'tan ((.....)) 17.02.2021 tarih ve 15187 sayı ile,
- (.....)'dan 18.02.2021 tarih ve 15246 sayı ile,
- (.....)'dan 18.02.2021 tarih ve 15247 sayı ile,
- (.....)'tan 19.02.2021 tarih ve 15286 sayı ile,
- (.....)'ten 19.02.2021 tarih ve 15292 sayı ile,
- (.....)'den 19.02.2021 tarih ve 15293 sayı ile,
- (.....)'den 22.02.2021 tarih ve 15366 sayı ile,

- (.....)'dan 22.02.2021 tarih ve 15377 sayı ile,
- (.....)'ten 01.03.2021 tarih ve 15557 sayı ile,
- (.....)'den 09.03.2021 tarih ve 15816 sayı ile, 13.04.2021 tarih ve 17010 sayı ile,
- (.....)'tan 15.03.2021 tarih ve 15960 sayı ile,
- (.....)'den ((.....)) 16.03.2021 tarih ve 15991 sayı ile,
- (.....)'dan 17.03.2021 tarih ve 16047 sayı ile,
- (.....)'tan 25.03.2021 tarih ve 16318 sayı ile,
- (.....)'ten 06.04.2021 tarih ve 16821 sayı ile,
- (.....)'den 06.04.2021 tarih ve 16823 sayı ile,
- (.....)'tan 08.04.2021 tarih ve 16877 sayı ile,
- (.....)'dan 09.04.2021 tarih ve 16901 sayı ile,
- (.....)'nden 13.04.2021 tarih ve 16993 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 16994 sayı ile,
- (.....)'nden 13.04.2021 tarih ve 16997 sayı ile,
- (.....)'nden 13.04.2021 tarih ve 16998 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 16999 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17000 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17001 sayı ile,
- (.....)'dan 13.04.2021 tarih ve 17002 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17003 sayı ile,
- (.....)'nden 13.04.2021 tarih ve 17004 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17005 sayı ile,
- (.....)'dan 13.04.2021 tarih ve 17011 sayı ile,
- (.....)'dan 13.04.2021 tarih ve 17013 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17014 sayı ile,
- (.....)'ndan 13.04.2021 tarih ve 17015 sayı ile,
- (.....)'dan 13.04.2021 tarih ve 17016 sayı ile,
- (.....)'tan 13.04.2021 tarih ve 17017 sayı ile,
- (.....)'den 13.04.2021 tarih ve 17018 sayı ile,
- (.....)'den 20.04.2021 tarih ve 17215 sayı ile,
- (.....)'den 21.05.2021 tarih ve 18003 sayı ile,
- (.....)'den 21.05.2021 tarih ve 18004 sayı ile,
- (.....)'ten 24.05.2021 tarih ve 18039 sayı ile,
- (.....)'dan 24.05.2021 tarih ve 18040 sayı ile,

- (.....)'den ((.....)) 25.05.2021 tarih ve 18093 sayı ile,
- (.....)'den 25.05.2021 tarih ve 18092 sayı ile,
- (.....)'den 25.05.2021 tarih ve 18081 sayı ile,
- (.....)'den 26.05.2021 tarih ve 18112 sayı ile,
- (.....)'tan 28.05.2021 tarih ve 18175 sayı ile,
- (.....)'dan 31.05.2021 tarih ve 18214 sayı ile,
- (.....)'tan 08.06.2021 tarih ve 18409 sayı ile,
- (.....)'nden 08.06.2021 tarih ve 18410 sayı ile,
- (.....)'nden 08.06.2021 tarih ve 18411 sayı ile,
- (.....)'tan 08.06.2021 tarih ve 18412 sayı ile,
- Mentis Bilişim ve Dış Ticaret Ltd. Şti.'den (KİBO/MENTİS) 25.08.2021 tarih ve 20590 sayı ile

Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (13) Dosya kapsamında ayrıca ilgili pazarın işleyişi, NADİRKİTAP ve NETARTI gibi platformlara kitap bilgilerinin kaydedilmesi usulü, kitap bilgilerine ilişkin veri tabanları ve Veri (Data) Hizmet Sözleşmeleri ile ilgili olarak bilgi alınması amacıyla soruşturma tarafı NADİRKİTAP ile 14.07.2021 ve 23.08.2021 tarihlerinde, şikâyetçi teşebbüs NETARTI ile 23.08.2021 tarihinde, İDEFIX ve KİBO ile ise ayrı ayrı 13.07.2021 tarihinde çevrim içi toplantılar düzenlenmiştir.
- (14) 17.09.2021 tarihli ve 2020-5-038/SR-01 sayılı Soruşturma Raporu (Rapor) 27.09.2021 tarihinde NADİRKİTAP tarafından tebellüğ edilmiştir.
- (15) NADİRKİTAP'ın talebi üzerine, Kurulun 21.10.2021 tarihli ve 21-51/724-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca ikinci yazılı savunma süresi 30 gün uzatılmıştır. Bu kapsamda, NADİRKİTAP'ın ikinci yazılı savunması, 26.11.2021 tarihli ve 23211 sayılı yazı ile kanuni süre içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (16) Akabinde hazırlanan 10.12.2021 tarihli ve 2020-5-038/EG sayılı Ek Yazılı Görüş, 15.12.2021 tarihinde NADİRKİTAP tarafından tebellüğ edilmiştir. Ek Yazılı Görüş'e karşı sunulacak üçüncü yazılı savunmanın süresi Kurulun 06.01.2022 tarihli ve 22-01/17-M sayılı kararıyla 30 gün uzatılmış olup üçüncü yazılı savunma Kurum kayıtlarına 14.02.2022 tarih ve 25376 sayı ile intikal etmiştir.
- (17) Kurulun 24.02.2022 tarih ve 22-10/138-M sayılı kararı ile sözlü savunma toplantısı tarihi 29.03.2022 olarak belirlenmiş ve ilgili tarihte sözlü savunma toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- (18) Kurul; yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a, Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı ve sözlü savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre nihai kararı tesis etmiştir.
- (19) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili rapor ve Ek Görüşte;
1. Hakkında soruşturma yürütülen Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğu,
 2. Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin, satıcı üyelerinin www.nadirkitap.com'a yükledikleri kitap verilerine erişimi ve bu verilerin taşınabilirliğini haklı bir

gerekçe olmadan engellemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde hâkim durumunu kötüye kullandığı,

3. Bahse konu eylemlerinden dolayı Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'ye 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiği,
4. Söz konusu ihlalin sonlandırmasını ve pazardaki etkin rekabetin tesis edilmesini teminen, Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin, satıcı üyelerinden bu yönde bir talep gelmesi halinde, ilgili satıcı üyelere kitap envanter verilerini doğru, anlaşılabilir, güvenli, eksiksiz bir şekilde ve uygun formatta sağlaması gerektiği

kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraf: Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ

- (20) Dosya mevcudu bilgilere göre, NADİRKİTAP¹, yeni ve ikinci el kitap satışına aracılık etmek amacıyla 2008 yılında kurulmuştur. Sonrasında, pazarın alt ürün grupları olan kitap ve dergi dışı koleksiyon ürünlerine (plak, afiş, pul, poster vb.) ilişkin de hizmet vermeye başlamıştır.
- (21) Teşebbüs, sahip olduğu "www.nadirkitap.com" isimli internet sitesi üzerinden, güncel veriler ile anlaşmalı olduğu 1.087 adet ikinci el kitap satışı yapan teşebbüse, üyelik ücreti ve satışlarından aldığı komisyon karşılığında hizmet sunmaktadır. NADİRKİTAP kendi nam ve hesabına ikinci el kitap satışı yapmamaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Yeni ve İkinci El Kitapların Satış Yöntemleri Hakkında Bilgi²

- (22) Dosya kapsamında hem doğrudan yeni kitap satışı gerçekleştiren teşebbüslerden ve sektördeki derneklerden, hem de ikinci el satışı yapan sahaflar ile kitap satışına aracılık yapan platformlardan çalışma ve gelir elde etme modellerine ilişkin bilgi talep edilmiştir.
- (23) Dosya mevcudu bilgiler kapsamında, yeni kitap basım, yayın ve dağıtımına ilişkin sektördeki temel işleyişin; üretici, dağıtıcı ve satıcı şeklinde özetlenebilecek bir tedarik zincirinden oluştuğu görülmektedir. YAYFED tarafından sunulan bilgilere göre; bu zincirde satıcı, kitapların tedarikini ulusal veya bölgesel seviyede toptancıdan yapabileceği gibi doğrudan üreticiden de gerçekleştirebilmektedir. Kitap basımının ilk halkası olan eser sahibi, kitabının üretimini doğrudan yapabileceği gibi çoğaltma ve yayma haklarını sözleşme ile devredebilir. Bu yöntem ile üretici olarak adlandırılan yayımcı veya diğer kurumlar, kitabın üretimini gerçekleştirebilir. Üretilen kitaplar için ISBN verisi ve bandrol temini gibi işlemlerin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. TBYM tarafından gönderilen cevabi yazıda, yeni kitap satıcılarının ilgili kitapları doğrudan yayınevlerinden veya dolaylı olarak dağıtım firmalarından veya toplu kitap satışı yapan mecralardan temin edebileceği bilgisine yer verilmiştir. Basın Yayın Birliği de cevabi yazısında, yayınevlerinin kendi adları altında yayınladıkları kitabın liste fiyatını

¹ 2008 yılında limited şirket olarak kurulan teşebbüs 19.07.2019 tarihinde tür değiştirerek anonim şirket halini almıştır.

² Bu başlık altında yeni kitaplar ile ikinci el kitapların tedarik süreçleri ile pazarda yer alan aracı hizmet sağlayıcıların iş modelleri hakkında bilgi verilecektir. Bu bilgilendirme esnasında çeşitli potansiyel ilgili ürünler hakkında değerlendirmelere yer verilecek olmakla birlikte, olası pazarlar hakkındaki esaslı ikame analizlerine bir sonraki bölümde yer verilerek ilgili pazar tanımlanacaktır.

belirleyerek ister kendi e-ticaret sitelerinden nihai tüketicilere doğrudan ulaştırabildikleri isterse nihai tüketicilere ulaştırılmak üzere başka dağıtımçılara satışa sunabildikleri ifade edilmiştir.

- (24) Söz konusu bilgiler bir arada değerlendirildiğinde, satış yöntemlerinin temel olarak geleneksel satış kanalı ve çevrim içi satış kanalı ile yeni ve ikinci el kitaplara ilişkin satış kanalları ekseninde farklılaştığı görülmektedir. Devam eden bölümlerde daha detaylı bir biçimde bahsedileceği üzere, yeni kitapların arz süreci, eser sahibinin eserin hakları için bir yayınevi ile anlaşması, ilgili mevzuat çerçevesinde yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin tamamlanması ile başlamakta ve ardından kitabın basımı gerçekleştirilerek yayınevi/dağıtıcı tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden satış noktalarına ulaştırılması ile tamamlanmaktadır. Söz konusu satış noktaları; geleneksel mağazalar, bir başka deyişle kitabevleri, olabileceği gibi çevrim içi kanalda hizmet veren internet siteleri de olabilmektedir. Satış noktalarından bazıları ise (örneğin D&R) hem geleneksel hem de çevrim içi kanalda satış gerçekleştirmektedir. Bunların haricinde, temel olarak kendisi adına satış yapmayan ancak kitap satışına aracılık eden, eş deyişle kitap satıcıları ile tüketicileri buluşturan, platform hizmeti/aracılık hizmeti sunucuları bulunmaktadır³.
- (25) İkinci el kitapların tedarik süreci ise temel olarak daha önce başka bir tüketici tarafından yukarıda bahsedilen aşamalar sonucunda satın alınan yeni bir kitabın ilk sahibi tarafından elden çıkarılması ve satıcıya/sahafa temin edilmesi ile başlamaktadır. Söz konusu kitabın fiyatlandırılmasında ise kitabın basım yılı, yıpranma derecesi gibi kriterlerin yanında kitabın imzalı olması veya ilk basım olması gibi hususlar da etkili olmaktadır. İkinci el kitapların tüketiciye ulaştırılmasında geleneksel kanal sahaflar ve sahaf çarşıları olmakla birlikte, son dönemde sahafların satışlarını önemli oranda çevrim içi kanala kaydirdıkları da görülmektedir. Söz konusu sahaflardan (.....) gibi bir kısmı kendi nam ve hesabına satış yaptıkları internet siteleri üzerinden çevrim içi kanalda faaliyet gösterirken büyük bir bölümü ise aracı hizmet sağlayıcıları vasıtası ile çevrim içi kanalda satış gerçekleştirmektedir. Nitekim soruşturma tarafı olan NADİRKİTAP tam da bu alanda, eş deyişle ikinci el kitapların tüketiciye ulaştırılmasında sahaflara hizmet veren bir platform niteliğindedir.
- (26) Hakkında soruşturma yürütülen NADİRKİTAP'ın esasen kitap satışına aracılık hizmeti sunan bir platform olması sebebiyle; söz konusu aracılık hizmeti daha yakından incelenecek ve benzer hizmet sunan teşebbüsler ile birlikte NADİRKİTAP'ın gelir elde etme yöntemlerine daha detaylı bir biçimde yer verilecektir.
- (27) Pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerden NADİRKİTAP, NETARTI, BUUK, KİTAPKEYFİM, ALSATKİTAP, SAHİBİNDEN, TRENDYOL DOLAP, GİTTİGİDİYOR kitapların satışına aracılık eden e-pazaryeri modelinde faaliyet gösterirken, AMAZON, N11, HEPSİBURADA, TRENDYOL sağladıkları e-pazaryeri hizmetine ek olarak kendileri de ürün satışı gerçekleştirmektedirler. Bununla birlikte, AMAZON, HEPSİBURADA ve TRENDYOL hizmet sundukları internet siteleri üzerinden ikinci el kitap satışı gerçekleştirilmediğini belirtmişlerdir. N11 ise, kitap satışı alanında kendisinin doğrudan bir faaliyeti bulunmadığını, internet siteleri üzerinden satışı yapılan yeni ve ikinci el kitapların N11'in iş ortakları tarafından gerçekleştirildiğini belirtmiştir. NADİRKİTAP, NETARTI, BUUK, KİTAPKEYFİM, ALSATKİTAP büyük

³ Söz konusu aracılık hizmeti temel olarak ürünlerin kendi nam ve hesabına satışından ziyade, ürün satıcılarını tüketiciler ile buluşturmak amacıyla sunulmakla birlikte, hem aracılık hizmeti verip hem de kendi nam ve hesabına satış gerçekleştiren platformların bulunduğu da bilinmektedir. Bunlara örnek olarak AMAZON gösterilebilir.

oranda ikinci el kitapların satışına aracılık ederken SAHİBİNDEN, GİTTİGİDİYOR, N11, TRENDYOL DOLAP'a ait internet sitelerinde ise kitapların yanı sıra başka ürünlerin de satışı gerçekleştirilmektedir. İkinci el kitap satışı faaliyetine odaklanmış olan söz konusu teşebbüslerden NADİRKİTAP, NETARTI ve KİTAPKEYFİM kurumsal kullanıcı olarak ifade edilen satıcı/sahafların satışlarına aracılık ederken BUUK ve ALSATKİTAP, daha ziyade bireysel kullanıcıların satış faaliyetine aracılık etmektedir.

- (28) Teşebbüslerin gelir elde etme yöntemleri ise aşağıdaki tabloda özetlenmektedir. Teşebbüslerin gelirleri, temel olarak, satışlar üzerinden aldıkları komisyonlardan oluşmakta; bunun yanı sıra listeleme ücreti, işlem bedeli, reklam hizmet bedeli gibi ek ücretler de talep edilebilmektedir.

Tablo 1: İkinci El Kitap Satışı Bakımından NADİRKİTAP ve Rakip Teşebbüslerin Gelir Elde Etme Yöntemleri

İkinci El Kitap Satışı Mevcut Platformlar	Güncel Komisyon Oranları (%)	Diğer Ücretler
NADİRKİTAP	(.....)	(.....)
NETARTI	(.....) ⁴	(.....) ⁵
TRENDYOL DOLAP	(.....)	
N11	(.....)	(.....)
GİTTİGİDİYOR	(.....)	(.....)
SAHİBİNDEN	(.....)	(.....)
BUUK	(.....)	(.....)
ALSATKİTAP	(.....)	(.....)
KİTAPKEYFİM	(.....)	(.....)
LETGO	(.....)	(.....)
Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen veriler		

I.2.2. İlgili Pazar

- (29) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal sonucuna ulaşılabilmesi, teşebbüsün hâkim durumda olmasına ve incelenen davranışın kötüye kullanma teşkil etmesine bağlıdır. Hâkim durum tespiti bakımından öncelikli olarak hâkim durum değerlendirmesinin yapılacağı ilgili pazar(lar)ın tanımlanması gerekmektedir. İlgili pazarın ürün ve coğrafi olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır.

I.2.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (30) İlgili ürün pazarı, belirli bir ürün ile tüketici gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından benzer olan ürünlerden oluşmakta ve özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından tüketici tarafından ikame edilebilir sayılan bütün ürünleri kapsamaktadır. İlgili ürün pazarının tespitinde dikkate alınan temel kriter talep ikamesi olmakla birlikte, talep ikamesine eşdeğer etkisinin olduğu durumlarda, talep ikamesinin yanında arz ikamesi de hesaba katılabilmektedir.
- (31) İşbu dosya özelinde, NADİRKİTAP'ın ikinci el kitapların çevrim içi satış piyasasında hâkim durumda olduğu ve kendisi dışında başka aracı hizmet sağlayıcılar vasıtasıyla

⁴ (.....)

⁵ (.....)

ürünlerini pazarlamak isteyen satıcı üyelerinin kendi ürünlerine ilişkin veri tabanlarını, kendilerine sağlamayarak rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiası incelenmektedir. Şikâyete konu davranışların, ikinci el kitapların çevrim içi satışı hizmeti kapsamında ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Ayrıca davranışları şikâyete konu olan NADİRKİTAP'ın faaliyetlerinin büyük bir kısmının da ikinci el kitap satışından oluştuğu anlaşılmaktadır⁶. Bu çerçevede, ilgili pazar tanımının başlangıç noktasını, çevrim içi (internet üzerinden/*online*) platformlar üzerinden ikinci el kitap satış hizmetleri oluşturmaktadır. Söz konusu hizmetin tüketici gözünde başka hizmetler ile ikame edilebildiği durumda, pazar tanımı, söz konusu ikame hizmetleri de kapsayacak şekilde genişletilecektir. Yapılacak değerlendirmelerde gerekli görüldüğü ölçüde arz ikamesi de dikkate alınacaktır. Bu kapsamda;

- (i) Yeni kitap satışlarının ikinci el kitap satışlarına ikame görülüp görülmeyeceği,
- (ii) Geleneksel kanaldan gerçekleşen ikinci el kitap satışlarının çevrim içi kanaldaki kitap satışlarına ikame görülüp görülemeyeceği,
- (iii) Pazaryeri platformu üzerinden gerçekleşen kitap satışlarının çevrim içi kanalda kendi nam ve hesabına satış yapan teşebbüslerin faaliyetlerine ikame görülüp görülemeyeceği ve
- (iv) Diğer çeşitli ürünlerin yanı sıra kitap satışı da gerçekleştiren pazaryeri platformlarının, sadece kitap satışı gerçekleştirilen pazaryeri platformlarına ikame görülüp görülemeyeceği

ele alınacaktır.

(i) İkinci El Kitaplar ile Yeni Kitaplar Arasındaki İkame İlişkisi

- (32) İlgili pazar tanımı kapsamında ele alınması gereken ilk husus, ikinci el kitap satışları üzerinde yeni kitap satışlarının bir rekabet baskısı oluşturup oluşturmayacağıdır. Bu değerlendirmede öncelikle arz ikamesinin daha net anlaşılabilmesi amacıyla yeni kitap basım ve dağıtım süreci hakkında bilgi verilecek ve ardından talep ikamesi değerlendirmesine geçilecektir.
- (33) İlgili sektörde, bir yazar tarafından kaleme alınan bir eser, üretimden nihai tüketiciye ulaşana kadar pek çok aşamadan geçmektedir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 20, 21, 22, 23 ve 24. maddeleri uyarınca bir eseri işleme, çoğaltma, yayma ve temsil etme gibi mali haklar münhasıran eser sahibine aittir ve bir eserin yapımcısı veya yayımcısı, ancak eser sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilmektedir. Dolayısıyla, bir yazar tarafından kaleme alınmış kitabın basılabilmesi ve dağıtılabilmesi için öncelikle eser sahibi ile yayınevi arasında mali hakları düzenleyen bir sözleşme imzalanması gerekmektedir. Mezkûr Kanun'un 44. maddesi uyarınca fikir ve sanat eserlerinin çoğaltılabilmesi ve yayımlanması, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sertifika verilmiş yerlerce yapılabilmektedir.
- (34) Kitabın baskıya gidebilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sitesinden ISBN numarası⁷ alınmakta ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu'na (YAYFED) bandrol başvurusunda bulunulmaktadır. Kitabın basılacağı adette bandrol alınarak basımı gerçekleştirilen kitaplara yapıştırılmaktadır. Yayınevleri tarafından basılan eserler;

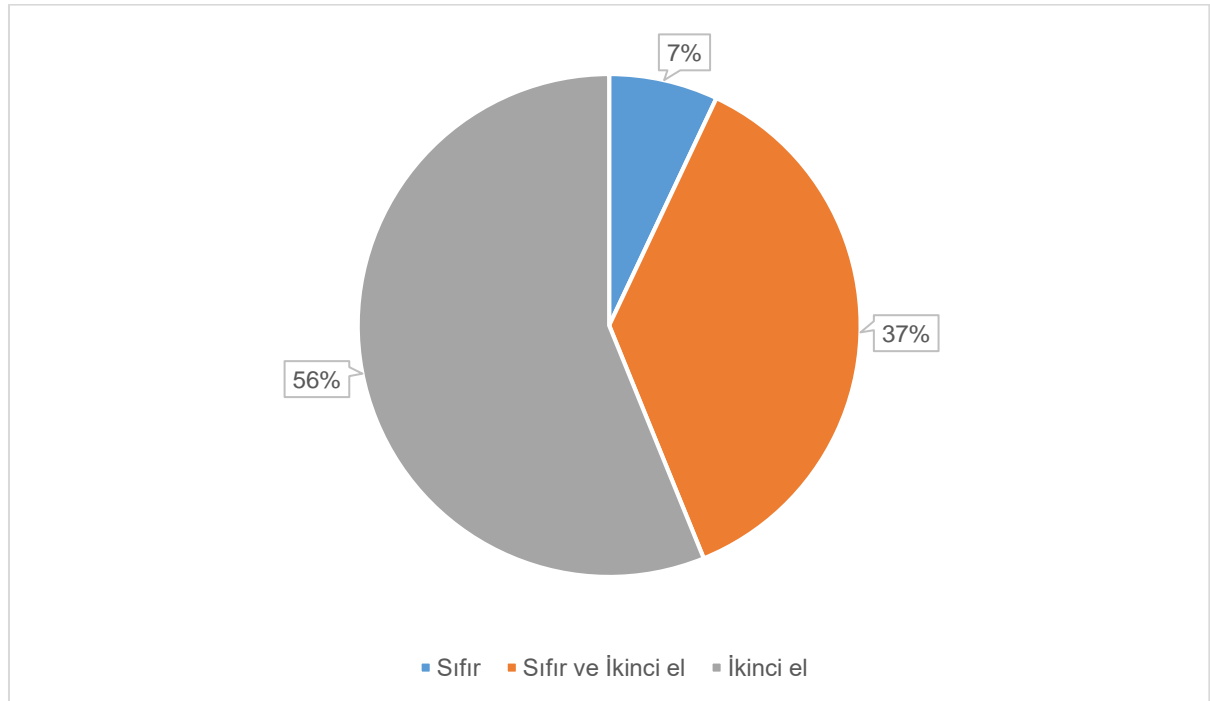
⁶ NADİRKİTAP üzerinden yeni kitapların satışı da gerçekleşmekle birlikte bunun, teşebbüsün gelirleri içerisindeki oranı 2019 yılında %(...)'dir.

⁷ ISBN (*International Standard Book Number*) 1972 yılında Uluslararası Standartlar Organizasyonu (ISO) tarafından hazırlanan ve üye ülkelerin onayı ile yürürlüğe giren bir kitap numaralama sistemidir.

kitap haline getirildikten sonra doğrudan ya da dağıtıcılar vasıtasıyla kitabeveleri, fuarlar, zincir marketler, çevrim içi satış kanalları ve diğer satış noktalarına ulaştırılmaktadır. Yayınevleri tarafından dağıtıcılara veya doğrudan kitap satışı gerçekleştiren teşebbüslere yapılan satışlar, genellikle yayınevlerince telif oranına, kâğıt cinsi, miktarı ve kullanılan sarf malzemelerine göre belirlenen etiket/liste fiyatı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Kitabı nihai tüketiciye ulaştıran teşebbüsler ise yayınevinden veya dağıtıcıdan temin ettikleri bedelin üzerine belirli bir kâr marjı koyarak satış yapmaktadırlar. Yukarıda yer verilen bilgilerden anlaşılacağı üzere; kitap sektörü yayınevleri, dağıtıcılar, kitabeveleri, diğer fiziki satış noktaları ve çevrim içi kanalda satış gerçekleştiren teşebbüsleri bünyesinde barındırmaktadır.

- (35) Dolayısıyla yeni kitap satmak isteyen bir kitabevelinin yeni kitap dağıtıcısı veya yayıneviyle dikey bir ilişkide bulunması ve satacağı ürünleri bu kanallardan temin etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ikinci el kitap satışı bakımından bu şekilde detaylı bir yasal düzenleme bulunmamakta, ikinci el kitap satışı gerçekleştiren satış noktaları ya da bilinen adıyla sahaflar, kitaplarını yukarıda açıklanan aşamalar sonucunda yayınevleri veya dağıtıcılardan temin etmemektedir. Sahafların satacakları kitapları temin ettiği temel kanal, yeni kitapları satın almış ve okumuş tüketicilerdir. Dolayısıyla yeni kitap satışı ve ikinci el kitap satışı; satış noktaları, bu satış noktalarının iş modelleri ve ürün temin kaynakları bakımından birbirinden önemli ölçüde farklılaşmaktadır.
- (36) Bununla birlikte; ikinci el kitaplar ile yeni kitapların geleneksel kanalda bir arada sunulabildiği, bazı perakendecilerin sadece yeni kitap satmayı tercih ettiği ve bazılarının ise sadece ikinci el kitap sattığı görülmektedir. Soruşturma sürecinde sahaflara; sıfır kitap satışı yapıp yapmadıkları, yapıyorsa bunun ticaret hacimleri içindeki yeri ve çevrim içi sıfır veya ikinci el kitap satışı gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri sorulmuştur. İlgili soruya ilişkin görüş beyan eden teşebbüslerin cevapları aşağıdaki grafikte özetlenmektedir:

Grafik 1: Yeni, İkinci El ve Her İkisinin Satışını Gerçekleştiren Sahafların Dağılımı

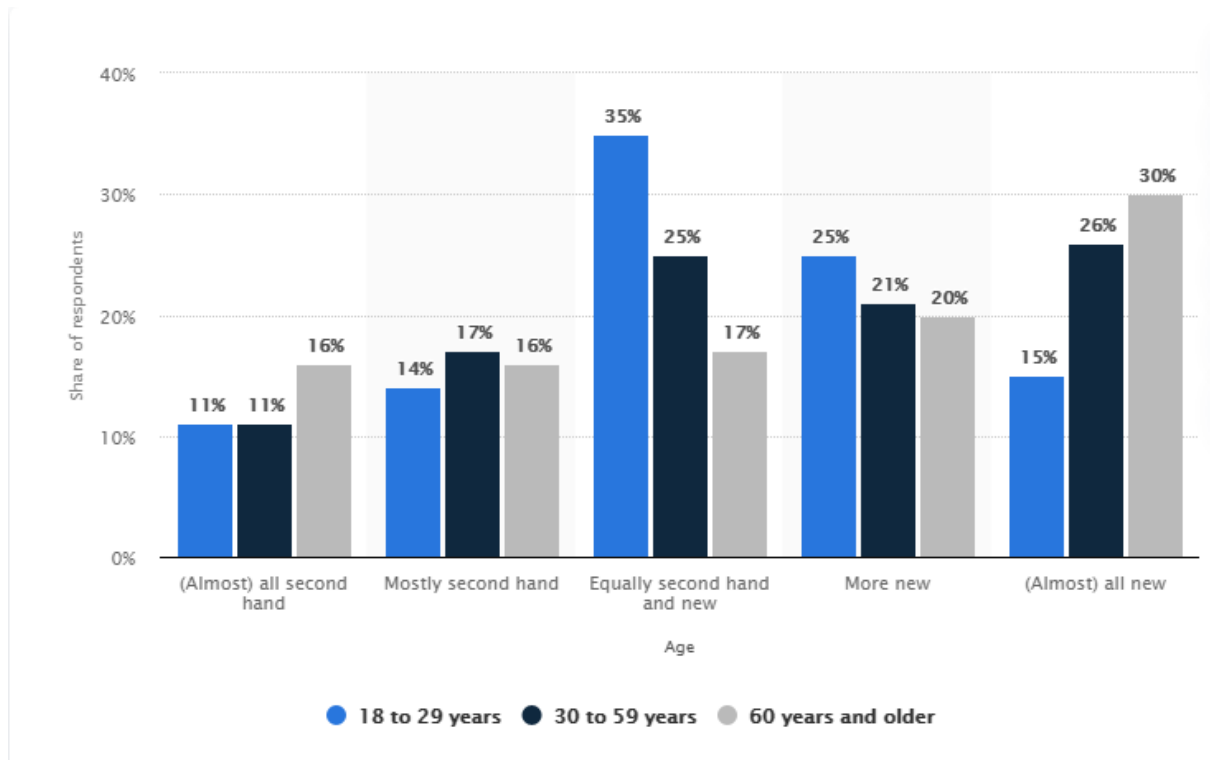
Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler ile yapılan hesaplamalar

- (37) Buna göre soruşturma aşamasında 41, önaraştırma aşamasında ise 26 olmak üzere; perakende olarak satış gerçekleştiren toplam 67 sahafa/satıcıya sıfır kitap satışı gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorulmuştur. Bahsi geçen sahalardan 10 tanesi soruyu cevapsız bırakmıştır. Geriye kalan 57 sahaftan 21 tanesi, ikinci el ile birlikte sıfır kitap satışı da gerçekleştirdiğini ifade ederken toplam satış hacimleri içerisinde sıfır kitap satışının oranını yüzde 50 ve üzerinde beyan eden yalnızca 3 sahaf bulunmaktadır. Yalnızca sıfır kitap satışı gerçekleştiren satıcı sayısı ise sadece 4'tür. Diğer 32 sahaf ise sıfır kitap satışı gerçekleştirmediğini, yalnızca ikinci el kitap satışı gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.
- (38) Dolayısıyla, teşebbüslerin hem yeni hem de ikinci el kitap satmaktan ziyade ikinci el kitap satışı faaliyetlerine ağırlık verdikleri görülmektedir. Bu tercihte ise kitap temin kaynakları süreci ve arz yapısında yukarıda detaylandırılan farklılıkların etkili olduğu değerlendirilmektedir. Diğer taraftan bu sahafların tamamının, çevrim içi kanaldan satış yaptığı ve geleneksel kanaldan satış yapanların sayısının oldukça az olduğu anlaşılmıştır.
- (39) Diğer taraftan arz ikamesi bakımından NADİRKİTAP'ın savunmasında da yer bulan bir hususa bu başlık altında değinilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir. NADİRKİTAP tarafından; yeni kitap satış alanında çevrim içi platform olarak faaliyet yürüten bazı internet sitelerinin ikinci el kitap satmaya başlamasının önünde herhangi bir engel olmadığı, yeni kitap satışı alanında faaliyet yürüten KİTAPYURDU'nun aynı zamanda sahibi olduğu www.sahaf.com üzerinden ikinci el kitap satışı gerçekleştirdiği, benzer şekilde AMAZON'un www.amazon.com.tr üzerinden sadece yeni kitap satışı gerçekleştirmesine rağmen amazon.com sitesinde olduğu gibi ikinci el kitapları satmaya başlamasının mümkün olduğu ifade edilmiştir.
- (40) Söz konusu değerlendirmenin yapılabilmesi için pazarın bir tarafını oluşturan ve aracı hizmet sağlayıcı konumundaki internet sitelerine kayıtlı olarak faaliyet yürüten sahaf sayısının dikkate alınması gerekmektedir. Pazara yeni giren bir teşebbüsün, etkin olarak rekabet etme imkânı elde ettiği bir ihtimalde dahi internet sitesinde kayıtlı olarak faaliyet yürütecek yeterli sahaf sayısını elde etmesi zorluk arz edebilecektir. Diğer bir ifadeyle, birçok sahafın, tüketici tarafından tercihe elverişli şekilde listelenmesi, pazara yeni giren bir teşebbüs için ilk anda mümkün olmayabilecektir. Nitekim bahsedilen bu zorluk, ikinci el kitap satışı alanında daha da ön plana çıkmaktadır. Yukarıda işaret edilen bilgiler kapsamında, sıfır kitapların dağıtım kanallarına ya da yayınevlerine ulaşmak, ikinci el kitap satışı gerçekleştiren sahalara ulaşmaktan daha az maliyetli olabilmektedir.
- (41) Diğer taraftan Grafik 1'de yeni, ikinci el ve her ikisinin satışını gerçekleştiren sahafların dağılımı gösterilmiştir. Buna göre sadece ikinci el kitap satışı gerçekleştiren sahafların sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Eş deyişle, teşebbüslerin hem yeni hem de ikinci el kitap satmaktan ziyade, faaliyetlerinde ikinci el kitap satışına ağırlık verdikleri görülmüştür. Bu kapsamda, sadece ikinci el kitap satışı alanında faaliyet yürüten ve sayıları diğerlerine göre fazla olan sahaf sayısı dikkate alındığında, pazara yeni giren bir platformun tüketiciye tercihli olarak sahaf listelemesi pazara giriş bakımından bir engel olarak değerlendirilebilecektir.
- (42) Yukarıda yer verilen açıklamalar neticesinde, yeni kitapların satışı ile ikinci el kitapların satışı arasında arz bakımından bir ikame ilişkisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle bu bölümün devamında; yeni kitaplar ile ikinci el kitaplar arasında talep ikamesinin bulunup bulunmadığı ele alınacaktır. Bu çerçevede öncelikle, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların çevrim içi kanaldaki satışı ve ikinci el pazarının yapısına ilişkin

bilgi verilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Geleneksel kanalda faaliyet yürüten bir tedarikçinin, çevrim içi kanalda faaliyet göstermesinin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ayrıca ikinci el kitapların, tüketicisine ulaşması bakımından çevrim içi kanalın, sürece etkinlik kazandırdığı da görülmektedir. Çünkü e-ticaret vasıtasıyla dağıtımda engel teşkil edebilecek coğrafi sınırlar ortadan kaldırılmaktadır. Örneğin, farklı bir şehirde ikamet eden bir koleksiyoncunun, çevrim içi kanal üzerinden kütüphanesine katmak istediği ikinci el bir kitabı kolaylıkla satın alması mümkündür. Ayrıca normalde ticari faaliyete konu olması mümkün olmayan atıl durumdaki ikinci el kitapların da çevrim içi yollarla satılması söz konusu olabilmektedir⁸. Bu bakımdan e-ticaretin gelişmesi, ikinci el kitap pazarının gelişiminde önemli bir rol oynamıştır⁹. Yukarıda yer verilen çevrim içi kanaldaki gelişmeler, tüketicilerin ikinci el ürünlere ulaşımını kolaylaştırmıştır.

- (43) İkinci el kitap pazarının büyüklüğüne ilişkin resmi bir istatistik bulunmamaktadır. Ancak Statista tarafından yapılan bir çalışma, Birleşik Krallık ve ABD'deki tüketicilerin her yaş grubu bakımından %20 ile %30'unun yeni kitap yerine ikinci el kitabı tercih ettiğini göstermektedir:

Grafik 2: "Basılı Kitaplarınızdan Kaç Tanesini İkinci El Alıyorsunuz?"

Kaynak: <https://www.statista.com/statistics/705813/consumers-purchase-second-hand-print-books-by-age/> (Erişim tarihi: 18.11.2020)

- (44) Tüketicilerin ikinci el ürün tercih etmesinde çeşitli etmenler rol oynamakta ve bunlardan ilki ve en çok vurgulananı ürünün fiyatı olmaktadır. Sürekli baskısı yapılan kitaplar bakımından ikinci el ürünler, yenilerine kıyasla önemli ölçüde fiyat avantajına sahip olabilmektedir. Yine özellikle ithal kitaplar, yabancı dilde basılan kitaplar bakımdan da ikinci el ürünler, daha avantajlı fiyatlara satın alınabilmektedir. Bununla birlikte ikinci el

⁸ <https://www.propertychronicle.com/rise-of-the-second-hand-book-market/#mailing-signup> (Erişim tarihi: 18.11.2018)

⁹ <https://www.bbc.com/news/business-46386557> (Erişim tarihi: 22.11.2020)

kitap tercihindeki tek kriter fiyat olmamakta; kimi tüketici yaşanmışlık hissini sevdiği, kimi tüketici çevrenin korunmasına olan yüksek duyarlılığı sebebiyle ikinci el ürünleri tercih etmektedir. Ayrıca, antika değeri taşıyan, imzalı, ilk basım veya sınırlı sayıda baskısı bulunan kitaplar bakımından ise ikinci el kitapların yeni kitaplar ile ikamesi bulunmamakta, bu kitaplar bakımından tüketici kendisi için taşıdığı özel değer sebebiyle ikinci el kitaplara yönelmektedir. Nitekim bu eserlerin fiyatları, yeni basım muadillerine göre bir hayli yüksek olabilmektedir. Bu hususa bir örnek teşkil etmesi bakımından aşağıda, Türk Edebiyatının sevilen eserlerinden olan “Saatleri Ayarlama Enstitüsü” isimli kitabın, www.nadirkitap.com üzerinde satışı yapılan üç ayrı versiyonunun ve aynı eserin AMAZON ve D&R üzerinden satılan yeni basımlarının ekran görüntülerine yer verilmiştir. Söz konusu görüntüler incelendiğinde, [nadirkitap.com](http://www.nadirkitap.com) üzerinden satışı yapılan 1961 basımı ikinci el kitabın 750 TL olduğu, bununla birlikte yine aynı sitede satışı yapılan 2021 basım yeni versiyonun ise 35 TL olduğu görülmektedir. Aynı kitabın 2009 basım ikinci eli ise 20 TL’dir. Söz konusu kitabın 2021 tarihli yeni basımının; AMAZON’da 42TL, D&R’da ise 34,5 TL olarak fiyatlandırıldığı anlaşılmaktadır.

22-16/273-122

Şekil 1: "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" İsimli Kitabın İkinci El ve Yeni Kitap Fiyatlarına İlişkin Ekran Görüntüleri

NADIRKITAP Kategoriler - Kitap Satıcıları Hoş geldiniz, Kayıt Ol | Giriş Yap Bana Özel - Sepetim (0)

Satışta olan 10.131.403 kitap içinde **ARA** [Detaylı Ara](#)

Edebiyat > Roman > Yeni

Saatleri Ayarlama Enstitüsü
TANPINAR, AHMET HAMDI
750,00 TL

Ürün Kodu : 19491737 Dili : Türkçe
Stokta : 1 adet var Cildi : Karton Kapaklı
Çeviren : - ISBN NO : -
Hazırlayan : - Durum : İkinci El
Yayınevi : Remzi Kitabevi, 1961 Kargo : **Ücretsiz** Çok İyi
Yayın Yeri : İstanbul

[Sepete Ekle](#) [Satıcıya soru sor](#)

[Açıklama](#) [Satıcı Hakkında](#) [Fotoğraf](#)

* sayfa: 13x19,5 cm

Martı Kitap Plak
1944 yılında 1690 baskın

Martı Kitap Plak tüm Türkiye'ye Aras Kargo & NadirKitap anlaşması ile gönderim yapmaktadır;

Tek kitap kargo ücreti: 12,50 TL(KDV dahil)
2 ve daha fazla kitap: 14,50 TL (Adet limiti olmaksızın, KDV dahil)

Martı Kitap Plak kendi ürünlerinden yapılan 80 TL ve üzeri yurtiçi alımlarda kargo ücretini karşılamaktadır.

Daha fazla bilgi

[Tüm Kitaplarına Gözet](#)

[Elemere](#)

[Hakkındaki Yorumlar](#)

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ
AHMET HAMDI TANPINAR
20,00 TL

Ürün Kodu : 23237168 Dili : Türkçe
Stokta : 1 adet var Cildi : Karton Kapaklı
Çeviren : - ISBN NO : -
Hazırlayan : - Durum : İkinci El
Yayınevi : DERGAH YAYINLARI, 2009 Kargo : **Alçaya Al**
Yayın Yeri : -

[Sepete Ekle](#) [Satıcıya soru sor](#)

[Açıklama](#) [Satıcı Hakkında](#) [Fotoğraf](#)

368 sayfa: 13x19 cm

Onbeği Sahaf
56078 yılında 1468 baskın

Onbeği Sahaf tüm Türkiye'ye Aras Kargo & NadirKitap anlaşması ile gönderim yapmaktadır;

Tek kitap kargo ücreti: 12,50 TL(KDV dahil)
2 ve daha fazla kitap: 14,50 TL (Adet limiti olmaksızın, KDV dahil)

Daha fazla bilgi

[Tüm Kitaplarına Gözet](#)

[Elemere](#)

[Hakkındaki Yorumlar](#)

NADIRKITAP Kategoriler - Kitap Satıcıları Hoş geldiniz, Kayıt Ol | Giriş Yap Bana Özel - Sepetim (0)

Satışta olan 10.131.403 kitap içinde **ARA** [Detaylı Ara](#)

Edebiyat > Roman > Yeni

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ
AHMET HAMDI TANPINAR
35,00 TL

Ürün Kodu : 23981704 Dili : Türkçe
Stokta : 1 adet var Cildi : Karton Kapaklı
Çeviren : - ISBN NO : -
Hazırlayan : - Durum : Yeni
Yayınevi : DERGAH YAYINLARI, 2021 Kargo : **Alçaya Al**
Yayın Yeri : İSTANBUL

[Sepete Ekle](#) [Satıcıya soru sor](#)

[Açıklama](#) [Satıcı Hakkında](#) [Fotoğraf](#)

382 sayfa: 13,5x21 cm

Ankara Mert Kitabevi
1024 yılında 1410 baskın

Ankara Mert Kitabevi tüm Türkiye'ye Aras Kargo & NadirKitap anlaşması ile gönderim yapmaktadır;

Tek kitap kargo ücreti: 12,50 TL(KDV dahil)
2 ve daha fazla kitap: 14,50 TL (Adet limiti olmaksızın, KDV dahil)

Ankara Mert Kitabevi kendi ürünlerinden yapılan 100 TL ve üzeri yurtiçi alımlarda kargo ücretini karşılamaktadır.

Daha fazla bilgi

[Tüm Kitaplarına Gözet](#)

[Elemere](#)

[Hakkındaki Yorumlar](#)

22-16/273-122

amazon.com.tr Merhaba
Teslimat adresini seçin Kitaplar saatlere ayarlama enstitüsü - ahmet hamdi tanpınar

Tümü Satış Yap Çok Satanlar Prime Moda Yeni Çıkanlar Müşteri Hizmetleri Elektronik Kitap Bilgisayar Kişisel Bakım ve Kosmetik Hediye Fikirleri Ev ve Yaşam

Kitap Çok Satanlar Yabancı Dilde Kitaplar Çocuk Kitapları Edebiyat ve Kurgu Ders Kitapları İş ve Ekonomi Siyaset ve Felsefe

18 sonuç arasından 1-16 arası gösteriliyor. Aranılan ürün: "saatlere ayarlama enstitüsü - ahmet hamdi tanpınar"

Kargo Seçeneği
 50 TL Üzeri Kargo BEDAVA Kapsamında
Amazon tarafından gönderilen ve 29 € üzeri tüm siparişlerde, tüm müşterilerimiz için

Teslimat Günü
 En Geç Yarın Teslimat

Amazon Tarafından Gönderilir
 Amazon Tarafından Gönderilir

Kategori
Edebiyat ve Kurgu

Müşteri Yorumu
★★★★☆ ve Üzeri
★★★★☆ ve Üzeri
★★★★☆ ve Üzeri
★★★★☆ ve Üzeri

Fiyat
 En Fazla 20 TL
 20 - 100 TL
 100 - 200 TL
 500 TL ve Üzeri

TLMin TLMaks. Git

Kitap Formatı
 ciltsiz

Yazar
Ahmet Hamdi Tanpınar

Yabancı Kitap Dili
 Türkçe
 İngilizce

Saatleri Ayarlama Enstitüsü
Ahmet Hamdi Tanpınar | 28 Nisan 2015
★★★★☆ ~ 162
Kağıt Kapak 42,90 TL 46,00 TL
Kargo BEDAVA
Stokta sadece 14 adet kaldı.

Huzur
Ahmet Hamdi Tanpınar | 6 Mart 2016
★★★★☆ ~ 26
Ciltsiz 32,91 TL 48,00 TL
Hızlı teslimat seçeneği ile Yarın, 4 Ağustos tarihinde teslim alın.
Amazon tarafından gönderilen ilk siparişinizde Standart teslimat ile Kargo BEDAVA.

Bütün Şiirleri
Ahmet Hamdi Tanpınar | 1 Ekim 2005
★★★★☆ ~ 10
Ciltsiz 14,29 TL 22,00 TL
5 ürün alana %5 indirim
Hızlı teslimat seçeneği ile Yarın, 4 Ağustos tarihinde teslim alın.
Amazon tarafından gönderilen ilk siparişinizde Standart teslimat ile Kargo BEDAVA.

D&R
MENÜ
HANGİ ÜRÜNÜ ARIYORSUN?
ARA

ANASAYFA > Kitap > Edebiyat > Roman > Türk Klasik

Saatleri Ayarlama Enstitüsü

★★★★☆ 7/10 - 108 Kişi FAVORİLERİME EKLE

Yazar: Ahmet Hamdi Tanpınar

Yayınnevi: Dergah Yayınları

İnce Kapak

34,50 TL **SEPETE EKLE**

~~46,00 TL~~ -%25 **FIYATI DÜŞÜNCE UYAR**

Standart Teslimat
04 Ağustos - 09 Ağustos
*50 TL üzeri bedava!

Sizin İçin Seçtiğimiz Kitaplar için tıklayın!

50 TL üstü standart teslimatı siparişlerde kargo bedava!

Kaynak:

<https://www.nadirkitap.com/saatleri-ayarlama-enstitusu-ahmet-hamdi-tanpınar-kitap23981704.html>

<https://www.nadirkitap.com/saatleri-ayarlama-enstitusu-tanpınar-ahmet-hamdi-kitap19491737.html>

<https://www.nadirkitap.com/saatleri-ayarlama-enstitusu-ahmet-hamdi-tanpınar-kitap23237168.html>

<https://www.dr.com.tr/Kitap/Saatleri-Ayarlama-Enstitusu/Edebiyat/Roman/Turk-Klasik/urunno=000000027135>

https://www.amazon.com.tr/s?k=saatlere+ayarlama+enstit%C3%BCs%C3%BC+-+ahmet+hamdi+tanp%C4%B1nar&i=stripbooks&_mk_tr_TR=%C3%85M%C3%85%C5%BD%C3%95%C3%91&crd=31IG4DKPU0EHK&sprefix=saatlere+ayarlama+ens%2Cstripbooks%2C252&ref=nb_sb_ss_ts-doa-p_2_21 (Erişim Tarihi: 03.08.2021)

- (45) Bu aşamada ayrıca belirtilmesi gereken husus, ikinci el kitaplar ile yeni kitaplar arasındaki ikame ilişkisinin, kitabın kullanım amacı ve kategorisine göre değişebileceğidir. Dosya konusu soruşturma kapsamında pazar tanımının, kitap kategorileri bazında ayrılmasına gerek görülmemekle birlikte, pazardaki tercihlerin daha iyi anlaşılabilmesi bakımından bazı örneklerin verilmesinin yararlı olabileceği değerlendirilmektedir. Örneğin; eğitim kitaplarının, işlem görmemesi tercih edilmekte ve bu sebeple, ikinci el bir eğitim kitabı ile -her ne kadar fiyatı çok daha uygun olsa da- yeni bir eğitim kitabı arasındaki ikame ilişkisi sınırlı düzeyde kalmaktadır. Bu nitelikteki kitaplar bakımından, tüketicinin kararını etkileyecek fiyat dışı en önemli unsur, kitabın yıpranma payıdır. Buna karşın, bazı kitaplar bakımından, yıpranma payına veya kitabın daha önceden kullanılmış olmasına önem verilmemektedir. Örnek olarak, roman kategorisindeki kitaplar bu kapsamda ele alınabilecektir. Diğer taraftan, bazı kategoriler ve kullanım amaçları bakımından tersine bir yaklaşım söz konusudur. Tüketicilerin, koleksiyon yapmak amacıyla bazı ikinci el kitaplara olan ilgisinin daha yoğun olduğu görülebilmektedir. Bir kitabın birinci basımını elde etmek isteyen bir okur veya aynı kitabın çeşitli baskılarını koleksiyon amacıyla satın alan bir okur bakımından, yukarıda da belirtildiği üzere, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların ikame olması mümkün değildir.
- (46) Bu bilgilerden hareketle, ikinci el tercih eden tüketicileri temel almanın ve iki alt gruba ayırmanın mümkün olduğu değerlendirilmektedir. İlk tüketici grubu bakımından, ikinci el tercihindeki en önemli kriter fiyat olmakta ve tüketici ikinci el ürünü yalnızca fiyatının yeni kitaplara göre daha uygun olması sebebiyle tercih etmektedir. İkinci tüketici grubu bakımından ise fiyat dışındaki parametreler daha ağır basmaktadır. İkinci el tüketimin tercih edilmesinde, fiyat dışında etki eden başlıca parametreler; çevreyi koruma bilinci, geri dönüşüme verilen önem ve özellikle son yıllarda yaygınlaşan tüketim alışkanlıklarıdır. “Sürdürülebilir tüketim”, “mütevazı tüketim” gibi kavramların günümüzde daha çok kişi tarafından benimsendiği ve bu çerçevede kullanılmış ürünlerin atık/artık olarak görülmek yerine bilinçli olarak tercih edildiği anlaşılmaktadır¹⁰. Yine yapılan bazı araştırmalar; tüketicilerin fiyat motivasyonu dışında, ekolojik nedenler, ürünlerin pazardaki standartlaşmış görünümünün dışında olması, nostaljik his, ürünün orijinalliği, sosyal etkileşim gibi nedenlerle ikinci el ürünlere yöneldiğini göstermektedir¹¹. Bir başka araştırma ise ikinci el tüketimin, ekonomik motivasyonlar dışında sosyal ve nostaljik sebeplerle de tercih edildiğini, bu tüketicilerin belli bir yaşam standardını temsil etmek istediklerini ortaya koymaktadır¹². Kitap özelinde bakıldığında ise, tüketicilerin ikinci el tercihlerinde yukarıdaki faktörlere ek olarak; yaşanmışlık hissi, diğer okuyucuların aldıkları notlar, bu sayede oluşan başka okuyucularla ortak paylaşım duygusu gibi hususlar da etkili olmaktadır.
- (47) Fiyat dışındaki parametreler ile hareket eden tüketici; gerek yaşanmışlık hissine verdiği değer, bir başka okuyucu ile aynı hisleri paylaşmak ve kenara alınan notları okumak gibi nostaljik sebeplerden, gerek tüketimin azaltılması gibi çevre koruma bilincinden, gerekse de sahafların bulunduğu çarşıları, mahalleleri gezmek, sahaflar ile sohbet etmek gibi sosyal sebeplerden ikinci el tüketime yönelmektedir. Bu noktada tüketici,

¹⁰ SABA, C. (2019), “Sürdürülebilir Tüketim Bağlamında Yeşil Tüketim”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi*, Ankara, s. 46.

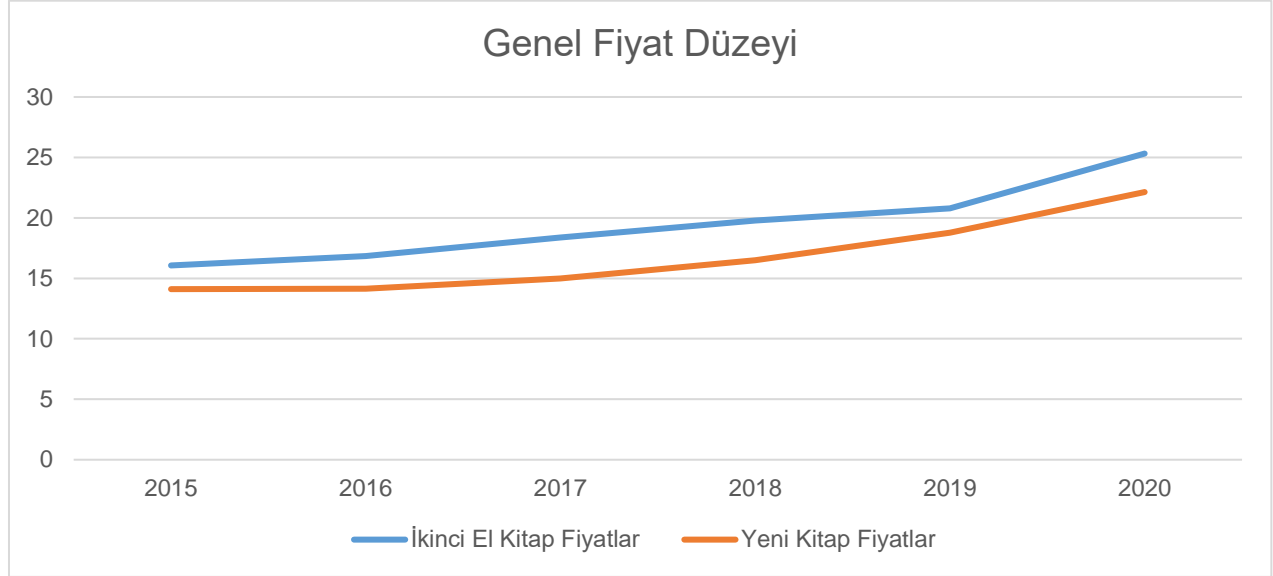
¹¹ GUIOT, D., ROUX, D. (2010), “A second-hand shoppers’ motivation scale: Antecedents, consequences, and implications for retailers.” *Journal of Retailing* 86 (4): 355–371, s. 357-360.

¹² STEFFEN, A (2016), “Second-hand consumption as a lifestyle choice” *The 21st Century Consumer: Vulnerable, Responsible, Transparent?: Session Reports of the International Conference on Consumer Research (ICCR) 2016 içinde: DOI 10.15501/iccr2016reports : September 26-27,2016, Bonn, Germany.*

satın alma davranışına ikinci el ile yeni kitapların fiyatları arasında bir karşılaştırma yaparak değil doğrudan ikinci el ürün almak fikri ile başlamaktadır. Bu nedenle, söz konusu tüketicilerin, yeni kitapların fiyatları ikinci el kitaplara oldukça yakın hatta ikinci el kitaplar ile aynı olsa bile yeni kitap satın almayı tercih etmeyecekleri söylenebilecektir. Ayrıca bu tüketici grubu içerisinde antika ve koleksiyon amacıyla ikinci el kitap satın alan tüketiciler yer almakta ve yukarıda da belirtildiği üzere bu müşteriler bakımından yeni kitaplar, fiyatları ne kadar uygun olursa olsun ikame teşkil etmemektedir.

- (48) Bu noktada, pazarın tanımlanması bakımından önem teşkil eden husus; ilk olarak tüketicilerin ne kadarlık bir bölümünün fiyat temelli ve ne kadarlık bir kısmının ise fiyat dışı parametreler temelli hareket ettiğinin belirlenmesidir. Zira ikinci el kitap satın alan tüketicilerin büyük bir kısmı bakımından, fiyat dışı parametreler ağırlıklı ise, pazardaki ikame ilişkisinin çok zayıf, hatta mümkün olmadığı ifade edilebilecektir. İlgili pazarın tespiti amacıyla; eğer tüketicilerin kayda değer bir bölümü, ikinci el kitap tercihlerini fiyata bağlıyor ise ikinci el kitaplarda gerçekleşecek farazi bir fiyat artışı sonucunda tüketicilerin yeni kitap tercih edip etmeyeceklerinin belirlenmesi gerekmektedir. Ancak sektörde, söz konusu tüketici ağırlıklarını doğrudan belirlemeye imkân verecek bir veriye ulaşılması mümkün olmamıştır. Bununla birlikte, dosya konusu soruşturma kapsamında hem ikinci el kitap satışına aracılık gerçekleştiren platformlardan hem de yeni kitap satışı gerçekleştiren teşebbüslerden, 2015 yılından bu yana “kültür yayınları”, “eğitim yayınları” ve “diğer (akademik, yabancı dilde kitaplar)” olarak belirlenmiş kategorilerde kitap satış adet ve tutarlarına ilişkin bilgi talep edilmiştir. Bu verilerden hareketle, her bir kategori bakımından yıllara göre yeni ve ikinci el kitapların ortalama fiyatları hesaplanmıştır.
- (49) Toplanan verilere göre hesaplanan ve 2015 yılından itibaren oluşan ortalama fiyat düzeyini gösteren Grafik 3 incelendiğinde; ikinci el kitapların ortalama fiyatlarının, yeni kitaplardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, pazarda satışı gerçekleşen ikinci el kitapların, ortalama olarak, yeni kitaplara göre daha pahalı olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu durum; ikinci el kitapların, fiyatlarının genel olarak daha düşük olduğu ve bu nedenle tercih edildikleri yönündeki yaygın kanının aksini işaret etmektedir. Ayrıca yeni ve ikinci el kitaplar arasındaki fiyat farklılığı, 2015 yılından itibaren sırayla; %13,9; %19; %22,5; %19,8; %10,8; %10,4 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla yeni ve ikinci el kitap fiyatlarının birbirlerini istikrarlı bir şekilde takip ettiğini söylemek de mümkün değildir.

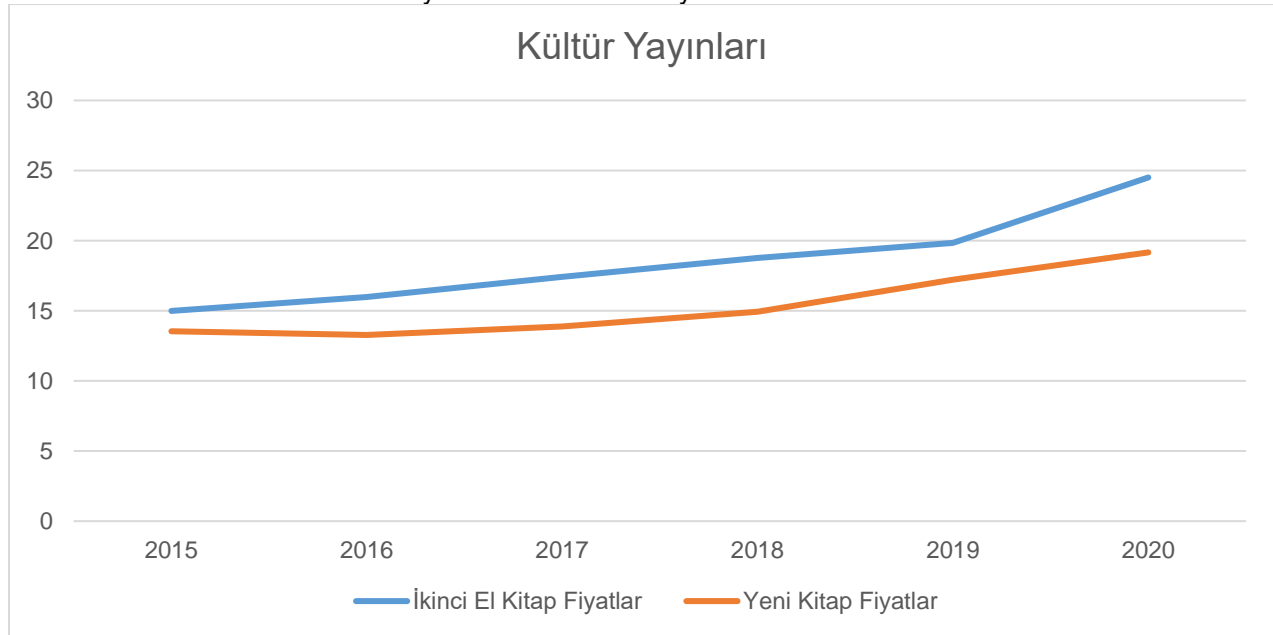
Grafik 3: Yeni ve İkinci El Kitapların Ortalama Fiyatları

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (50) Fiyat düzeyleri kategori bazında karşılaştırıldığında da benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Aşağıdaki grafiklerde, kültür yayınları (Yetişkin kurgu-edebiyat, yetişkin kurgu dışı- inceleme, araştırma vb.), inanç ve çocuk/ilk gençlik); eğitim yayınları ve diğer (akademik, yabancı dil öğretim, yabancı dilde basılan kitaplar) şeklinde sınıflandırılan kitapların ortalama fiyatlarına yer verilmektedir.
- (51) Kültür yayınları bakımından ikinci el kitaplar, yeni kitaplara göre daha yüksek fiyatlara satılmıştır. Aradaki fiyat farkı ise %10 ile %27 arasında değişmiştir. Dolayısıyla yeni kitap ve ikinci el kitaplar arasında da istikrarlı bir fiyat farklılığının oluşmadığı değerlendirilmektedir.

Grafik 4: Yeni ve İkinci El Kültür Yayınlarının Ortalama Fiyatları

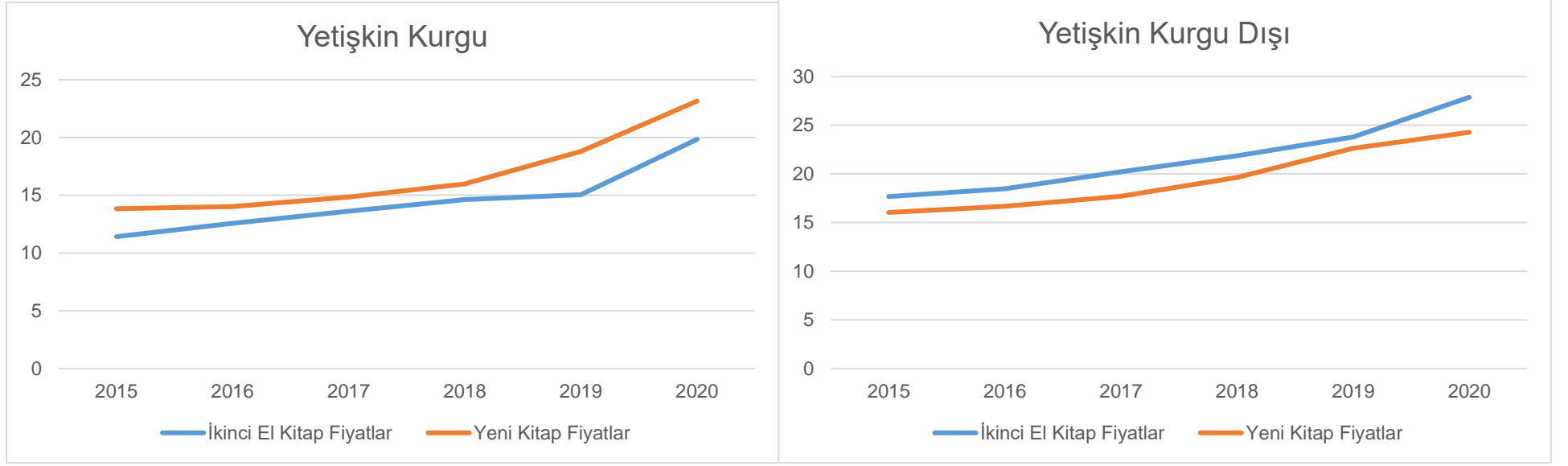

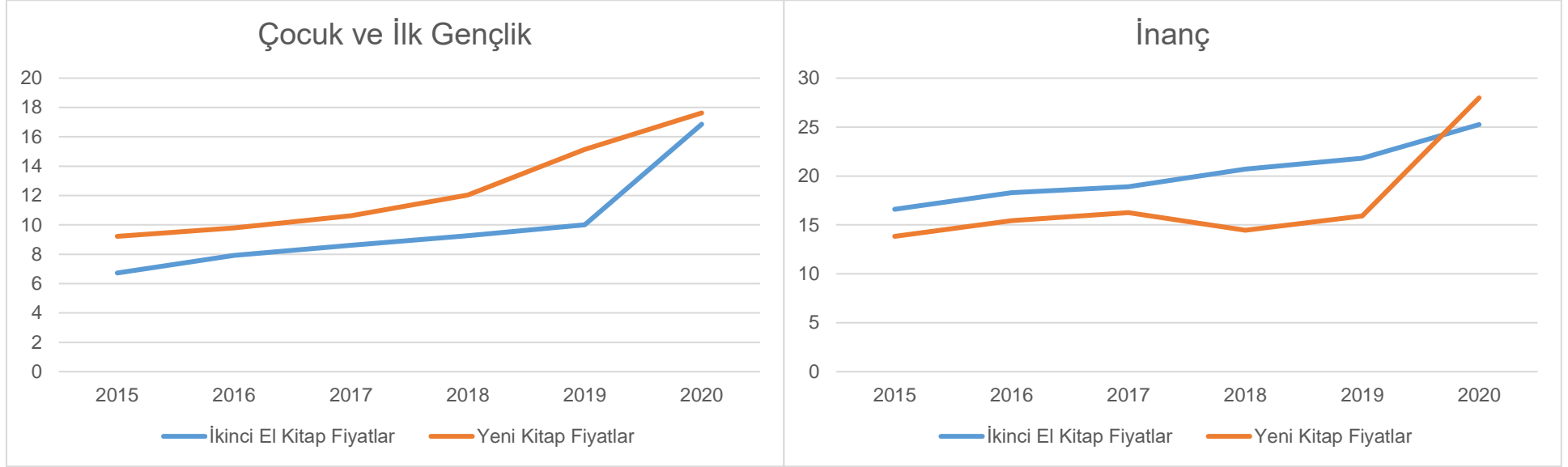
Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (52) Kültür yayınlarının alt kırımları ise ayrıca incelenmiştir. Buna göre roman, hikâye gibi türleri kapsayan yetişkin kurgu edebiyat eserlerinin ikinci ellerinin ortalama fiyatları yenilerine göre daha düşük kalmıştır. Benzer bir durum, çocuk ve ilk gençlik kategorisi bakımından da gözlemlenmektedir. Araştırma, inceleme, tarih, sosyoloji, felsefe gibi yetişkin kurgu dışı edebiyat ve inanç kategorisi bakımından da genel seyir ile benzer şekilde, ikinci el kitapların daha yüksek fiyatlar ile satıldığı anlaşılmaktadır.

22-16/273-122

Grafik 5: Kùltür Yayınlarının Alt Kırılımlarının Yeni ve İkinci El Fiyatları

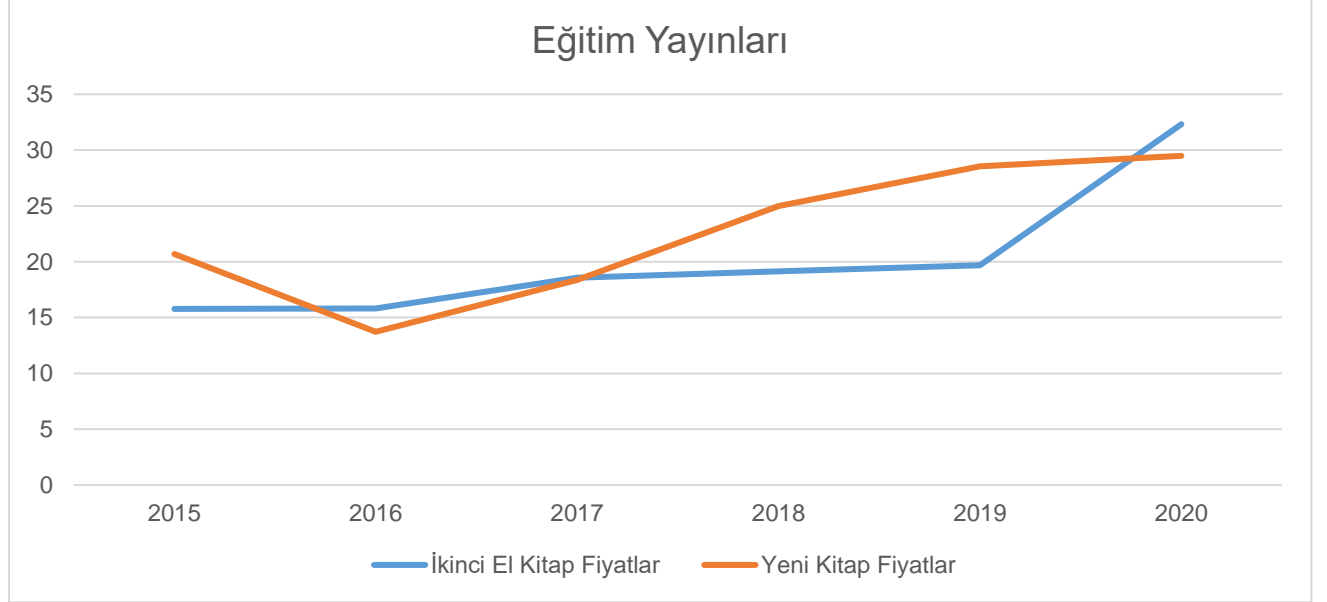

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (53) Eğitim yayınları incelendiğinde ise yeni ve ikinci el kitaplar arasında istikrarlı bir fiyat düşüklüğü veya yüksekliği ilişkisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. İkinci el eğitim kitaplarının, 2015-2019 döneminde, 15-20 TL fiyat aralığında alıcı bulunduğu ancak 2020 yılına gelindiğinde ortalama satış fiyatının birden %64 oranında artarak 31 TL seviyesine geldiği görülmektedir. 2020 yılında ikinci el eğitim kitaplarının %(...)’sının satışını gerçekleştiren (...) sunduğu verilere göre söz konusu kategoride, satış yapılan kitapların fiyatlarının %(...) oranında arttığı görülmektedir. Bu durumun, ikinci el eğitim kitapları için 2020 yılındaki ortalama satış fiyatındaki artışın temel nedeni olduğu anlaşılmıştır.

Grafik 6: Eğitim Yayınlarının Yeni ve İkinci El Fiyatları

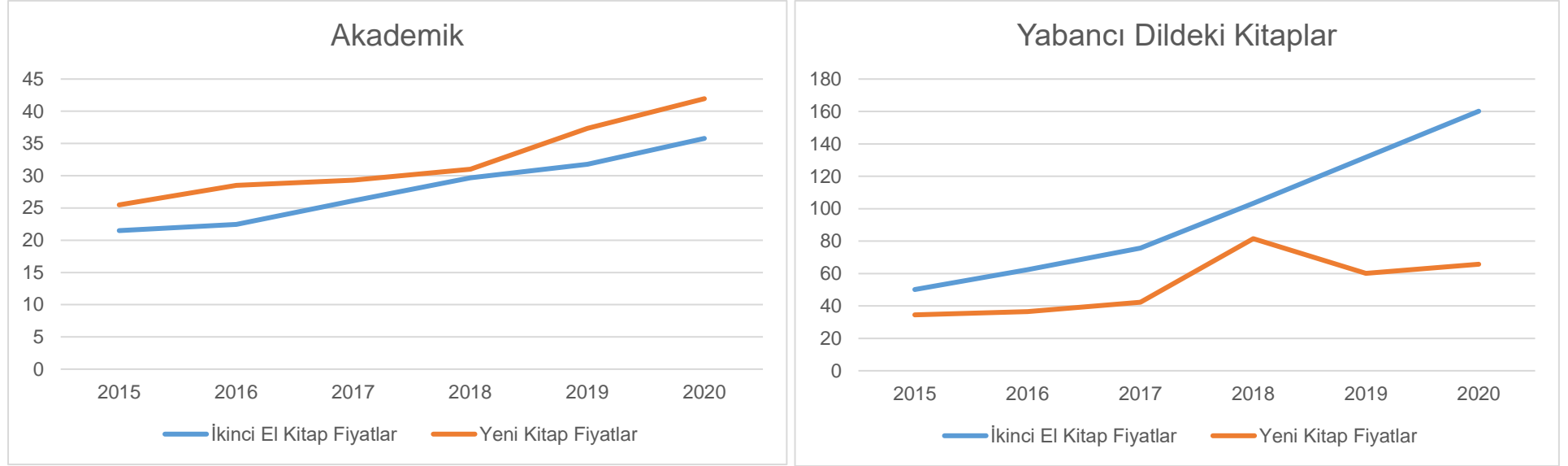

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

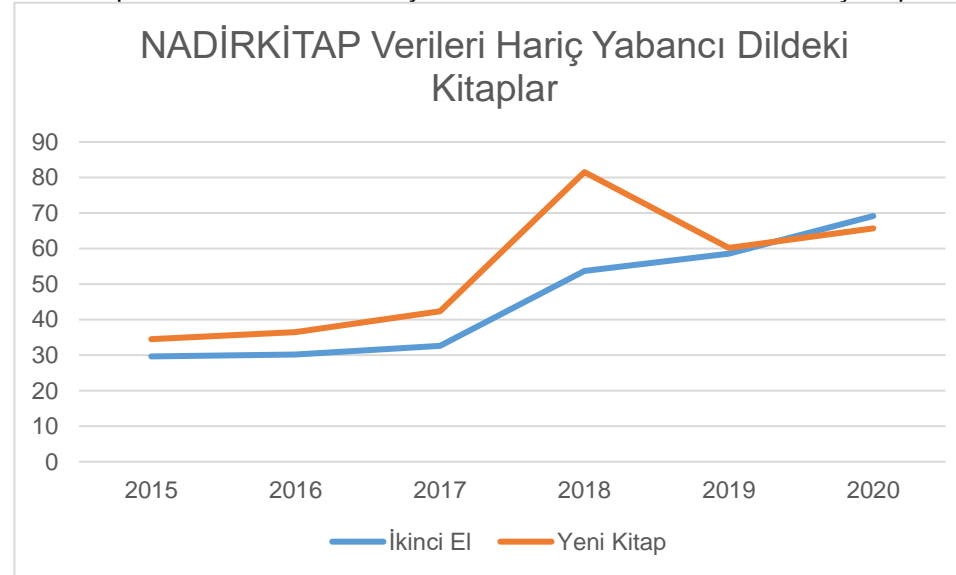
- (54) Son olarak; yeni kitap fiyatlarının yüksek olduğu, bu nedenle ikinci ellerinin daha fazla tercih edildiği sıklıkla ifade edilen akademik, yabancı dil öğretim, yabancı dilde basılan kitaplar bakımından yapılan hesaplamalara aşağıda yer verilmiştir. Akademik yayınlar bakımından, fiyatı daha düşük olan ikinci el kitapların satılabildiği anlaşılacakla birlikte, yabancı dil kitapları bakımından aksi bir durumun söz konusu olduğu ve ikinci el kitap fiyatlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yabancı dilde basılan kitaplar bakımından, ikinci el kitapların daha yüksek fiyatlı çıkmasının ardında yatan neden, NADİRKİTAP üzerinden satılan Osmanlıca eserlerin de yabancı dilde basılan kitap kategorisi altında incelenmesidir. Osmanlıca eserlerin genel olarak koleksiyon niteliği taşıması sebebiyle, bu kategorideki kitapların fiyatlarını yükselttiği düşünüldüğünden söz konusu kitaplar hariç tutularak yapılan hesaplama ise bir sonraki grafikte yer verilmiştir:

22-16/273-122

Grafik 7: Akademik ve Yabancı Dildeki Kitapların Yeni ve İkinci El Fiyatları

Grafik 8: Yabancı Dildeki Kitapların Yeni ve İkinci El Fiyatları- NADİRKİTAP üzerinden Satışı Yapılanlar Hariç Olmak Üzere

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (55) NADİRKİTAP üzerinden satılan Osmanlıca eserler hariç tutulduğunda, ikinci el kitap fiyatlarının, yeni yabancı dilde basılan kitaplara göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.
- (56) Tüm bu grafikler birlikte incelendiğinde 2015 yılından bu yana pazarda satışı gerçekleşen; yetişkin kurgu edebiyatı, çocuk ve ilk gençlik, akademik ve Osmanlıca hariç yabancı dilde basılan kitapların ikinci ellerinin daha düşük ve yeni versiyonlarının daha yüksek fiyatlara satıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, incelemesi yapılan tüm diğer kategoriler ve pazarın geneli bakımından satışı yapılan ikinci el kitapların fiyatları, yeni kitaplara göre daha yüksek olmuştur. Bu husus esasında, fiyat motivasyonu ile hareket eden, bir başka deyişle fiyatları daha düşük olduğu için ikinci el kitapları tercih eden tüketicilerin pazarın büyük bir kısmını oluşturmadığına işaret etmektedir. Nitekim pazarda daha düşük fiyatlı ikinci el kitap satışının gerçekleştiği bahse konu kategorilerin satış adet ve tutarlarının, incelenen toplam kitap satış adet ve tutarlarına oranına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir. Bu kategorideki kitapların toplam satış adetleri; ikinci el kitapların ortalama %40'ını, yeni kitapların ve toplam pazarın ise ortalama %45'ini oluşturmaktadır. Kitap satış tutarları ise ikinci el kitapların %32'sini ve yeni kitaplar ile toplam pazarın %45'ini oluşturmaktadır. Bu noktada pazarda ikinci el kitap satın almayı tercih eden tüketicilerin yarısından fazlasının, fiyat dışı motivasyonlar ile hareket ettiği ifade edilebilecektir.

Tablo 2: Yetişkin Kurgu Edebiyatı, Çocuk ve İlk Gençlik, Akademik ve Osmanlıca Hariç Yabancı Dildeki Kitapların Satış Adet ve Tutarlarının Toplam İçerisindeki Payı (%)

Kategori Toplamı	İkinci El Kitap		Yeni Kitap		Toplam	
	Adet	Tutar	Adet	Tutar	Adet	Tutar
Satır Etiketleri						
2015	42,13	33,83	59,62	54,58	59,44	54,33
2016	41,62	33,88	47,55	46,73	47,50	46,60
2017	40,07	32,36	46,67	45,84	46,61	45,69
2018	39,58	31,84	42,21	41,36	42,19	41,24
2019	39,97	30,83	38,55	39,64	38,57	39,52
2020	40,77	32,56	35,36	38,71	35,47	38,56

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (57) Bu aşamadan sonra ise fiyat motivasyonunun daha yüksek olabileceği yetişkin kurgu edebiyatı, çocuk ve ilk gençlik, akademik ve Osmanlıca hariç yabancı dilde basılan kitapların fiyat farklılıkları analiz edilecektir. Aşağıdaki tabloda, belirtilen kategorilerde satışı yapılan yeni ve ikinci el kitapların yıllar itibarıyla fiyat farklılıklarına yer verilmiştir.

Tablo 3: Yetişkin Kurgu Edebiyatı, Çocuk ve İlk Gençlik, Akademik ve Osmanlıca Hariç Yabancı Dildeki Kitapların Yeni ve İkinci El Fiyat Farklılaşması (%)

Kategori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Akademik	15,66	21,25	10,86	4,21	14,92	14,69
Yetişkin Kurgu	17,45	10,36	8,28	8,52	19,91	14,30
Çocuk ve İlk Gençlik	27,07	19,17	18,82	23,07	33,85	4,35
Osmanlıca Hariç Yabancı Dildeki Kitaplar	16,40	20,91	29,74	51,88	2,76	-5,00

Kaynak: Soruşturmada elde edilen verilere göre yapılan hesaplamalar

- (58) Tabloya göre akademik kitaplar kategorisinde, yeni kitaplar, sadece 2018 yılında ikinci el kitaplardan %4 oranında yüksek fiyat ile satılmış iken diğer tüm yıllarda fiyat farklılığı

%10'un üzerinde seyretmiş hatta %20'yi aştığı zamanlar olmuştur. Yetişkin kurgu edebiyatı bakımından ise 2017 ve 2018 yıllarında ikinci el kitaplar, yenilerine kıyasla %8-8,5 oranında daha ucuza satılmış iken diğer yıllarda bu oran %10-19 arasında gerçekleşmiştir. Çocuk ve ilk gençlik kitaplarında, 2020 yılı haricinde yeni kitaplar ikinci el kitaplara göre %18-33 oranında daha yüksek fiyatlardan alıcı bulmuştur. Yabancı dilde basılan kitaplar bakımından ise fiyat farklılığı, yıllara göre oldukça değişkenlik sergilemiş ve yeni kitaplar %2 ile %50 arasında değişen oranlarda daha yüksek fiyatlara satılmıştır.

- (59) Söz konusu verilerden hareketle, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların, pazarda gerçekleşen satış fiyatları arasında, iki pazarın birbirine ikame olduğuna işaret edecek bir ilişki tespit edilememiştir.
- (60) Bununla birlikte yukarıda yer verilen analiz; 2015-2020 yıllarında incelenen teşebbüslerce veya bu teşebbüsler aracılığıyla gerçekleştirilen satışlar dikkate alınmak suretiyle yapılmış olup birbirinden farklı pek çok kitabın satış adet ve tutarlarının toplanması suretiyle hesaplanmış fiyatlara dayanmaktadır. Ancak, söz konusu veriler, ikinci el kitap tercih edip satın alan tüketicilerin tercihlerinde fiyat dışı parametrelerin de etkisinin yadsınamayacağını göstermektedir. Söz konusu analizde ortaya çıkan fiyat farklılıkları; pazarın geneli bakımından, ikinci el kitapların her zaman daha düşük fiyatlı olduğu için tercih edilmediğine işaret etmektedir. Bir başka deyişle, ikinci el kitaplar için toplamda harcanan tutarlar, çeşitli kategorilerde, yeni kitaplar için harcanan tutarların üzerinde seyretmiştir.
- (61) Dosya konusu soruşturma kapsamında, fiyat motivasyonu ile hareket eden tüketiciler bakımından karşılaşılan fiyat farklılıklarının daha net bir biçimde görülebilmesi amacıyla ise, aynı kitabın yeni ve ikinci el ilan edilen satış fiyatlarının karşılaştırılmasının da faydalı olabileceği değerlendirilmektedir. Aşağıdaki tabloda, çeşitli kategorilerdeki kitapların farklı kanallarda satışa sunulan yeni ve ikinci ellerinin fiyatlarına yer verilmektedir¹³:

¹³ Bu tabloda yer verilen kitaplar; raportör heyetince roman, inceleme, akademik, yabancı dilde basılan kitap kategorileri gözetilerek yine raportör heyetinin ilgi alanlarında göre raslantısal bir biçimde seçilmiştir.

Tablo 4: Kitapların Yeni ve İkinci El Fiyatlarının Karşılaştırılması

Kitap	Yazar	Yeni (₺)			İkinci El (₺)		Ortalama (₺)		Fark (%)
		Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	
Şeker Portakalı	José Mauro de Vasconcelos	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	199,07
		12,56	12,00	20,30	5,00	5,00	14,95	5,00	
Fareler ve İnsanlar	John Steinbeck	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	201,33
		10,64	7,00	14,00	2,00	5,00	10,55	3,50	
Gülün Adı	Umberto Eco	D&R	Kitapyurdu	İdefix	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	61,64
		29,25	22,05	27,50	15,00	17,50	26,27	16,25	
Çavdar Tarlasında Çocuklar	Jerome David Salinger	D&R	Kitapyurdu	Amazon	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	51,56
		16,25	12,33	12,34	9,00	9,00	13,64	9,00	
İki Şehrin Hikâyesi	Charles Dickens	D&R	İdefix	BKMKitap	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	40,15
		16,25	16,25	13,75	12,00	10,00	15,42	11,00	
Suç ve Ceza	Fyodor Mihailoviç Dostoyevski	D&R	Kitapyurdu	Kitapseç	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	302,21
		15,40	8,55	14,30	3,00	3,34	12,75	3,17	
Dublörün Dilemması	Murat Mentuş	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitapsahaf	Yeni	İkinci El	102,87
		20,37	17,22	23,27	9,00	11,00	20,29	10,00	
Leyleklerin Uçuşu	Jean-Christophe Grangé	D&R	Kitapyurdu	Amazon	Kitantik	Nadirkitap	Yeni	İkinci El	69,78
		32,00	36,43	49,74	30,40	16,00	39,39	23,20	
Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	D&R	Kitapyurdu	Kitapseç	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	202,52

22-16/273-122

		10,32	9,35	9,78	2,90	3,59	9,82	3,25	
Aç Tırtıl	Eric Carle	Kitapseç	Kitapyurdu	Amazon	Nadirkitap	Sahibinden	Yeni	İkinci El	262,28
		42,75	34,17	53,50	10,00	14,00	43,47	12,00	
Devlet	Platon	D&R	Kitapyurdu	Kitapsahaf	Kitantik	Nadirkitap	Yeni	İkinci El	250,89
		11,97	10,40	14,00	4,41	2,50	12,12	3,46	
Görme Biçimleri	John Berger	D&R	İdefix	Kitapyurdu	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	131,92
		20,65	19,25	19,24	8,00	9,00	19,71	8,50	
Varoluş Süreci	Michael Brown	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	272,84
		60,00	35,00	56,00	20,00	7,00	50,33	13,50	
21.Yüzyıl için 21 Ders	Yuval Noah Harari	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	42,28
		35,10	20,00	32,40	19,00	22,00	29,17	20,50	
Doğal Ebeveynlik	William Sears&Martha Sears	D&R	Kitapyurdu	Kitapseç	Nadirkitap	Dolap	Yeni	İkinci El	51,70
		29,95	33,00	44,00	25,00	22,00	35,65	23,50	
Contemporary Topics 2	Ellen Kisslinger	Hepsiburada	Amazon	Yabancıdilkitabım	Kitantik	Nadirkitap	Yeni	İkinci El	218,81
		200,00	155,21	123,00	50,00	50,00	₺ 159,40	50,00	
Fundamentals Of Academic English	Cesur Öztürk	Kitapyurdu	Nadirkitap	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	720,30
		122,85	70,00	84,00	7,50	15,00	92,28	11,25	
Tips for Success on the TOEFL iBT	Kolektif	D&R	Gittigidiyor	Amazon	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	154,25

22-16/273-122

		55,25	80,52	80,89	29,90	26,91	72,22	28,41	
Roma Hukuku Dersleri	Türkan Rado	Filiz Kitabevi	Seçkin	Yetkin	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	302,72
		27,55	25,00	29,00	3,50	10,00	27,18	6,75	
Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar	Prof. Dr. Yüksel Koç Yalkın	Amazon	Kitapyurdu	D&R	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	138,61
		50,95	58,31	60,75	32,50	15,00	56,67	23,75	
Malzeme Bilimi Problemleri ve Çözümleri	Prof. Dr. Kaşif Onaran	D&R	Kitapyurdu	BKM	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	6,08
		31,50	31,85	31,50	30,00	29,61	31,62	29,81	
The Boy in the Striped Pyjamas	John Boyne	D&R	Amazon	Pandora	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	78,24
		76,50	80,00	86,31	50,82	40,00	80,94	45,41	
Old Man and The Sea	Ernest Hemingway	Amazon	Kitapyurdu	Kitapseç	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	263,20
		53,94	69,33	32,00	15,00	13,50	51,76	14,25	
Harry Potter and the Philosophers Stone	J.K. Rowling	D&R	Kitapyurdu	Hepsiburada	Nadirkitap	Kitantik	Yeni	İkinci El	50,10
		71,40	74,36	94,49	60,00	46,71	80,08	53,36	
Kaynak: Raportörlerce Yapılan Araştırmalar (Erişim Tarihi 9-20.08.2021)									

- (62) Söz konusu tablo incelendiğinde; aynı kitabın yeni versiyonu ile ikinci eli arasındaki fiyat farklılığının, seçilen kitapların neredeyse tamamında %40'ın üzerinde seyrettiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan tespit edilen fiyat farklılıkları, pek çok kitapta %200-300 seviyelerinde seyretmektedir. Benzer şekilde, NADİRKİTAP tarafından gerçekleştirilen ve sadece NADİRKİTAP platformunda listelenen kitaplar üzerinden yapılan ekonomik analiz sonucunda hesaplanan aynı kitabın ikinci el versiyonunun ortalama fiyatlarının da; yenilerine göre %38,66 oranında düşük fiyatlara satıldığı görülmektedir. Bahsi geçen yüksek fiyat farklılıkları dikkate alındığında, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların aynı pazarda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.
- (63) İkinci el kitaplar ile yeni kitapların ikame ilişkisinin değerlendirildiği herhangi bir Kurul kararına rastlanılmadığı gibi Avrupa Birliği Komisyonu (Komisyon) kararlarında da bu şekilde bir değerlendirme bulunamamıştır. Sadece Birleşik Krallık Rekabet Otoritesinin ("*Competition and Markets Authority*" – CMA) HMV/Ottokar kararında, yeni kitaplardaki fiyat değişimlerinin, tüketicilerin ikinci el kitaplara ya da kitap ödünç almaya yönelttiğini ortaya konan delillerin bulunmamasından hareketle; ikinci el kitaplar pazar tanımına dâhil edilmemiş ve pazar yeni kitapların satışı olarak tanımlanmıştır¹⁴.
- (64) Konuya ilişkin olarak; önaraştırma sürecinde e-ticaret sitelerinden, NADİRKİTAP'tan ve NETARTI'dan da bilgi talep edilmiştir. Çevrim içi yeni kitap satışı ve ikinci el kitap satışının tedarik zinciri ve tüketici gözünden ikame kabul edilip edilemeyeceği, bir başka deyişle bu iki ürünün birbirine rakip olup olmadığı hususuna ilişkin olarak teşebbüslerin farklılaşan görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Gelen cevabi yazılarda;
- NADİRKİTAP tarafından, internet sitelerinin kurulmasıyla birlikte geleneksel kanalda da ikinci el ve yeni kitap satışlarının arttığı,
 - (.....) tarafından, ikinci el kitap satışı gerçekleştirmemesi sebebiyle sıfır ve ikinci el çevrim içi kitap satışlarının ikame edilebilirliği konusunda tedarik zinciri perspektifinden yorum yapmaya elverişli olmadıkları, bununla birlikte talep yönünden bakıldığında, içeriklerinin aynı olması ve ürün özelliklerinde temel farklılıklar olmaması nedeniyle yeni ve ikinci el kitapların ikame edilebilir olduğunu düşündükleri,
 - (.....) tarafından, ikinci el ve yeni kitapların tedariklerinin tamamen farklı yollarla gerçekleştiği, sıfır kitapların yayın evleri ve büyük kitapçılar vasıtasıyla satışa sunulduğu ve arzının artma imkânının olduğu, ikinci el kitaplar bakımından ise stoklarla sınırlı olarak talebi karşılamak zorunda oldukları; tüketici gözünden bakıldığında ise ikinci el kitapların bazı özellikler taşıdığı, ikinci el kitabın baskısı biten bir kitap olması, nadir bulunan bir kitap olması, imzalı bir kitap olması, koleksiyon bir kitap olması ya da birinci basım bir kitap olması gibi hususların, kitaba maddi ya da manevi bir takım değerler atfedilmesine neden olduğu, diğer taraftan ikinci el kitaplarda sıfır kitaplara nazaran daha fazla korsan endişesi olduğu, eğitim kitapları gibi üzerine işlem yapılmış kitaplar bakımından sıfır kitapların tercih edilmesinin muhtemel olduğu, sıfır kitapların da okur tarafından kişisel tercihler nedeniyle tercih edilebileceği, tüm bu hususlar sebebiyle ikinci el ve yeni kitap arasındaki ikame ilişkisinin zayıf olduğu,

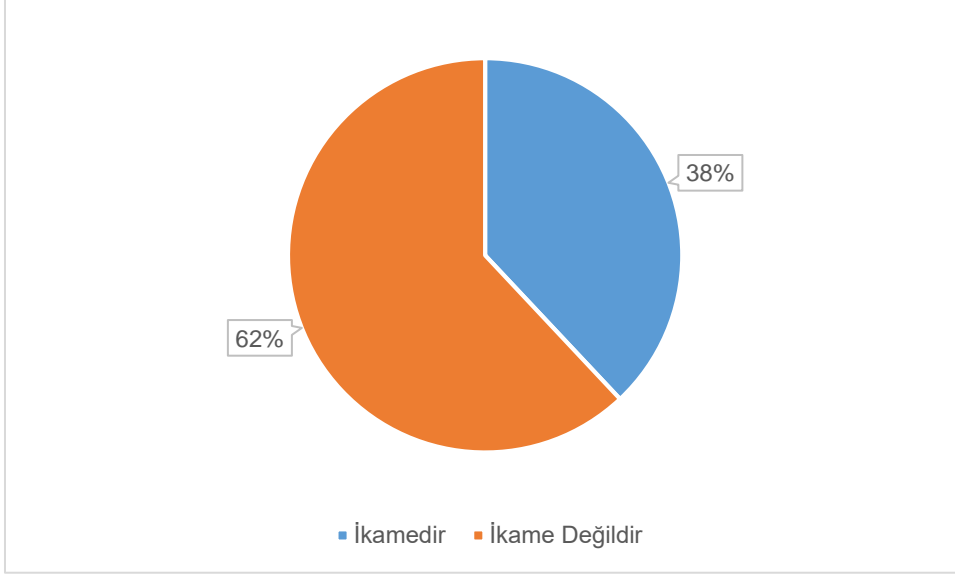
¹⁴ CMA, Proposed acquisition of Ottokar's plc by HMV Group plc through Waterstone's Booksellers Ltd., 12.05.2006, para. 4.8.

- (.....) tarafından, çevrim içi satışlarda yeni ve ikinci el ürünlerin tüketici gözünde belirli durumlarda ikame olacağı, yabancı dil ağırlıklı eğitim kitapları ve son basım yılı uzak geçmişte kalan ve sıfırına ulaşmanın zor olduğu ürünlerin sıfır ve ikinci el versiyonlarının tüketici gözünde ikame kabul edilemeyeceği,
- (.....) tarafından, çevrim içi yeni ve ikinci el kitap satışının gerek tedarik zinciri gerekse de tüketici bakımından ikame kabul edilmeyeceği,
- (.....) tarafından, çevrim içi yeni ve ikinci el kitap satışının tedarik zinciri ve tüketici gözünden ikame olmadığı, yeni kitap satışı pazarında satışa sunulacak kitap bilgilerinin ve içeriğinin oluşturulmasının, yayınevi ve dağıtımçıların sağladığı listelerle son derece hızlı ve kolay olduğu, ikinci el kitap satış pazarında ise içeriğin oluşması için satıcılar tarafından her kitap için emek harcanması gerektiği, ikinci el kitapların toplu olarak listelenmesinin mümkün olmadığı, yeni kitaplar bakımından aynı kitaptan birden fazla stok bulundurulabilirken ikinci el kitap için tek bir stoğun var olduğu, tüketici gözünden de ikinci el kitapların baskısı olmayan kitaplar olduğu ve bu nedenle ikame olamayacağı

ifade edilmiştir.

- (65) Söz konusu cevabi yazılarda, özellikle ender bulunan, imzalı veya ilk basım gibi ikinci el kitaplar bakımından, ikame ilişkisinin zayıfladığına yapılan vurgular, ikinci el kitaplar bakımından geçerli olan sınırlı stok durumuna ilişkin açıklamalar ile yeni basımına ulaşmanın zor olduğu -yüksek fiyatlı yabancı dil veya akademik kitaplar gibi- kitaplar bakımından yeni ve ikinci el kitaplar arasında oluşması muhtemel ikame ilişkisine ilişkin ifadeler dikkat çekicidir.
- (66) Pazarın satıcı tarafını oluşturan sahaflara da benzer şekilde; çevrim içi yeni ve ikinci el kitap satışının tedarik zinciri ve tüketici gözünden ikame kabul edilip edilemeyeceği, bir başka deyişle bu iki ürünün birbirine rakip olup olmadığı hususu sorulmuştur. Teşebbüslerden gelen cevaplar aşağıdaki grafikte özetlenmektedir. Buna göre cevap veren satıcıların 19 adedi ikame olduğu yönünde; 31 adedi ise ikame olmadığı yönünde görüş beyan etmiştir. Gelen cevabi yazıların bazılarında, belirli kitap kategorilerinde rakip olabildikleri, ancak koleksiyon ya da özel bazı niteliğe sahip ikinci el kitaplar olması durumunda rakip olmalarının söz konusu olmayacağı ifade edilmiştir. Benzer şekilde, bazı kitap türleri bakımından da sıfır kitabın tercih edileceği ve ikinci el kitapların, tüketici tarafından satın alınmayacağı beyan edilmiştir.

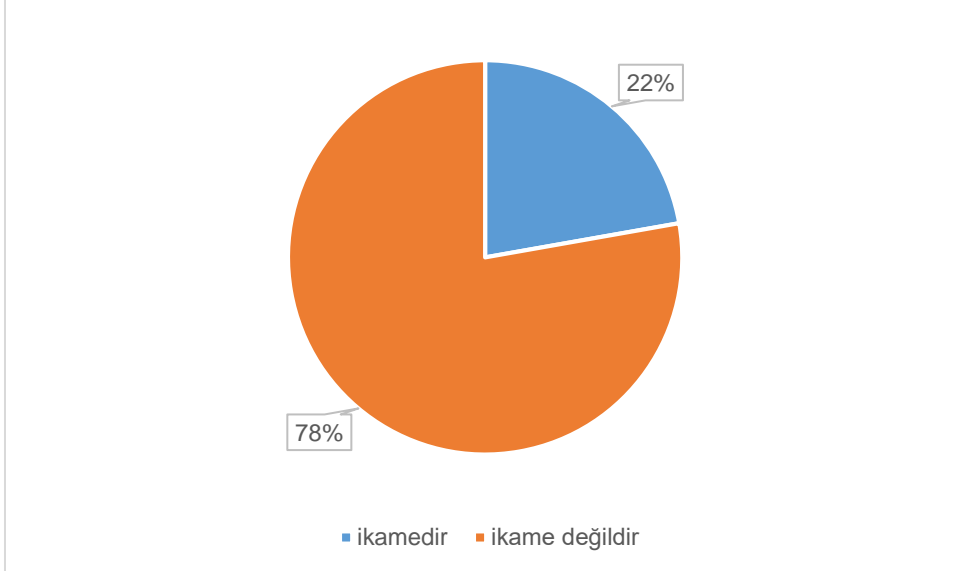
Grafik 9: Sahaflar Bakımından Çevrim İçi Yeni ve İkinci El Kitap Satışının İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (67) Yeni kitaplar ile ikinci el kitapların ikame olup olmadığına ilişkin olarak yeni kitap satıcılarının da görüşlerine başvurulmuştur. Söz konusu görüşler aşağıdaki grafikte özetlenmiştir. Buna göre yeni kitap satıcılarının iki adedi ikame olduğu yönünde, yedi adedi ise ikame olmadığı yönünde görüş beyan etmiştir:

Grafik 10: Yeni Kitap Satıcıları Bakımından Çevrim İçi Sıfır ve İkinci El Kitap Satışının İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (68) Kitap basım ve yayımı alanında faaliyet gösteren derneklere de ikinci el kitaplar ile yeni kitapların birbirine rakip olarak görülüp görülemeyeceğine dair sorular yöneltilmiştir. Türk Eğitim Yayıncıları Derneğince, ikinci el kitaplar ve yeni kitapların birbiri yerine kısmen ikame olabileceği, sınava hazırlık kitaplarında ikinci el kitabın tercih edilmeyeceği, ikinci el kitapları tercih edenlerin ise genelde piyasada yeni baskısı

olmayan kitapları tercih ettiği ifade edilmiştir. Benzer şekilde Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği, iki ürünün birbirine rakip olduğu kitapların söz konusu olabildiğini, bunların ise özellikle akademik kitaplar, ders kitapları ve yabancı dil öğreten kitaplar olduğunu belirtmiştir. Türkiye Yayıncılar Birliği ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu ise bu iki kitap türü arasında rekabet olabileceğini belirtmekle birlikte, Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu, ikinci el kitapların bazen yeni baskılarının olmaması sebebiyle tek alternatif olabileceğini belirtmiştir. Basın Yayın birliği ise yeni kitaplar ve ikinci el kitapların satışının birbirine rakip olmadığı yönünde görüş beyan etmiştir.

- (69) Ayrıca yeni-ikinci el kitapların ikame ilişkisine dair pazar araştırmaları da taranmıştır. Bu kapsamda, yeni kitapların ikinci el kitap satışları üzerindeki etkisine dair bir çalışmaya rastlanılmamış ancak ikinci el kitap satışlarının yeni kitap satışlarını ne ölçüde etkilediğine ilişkin AMAZON verileri kullanılarak yapılan bir analiz bulunmuştur. Söz konusu analizde, AMAZON müşterisi için ikinci el kitapların yeni kitapların yerine geçemeyeceği gösterilmiştir. Çalışmada, yeni kitap talebinin ikinci el kitap fiyatlarına göre çapraz fiyat esnekliği, sadece 0.088 olarak hesaplanmıştır. AMAZON'daki kullanılmış kitap satışlarının yalnızca %16'sının yeni kitap satışlarından pay aldığı tespit edilmiştir.¹⁵ Bu bulgulara göre; bazı okuyucuların yalnızca yeni kitap, diğerlerinin ise kullanılmış kitap satın aldığı ve dolayısıyla iki farklı alıcı türünün olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, ikinci el kitap satış pazarının, yeni kitap satış pazarında satış kaybı açısından büyük bir etkiye sahip olmadığı belirtilmektedir.¹⁶
- (70) Tüm bu açıklamalar neticesinde, pazarda ikinci el kitap tercih eden tüketicilerin temel olarak ikiye ayrılacağı, bunlardan ilk grubun fiyat dışı unsurlara göre tercih yaptığı, ikinci grubun ise satın alma kararında fiyatın etkili olduğu anlaşılmıştır. İlk grup bakımından yeni kitapların, ikinci el kitaba ikame olarak görülmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmiştir. Fiyata duyarlı tüketici grubu bakımından daha detaylı analizler yapılarak çeşitli metotlarla ikinci el ve yeni kitapların fiyatları karşılaştırılmıştır. Söz konusu analiz neticesinde ikinci el ve yeni kitapların aynı pazarda değerlendirilmesini gerektirecek herhangi bir tespit ve bulguya ulaşılamamıştır. Buna ilaveten sektöre ilişkin çalışmalar ve kararlarla, sektör temsilcilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi sonucunda yeni kitapların, ikinci el kitaplar üzerinde rekabet baskısı oluşturmasının güç olduğu değerlendirilmektedir.

(ii) Çevrim İçi Kanal ile Geleneksel Kanalin İkame İlişkisi

- (71) Dosya kapsamında incelenmesi gereken bir diğer husus, geleneksel kanal üzerinden gerçekleştirilen kitap satışları ile çevrim içi kanaldan gerçekleştirilen kitap satışlarının ikame olup olmadığı hususudur. Bu kapsamda; doğrudan kitap satışı gerçekleştirilen e-ticaret siteleri; kitabevleri, sahaflar, yayınevleri gibi kitap satıcıları ile tüketicileri bir araya getiren çevrim içi platformlar; diğer birçok ürün kategorisi ile birlikte kitap satışı da gerçekleştirilebilen e-pazaryerleri, ikinci el ürün satışı yapılmasına imkân tanınması sebebiyle kitap satışı da gerçekleştirilebilen platformlar gibi sağlayıcılar çevrim içi kanal içerisinde yer almaktadır. Diğer taraftan bağımsız kitabevleri, sahaflar, zincir kitabevleri, süpermarketler, kırtasiyeler vb. kanallar ise geleneksel kanal içerisinde

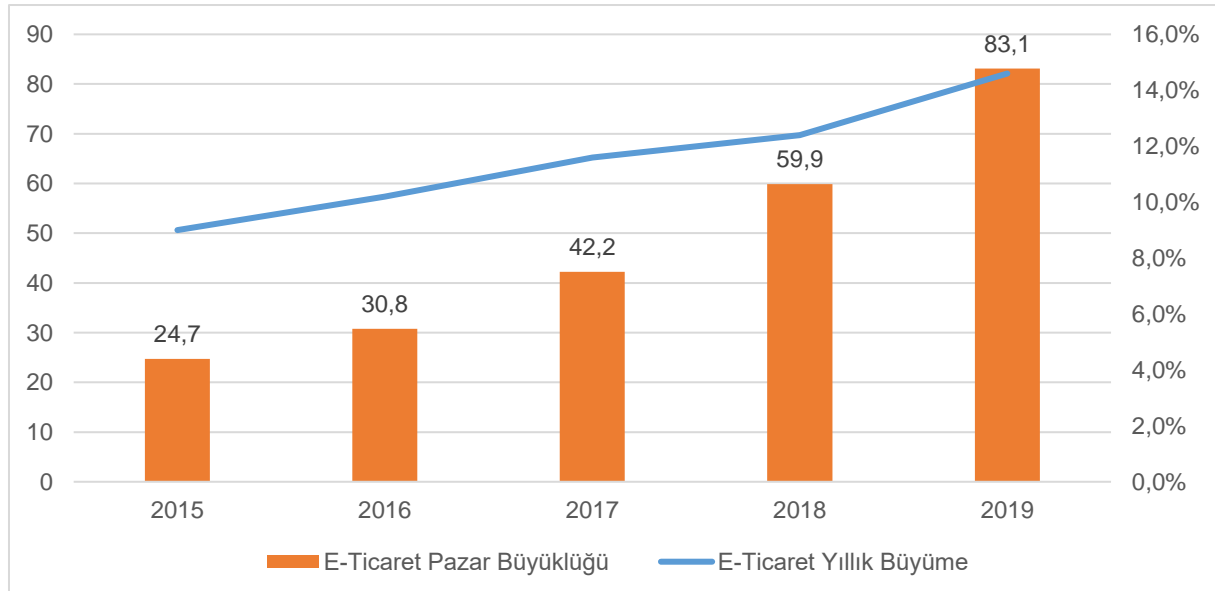
¹⁵ GHOSE, Anindya; SMITH, Michael D.; TELANG, Rahul (2006) "Internet Exchanges for Used Books: An Empirical Analysis of Product Cannibalization and Welfare Impact", Information Systems Research Vol. 17, No. 1, Mart, s. 3–19.

¹⁶ VARIAN, Hal R. (2005), "Reading Between the Lines of Used Book Sales", The New York Times.

değerlendirilmektedir. Çevrim içi kanalda faaliyet yürüten teşebbüslerin, çoğunlukla geleneksel kanalda da faaliyet yürüttüğü görülmektedir.

- (72) Dijitalleşmenin hızla genişlemesi ile birlikte, en önemli sonuçlar ekonomik yapı içerisinde ortaya çıkmaktadır. Özellikle, ülkelerin nüfusları içerisinde internet kullanım oranının artması, ekonomik yapıda değişikliklere neden olmaktadır. Bu değişim, tedarik zincirinin farklı seviyelerinde ortaya çıkmakla birlikte, rekabet hukuku ile en yakın bağlantısı dağıtım kanalları bakımından söz konusu olmaktadır. Zira e-ticaret kanallarının ortaya çıkması geleneksel dağıtım kanallarına, yeni dağıtım kanallarının eklenmesine neden olmuştur.
- (73) İnternet kullanımının artması ve e-ticaretin gelişmesi, birçok yeni durum ve kavramın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Perakende ve dağıtım tarafında, doğrudan gerçekleştirilen çevrim içi satışların dışında, çok taraflı pazar yapısına sahip ekonomik modeller de gelişmiştir. E-ticaret mevcut durum itibarıyla; ticari işletmeler arasında (B2B-*business to business*), ticari işletmeler ile tüketiciler arasında (B2C-*business to consumer*) ya da direkt olarak tüketiciler arasında (C2C- *consumer to consumer*) gerçekleşebilmektedir. Özellikle C2C satışlar bakımından, ikinci el ürünlerin önemli bir yerinin olduğu da ifade edilmelidir.
- (74) E-ticaretin gelişmişlik düzeyi ülkelere göre farklılık arz etmektedir. İnternet altyapısı ve yaygınlığı, mobil cihaz kullanımı, sosyal medya yaygınlığı, finansal ürün yaygınlığı ve lojistik performans etkisi e-ticaretin kullanım oranını ve gelişimini etkileyebilmektedir. Ülkemizde, e-ticaretin büyük bir hızla geliştiği ve özellikle son yıllarda bu hızın arttığı görülmektedir. E-ticaret pazar büyüklüğü, ülkemizde 2019 yılında 83,1 milyar TL olup bir önceki yıla göre %39 oranında bir büyüme gerçekleştirmiştir. Aşağıdaki grafikte e-ticaretin 2015-2019 yılları arasında ülkemizdeki gelişimi gösterilmiştir.

Grafik 11: E-Ticaretin 2015-2019 Yılları Arasında Gelişimi

Kaynak: <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/technology-media-and-telecommunications/articles/turkiyede-e-ticaret-2019-pazar-buyuklugu.html#>

- (75) Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) verilerine göre sektör dolar bazında %18 büyürken, 2015-2019 yılları arasında sektörün ortalama yıllık büyüme hızı %35

olarak gerçekleşmiştir¹⁷. Diğer yandan, 2020 yılında, pandemi sürecinin de etkisi ile e-ticaret hacmi, geçen seneye göre %66'lık bir artışla 226,6 milyar TL'ye erişmiştir¹⁸. 2019 yılında internet üzerinden yapılan perakende harcamaların, toplam perakende harcamaları içerisindeki payı %6,2 oranına ulaşmış olup çevrim içi perakende %43'lük büyüme ile 44,9 milyar TL'ye ulaşmıştır¹⁹. Toplam e-ticaret içindeki perakendenin payı ise %64 olarak ifade edilmektedir²⁰. PWC ("*PricewaterhouseCoopers*") tarafından yapılan bir araştırmaya²¹ göre Türkiye'de çevrim içi alışveriş yapılan mecranın beğenilmesinde ve tercih edilmesinde fiyatın daha iyi olması açık ara en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır²². Son yıllarda mobil cihazların da alışveriş kullanımında yaygınlaştığı, ayrıca sosyal medya üzerinden ürün inceleme ve satın almanın arttığı görülmektedir²³.

- (76) Tüketicilerin çevrim içi satın almayı tercih ettikleri ürünler arasında kitapların da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Türkiye'de 2.085 adet tüketicinin katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmaya göre, e-ticaret kullanıcıları en çok giyim, elektronik, yemek siparişi, seyahat/konaklama ve kitap kategorilerinde işlem gerçekleştirmektedir²⁴. PWC tarafından gerçekleştirilen ve yukarıda bahsedilen araştırmaya²⁵ göre; kitap, müzik, film ve video oyunları kategorisindeki satın almalarda tüketicilerin %43'ü bilgisayar, %7'si tablet ve %8'i cep telefonu ile çevrim içi satın alma kanalını tercih etmektedir. Bir başka deyişle söz konusu ürünlerinden satın alınması aşamasında %57 oranında çevrim içi kanal tercih edilmektedir. Benzer şekilde, KPMG tarafından yapılan bir araştırmaya göre tüketicilerin internet üzerinden satın aldığı ürünlerin başında kitap ve müzik yer almakta olup araştırmaya katılan tüketicilerin %50'si, kitap/müzik alışverişlerini internet üzerinden yaptığını ifade etmiştir²⁶. Dolayısıyla, çevrim içi kanalın kitap alışverişlerinde önemli bir yer tuttuğu ve giderek geliştiği anlaşılmaktadır. Nitekim geçmiş tarihli Kurul kararlarında da kitap satışlarında, geleneksel ve çevrim içi kanal birbiri ile karşılaştırılmış ve iki kanal arasındaki fiyat farklılıklarına değinilmiştir. Buna göre iki kanal arasındaki fiyat farklılığının %35'e kadar çıktığı belirtilmiştir²⁷. Bahsi geçen kararda ayrıca, çevrim içi kanalın geleneksel kanala göre daha hızlı büyüdüğü tespiti yapılmış ve çevrim içi kanalın toplam satışlar

¹⁷ <http://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/dd-tusiad-eticaret-raporu-2019.pdf>, Erişim Tarihi: 09.10.2020

¹⁸ <https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler>, Erişim Tarihi: 14.09.2021.

¹⁹ http://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad_e-ticaret_2019_pazar_buyuklugu_raporu.pdf, Erişim Tarihi: 09.10.2020.

²⁰ <https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler>, Erişim Tarihi: 14.09.2021.

²¹ PWC Küresel Toplam Perakende Araştırması, 2016
<https://www.pwc.com.tr/tr/publications/industrial/retail-consumer/pdf/toplam-perakende-2016-pwc-web.pdf>, Erişim Tarihi: 09.10.2020

²² Bu konuda Türkiye birçok Avrupa ülkesinden farklılaşmaktadır. ABD, İngiltere, Almanya, İspanya, Kanada gibi ülkelerde çevrim içi kanalın tercih edilmesinde alışveriş kolaylığı fiyata göre daha ön plandadır (a.g.k. s.11).

²³ Deloitte Dijital ve TUSİAD, E-Ticaretin Gelişimi, Sınırların Aşılması ve Yeni Normlar 2019, <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/consumer-business/articles/e-ticaretin-gelisimi-sinirlarin-asilmasi-ve-yeni-normlar.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2020.

²⁴ A.g.k., s.18.

²⁵ PWC Küresel Toplam Perakende Araştırması, 2016,
<https://www.pwc.com.tr/tr/publications/industrial/retail-consumer/pdf/toplam-perakende-2016-pwc-web.pdf>, s.16, Erişim Tarihi: 18.11.2020.

²⁶ KPMG, 2017, "The Truth About Online Consumers", <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/tr/pdf/2017/07/the-truth-about-online-consumers.pdf>,

²⁷ 02.08.2018 tarihli ve 18-24/428-201 sayılı D&R kararı, para. 46.

içerisinde 2017 yılında %13-14 oranında yer tuttuğu tahmin edilmiştir²⁸. Bununla birlikte dosya konusu soruşturma kapsamında, yeni kitap satıcılarından elde edilen bilgiler çerçevesinde çevrim içi kanalın toplam satışlar içerisindeki payının, 2020 yılında ortalama, %45'e ulaştığı görülmüştür.

- (77) Söz konusu bilgilerden, e-ticaretin son yıllarda büyük bir ivme kat ettiği ve çevrim içi ticarete kitap satışlarının önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Tüketicilerin çevrim içi kanalı giderek daha fazla tercih ettiği anlaşılmakta ve çevrim içi kanal ile geleneksel kanalın büyüme oranlarının ve genel fiyat düzeylerinin farklılaştığı görülmektedir. Bu gelişmelerin, çevrim içi kanalın hem hizmet sunanlar hem de tüketiciler bakımından sağladığı zaman tasarrufundan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Yine çevrim içi gerçekleşen alışverişlerde, sağlayıcılar fiziksel mağazaların bulunduğu mekan/ilçe/ilden bağımsız olarak çok daha geniş bir tüketici kitlesine ulaşabilmektedir. Benzer şekilde tüketiciler de mağazadan gerçekleştirdikleri alışverişlerdeki fiziksel kapasiteden bağımsız olarak çok daha fazla çeşitlilikte kitaba erişebilmektedir. İlave olarak, çevrim içi kanalda tüketiciler, daha önce aynı kitabı almış olan veya aynı satıcıdan kitap alışverişi yapmış olan tüketicilerin yorumlarından da faydalanabilmektedir. Tüm bu özelliklerin geleneksel kanal ile çevrim içi kanaldaki kitap satışlarını birbirlerinden nitelik olarak farklılaştırdığı değerlendirilmektedir.
- (78) Kurul içtihadı incelendiğinde de çeşitli kararlarda, geleneksel kanal ile çevrim içi kanalın ikame ilişkisine ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Buna göre elektronik ortamda yapılan satışların, geleneksel satışlarla rekabet ediyor olması halinde bu iki kanalın aynı pazarda kabul edileceği, tamamen yeni ve yalnızca elektronik ortamda satılan bir ürünün mevcudiyeti halinde ya da bir ürünü elektronik ortamda satmanın önemli avantajlar sağlaması durumunda bahse konu ürünün e-ticaretinin ayrı bir pazar olarak tanımlanması gerektiği belirtilmiştir²⁹.
- (79) *Sahibinden* kararında; çevrim içi kanalların kullanım kolaylığı, erişebilirlik (geniş kitlelere ulaşma), zaman tasarrufu gibi yönlerine işaret edilerek geleneksel kanallarda yer alan gazete ilanı ve emlak ofisleri gibi mecralarla ikame görülemeyeceği ifade edilmiştir. *Yemeksepeti* kararında ise zaman tasarrufu, kişiselleştirme imkânı, ağ etkisi ve hizmet içinde tüketicilerin yorumlardan faydalanabilmesi gibi özelliklerin dikkate alınarak çevrim içi kanalın ayrı bir pazar olarak tanımlandığı görülmektedir. Benzer şekilde, *Booking* kararında, tek noktadan birçok işlem yapılabilmesi, oteller arasında karşılaştırma yapılabilmesi, tüketici ve otel işlemlerinin kişiselleştirilmesi gibi faktörler dikkate alınarak çevrim içi ayrı bir pazar olarak tanımlanmıştır.
- (80) Soruşturma konusu sektöre ilişkin olarak verilmiş olan *D&R*³⁰ kararlarında ise Kurul kitap satışı bakımından geleneksel kanal ile çevrim içi kanalı birbirine ikame görek aynı pazar içerisinde tanımlamıştır. Söz konusu kararda, geleneksel kanal ile çevrim içi kanal arasında asimetric bir ikame ilişkisinin bulunduğu bahsedilmiştir. Pazar tanımının hareket noktasını, geleneksel kanal oluşturmuş ve çevrim içi kanalın özellikle fiyat yönünden geleneksel kanal üzerinde baskı oluşturmasından dolayı bu iki kanal

²⁸ 02.08.2018 tarihli ve 18-24/428-201 sayılı *D&R* kararı, para. 43.

²⁹ (i) 12.05.2011 tarih ve 11-30/591-187 sayılı *Gittigidiyor* kararı, (ii) 03.01.2013 tarih ve 13-01/7-7 sayılı *D&R* kararı, (iii) 10.11.2015 tarihli ve 15-40/662-231 sayılı *Hepsiburada* kararı, (iv) 09.06.2016 tarihli ve 16-20/347-156 sayılı *Yemeksepeti* kararı, (v) 05.01.2017 tarihli ve 17-01/12-4 sayılı *Booking* kararı, (vi) 01.10.2018 tarihli ve 18-36/584-285 sayılı *Sahibinden* kararı.

³⁰ 29.05.2018 tarihli, 18-16/293-146 sayılı ve 02.08.2018 tarihli, 18-24/428-201 sayılı kararlar

birbirleriyle aynı pazarda değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, yakın tarihli *Kitapyurdu*³¹ kararında ise pazar, çevrim içi kitap satışı pazarı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamada, çevrim içi kanal üzerinden satış yapan teşebbüslerin, herhangi bir fiziki satış noktasına göre çok daha yüksek çeşitlilikte ürün gamına sahip olması, çevrim içi kanaldaki fiyat karşılaştırma imkânı ve iki kanal arasındaki fiyat farklılıkları temel alınmıştır.

- (81) Konuya ilişkin uluslararası kararlarda da yeknesak bir yaklaşımın olmadığı, ilgili pazar tanımlarının olay özelinde farklı şekilde yapıldığı görülmektedir. Komisyon'un *Lagardère/Natexis* kararında³², nihai tüketicilere kitap satışı pazarı bakımından farklı dağıtım kanallarının hatta farklı kitap kategorilerindeki dağıtım kanallarının farklı pazarlar olarak tanımlandığı görülmektedir. Bu kapsamda, internet satışlarını da kapsayan uzaktan satış kanalının (*distance selling*) ayrı bir pazar olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır³³. Bununla birlikte sektörü ilgilendiren daha ileri tarihli *Egmont/Bonnier* kararında³⁴, yapılan piyasa araştırmaları sonucunda, uzaktan satış kanalının ayrı bir pazar olarak tanımlanmasına yetecek nitelikte bulguya ulaşılamamasından hareketle, geleneksel ve çevrim içi kitap satışları aynı pazarda ele alınmıştır. *Bertelsmann/Planeta/Circulo*³⁵ kararında ise kesin bir pazar tanımı yapılmadığı anlaşılmaktadır. CMA'nın konuya ilişkin iki kararındaki pazar tanımlarının da birbirinden farklılaştığı anlaşılmaktadır. CMA'nın *HMV/Ottokar*³⁶ kararına göre; tüketici davranışları ile dağıtım kanalları (geleneksel veya çevrim içi perakendeciler) arasında kesin bir ilişki bulunmamaktadır ve çevrim içi perakendeciler, geleneksel perakendeciler üzerinde rekabetçi baskı oluşturmaktadır. Bununla birlikte, faaliyetleri çevrim içi kitap perakendeciliği pazarında örtüşen ve geleneksel kanalda faaliyeti olmayan iki teşebbüsün devralma işlemine yönelik olarak aldığı *Amazon/BookDep.*³⁷ kararında, CMA bir önceki kararındaki yaklaşımından farklılaşmış ve pazarı çevrim içi kitap perakendeciliği pazarı olarak tanımlamıştır. Söz konusu işleme yönelik inceleme kapsamında gerçekleştirilen tüketici anketleri; çevrim içi kanaldan alışveriş yapan tüketicilerin, kitap fiyatlarında %10'luk bir artış olsa da büyük ölçüde çevrim içi kanaldan alışveriş yapmaya devam edeceklerini; ayrıca geleneksel kanalda %10'luk fiyat indirimine rağmen de büyük ölçüde çevrim içi kanaldan alışveriş etmeye devam edeceklerini ortaya koymuştur. Bu kapsamda CMA'nın, çevrim içi kanalın geleneksel kitap satışı üzerinde bir rekabet baskısı oluşturduğunu, buna karşın geleneksel kanalın çevrim içi kanal üzerinde rekabet baskısı oluşturamadığını kabul ettiği söylenebilecektir.
- (82) Soruşturma sürecinde e-ticaret faaliyeti yürüten teşebbüsler ile sadece kitap satış alanında faaliyet yürüten NETARTI ve NADİRKİTAP'a, geleneksel kanalda gerçekleştirilen ikinci el kitap satışı faaliyeti ile çevrim içi ikinci el kitap satış faaliyetinin hem satış modeli bakımından hem de tüketici gözünde ikame olup olmadığı hususu

³¹ 05.11.2020 tarihli ve 20-48/658-289 sayılı *Kitapyurdu* kararı

³² COMP/M.2978, 07.01.2004.

³³ COMP/M.2978, 07.01.2004. para. 289-294.

³⁴ COMP/M.4611, 15.10.2007.

³⁵ COMP/M.5838, 05.07.2010

³⁶ CMA, Proposed acquisition of Ottokar's plc by HMV Group plc through Waterstone's Booksellers Ltd., 12.05.2006.

³⁷ Anticipated acquisition by Amazon.com Inc of Book Depository International Limited, 26.10.2011.

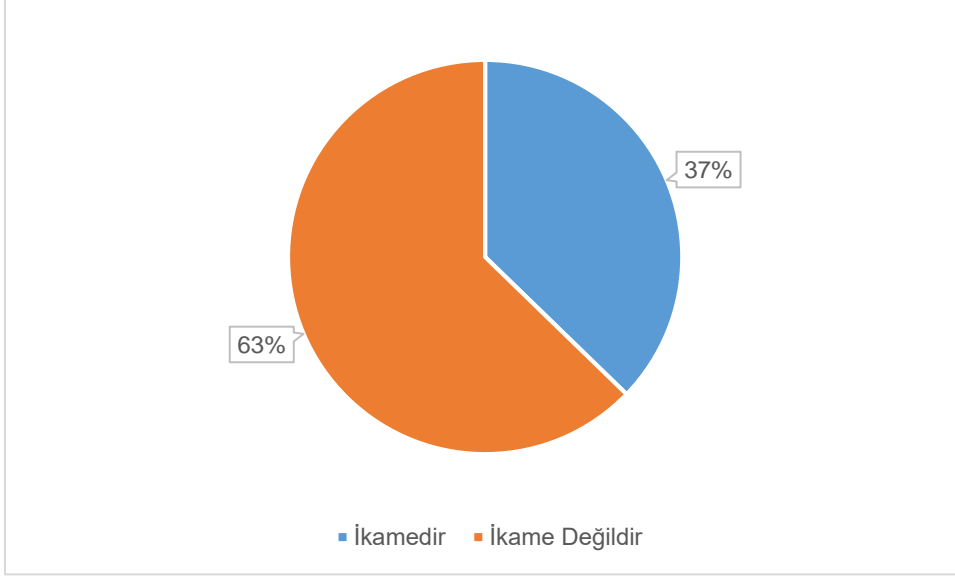
sorulmuştur:

- NADİRKİTAP tarafından verilen cevapta, geleneksel kanalda gerçekleştirilen ikinci el ve yeni kitap satışında, nadirkitap.com'un açılmasıyla artış görüldüğü ve faaliyet gösteren sahaf sayısının da arttığı,
- (.....) tarafından verilen cevapta, geleneksel kanal olarak adlandırılan kanal üzerinden yapılan ikinci el kitap satışları bakımından ayırım yapmanın uygun olmadığı, ilgili satış modellerinin ve tüketicilerin benzerliklere sahip olduğu ve ikame edilebilir olduğu,
- (.....) tarafından verilen cevapta, yeni ve ikinci el kitap satışı bakımından geleneksel kanal ile çevrim içi kanalda faaliyet gösteren teşebbüslerin ikame hizmetler sunduğunun ve birbiri üzerinde rekabetçi baskı yarattığının düşünülmesi,
- (.....) tarafından verilen cevapta, geleneksel kanalda gerçekleştirilen ikinci el kitap satışı faaliyeti ile çevrim içi ikinci el kitap satış faaliyetinin tüketici gözünde ikame olduğu, geleneksel kanal ile çevrim içi kanal arasında tüketiciye sağlanan ürün çeşitliliği açısından fark bulunduğu ve çevrim içi kanalda çok daha fazla sahaf ile ürün yer aldığı,
- (.....) tarafından verilen cevapta, geleneksel kanalda gerçekleşen ikinci el kitap satışı ile çevrim içi ikinci el kitap satışının, satış modeli ve tüketici gözünde ikame olmadığı, satış modeli bakımından geleneksel kanalda satıcıların fiziksel mağazalarına erişebilen müşterilerle sınırlı olduğu, geleneksel kanalda coğrafi pazarın şehir ile sınırlı olduğu ancak çevrim içi kanalda pazarın Türkiye olduğu, tüketici gözünden de ürün sayısı ve çeşidinin sınırlı olması nedeniyle ikame olmadığı

ifade edilmiştir.

- (83) Kitap satışına aracılık eden teşebbüslerin görüşleri incelendiğinde, (.....), (.....), (.....) gibi satıcıların, söz konusu iki dağıtım kanalını birbirine ikame gördüğü ancak ikinci el kitap satışı faaliyetine odaklanmış olan (.....)'nın, hitap edilen tüketici sayısındaki farklılıklar sebebiyle iki kanalı birbirine ikame görmediği anlaşılmaktadır.
- (84) Diğer taraftan sahaflara da geleneksel satış kanalı ile çevrim içi satış kanalı birbirine rakip olarak görüp görmedikleri sorulmuştur. Teşebbüslerden gelen cevaplar aşağıdaki grafikte özetlenmektedir. Sahaflardan 32 tanesi iki kanalı rakip olarak görmediğini beyan ederken 19 tanesi rakip olarak gördüğünü ifade etmiştir. Bir sahaf ise coğrafi ayırma giderek geleneksel satış kanalının yer almadığı bölgelerde rakip olmadıklarını ifade etmiştir. Verilen cevabi yazıların bazılarında, çevrim içi satışların pazarda önemli hale geldiği ve zaman içerisinde gelişen bir nitelik arz ettiği ifade edilmiştir. Sahafların bir kısmı tarafından sadece çevrim içi satış gerçekleştirildiği de belirtilmiştir.

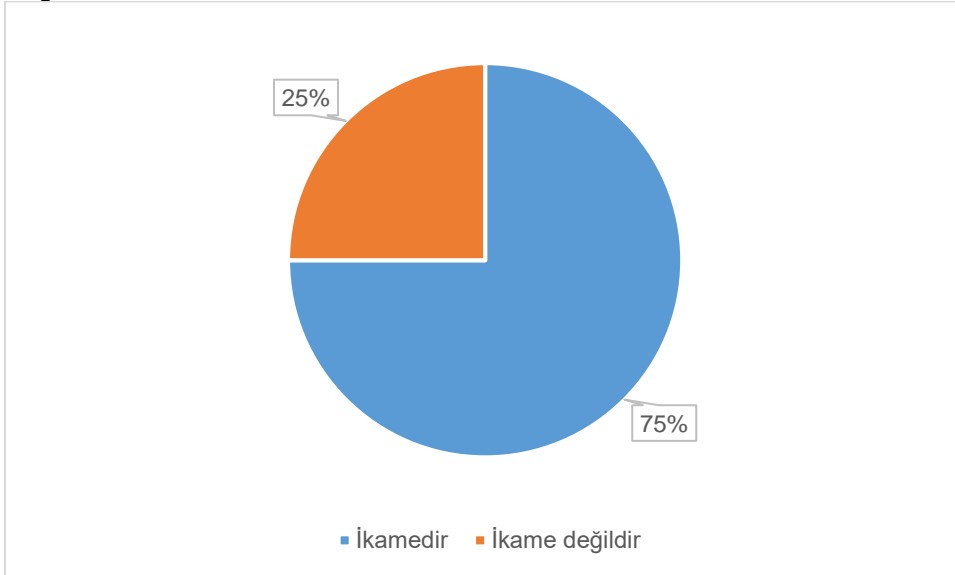
Grafik 12: Sahafklar Bakımından Geleneksel Satış Kanalı ve Çevrim İçi Satış Kanalı İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (85) Yeni kitap satıcılarının konu ile ilgili görüşlerine ise aşağıdaki grafikte yer verilmiştir. Buna göre yeni kitap satıcılarından üç tanesi, iki kanalı rakip olarak görmediğini beyan ederken dokuz tanesi, rakip olarak gördüğünü ifade etmiştir.

Grafik 13: Yeni Kitap Satıcıları Bakımından Geleneksel Satış Kanalı ve Çevrim İçi Satış Kanalı İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (86) Kitap basım ve yayımı alanında faaliyet gösteren kuruluşlardan; Türk Eğitim Yayıncıları Derneği, Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği, Türkiye Yayıncılar Birliği ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu geleneksel ve çevrim içi satış kanalının birbirine ikame olduğunu ifade ederken Basın Yayın Birliği, tüm satış kanallarının birbirinden ayrı kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

- (87) Yeni kitap satış faaliyeti yürüten teşebbüsler tarafından çevrim içi kanal ile geleneksel kanalın birbirine ikame görüldüğü ancak bu soruşturmanın konusunu teşkil eden ikinci el kitap satışı alanında faaliyet gösteren sahafların çevrim içi kanalı ayrı bir pazar olarak gördükleri anlaşılmaktadır.
- (88) Yukarıda işaret edilen Kurul kararları ve dosya mevcudu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde; erişebilirlik, zaman tasarrufu, kullanım kolaylığı, ürün portföyünün ve türünün fazla olması, karşılaştırma yaparken işlem maliyetinin en aza inmesi, çevrim içi kanalın çok taraflı olması halinde birden fazla satıcıya ulaşma kolaylığı sağlanması, ödeme kolaylığı, kişiselleştirme yapılabilmesi vb. nitelikleri sebebiyle çevrim içi platformların geleneksel kanala ikame olmadığı değerlendirilmektedir. Kaldı ki ikinci el kitaplar bakımından erişebilirlik, yeni kitaplara nazaran daha önemli görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, yukarıda da izah edildiği üzere, çevrim içi kanallar vasıtasıyla coğrafi sınırlar kaldırılmakta ve sahafların interneti kullanan tüketici grubunun tamamına erişimi sağlanmaktadır. Ayrıca çevrim içi kanalın, toplam satışlar içerisinde her geçen gün daha fazla pay aldığı ve bu kanalın giderek büyüdüğü görülmektedir. Sonuç olarak; geleneksel kanal ile çevrim içi kanal bakımından farklı ilgili ürün pazarları belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

(iii) Platformlar ile Kendi Adına Satış Yapan İnternet Siteleri Arasında İkame İlişkisi

- (89) Soruşturma kapsamında incelenen teşebbüs NADİRKİTAP'ın sunduğu hizmet, esasında, ikinci el kitap satıcıları ve tüketicilerini bir araya getiren bir pazaryeri (*marketplace*) platformu sağlanmasıdır. Çok taraflı platformlarda pazarın nasıl tanımlanacağı hususu, rekabet hukukunun tartışmalı konularının başında gelmektedir. Gerek uygulamada gerekse literatürde söz konusu pazarların nasıl tanımlanacağı hakkında henüz bir görüş birliğine ulaşılamadığı da vurgulanmalıdır. Platformların hizmet sundukları pazarın çift taraflı bir pazar özelliği göstermesi pazar tanımını karmaşıktırmaktadır. Çift taraflı pazarlar, pazarın bir tarafındaki kullanıcıların ilgili mal veya hizmete attettikleri değer, pazarın diğer tarafında bulunan müşterilerin sayısına da bağlı olduğu, bir başka deyişle, iki farklı müşteri grubunun talebinin birbirleriyle ilişki içinde olduğu ve bir grubun diğeri üzerinde pozitif dışsallık meydana getirdiği pazarlar olarak tanımlanabilmektedir³⁸.
- (90) Soruşturma tarafı NADİRKİTAP, internet üzerinden satış yapmak isteyen sahaflar ile tüketicileri bir araya getiren çok taraflı bir platform konumundadır. Ürünlerini NADİRKİTAP üzerinden satmak isteyen teşebbüsler, NADİRKİTAP tarafından geliştirilen internet sitesine tek tek ya da listeler halinde envanter kaydı yapmaktadır. Kitap satıcıları/sahaflar, ürünlerinin NADİRKİTAP'ın internet sitesinde listelenmesi karşılığında bir listeleme ücreti ve ayrıca satılan her kitap başına bir komisyon ücreti ödemektedirler. Tüketiciler ise NADİRKİTAP tarafından sunulan hizmet karşılığında herhangi bir ücret ödememekte, elde etmek istedikleri kitabı, listelenen teşebbüslerin herhangi birinden satın alabilmektedir. Bu model, klasik anlamda bir çevrim içi pazaryeri modeli olup bu ilişkide NADİRKİTAP aracı konumundadır. Diğer taraftan, kitaplar, e-ticaret alanında doğrudan satış yapan teşebbüsler tarafından da satışa sunulmaktadır.

³⁸ GÜNDÜZ, H. (2009), "Çift Taraflı Pazarlarda Rekabet Hukuku Uygulamaları", *Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi*, Ankara, s.4.

- (91) Bu çerçevede, arz ikamesi bakımından yapılacak değerlendirmede, NADİRKİTAP gibi platform hizmeti sunan teşebbüslerin çevrim içi kanalda doğrudan satış yapmasının ne kadar olası olduğu ve ayrıca çevrim içi kanalda doğrudan satış yapan teşebbüslerin, bir aracılık hizmeti sunup sunamayacakları ele alınacaktır. Bu kapsamda, ilk olarak sadece aracılık hizmeti sunan teşebbüslerin herhangi bir ikinci el kitaba sahip olmadığı belirtilmelidir. Dolayısıyla sadece aracılık hizmeti sunan platformların doğrudan kitap satışı gerçekleştirebilmesi mümkün değildir. Bunun için organizasyon sistemlerini değiştirmeleri, ikinci el kitap için tedarikçi ve kitapları depolayacak alan bulmaları, kitapları müşterilere ulaştıracak lojistik imkânları organize etmeleri gerekmektedir. Diğer taraftan çevrim içi doğrudan satış yapan kitap satıcılarının da bir platform modeline geçebilmeleri için birden fazla satıcı ile anlaşmaları, buna uygun bir altyapıya sahip olmaları ve çok sayıda satıcıyı besleyecek kadar talep çekmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla doğrudan çevrim içi kitap satışı ile bir platform üzerinden yapılan ikinci el kitap satışının birbirinden çok farklı iş modelleri olduğu anlaşılmakta ve aralarında arz ikamesi bulunmadığı değerlendirilmektedir.
- (92) Talep ikamesi bakımından yapılacak değerlendirmede ise yukarıda detaylı bir biçimde yer verildiği üzere, hizmetten yararlanan iki farklı grup olan tüketiciler ile ikinci el kitap satıcılarının talep özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir. İkinci el bir kitabın, kendi adına çevrim içi satış yapan bir satıcıdan alınması ile platform üzerinden temin edilmesi arasında ilgili ürünün niteliği bakımından bir farklılık oluşmamaktadır. Tüketici, her iki işlem sonunda da istediği kitaba ulaşabilmektedir. Bununla birlikte bu iki alışveriş kanalı, tüketicilerin alışveriş deneyimi bakımından önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Tüketicilerin nihai hedefi, en iyi kalitede ürüne en uygun fiyata sahip olmaktır. Bunu gerçekleştirmenin yolu ise olabildiğince çok satıcı ve ürün görerek bunları karşılaştırmaktadır. Çevrim içi kanalda; e-pazaryeri olarak çalışan platformlar ile kendi adına satış yapan internet siteleri, ürünlerin görsel olarak sunumu ve sağladığı bilgi bakımından önemli farklılıklar içermemektedir. Ancak çevrim içi pazaryeri modelinde çalışan platformların, karşılaştırma hizmeti sunması bakımından, kendi adına satış gerçekleştiren internet sitelerinden ayrıldığı görülmektedir. Tüketici, platform üzerinden satın alma gerçekleştirdiğinde, aradığı kitabın birçok satıcıdaki versiyonlarını başka internet sitelerine geçiş yapmaksızın görebilmekte ve ürünün niteliklerini ve fiyatını karşılaştırabilmektedir. Ayrıca, her bir satıcı hakkında yapılmış yorumlara ve tüketicilerin geçmiş alışveriş deneyimlerine göre verdikleri puanlara erişebilmektedir. Diğer taraftan, çok fazla satıcı ile çalışmaları sebebiyle platformların tüketicilere, kendi ürününü çevrim içi vasıtalarla satan teşebbüslere nazaran daha fazla ürün sunduğu da görülmektedir.
- (93) Ayrıca tüketiciler, her ne kadar satıcıyı tanımasalar da platforma duydukları güven nedeniyle, ilave araştırma maliyetine katlanmadan anılan satıcıdan alışveriş yapabilmektedir. Dolayısıyla platformlar üzerinden gerçekleşen alışverişlerdeki zaman tasarrufu, ürün çeşitliliği ve karşılaştırma imkânlarının, nihai tüketiciler bakımından söz konusu platformları, doğrudan çevrim içi satış yapan teşebbüslerden ayırdığı görülmektedir. Bu bakımdan tüketici gözünde, e-pazaryeri modelinde çalışan teşebbüsler ile doğrudan satış gerçekleştiren internet sitelerinin ikame edilebilirliğinin sınırlı olduğu değerlendirilmektedir.
- (94) Platformların sunduğu hizmetin diğer alıcıları ise ikinci el kitap satıcıları/sahaflardır. Sahaflar bakımından platform üzerinden çevrim içi satış yapmak ile kendi adına çevrim

içi kanalda satış yapmak arasındaki tercihlerin ortaya konması, bu iki kanal arasındaki ikame ilişkisinin gösterilmesi bakımından önem arz etmektedir. Her iki kanalda da satıcı, ürünün tüketiciye görünür kılınmasını sağlayabilmektedir. Bununla birlikte, kendisi satış yapmak isteyen bir teşebbüsün buna ilişkin bir internet sitesi kurması ve bunu yönetmesi hatta belki ilave personel istihdam etmesi gerekmektedir. Söz konusu işlem, teşebbüsler bakımından ilave maliyet anlamına gelmektedir. Öte yandan, bir platform üzerinden ürünlerini sunması durumunda, satıcı, platformun kendisine sunduğu altyapıyı kullanacaktır. Ayrıca, söz konusu pazardaki ağ etkileri sebebiyle satıcının, platformda ulaştığı tüketici kitlesine kendi internet sitesi üzerinden satış yaptığında ulaşması mümkün görünmemektedir. Hatta belirli platformların hâlihazırda sahip olduğu müşteri kitlesi, satıcıların ilgili platformları özellikle tercih etmesine neden olmaktadır. Nitekim hâlihazırda kendilerine ait internet siteleri üzerinden satış yapan bazı satıcıların aracı hizmet sağlayıcı konumundaki platformda yer alan tüketicilere ulaşmak amacıyla çevrim içi platformlar üzerinden de satış yaptığı görülmüştür³⁹. Tüm bu açıklamalar sonucunda, satıcılar bakımından da platformlar ile kendi adına satış yapılan internet siteleri arasında bir ikame ilişkisi olmadığı değerlendirilmektedir.

- (95) Kurulun platformlara ilişkin geçmiş kararlarına bakıldığında da platformların genellikle ayrı bir pazar olarak tanımlandığı ve kendi adına satış yapan çevrim içi kanalların platformlara ikame kabul edilmediği görülmektedir. *Booking*⁴⁰ kararında, konaklama tesislerinin kendi internet siteleri üzerinden yapılan rezervasyonlar; sunulan hizmetin sadece rezervasyonla sınırlı kalması, tüketiciye araştırma ve karşılaştırma imkânı vermemesi sebebiyle pazar tanımına dâhil edilmemiştir. *Yemeksepeti*⁴¹ kararında da, her ne kadar restoranların kendi internet siteleri, kullanıcılara çevrim içi sipariş hizmeti sunan platformlara benzer kolaylıklar sağlasa da söz konusu internet sitelerinin, ağ etkisinden yoksun olmalarından hareketle çevrim içi yemek siparişi platformlarını ayrı bir pazar olarak tanımlamıştır. Kurulun *Gittigidiyor*⁴² kararında; GİTTİGİDİYOR'un bizzat kendisinin elektronik ticaretin tarafı olmayıp, yalnızca farklı nitelikteki alıcı ve satıcıları elektronik ortamda bir araya getirerek sanal bir pazar yaratmak suretiyle, gerçekleşen satış üzerinden belirli bir komisyon aldığı, teşebbüsün ticari gelirlerinin yapılan satışlardan aldığı komisyonlar ve reklam gelirleri olduğu, sitede satılan ürünlerin satıcısı olmayıp bunlar üzerinde satış miktarı veya fiyatı gibi konularda herhangi bir tasarrufu bulunmadığı ifade edilmektedir. Bu kapsamda ilgili pazarın, "internet üzerinden her çeşit ürünün ticaretine yönelik sanal pazaryeri (platform) sağlama" olarak tanımlanabileceği ifade edilmekle birlikte, değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte olmaması sebebiyle kesin bir pazar tanımı yapılmadığı görülmektedir. Buradan hareketle; ürünün sahibi konumundaki teşebbüsün hizmeti doğrudan sunması ile çok taraflı yapı barındıran bir platformun ürünün satıcısı ile alıcısını bir araya getiren aracılık işlevi sunmasının, ayrı değerlendirmelere tabi olduğu anlaşılmaktadır.
- (96) E-ticaret siteleri, NADİRKİTAP ve NETARTI, konuya ilişkin olarak şu hususları ifade etmiştir:

³⁹ (.....) örnek olarak gösterilebilir.

⁴⁰ 05.01.2017 tarihli ve 17-01/12-4 sayılı Kurul kararı.

⁴¹ 09.06.2016 tarihli ve 16-20/347-156 sayılı Kurul kararı.

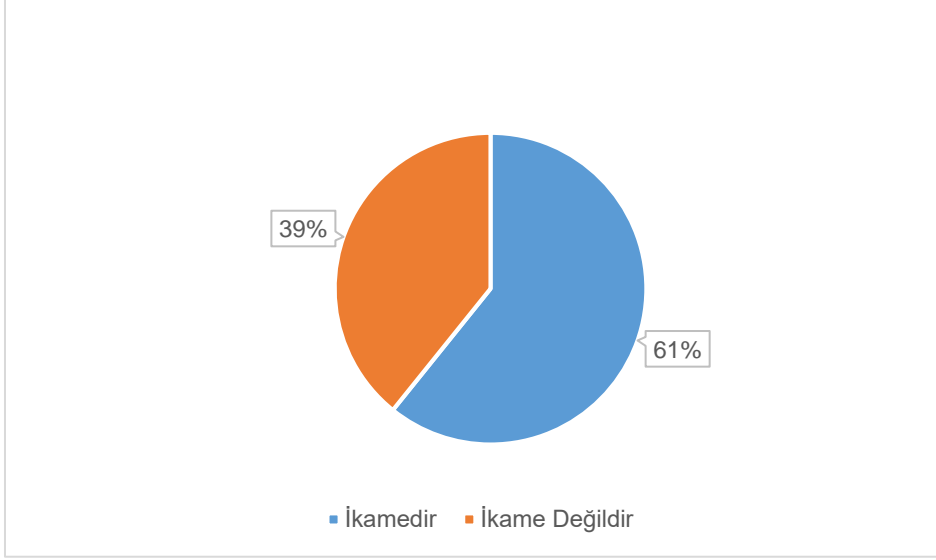
⁴² 12.05.2011 tarihli ve 11-30/591-187 sayılı Kurul kararı.

- (.....) tarafından, iki hizmet her ne kadar birbirine rakip olacakmış gibi görünse de aslında birbirini destekler nitelikte oldukları, aracı platformlarda kendi kanalı üzerinden satış yapan kişilerin de satış yaptığı, reklamlar vasıtasıyla o kişilerin de bulunmasının mümkün hale geldiği, satıcı da çok çeşitli kitaplara sahip olduğundan daha fazla kitap listelenmesini sağladığı, kazan kazan ilişkisi olduğu,
- (.....) tarafından, müşterilere her gün çevrim içi ortamda, fiziki mağazalarda (*brick-and-mortar*) ve çok kanallı (*omni-channel*) ortamda alışveriş olanakları sunan çok sayıda perakende mağazası ile doğrudan rekabet ettikleri için tüm kanalların ikame olarak görüldüğü,
- (.....) tarafından, sadece kitap için değil, ürün niteliğinin el verdiği ölçüde tüm ürün grupları için satış mecralarında önemli seviyede ikame ilişkisi olduğu,
- (.....) tarafından, yeni kitap satışı ve tüketici açısından bakıldığında; kitap satışı yapan tüm firmaların çevrim içi/çevrim dışı veya hizmet sağlayıcı/aracı hizmet sağlayıcı olduğu fark etmeksizin sunulan hizmetlerin birbirine ikame olduğu, kitap almak amacıyla araştırma yapan bir tüketici için önem arz eden hususun, ilgili kitabı en uygun bedelle ve en kısa sürede kendisine ulaştıracak satıcıyı bulmak olduğu ve dolayısıyla satıcının kendi e-ticaret sitesinden ya da e-pazaryerinden satış yapmasının önem arz etmediği,
- (.....) tarafından, kitap alışverişi yapmak isteyen kullanıcıların; kullanım amacı, tür, fiyat, teslimat süresi, kargo ücreti gibi parametreleri dikkate aldığı ve bu parametrelerin hem (i) kendi e-ticaret kanalı üzerinden satış yapan teşebbüsler, hem (ii) sadece kitap satışı alanında özelleşmiş çevrim içi kanallar hem de (iii) kitap satışı ile beraber çeşitli ürünlerin satışını da gerçekleştiren kanallar bakımından uygulanabilir olduğu, bu itibarla, tüketicilerin bu kanalları ikame olarak değerlendirmesinin mümkün olduğu,
- (.....) tarafından, iki alanın birbirinin ikamesi olduğu, kendisine ait internet sitesinden ürün satan teşebbüslerin aynı zamanda aracı hizmet sağlayıcılarla da çalıştıkları, aracı hizmet sağlayıcılar nezdinde sanal mağaza açtıkları, ayrıca geleneksel kanal ile aracı hizmet sağlayıcıların da ikame olduğu,
- (.....) tarafından ise söz konusu iki kanalın ikame olarak görülmediği

ifade edilmiştir.

- (97) Diğer taraftan, sahaflara da benzer bir soru yöneltilmiş ve aşağıdaki grafikte de gösterildiği üzere, cevabı ulaşan sahaflardan 20 tanesi platformlar ile doğrudan çevrim içi satış kanalını ikame olarak görmediklerini, buna karşın 31 tanesi ise iki satış kanalının ikame olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. Cevabi yazılarda, e-pazaryerlerinin daha geniş bir tüketici kitlesine ulaşmak bakımından avantaj sağladığı ve bahsi geçen platformları daha çok kişinin ziyaret ettiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, (.....) mevcut olan internet sitesini yeterli sayıda müşteriye ulaşamadığı için kapatmak zorunda kaldığını belirtmiştir. (.....) ise kendi deneyimlerinden hareketle, aracı hizmet sağlayıcılarının daha kurumsal olması nedeniyle kullanıcı tarafından tercih edilebilirliklerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

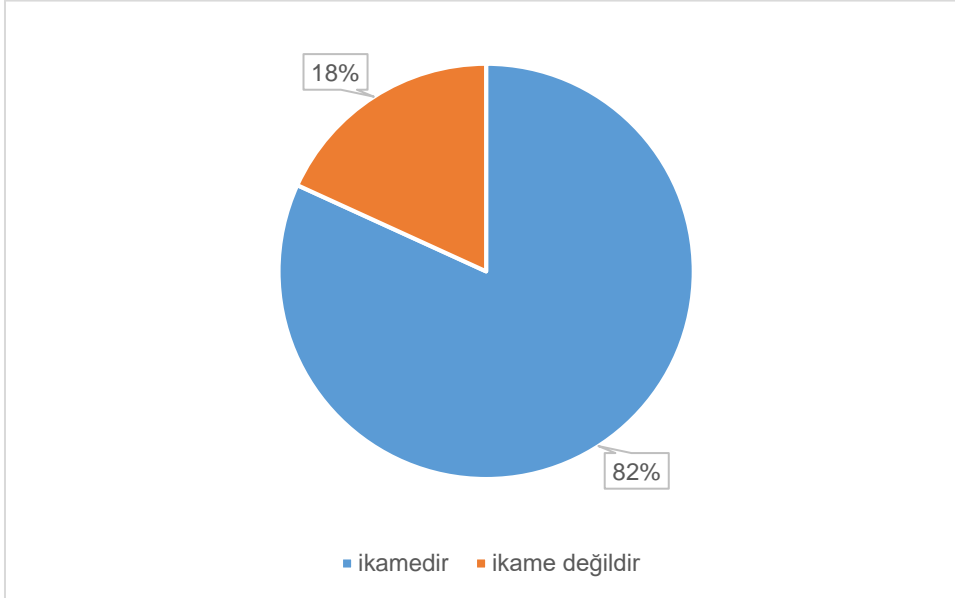
Grafik 14: Sahafklar Bakımından Platformlar ile Doğrudan Çevrim İçi Satış Kanalı İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (98) Aynı husus, yeni kitap satıcılarına da sorulmuş olup cevapların dağılımına göre aşağıdaki grafik oluşturulmuştur. Buna göre yeni kitap satıcılarından iki tanesi söz konusu iki kanalın birbirine ikame olmadığını; dokuz tanesi ise ikame olduğunu ifade etmiştir.

Grafik 15: Yeni Kitap Satıcıları Bakımından Platformlar ile Doğrudan Çevrim İçi Satış Kanalı İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (99) Kitap basım ve yayımı alanında faaliyet gösteren kuruluşlardan; Türk Eğitim Yayıncıları Derneği, Basın Yayın Birliği ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu söz konusu iki kanalın birbirine ikame olduğunu ifade ederken; Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği ise iki kanalın birbirine ikame olmadığını belirtmiştir.

- (100) Dosya kapsamında elde edilen cevapların, genellikle, pazarın sadece tüketici tarafını dikkate aldığı, satıcı tercihlerine ise yer verilmediği görülmektedir. Diğer taraftan satıcıların büyük bir kısmı ilk etapta iki kanalı birbirine ikame gördüğünü belirtmekle birlikte, sundukları detaylı açıklamalara bakıldığında, aracı hizmet sağlayıcıların kurumsal yapıları, güvenilirlikleri, daha iyi kullanıcı deneyimi sağlaması, alan adlarının bilinirliği ve müşteri portföyünün genişliği gibi iki kanalı birbirinden ayıran hususlara vurgu yapıtıkları anlaşılmaktadır.
- (101) Sonuç olarak; arz ve talep ikameleri ile tüketici ve sahafların tercihleri dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler, Kurulun geçmiş tarihli kararlarındaki yaklaşımla birlikte okunduğunda, NADİRKİTAP gibi satıcı ile tüketiciyi bir araya getiren platformlar ile çevrim içi kanalda doğrudan satış gerçekleştiren internet sitelerinin aynı pazarda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

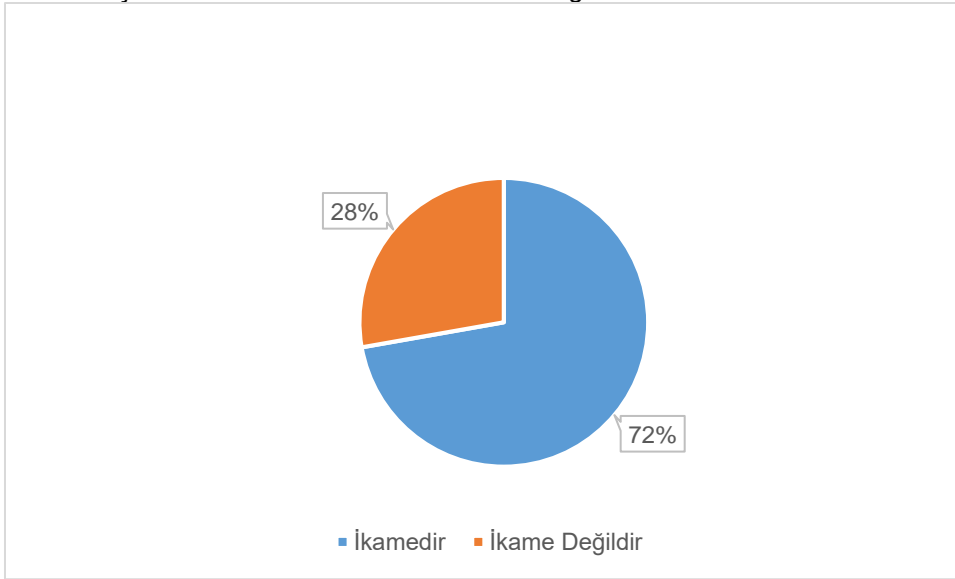
(iv) Kitap Satışı Alanında Özelleşmiş Platformlar ile Çoklu Ürün Satışı Yapan Platformlar Arasındaki İkame İlişkisi

- (102) Şikâyetçi tarafından, NADİRKİTAP dışında ikinci el kitap satışı alanında özelleşmiş başka bir aracı hizmet sağlayıcı bulunmadığı ve bu nedenle NADİRKİTAP'ın pazarda hâkim durumda bulunduğu iddia edilmiştir. Bu nedenle, ilgili pazara ilişkin değerlendirmelerde ele alınacak son husus çeşitli diğer ürünlerin yanı sıra kitap satışı da gerçekleştiren platformların sundukları hizmetin sadece kitap satışı gerçekleştirilen platform hizmetlerine ikame görülüp görülemeyeceğidir.
- (103) İlk olarak, arz ikamesi bakımından yapılacak değerlendirmede, sadece ikinci el kitap satışı alanında özelleşmiş platformlar ile çoklu platform hizmeti sunan teşebbüslerin bu hizmetlerin sunumundaki geçişkenlikleri analiz edilecektir. Bu kapsamda, çoklu ürün satışı gerçekleştiren platformlardan alınan bilgilerde; GİTTİGİDİYOR, N11 ve TRENDYOL DOLAP'ın ikinci el kitap satışı da gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Ancak tersi yönde bir geçişin, bir başka deyişle ikinci el kitap alanında özelleşmiş bir platformun başka ürünler de satmaya başlamasının, pek kolay olmadığı, söz konusu hizmetin verilebilmesi için pek çok tedarikçi ile anlaşılması gerektiği, sektördeki ağ etkileri sebebiyle belli bir ölçekte çalışılması gerektiği ve bu ölçüğün yakalanmasının zaman aldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, çok çeşitli ürünlerin satışının gerçekleştiği platformlar ile ikinci el kitap satışı alanında özelleşmiş platformlar arasında tek yönlü bir arz ikamesi ilişkisinin bulunduğunu söylemek mümkün görünmektedir.
- (104) Bununla birlikte, ilgili pazar tanımının odak noktasını oluşturan talep ikamesi bakımından ise her iki platformun da birbirine ikame olabileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, pazarın bir tarafında bulunan tüketiciler bakımından önem arz eden husus, istediği kitaba ulaşabilmektir. Hem özelleşmiş platformlarda hem de pek çok ürün satışı gerçekleştirilen platformlarda tüketici, ürün çeşitliliği, ürün ve satıcı karşılaştırma, yorumlardan yararlanma, zaman tasarrufu gibi avantajları deneyimleyebilmektedir. Pazarın diğer tarafında yer alan sahaflar da ürünlerinin mümkün olduğu kadar çok tüketici için görünür kılınmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışma metodları (listeleme ücreti, komisyon, ürün envanter girişi) birbirinden büyük farklılıklar göstermeyen⁴³ özelleşmiş platformlar ile çok kategorili genel platformların sahaflar gözünde birbirine rakip olabileceği değerlendirilmektedir.

⁴³ Teşebbüslerin komisyon oranlarına ilgili bölümde detaylı bir biçimde yer verilmiştir.

- (105) Kitap satışı ile çeşitli ürünlerin satışını gerçekleştiren e-ticaret sitelerine de bu iki kanalı ikame görüp görmedikleri hususu sorulmuştur. Gelen cevabi yazılarda; e-ticaretin geldiği aşamada sadece belirli ürün gruplarının satıldığı kanalların sayısının azaldığı, teşebbüslerin farklı kategorilerde satış yapmaya yöneldiği, sadece kitap satışı yapan teşebbüsler ile kitap dışında çeşitli ürünler satan hizmet sağlayıcı/pazaryerlerinin ikame olduğu, tüketicilerin hepsini inceleyerek satın alma kararlarını oluşturduğu gibi değerlendirmeler yapılmıştır.
- (106) Soruşturma sürecinde sahaflara iletilen bilgi ve belge talepleriyle de; sadece kitap satışı alanında özelleşmiş çevrim içi kanallar ile kitap satışının yanı sıra çeşitli diğer ürünlerin de satışını gerçekleştiren (GİTTİGİDİYOR, AMAZON gibi) kanalların birbirine ikame olarak görülüp görülmediği hususu sorulmuştur. Gelen cevabi yazıların 15 tanesinde ilgili kanalların ikame olarak görülmediği belirtilirken 39 tanesinde ikame olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Bu durum, aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Söz konusu çok kategorili kanalların müşterinin kullanım alışkanlıkları sebebiyle daha çok tercih edilebildiği ifade edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, başka bir kategoride alışveriş yapan tüketicinin kitap kategorisinden alışveriş yapması halinde işlem maliyeti, diğer kanallara geçiş yapmasına oranla daha düşük olmaktadır.

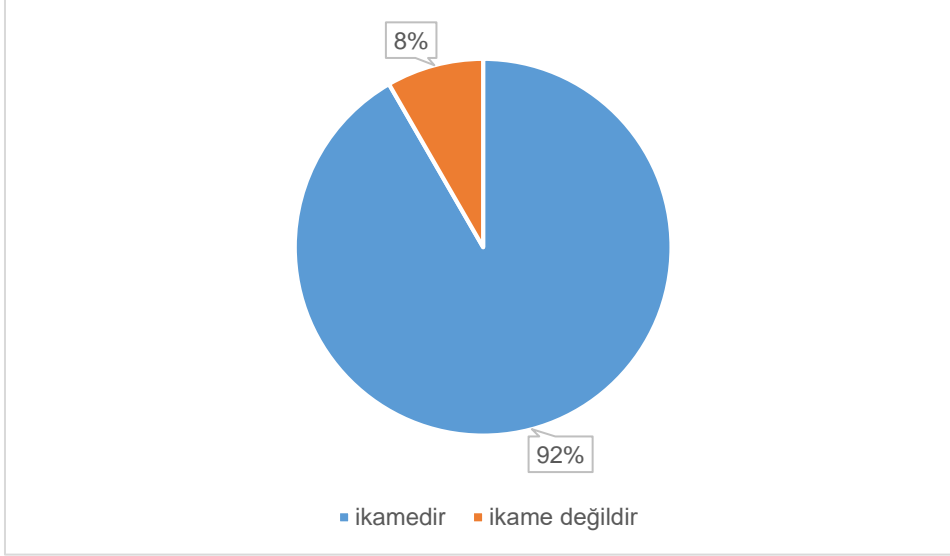
Grafik 16: Sahaflar Bakımından Sadece Kitap Satışında Bulunan Platformlar ile Farklı Kategorilerde Ürün Satışında Bulunan Platformların İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (107) Aynı husus, yeni kitap satıcılarına da sorulmuş olup elde edilen cevaplardan aşağıdaki grafik oluşturulmuştur. Buna göre yeni kitap satıcılarının 1 tanesi söz konusu iki kanalın birbirine ikame olmadığını ifade ederken; 11 tanesi ise söz konusu iki kanalın birbirine rakip olduğunu ifade etmektedir.

Grafik 17: Yeni Kitap Satıcıları Bakımından Sadece Kitap Satışında Bulunan Platformlar ile Farklı Kategorilerde Ürün Satışında Bulunan Platformların İkame Değerlendirmesi

Kaynak: Teşebbüslerden elde edilen bilgiler

- (108) Kitap basım ve yayımı alanında faaliyet gösteren kuruluşlardan Türk Eğitim Yayıncıları Derneği, Basın Yayın Birliği, Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu söz konusu iki kanalın birbirine ikame olduğunu belirtmiştir.
- (109) Tüm bu açıklamalar sonucunda, diğer çeşitli ürünlerin yanı sıra kitap satış faaliyeti de gösteren platformların sundukları hizmetin sadece kitap satışı gerçekleştirilen platform hizmetlerine ikame olarak değerlendirilebileceği ve pazarın “*ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetleri*” olarak tanımlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (110) İlgili pazar değerlendirmesini sonlandırmadan değinilmesinde fayda görülen bir diğer husus ise pazarda tüketiciden tüketiciye gerçekleşen satışların ve satışlara ilişkin platform hizmetlerinin NADİRKİTAP tarafından sunulan hizmete ikame görülüp görülmeyeceği hususudur. Bu noktada, öncelikle vurgulanması gereken konu, hizmetin çok taraflı yapısıdır. Dosya konusu pazarda platform hizmetinin bir tarafında tüketiciler, diğer tarafında kitap satıcıları/sahafklar bulunmaktadır. Diğer taraftan, bahsedilen diğer platform hizmetlerinin her iki tarafında da tüketiciler bulunmaktadır. Söz konusu farklılığa rağmen kitap satın alan tüketici bakımından satın alınan ürün, alışveriş deneyimi, karşılaştırma imkânları gibi özellikler her iki platform hizmeti bakımından benzerlik taşımaktadır. Bununla birlikte, tüketiciden tüketiciye satış yapılan söz konusu platformların, aynı zamanda karma bir şekilde kurumsal üyeleri de barındırabildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu noktada varılacak sonuçlar, yapılan dosya kapsamındaki değerlendirmeleri etkilemeyeceği için söz konusu platformların pazar tanımına dâhil olup olmadığına ilişkin kesin bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır⁴⁴.

⁴⁴ Söz konusu C2C platformların satış adetleri NADİRKİTAP'ın pazar payı hesaplanırken pazara dâhil edilmiştir.

I.2.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (111) İlgili coğrafi pazar, teşebbüslerin mal ve hizmetlerin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen olduğu ve özellikle rekabet koşulları komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgedir.
- (112) Mevcut dosyada, ilgili ürün/hizmet pazarı olarak tanımlanan “ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetlerine” tüketicilerin ve kitap satıcılarının ülke genelinden erişim sağlamasının mümkün olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

I.3. Yapılan İnceleme ve Bilgi Taleplerinden Edinilen Bilgi ve Belgeler

- (113) Hakkında inceleme yürütülen teşebbüste yapılan yerinde incelemede elde edilen bilgi ve belgeler başta olmak üzere, şikâyet sahibi teşebbüs tarafından sunulan bilgi ve belgelere, ilgili sektörde faaliyet gösteren e-ticaret sitelerine, sahaf ve kitabevlerine, yeni kitap satıcıları ile sektördeki birlik ve derneklere gönderilen bilgi ve belge talepleri sonucu elde edilen bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmektedir.

I.3.1. Yerinde İncelemede Edinilen Belgeler

- (114) Dosya kapsamında 09.11.2020 tarihinde NADİRKİTAP'ta yerinde inceleme yapılmıştır. Bu kapsamda yerinde incelemede elde edilen bilgi ve belgelerin yanı sıra teşebbüsün yerinde inceleme tutanağı ekindeki bilgi ve belge talebi ile bağlantılı olarak sunmak istediği açıklamaları doğrultusunda ibraz ettiği belgelere de aşağıda yer verilmektedir.
- (115) Teşebbüsün kendi iletişim destek hattı üzerinden satıcı üyelere gönderilen yazışma metinlerinden 03.07.2020 tarihli mesaja aşağıda yer verilmektedir (**Belge-9/9**):

“Merhaba Sayın (.....)⁴⁵,

NadirKitap.com sunucularında saklanan verilerden, tüm ürünlerinizin bilgilerinin yasa dışı yollarla kopyalandığı tespit edilmiştir. İlegal yollarla veri kopyalama konusunda devam eden bir hukuki süreç mevcuttur. Hukuki sürece dahil olmamanız adına NadirKitap.com'da bulunan satıcı üyeliğinizin askıya alınması gerekmektedir.

Bilgilerinize sunar, iyi akşamlar dileriz...

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (116) Yukarıda yer verilen ve NADİRKİTAP destek hattı tarafından gönderilen mesajın ayrıca (.....)'a gönderildiği bilgisi yer almaktadır (**Belge-9/9**).
- (117) NADİRKİTAP destek hattı üzerinden gönderilen 10.07.2020 tarihli başka bir yazışmada aşağıda yer verilen içeriğin bulunduğu görülmektedir (**Belge-9/10**):

“Sayın (.....)⁴⁶,

⁴⁵ Dosya mevcudu bilgiler doğrultusunda yerinde incelemede elde edilen e-posta yazışmasında geçen ismin (.....) yetkilisi (.....)'a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁴⁶ Dosya mevcudu bilgiler doğrultusunda yerinde incelemede elde edilen e-posta yazışmasında geçen ismin (.....) yetkilisi (.....)'a ait olduğu tespit edilmiştir.

Belirttiğimiz gibi mesajımız, öncesinde tüm ürün bilgilerinin illegal yollarla kopyalanmış ve halen tutuluyor olması ile ilgilidir. Kendiniz ürün girişi yapabilirsiniz ve bununla ilgili bir sorun olmadığını mesajlarımızda belirttik.

Nadirkitap.com'dan illegal yollarla kopyalanan veriler başka mecralarda tutulduğu sürece Nadirkitap hesabınızın askıya alınması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (118) NADİRKİTAP destek hattı üzerinden gönderilen 10.07.2020 tarihli başka bir yazışmada da yukarıda yer verilen mesaj içeriğine benzer bir içeriğin bulunduğu görülmektedir (**Belge-9/11**):

“Merhaba (.....) Bey,

(.....) Kitap’la ilgili tüm ürün bilgilerinin yasa dışı yollarla kopyalanarak farklı platformlara aktarıldığı konusunda daha önce tarafınıza mesaj göndermiştik. Siz de gereğini yapacağınızı belirtmiştiniz. Ancak, bu ürün bilgilerinin halen kopyalanan platformlarda tutulduğu tespit edilmiştir. Kendiniz ürün girişi yaparak dilediğiniz platformlarda elbette satış yapabilirsiniz ancak Nadirkitap.com'dan illegal yollarla kopyalanan veriler başka mecralarda tutulduğu sürece Nadirkitap hesabınızın askıya alınması gerekecektir.

Hatırlatır, iyi günler dileriz...

Saygılarımızla

Destek Hattı”

- (119) NADİRKİTAP destek hattı üzerinden gönderilen 10.07.2020 tarihli başka bir yazışmada aşağıda yer verilen ifadeler bulunmaktadır (**Belge-9/11**):

“Merhaba (.....) Bey,

Belirttiğimiz gibi mesajımız, öncesinde tüm ürün bilgilerinin illegal yollarla kopyalanmış ve halen tutuluyor olması ile ilgilidir. Kendiniz ürün girişi yapabilirsiniz ve bununla ilgili bir sorun olmadığını mesajlarımızda belirttik.

Nadirkitap.com'dan illegal yollarla kopyalanan veriler başka mecralarda tutulduğu sürece Nadirkitap hesabınızın askıya alınması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (120) Teşebbüsün kendi iletişim destek hattı üzerinden (.....)'ya gönderilen 19.10.2020 tarihli mesaja aşağıda yer verilmektedir (**Belge-9/28-29**):

“Sorunuz:

Merhaba, Hesabın askıya alınması ile ilgili herhangi bir dönüş yapmadınız.

Kayıt olup sitede satış yaptığımız süre boyunca hizmetlerde herhangi bir aksaklık, bir problem olmadı. Teşekkürler. Ancak şu aşama bize yardımcı olursanız ve bir yol gösterirseniz sitede satış yapmaya devam etmek istiyoruz. Dürüst olmak gerekirse Nadirkitap en büyük pazarımız ve kazancımızın çok

büyük bir kısmı bu siteden oluyor. Diğer sitelere veri yüklememizin yasak olduğu ya da hukuki sürece dahil edilip askıya alınacağı ile ilgili herhangi bir bilgimiz yoktu. Bunu bilmiyorduk. Verileri silebilir ve sadece NadirKitap'la devam edebiliriz. Dediğimiz gibi burada hizmet iyi ve kazancımız buradan. Yardımcı olacağınızı biliyor ve iyi günler diliyoruz

Cevap:

Merhaba Sayın (.....),

Cumartesi günü tarafınıza gönderilen mesajla Nadirkitap.com sunucularından illegal yollarla veri kopyalandığı gerekçesiyle satıcı hesabınızın kapatılacağı belirtilmiştir. Konu hakkında tarafınızdan dönüş olmamış, herhangi bir aksiyon alınmamış ve bunun üzerinde satıcı üyeliğiniz kapatılmıştır. Dilediğiniz tüm platformlarda veri girişi yaparak ürünlerinizi satışa sunabilirsiniz. Ancak, Nadirkitap.com'dan illegal yollarla kopyalanan datalar tüm sunucu, bilgisayar ve sitelerden silinmediği sürece satıcı hesabınız aktif edilmeyecektir.

Saygılarımızla

Destek Hattı”

- (121) NADİRKİTAP tarafından 01.09.2019 tarihinde (.....) e-posta adresine “ihtar” konulu aşağıdaki e-posta iletilisinin gönderildiği görülmektedir⁴⁷ (**Belge-9/31**):

“Sayın (.....),

NadirKitap.com sunucularından yasa dışı yollarla veri kopyaladığınız ve bu verileri farklı web sitelerine taşıyarak ticari faaliyet yürüttüğünüz tespit edilmiştir. Pazartesi gününe kadar, kopyalanan verilerin tamamen silinmemesi ve faaliyetlerin durdurulmaması durumunda Pazartesi günü noter üzerinden gönderilecek ihtarname ile birlikte yasal süreç başlatılacaktır.

Bilginize sunulur.

NadirKitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ”

- (122) Yukarıda yer verilen e-posta iletilisine cevap olarak (.....) e-posta adresinden aşağıdaki e-posta iletilisinin gönderildiği görülmektedir:

“Merhabalar öncelikle.

Suç olduğumu bilmiyordum. Tüm verileri gün içerisinde silmiş olurum.

Özür diliyorum tekrardan.”

- (123) NADİRKİTAP'a ait bilgi@nadirkitap.com e-posta adresinden 23.05.2019 tarihinde “(.....)” e-posta adresine gönderilen “Ürün girişi” konulu e-postada aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir (**Belge-9/56**):

⁴⁷ Kurum kayıtlarına 11.12.2020 tarih ve 13488 sayı ile intikal eden belgede NADİRKİTAP, ilgili kişinin satıcı üye olmadığını, NADİRKİTAP internet sitesinden alıcı üyeliği ile alım yaptığını, NADİRKİTAP internet sitesindeki farklı satıcı üyelere ait ürünlerin listelerini, NADİRKİTAP'ın ve satıcı üyelerin onayı olmadan, yasa dışı yollarla kopyaladığının ve bu şekilde başka kanallarda, nadirkitap.com fiyatının üstüne kargo masrafı vs giderlerini ekleyip, kendi kârını da koyarak ürünleri satışa açtığının NADİRKİTAP tarafından tespit edildiğini, bu nedenle faaliyetlerini sonlandırmasının talep edildiğini ifade etmiştir.

“Merhaba,

Entegrasyon veya veri aktarımı şeklinde çalışmamız bulunmamakta. Eğer kendinize ait web sitesinde veya kendi bilgisayarınızda hazır bir listeniz varsa sadece ilk yükleme aşamasında toplu yükleme için yardımcı olabiliriz. Ekte yer alan Excel tablosuna, ürünlerinizin bilgilerini aşağıda yer alan maddelere dikkat ederek girip bize iletebilirsiniz. Bu liste siteye toplu olarak yüklenecektir. Toplu yükleme işlemi ilk giriş için gerçekleştirilecek olup, sonraki tüm ekleme/silme/düzenleme işlemlerinin tarafınızdan manuel yapılması gerekmektedir. (...)”

- (124) (.....) ((.....)) tarafından 23.08.2019 tarihinde NadirKitap.com e-posta adresine gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/57**):

“merhabalar,

Ekte (.....) dergi ve (.....) kitap için 2 farklı formatta 4 farklı excel dosyası bulunmaktadır.

rica etsek toptan yükleyebilir miyiz.

Kolay gelsin hayırlı işler..”

Ekte yer alan excel tablosundan, sunulan verilerin kitap adı, yazar adı, yayınevi, kitap türü (anı, roman, şiir gibi) ve fiyat bilgisinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

- (125) NadirKitap.com (bilgi@nadirkitap.com) e-posta adresinden 16.09.2019 tarihinde “(.....)” e-posta adresine gönderilen “Ürün girişi” konulu e-posta iletilisinde aşağıda yer verilen ifadeler bulunmaktadır (**Belge-9/20**):

“Merhaba,

Entegrasyon veya veri aktarımı şeklinde çalışmamız bulunmamakta. Eğer kendinize ait web sitesinde veya kendi bilgisayarınızda hazır bir listeniz varsa sadece ilk yükleme aşamasında toplu yükleme için yardımcı olabiliriz. Ekte yer alan Excel tablosuna, ürünlerinizin bilgilerini aşağıda yer alan maddelere dikkat ederek girip bize iletebilirsiniz. Bu liste siteye toplu olarak yüklenecektir. Toplu yükleme işlemi ilk giriş için gerçekleştirilecek olup, sonraki tüm ekleme/silme/düzenleme işlemlerinin tarafınızdan manuel yapılması gerekmektedir. (...)”

- (126) Yukarıda yer verilen e-posta iletilisine cevap olarak “(.....)” e-posta adresinden 30.09.2019 tarihinde “YB Urun_giris_formati.xls” isimli ekin bulunduğu aşağıdaki e-posta iletilisi gönderilmiştir:

“Sayın İlgili,

Ürün giriş formatı hazırlanmış olup ekte sunulmuştur.

Eksik veya hatalı bilgi varsa lütfen bildiriniz.”

- (127) NadirKitap.com (bilgi@nadirkitap.com) e-posta adresinden 10.04.2020 tarihinde “(.....)” e-posta adresine gönderilen iletilide aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/22**):

“Aşağıdaki bilgilere ek olarak: toplu yükleme talebini olumlu gördüğümüz üyelerimiz için, sadece ilk yükleme işlemi yapılmakta. Sonrasında işlemlerin site üzerinden gerçekleştirilmesi Excel tablosuna giriş yapmaya göre daha kolay olduğu ve doğrudan siteye eklendiğinde daha hızlı satış olacağı için önermemekte ve uygulamamaktayız. Ancak sonrasında elinizde en az 500 kayıt içerecek yeni bir ürün listesi olursa yardımcı olmaya çalışacağız.

Entegrasyon veya veri aktarımı şeklinde çalışmamız bulunmamakta. Eğer kendinize ait web sitesinde veya kendi bilgisayarınızda hazır bir listeniz varsa sadece ilk yükleme aşamasında toplu yükleme için yardımcı olabiliriz. Ekte yer alan Excel tablosuna, ürünlerinizin bilgilerini aşağıda yer alan maddelere dikkat ederek girip bize iletebilirsiniz. Bu liste siteye toplu olarak yüklenecektir. Toplu yükleme işlemi ilk giriş için gerçekleştirilecek olup, sonraki tüm ekleme/silme/düzenleme işlemlerinin tarafınızdan manuel yapılması gerekmektedir. (...)

- (128) Yukarıda yer verilen e-posta iletisine cevap olarak (.....) tarafından 22.04.2020 tarihinde “Nadir Fiyatlı 220420.xlsx” isimli ekin bulunduğu aşağıdaki e-posta iletisi gönderilmiştir:

“Tekrar merhaba,

Öncelikle, toplu giriş talebimizi kabul ettiğiniz için teşekkürler. Ekte (.....) listelik ilk listemizi bulabilirsiniz. Yüklenmesine yardımcı olmanızı rica ediyoruz.

Fiyat düzenlemeleri yaparak (.....) seferde (.....)’er kitaplık listeler yollamak istiyoruz. Daha sonraki yüklemelerde de yardımcı olabilir misiniz?

Çok teşekkürler.

İyi çalışmalar,

(.....).”

- (129) NadirKitap.com (info@nadirkitap.com) e-posta adresinden 19.11.2018 tarihinde (.....) ((.....)) e-posta adresine aşağıda yer verilen e-posta iletisinin gönderildiği görülmektedir (**Belge-9/24**):

“Sorunuz:

Sayın Yetkili,

Firmamıza ait, sisteminizdeki, içinde KİTAP ADI, YAZARI, YAYINEVİ, YAYIN YILI, FİYATI, ISBN ve MİKTARI bulunan stok listemizi güncelleyebilmemiz için göndermenizi rica ederiz.

Cevap:

Merhaba,

Envanter kontrol listesi yıllık olarak verilmekte olup, talebiniz üzerine 17 Mayıs tarihinde gönderilmiştir.

İyi günler dileriz...

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (130) 30.07.2019 tarihinde ise (.....) tarafından yukarıda yer verilen e-posta iletilisinin nadirKitap.com e-posta adresine iletilerek aşağıda yer verilen e-posta iletilisinin gönderildiği görülmektedir (**Belge-9/24**):

“Sayın Yetkili,

Sizden 19.11.2018 tarihinde sisteminizdeki stok listemizi istemiştik. Bize vermiş olduğunuz cevap, envanter kontrol listesinin yıllık olarak verilebildiği ve bizim de 17 Mayıs 2018 de bu listeyi almış olduğumuzdu. Konu ile ilgili yazışmalarımız aşağıdadır. O cevabınıza istinaden 17 Mayıs 2019 dan itibaren bu listeyi alabiliyor olmamızdır. Şimdi bir yılı doldurduğumuza göre lütfen excell formatında firmamıza ait, sisteminizdeki, içinde KİTAP ADI, YAZARI, YAYINEVİ, YAYIN YILI, FİYATI, ISBN ve MİKTARI bulunan stok listemizi güncelleyebilmemiz için göndermenizi rica ederiz.

Saygılar.”

- (131) (.....) e-posta adresinden bilgi@nadirkitap.com e-posta adresine gönderilen 21.08.2019 tarih ve “merhaba” konulu e-posta iletilisinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/26**):

“Merhaba mesaj attım envanterimi istiyorum diye mail olarak gönderilmemektedir diye cevap verdiniz, ne demek gönderilmemektedir önceden kaç defa aldım sizden şimdi gönderilmemektedir diyorsunuz benim eklediğim kitap listemi bana neden vermezsiniz ki?”

- (132) (.....) e-posta adresinden 08.11.2020 tarihinde info@nadirkitap.com e-posta adresine gönderilen “stok listemiz” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/27**):

“ Sayın ilgili,

Stok listemizi excell formatın da göndermenizi rica edeceğim

(.....)

(.....)”

- (133) Yukarıda yer verilen e-posta iletilisine cevap olarak aynı tarihte bilgi@nadirkitap.com e-posta adresinden aşağıdaki e-posta iletilisi gönderilmiştir:

“Sayın (.....),

Sitede yer alan verilerle ilgili tüm düzenleme ve kontrol işlemleri bana özelleştirdiğim ürünler sayfası ve bu sayfanın alt kısmında butonu yer alan envanter kontrol listesi üzerinden yapılmaktadır. Nadirkitap.com sunucularında yer alan veriler nadirkitap.com dışına aktarılmamaktadır. Ayrı bir listeye ihtiyaç duyuyorsanız bilgisayarınızda ayrı bir listede bilgileri tutmanızı önerir, iyi günler dileriz...

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (134) Yukarıda yer verilen e-posta iletilisine cevap olarak ise aynı tarihte (.....) e-posta adresinden aşağıdaki e-posta iletilisi gönderilmiştir:

“Talep etmiş olduğumuz listemizi daha önceden de talep etmiştik ve olumlu cevap almıştık. Şimdi tekrar talep etme nedenimiz stoklarımız ile ilgili yaşadığımız bir sorundan dolayıdır. Müşterilerimizi madur etmemek adına talebimize olumlu yanıt verebilirseniz sadece stok taraması yapıp güncellememizi gerçekleştireceğiz. Listemizi gönderirseniz datamıza kayıt edip tekrardan istemeyeceğiz. Şimdiden ilginize teşekkür eder, kolaylıklar dileriz.”

- (135) 22.04.2020 tarihinde bilgi@nadirkitap.com e-posta adresinden aşağıdaki e-posta iletilisinin gönderildiği görülmektedir (**Belge-9/32**):

“Merhabalar,

Liste yüklendi. Hayırlı olsun. Diğer listeleri ilettiğinizde de işlem sağlanacaktır.

Sağlıklı günler dileriz...

Saygılarımızla”

- (136) Bu e-posta iletilisine cevaben (.....) ((.....)) e-posta adresinden 05.06.2020 tarihinde bilgi@nadirkitap.com e-posta adresine gönderilen e-posta iletilisinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/32**):

“Merhaba,

Ekte (.....) kitaplı bir listemiz daha bulunmaktadır. Yüklenmesine yardımcı olmanızı rica ediyoruz.

Bir de sorumuz var: Nadir’de şu anda yüklü olan kitaplarımızın excel olarak dosyasını alabiliyor muyuz kendi database’imiz için?

Çok teşekkürler, iyi çalışmalar,

(.....).”

- (137) NadirKitap.com (bilgi@nadirkitap.com) e-posta adresinden 06.06.2020 tarihinde (.....) ((.....)) e-posta adresine aşağıdaki e-posta iletilisi gönderilmiştir:

“Merhaba (.....) Bey,

Sitede yer alan veriler site dışına aktarılamamakta. Ayrı bir veritabanı ihtiyacı varsa bunu bilgisayarınızda ayrıca tutmanızı öneriyoruz.

Liste yüklendi.

Sağlıklı günler dileriz...

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (138) (.....) ((.....)) tarafından 13.01.2020 tarihinde bilgi@nadirkitap.com e-posta adresine gönderilen “Liste aktarımı” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/36**):

“Merhabalar,

Nadirkitap.com üyeliği oluşturduğum sisteme kitapları listelemeye başlayacağım ödemeyi yaptıktan sonra ama benim kitantik.com’da aktif satış yapmaktayım ve yaklaşık (.....) kitap listelemiş durumdayım. Bunları doğrudan nadirkitap.com’a

aktarabilme şansımız var mıdır? Böyle bir yazılımın mevcut olup olmadığı ile ilgili en yakın zamanda dönüşünüzü beklemekteyim.

Teşekkür ederim.”

- (139) Yukarıda yer verilen e-posta iletisine cevap olarak bilgi@nadirkitap.com e-posta adresinden (.....) ((.....)) e-posta adresine aynı tarihte gönderilen e-posta iletisi şu şekildedir:

“Merhaba,

Veri aktarımı yapılmamaktadır.

Saygılarımızla,

Destek Hattı”

- (140) (.....) yetkilisi (.....) tarafından 24.05.2018 tarihinde bilgi@nadirkitap.com e-posta adresine gönderilen “(.....) Kitabevi Sistemden Ürün Çekme Hakkında” konulu e-posta iletisinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (**Belge-9/54-55**):

“merhaba,

öncelikle telefonla iletişim kurmayı isterdim düşündüklerimi yazarak tam ifade edemiyorum

ürünlerin hangi sistemle nasıl çekildiğini programcılar biliyor bize ürünlerimizi farklı sitelerdede satabileceğimiz söylendi sistemin nasıl işlediği veya botla çekmek meselesini anlayabileceğimiz kadarıyla sizin dükkanımızı askıya almanızla öğrendik bizim bu işi yapan arkadaştan istediğimiz nadirkitapta ürünlerimiz var bu ürünleri n11 ve gittigidiyorda da satmak istiyoruz dedik bunun ne şekilde hangi sistemle yapıldığını bilmiyoruz kendi ürününüzü almanın yasal olmayacağını düşünemedik ayrıca n11 ve gg dışında aynı sizin tarzında çalışan birkaç site açıldı bunlara yüklemeyi düşünmedik etik olarak size karşı hoş olmayacağını düşündük n11 ve gg yi sizin rakibiniz olarak görmedik hatta ürün fotolarındaki nadirkitap yazılarından dolayı tanınırlığınızın artacağını düşündük ve o siteler yerine tercihin nadirkitap olması için tüm ürünlerimizi %15 daha yüksek fiyata yüklettik 2.el ürünlerden soru soran veya aradığı ürünü bulamayan yüzlerce müşterimize ya biz nadirden aldık gönderdik veya link verdik nadirkitaptan almasını sağladık

ayrıca kitantik vb.. sizin taklidiniz olduğunu düşündüğümüz sitelere sizden alınmış nadirkitap yazıları kapatılmış fotoğraflarla, birçok sahaf ürünlerini aktarmış ve daha ucuza listelemişler ve sitenin sağladığı imkan olarak bu sahaflar bu kitapları aynı anda gittigidiyorda da listeliyorlar

2. El işine sizinle başladık ve vefa göstermek gerektiğini düşünüyoruz biz bu tarz yazı silme nadirkitaptan olduğunu belli etmeme arayışına girmedik bilakis nadirkitaptan daha yüksek fiyatlara n11 ve gg ye girdik ve nadirkitaba yönlendirmek için link verdik fakat bu linkler yüklediğimiz steler tarafından silindi. Tüm stoğumuzu size güvenerek başka bir yere ayrıca depolama yapmadan sadece nadir üzerine yükledik yüklüyoruz nadirkitap ı ana merkezimiz olarak gördük ve böyle kalsın istiyoruz

Daha öncede ayda bir sistemden ürünlerimizi düzenli bir şekilde çektiyorduk ilk defa sorun oldu Sistemden çektiğimiz ürünler bizim ürünlerimiz ve biz yükledik fotoğrafını biz çektik farklı bir satıcının ürününü çekmiyoruz bu işe emek veriyoruz zaman harcıyoruz yatırım yapıyoruz sadece nadirden yaptığımız satış 2.el için harcadığımız depo ve ürün yükleme giderlerimizi karşılamıyor u nedenle gg ve n11 e yüklüyoruz belli bir müşteri kesimi nadirden almıyor daha pahalıya n11 ve gg den alıyor biz bu sitelere yükleyebildikten sonra kitabevimizdeki tüm kitapları nadire girmeye niyetlendik böyle bir durum olmasaydı sadece nadir satışıyla emeğimizin karşılığını alamıyorduk ve ürün yüklemek için enerji bulamıyor masraf yapamıyorduk şu anda (.....) ürünümüz var hedefimiz en kısa zamanda (.....) ürün yapmak için yeni depo tuttuk (.....) kadar yolu var ama dersiniz bize yüklediğiniz ürünleri başka sitelere yükleyemessiniz o zaman tüm mesaimizi bu işe harcamak ticari açıdan mantıksız oluyor, bu konuda bizi anladığınızda anlayış göstereceğinizi umuyorum. N11 ve GG ye yüklediğimiz ürünleri bu siteler aynı şekilde geri çekme imkanı veriyor n11 den çekip gg ye yükleyebiliyoruz bir sorun olmuyor sizin sisteminizde normal yollardan ürünleri çekme imkanı olmadığı için farklı yollardan çekmiş programcı arkadaş

Sizden talebimiz nadirkitapa yüklediğimiz ürünleri tekrar sizden kopyalayıp n11 ve gg ye daha yüksek fiyatlara yüklemek istiyoruz bu sitelerdede nadirkitap logosu bolca görünür olacaktır gerekirse ürünün açıklamasında “bu ürün nadirkitap tan yüklenmiştir” gibi bir bilgi yazabiliriz, ayrıca kesinlikle kitantik vb.. sitelere yüklenmeyeceğine söz verebiliriz.

Bu şekilde çalışabilirsek tüm kitabevini nadire yüklemeye devam edicez

Olmaz dersiniz ticari açıdan daha mantıklı yollar aramaya mecbur olucaz

Düşündüğüm ve size aktaramadığım çok şey oldu umarım derdimi aktarabilmişimdir

İlginizi ve cevabınızı bekliyorum. (...)

(141) nadirkitap.com e-posta adresinden gönderilen “Entegratör/Api kullanıcısı kitantik hakkında” konulu e-posta iletilisindeki ifadelerle aşağıda yer verilmektedir (**Belge-9/52**):

“Merhaba,

Satıcılarla ilgili değil, bir web sitesi/entegratörle ilgili şikayetimiz var. Konu hakkında bilirkişi tespit raporu ektedir. Bu raporla birlikte kitantik sitesinin sahiplerine ihtarname çekilmiş, izinsiz kopyalanan verilerin kaldırılması ve saldırıların durdurulması talep edilmiştir. Buna rağmen sunucumuzdan botlarla veri kopyalamaya, tescilli logo ve markamızı kapatarak bunları yeniden satışa sunmaya devam etmektedirler. Bunun üzerine başlatılan hukuki süreç devam etmekle birlikte, bu site kendisini Gittigidiyor.com adresine entegratör/api kullanıcısı olarak tanımlamış (<https://www.kitantik.com/inf/gittigidiyor-entegrasyonu>) ve yasa dışı yollarla sitemizden elde ettiği verileri Gittigidiyor.com adresine aktarmaktadır. Bu işlemlerin durdurulması noktasında işbirliğinizi rica ederiz.

İlginiz için teşekkür eder, iyi günler dileriz...

Saygılarımızla,”

- (142) Yukarıda yer verilen e-posta iletisine cevap olarak 30.05.2018 tarihinde (.....) ((.....)) tarafından nadirkitap.com e-posta adresine aşağıda yer verilen e-posta iletisinin gönderildiği görülmektedir:

“Merhaba,

Entegrasyon sistemi üzerinden listelenen ürünler özelinde bir kontrol maalesef sağlayamamaktayız. Hak sahipleri koruma programında, tarafımıza direkt hak ihlal eden ürün numaralarını ve ihlal kodunun belirtilmesi halinde ilgili ürünler 48 saat içerisinde sonlandırılmaktadır.

Marka tescil belgenizle birlikte, ihlal eden ürün numaralarını excel formatında iletmenizi rica ederiz. En kısa sürede aksiyon alınacaktır.

Saygılarımla,

İyi çalışmalar”

I.3.2. NADİRKİTAP’tan Edinilen Bilgiler

- (143) Yerinde incelemeyi takiben yerinde inceleme tutanağının bir nüshası ile birlikte teşebbüse bilgi ve belge talebi bırakılmıştır. Bu kapsamda NADİRKİTAP tarafından sunulan bilgilere göre, teşebbüse ait nadirkitap.com isimli internet sitesi açıldığında teşebbüs tarafından İstanbul’daki sahaf ve kitapçılara dört yıl boyunca ücretsiz veri yükleme desteği sunulmuştur. Bu kapsamda, ikinci el kitap satıcılarının dükkânlarında ve depolarında stoklu kitapların NADİRKİTAP ortakları tarafından teşebbüsün kiraladığı bir depoya nakledilerek künye bilgilerinin ve fotoğraflarının *manuel* olarak www.nadirkitap.com internet sitesine yüklendiği, bahsi geçen hizmetin ücretsiz olarak gerçekleştirildiği beyan edilmiştir. Teşebbüs tarafından sunulan bilgilere göre, 2006-2010 yılları arasındaki süreçte *manuel* veri yüklenmesinin yanı sıra ikinci el kitap satıcılarına kargo ve takip işlemleri için de destek sunulmuştur. 2011 yılı itibarıyla ise NADİRKİTAP deposu tasfiye edilmiş ve depodaki kitaplar ürün kodlarını da içeren envanter listeleriyle birlikte satıcılara teslim edilmiştir. Bu açıklamalar ve soruşturma sürecinde edinilen ek bilgiler neticesinde NADİRKİTAP’ın kuruluşunda satıcılara sunduğu söz konusu hizmet ile ilgili ayrıntılı bilgi ve belge talep edilmiş ve bu konuyu da içeren toplantı gerçekleştirilmiştir. Kurum kayıtlarına 05.07.2021 tarih ve 19290 sayı, 26.07.2021 tarih ve 19786 sayı, 02.08.2021 tarih ve 19936 sayı ile ulaşan cevabi yazılar ve ilgili toplantıdan NADİRKİTAP’ta kayıtlı kitap bilgilerinin ne kadarının NADİRKİTAP tarafından kaydedildiği ve bu yatırımın toplam maliyeti hakkında bilgi alınmıştır.
- (144) NADİRKİTAP tarafından gönderilen cevabi yazılarda NADİRKİTAP bünyesinde “veri giriş elemanı” unvanlı çalışanların platforma kitap bilgisi girişi yapmak üzere istihdam edildiği, teşebbüsün birinci yazılı savunmasında da ifade ettiği üzere bazı satıcı üyelerin kitap bilgilerinin NADİRKİTAP çalışanları tarafından sisteme girildiği, NADİRKİTAP’ın bu faaliyeti için teşebbüsün kuruluşundan itibaren kira bedeli, çalışanların ücreti, sigorta vb. harcamalarına ilişkin sayısal bilgiler sunulmuştur. Buna ek olarak, NADİRKİTAP platformunda kayıtlı kitap bilgilerini artırmak amacıyla üçüncü taraf teşebbüsler ile *data* hizmet sözleşmeleri akdedildiği ifade edilmiş, bu kapsamda NADİRKİTAP tarafından gerçekleştirilen ödemelere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Soruşturma tarafı teşebbüs cevabi yazısında, NADİRKİTAP platformundaki kitapların

hangi yöntemlerle yüklendiğine ilişkin kırımını sunmuş olup hâlihazırda kitap verilerinin %(.)'sinin "kitaptan ekle" özelliği kullanılarak, %(.)'inin excel formatındaki toplu listelerin NADİRKİTAP ortakları ve çalışanları tarafından sisteme girilerek, kalan %(.)'ünün ise satıcı üyeler tarafından sisteme veri girilerek oluşturulduğu ifade etmiştir.

(145) Kurum kayıtlarına 15.03.2021 tarih ve 15946 sayı ile intikal eden cevabi yazıda NADİRKİTAP'ın, Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Ticaret AŞ (İDEFİX) ile "Data Hizmet Sözleşmesi" ve Mentis Bilişim ve Dış Tic. Ltd. Şti. (KİBO) ile "KİBO Elektronik Katalog Veri Tabanı Kullanıcı Sözleşmesi" akdettiği bilgileri yer almaktadır. Bahsi geçen sözleşmelerin ne kadar süre uygulandığı, sözleşmelerin mevcut durumda uygulanıp uygulanmadığı, İDEFİX ve KİBO haricinde başka hangi teşebbüsler tarafından ilgili hizmetin sunulduğu, sözleşmeler doğrultusunda NADİRKİTAP tarafından yapılan ödemenin toplam bedeli, ilgili sözleşmeler vasıtasıyla NADİRKİTAP tarafından elde edilen verilerin sözleşmelerin sona ermesi durumunda ne şekilde kullanıldığı konularında soruşturma tarafının ilave bilgiler sunması amacıyla 14.07.2021 tarihinde çevrim içi toplantı gerçekleştirilmiştir. İlgili toplantıda NADİRKİTAP tarafından;

- NADİRKİTAP şirket ortaklarından (.)'in NADİRKİTAP'ın kuruluş aşamasında bilgisayar işlemlerinden sorumlu şirket çalışanı olduğu,
- 2005-2006 yıllarından NADİRKİTAP'ın yazılım işleri üzerinde çalışıldığı, Şubat 2007 tarihinde satışa başlandığı,
- Haziran 2009 tarihinde NADİRKİTAP'ın Sirkeci'de bir ofis kiraladığı, buradaki işleri organize etmek için (.)'in Sirkeci'deki ofise geçtiği,
- KİBO'nun çeşitli yazılımları olduğu ve çok miktarda veriye (*data*) sahip olduğu,
- KİBO ile görüşüldüğü, bir kereliğe mahsus olmak üzere güncel fiyatı ile (.) Türk Lirası ödeme yapılarak kitap verilerinin elde edilebildiği, daha sonra ise ihtiyaç duyulması halinde aylık veya yıllık ilave ücretler ödenerek kitap kayıtlarını sisteme almanın mümkün olduğu, KİBO'nun bünyesinde (.)'in üzerinde kitap kaydının bulunduğu,
- NADİRKİTAP'ın Temmuz 2012 tarihine dek KİBO ile çalıştığı,
- İDEFİX ile olan *data* hizmet sözleşmesinde bahsi geçen EBİ'nin Çelebi Holding'e ait olduğu, kitap dağıtımında faaliyet göstermeye başladıkları, bu veriyi bir bedel karşılığı satmayı teklif ettikleri, buna ilişkin bedelin (.) olduğu, daha sonraki güncellemelerin ise başlangıç olarak (.) olduğu,
- NADİRKİTAP'a kitap bilgilerinin girilmesi aşamasında (.)'in ve diğer şirket ortağının eşinin yarı zamanlı evden çalıştığı,
- NADİRKİTAP sistemine kitap kaydetme işlemi bakımından sunulan "kitaptan ekle" seçeneğinin, NADİRKİTAP sitesi envanterinden yararlanılarak ve kondisyon ve fiyat bilgileri girilerek kitap kaydını hızlandırdığı,
- Kitaptan ekle özelliğinin hemen hemen tüm platformlarda bulunduğu,

- www.nadirkitap.com alan adlı internet sitesinin kuruluş aşamasında satıcı üye sayısının düşük olduğu, bahsi geçen sitede yalnızca eski kitap bulunduğu şeklinde bir algının oluşmasının istenmediği,
- NADİRKİTAP sitesinde zaman içinde satıcı profilinin değiştiği, yeni çıkan kitapların, ders kitaplarının ve güncel romanların da sitede görüldüğü,
- Yeni çıkan kitaplar bakımından satıcı üye sayısının ve kitap sayısının artması nedeniyle NADİRKİTAP'ın 2015'te yeni kitapların satışını bıraktığı ve Sirkeci'deki ofisini kapattığı,
- İDEFİX ile sözleşmesel ilişkinin 2012'de başladığı ve 2015'e dek sürdüğü, daha sonra İDEFİX'in el değiştirdiği ve buradan ayrılan ekibin "Emek Kitap" isimli ayrı bir dağıtım firması kurduğu, daha önce İDEFİX'ten alınan veriyi tekrar almak istemeleri durumunda Emek Kitap'tan alabileceklerinin ifade edildiği,
- Daha önceki *data* hizmet sözleşmesi ile elde edilen verilerin NADİRKİTAP bünyesinde kaldığı, bu verilerin NADİRKİTAP sisteminden kaldırılmadığı,
- *Data* hizmet sözleşmesi gibi sözleşmelerde NADİRKİTAP'ın ilgili veri seti yalnızca kendine verildiği için bu verileri paylaşma bakımından cezai yaptırıma tabi olduğu, bu sözleşmeler doğrultusunda NADİRKİTAP'ın işinin kitap satışı diğer sözleşme tarafının işinin ise veri satışı olduğunun düşünüldüğü, bu nedenle ilgili verinin satışını NADİRKİTAP'ın yapamayacağı, NADİRKİTAP'ın bu verileri kendisine ait başka bir internet sitesinde daha kullanamayacağı, bu sorunun özellikle fotoğraflarla ilgili olarak gündeme geldiği

ifade edilmiştir.

- (146) İlgili toplantıda ayrıca teşebbüs yetkilisi (.....) tarafından ekran paylaşımı yöntemi ile NADİRKİTAP sistemine satıcı üyelerin sıfırdan ve bizzat gerçekleştirdikleri kitap kaydı, satıcı üyelerin "kitaptan ekle" seçeneğini kullanarak gerçekleştirdikleri kitap kaydı ve son olarak NADİRKİTAP çalışanları tarafından satıcı üyelerin excel formatındaki toplu kitap listelerini girişi örneklerle sunulmuştur.
- (147) NADİRKİTAP sistemine kitap kaydına ilişkin olarak teşebbüs yetkilisi ve temsilcisi tarafından;
- NADİRKİTAP sistemine kitap kaydını bizzat ve sıfırdan giren satıcı üyelerin ilgili sayfada zorunlu kısımları doldurması gerektiği, bu alanların kategori, kitap adı, kondisyon, fiyata ilişkin olduğu,
 - Bilgileri girilen kitaplar için fotoğraf eklenmesinin zorunlu bir adım olmadığı, fotoğrafın satıcı üye tarafından çekilerek eklenebileceği veya NADİRKİTAP sisteminde bulunan bir fotoğrafın da kullanılabileceği,
 - NADİRKİTAP sistemine kitap kaydını bizzat giren satıcı üyelerin "kitaptan ekle" seçeneğini tercih etmeleri durumunda, ilgili sayfada kondisyon ve fiyat alanlarını doldurmaları gerektiği, kitap adı, yazar, yayınevi vb. alanların otomatik geldiği ve satıcı üyelerin bu alanları kontrol etmesi gerektiği,
 - NADİRKİTAP tarafından satıcı üyelerin excel formatındaki toplu listeleri sisteme aktarması yönteminde, kitap bilgilerini NADİRKİTAP'ın veri tabanına uygun halde göndermeyen satıcı üyelerin excel dosyalarının NADİRKİTAP tarafından

düzenlendiği, istenilen formatta gönderilmeyen listelerin düzenlenerek NADİRKİTAP veri tabanı yapısına ve kullanılan koda uygun hale getirildiği,

- NADİRKİTAP tarafından satıcı üyelerin excel formatındaki toplu listeleri sisteme aktarması ile elde edilen kitap kayıtlarının, NADİRKİTAP'taki toplam kitap kayıtlarının yaklaşık %(.)'ini oluşturduğunun tahmin edildiği,
- NADİRKİTAP tarafından satıcı üyelerin excel formatındaki toplu listeleri sisteme aktarırken bir kod kullanıldığı, bu kodun satıcılar tarafından kullanılmadığı, herhangi bir satıcı üyenin bu koda erişmek veya kodu kullanmak için NADİRKİTAP'tan talepte bulunmadığı

ifade edilmiştir.

(148) İlgili toplantıda son olarak teşebbüs yetkilisi ve temsilcisi tarafından dosya kapsamında ilgili ürün pazarına ilişkin ilave değerlendirmelerin sunulmak istendiği ve buna ilişkin ikinci bir çevrim içi toplantı talebi olduğu ifade edilmiştir.

(149) Soruşturma tarafının ilgili ürün pazarına ilişkin toplantı talebi kabul edilmiş olup 23.08.2021 tarihinde çevrim içi bir toplantı gerçekleştirilmiştir. İlgili toplantıda NADİRKİTAP tarafından;

- Soruşturma bildiriminde tanımlanan ilgili ürün pazarının yeni/sıfır kitapları pazara dâhil etmediği, yalnızca ikinci el kitapları tanımladığı,
- Soruşturma tarafının, ilgili coğrafi pazarın Türkiye olarak belirlenmesine karşı olmadığı, bununla birlikte yurt dışından da Türkiye'ye ikinci el kitap satışının sağlandığı, bu kanalların da Türkiye'de satış yapabildiği ve pazara dâhil edilmesi gerektiği, yabancı sitelerde de Türkçe kitapların ve Türkiye'ye teslim seçeneğinin mevcut olduğu (abebooks, amazon.co.uk),
- Dosya kapsamında pazarın tanımlanması aşamasında kitap satışının bulunduğu farklı kanalların da hesaplama dâhil edilmesi gerektiği,
- Kurulun yakın tarihli ve yeni kitapları konu edinen ve yeni-ikinci el kitap ayırımına gitmeyen *Kitapyurdu* kararının çok önemli olduğu,
- İlgili pazarın tanımlanmasında mutlak ikamenin olması gerekmediği, yeterli sayıda tüketici bir hizmetten diğerine kayabiliyor ise bu iki hizmetin birbirine ikame olduğu sonucuna varılabileceği,
- Somut olayda NADİRKİTAP'ın %(.) oranında ikinci el kitap satışı için aracılık faaliyetinde bulunması nedeniyle odak pazarın ikinci el kitap satışı için aracılık faaliyeti olacağı, SSNIP testi sonucu müşterilerin/tüketicilerin başka bir ürün veya hizmete gidip gitmediğine bakılması gerektiği,
- Yeni kitapların ikinci el kitapların ikamesi olduğu,
- Odak noktası ikinci el kitap olduğunda tüketicinin yeni kitabı ikame kabul edeceği, mobil hat ve sabit hat arasındaki ilişki gibi bir ilişkinin kurulabileceği,
- Soruşturma bildiriminde, ikinci el ve yeni kitapların birbirine ikame olup olmadığına ilişkin değerlendirmelerde romantik (yaşanmışlık hissi, nostalji, çevre bilinci) bir yaklaşımın bulunduğu,

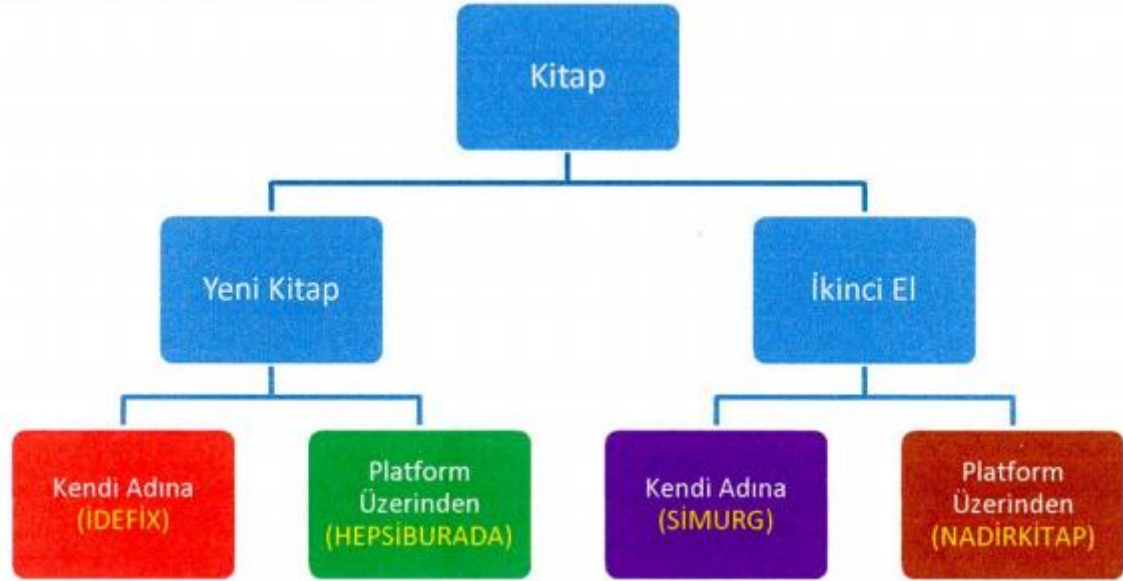
- Soruşturma tarafınca birinci yazılı savunmada da ikinci el ve yeni kitap arasında ikame ilişkisinin bulunduğuna ilişkin gazete haberlerine ulaşılarak yer verildiği,
- Yeni kitapların fiyatları çok arttığında müşterilerin/okuyucuların/öğrencilerin sahafları tercih ettiği ve ikinci el kitaba yöneldiği, gazete haberlerine konu sahaf beyanlarının bu yönde olduğu,
- Göreceli/rölatif fiyat hareketlerine göre tüketicilerin bir kanaldan diğerine geçebildiği,
- Kitap fuarlarına yayınevi ve sahafların yan yana katılabildiği, öte yandan aynı fuara katılmanın, teşebbüslerin, her durumda kesin olarak aynı pazarda faaliyet gösteren rakipler olduğunu göstermediği, ancak müşteriler tarafından ikame edildiklerinden yeni ve ikinci el kitapların fuarlarda ve internet sitelerinde yan yana satışa sunulduğu,
- Amazon'un kendi internet sitesinde yeni kitap ikinci el kitap ayırımına gitmediği,
- Pazarın soruşturma bildiriminde yer alan şekliyle tanımlanmasının, "dışsız yanılığısı" teşkil edebileceği, Coca Cola örneğinden yola çıkıldığında Coca Cola bağımlısı tüketiciler olmasına rağmen pazarın gazlı içecekler pazarı olarak tanımlandığının görüldüğü, Coca Cola pazarı olarak tanımlanmadığı,
- NADİRKİTAP bakımından imzalı kitapların, tüm kitapların (.....)'sını teşkil ettiği, kitapların kalanının imzalı olmayan kitaplar olduğu, dolayısıyla imzalı kitapların toplam kitapların önemli bir bölümünü oluşturmadığı,
- İlk basım kitaplar bakımından ise her ilk basım kitabın değerli olmadığı göz önünde bulundurularak ilerlenmesi gerektiği,
- Bu kapsamda 2000 yılı gibi bir yıl belirleyerek bundan önceki dönemde basılan kitaplar değerlidir diye varsayılarak hesaplandığında ilk basımların, toplam satışların sadece %(.....)'ünü oluşturduğu ve ilk basım bir kitap için bulunan fiyatın (.....) TL olduğu,
- Güncel kitapların daha tercih edilir olduğu,
- Kitapların ender olup olmadığını tespit etmek için ortalama ederlere bakılarak bunun ender bir kitaba ait olamayacağı çıkarımına ulaşıldığı, bu tutarların 2019 için (.....) TL 2020 için yaklaşık (.....) TL olarak hesaplandığı,
- Dosya kapsamında satışların %(.....)'lük kısmı için pazar tanımının ikinci el kitaplar özelinde yapılamayacağı, yeterince fiyat hassasiyeti olan marjinal tüketici var mı diye sorulması gerektiği,
- Fiyat hassasiyeti olmayan çok sınırlı sayıdaki kullanıcı kitlesi düşünüldüğü ve bu nedenle soruşturma bildirimindeki pazar tanımının hata barındırdığı,
- "Yeni" nitelemesinin bir karışıklığa neden olduğu, örneğin MEB yayınlarından 1958 tarihli kitabın durumunun yeni olduğu, öte yandan Orhan Pamuk'un 2021 yılında çıkan kitabının NADİRKİTAP'ta ikinci el statüsünde bulunabildiği,
- Arz ikamesi kısmının da tartışmalı olduğu,
- Ham üretim ve yayın sürecini dahil ederek düşünmenin hatalı olduğu, kitabın çok rahatlıkla satılabildiği, kitap satışı için bir yerden izin alınmasının

gerekmediği, üretim-yayın-basım işlemleri ve gerekliliklerinin hatalı bir sonuca götürdüğü,

- Yeni kitap satışına girmenin zor olduğu varsayımında bulunulsa dahi (ki bunu kitabın ham üretiminden başlatmanın hatalı olduğu), hukuki gerekliliklerin (bandrol vb.) sadece yeni kitap satışına girişte engel teşkil edebileceği, odak pazar olan ikinci el kitap satışı için bu tür bir giriş engelinin olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ve bu tür bir engelin bulunmadığı,
- KİTAPYURDU'nun "sahaf.com" şeklinde değerli bir *domain* adı olduğu ve bunu rahatlıkla kullanabileceği, Çiçek Sepeti'nin de ilk olarak sadece çiçek satış faaliyetiyle iştiğal etmesine rağmen daha sonra ilgili siteden market alışverişinin de mümkün hale geldiği,
- Aynı platformda aynı kitabın hem ilk hem de ikinci eli bulunuyor ise okuyucuların tamamının fiyatı düşük olan yeni baskıyı tercih edecekleri, bunun aksini gösteren bir bilgi veya belgenin NADİRKİTAP'ta bulunmadığı,
- KİTAPYURDU önaraştırması sonucu Kurul kararında tek bir pazar tanımı olduğunun görüldüğü, KİTAPYURDU'nun da ikinci el kitap satışı alanında faaliyeti olduğu bilinmesine rağmen ilgili karardan anlaşıldığı kadarıyla ikinci el kitap için farklı bir pazar tanımına ihtiyaç duyulmadığı,
- Pazara ilk giren teşebbüsün NADİRKİTAP değil GİTTİGİDİYOR olduğu,
- Marka bilinirliği bakımından bakıldığında ise Ekşi Sözlükte negatif birçok yorumun olduğu, okuyucuların ilk aklına gelen kitap satış kanalları arasında NADİRKİTAP'ın olmadığı, ilk akla gelen kanalın NADİRKİTAP gibi hem yeni hem de ikinci el kitap satan KİTAPYURDU olduğu,
- NADİRKİTAP'ın 2019 yılında (.....), 2020 yılında (.....) cirosunun olduğu, bu kadar düşük cirolara sahip bir teşebbüsün hâkim durumda olmasının mümkün olamayacağı, zira NADİRKİTAP'ın şikâyetçi teşebbüs de dahil herhangi bir rakip teşebbüsü satın alması gibi bir varsayımsal senaryoda dahi ciro eşikleri aşılmadığından Kurula izin için başvurmasına gerek olmadığı, benzer şekilde AMAZON, KİTAPYURDU, GİTTİGİDİYOR gibi rakipler NADİRKİTAP'ı satın alsa dahi bu işlemlerin de izne tabi olmayacağı, oysa Kanun'un sistematığıne göre Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumda olan bir teşebbüsün gerçekleştireceği yoğunlaşma işlemlerinin 7. madde çerçevesinde denetime tabi olmaması gibi bir durumun söz konusu olamayacağı, bunun da ikinci el kitabın ayrı bir pazar olarak tanımlanmasının olması gerekenden daha dar bir pazar tanımı olduğunu gösterdiği,
- Verilerin sahibinin NADİRKİTAP olduğu, bu olayda zorunlu unsurdan söz edilemeyeceği, NADİRKİTAP veri tabanındaki verileri tekrar oluşturmanın zor veya imkansız olmadığı,
- Sistemdeki verilerin sahibinin NADİRKİTAP olduğunu gösteren mahkeme kararlarının bu soruşturma ile doğrudan ilgili olduğu, sistemdeki verileri şikâyetçi gibi bir teşebbüs kullanırken kitap satıcılarının bundan haberlerinin olmasının hiçbir öneminin bulunmadığı, mahkeme kararlarına göre bu durumda dahi NADİRKİTAP'ın verisinin izinsiz kullanılmasının söz konusu olduğu,

- NADİRKİTAP'ta listelenen kitapların %(.) nadir, ender veya benzer özellikteki kitaplar; kalan %(.)'sinin ise fiyat temel motivasyonu ile hareket edecek tüketicilere hitap edenler şeklinde bir ayrıma tabi tutulduğu ve bunun açık ispatının gazete haberleri olduğu, kitaba romantik yaklaşan ve %(.)'lük kesimi oluşturan okuyucuların genel olarak geleneksel kanalı kullandığı,
- Çevrim içi kanalı kullanan okuyucuların fiyat duyarlılığının yüksek olduğu,
- NADİRKİTAP'ın cevabi yazısında yer alan ve aşağıda yer verilen görselin, kitap satış kanallarını gösterdiği;

Şekil 2: Kitap Satış Kanalları

Kaynak: NADİRKİTAP Cevap Yazısı

- NADİRKİTAP ile SİMURG'un bulunduğu kanal arasında da rekabetin olduğu, kendi adına satış yapan sahafın sahibinden.com'da satış yapan galeri gibi düşünülmemesi gerektiği, bu yönüyle somut olaydaki ilişkinin booking.com-otel, sahibinden.com-galeri ilişkisinden farklı olduğu, orada daha güçlü oranda bir yerellik olduğu, kendi adına satış yapan bir sahafın (görselde SİMURG) ise kitabı kargo ile farklı illere ulaştırabildiği,
- NADİRKİTAP'a ikinci el kitap için fiyat bilgisi girecek olan bir sahafın ilk olarak İDEFİX kanalı üzerindeki fiyat bilgisine bakacağı, dolayısıyla NADİRKİTAP ile İDEFİX arasındaki rekabetin, NADİRKİTAP ile SİMURG (kendi adına) veya N11 (platform) arasındaki rekabetten daha yoğun olduğu,
- Dosya kapsamında arz ikamesinin olduğu, başta şikâyetçi konumda olan KİTANTİK'in aynı zamanda Anadolu Sahaf olarak dikey bütünleşik yapısı bulunduğu,
- Platformlarda bulunan güven verme, ürün çeşitliliği gibi faydaların, bu platformların kendi adına çevrim içi satış yapan sitelerden ayrı bir pazar olduğunu göstermeyeceği,
- Pazarın yapısından kaynaklanan alıcı gücü ile ilgili tespitin doğru olmadığı, aksi takdirde KİTANTİK'in de hâkim durumda çıkacağı,

- Kitap piyasasına çok kısa süre önce giren Alsatkitap firmasının Google Play mağazasında 100.000'den fazla indirmeye sahip olduğu, NADİRKİTAP uygulamasının ise 10.000 seviyesinde olduğu,
- Alexa ve Similarweb verilerinin, NADİRKİTAP ve kendi adına yeni kitap satan teşebbüslerin aynı tüketicilere hitap ettiklerini ve dolayısıyla birbirlerinin rakibi olduklarını gösterdiği,
- 05.11.2020 tarih ve 20-48/658-289 sayılı güncel KİTAPYURDU kararının, iki açıdan mevcut soruşturma bakımından önemli olduğu;
- Bunlardan ilkinin, KİTAPYURDU kararında HEPSİBURADA, N11, GİTTİGİDİYOR ve AMAZON gibi çoklu ürün platformları, kendi adına satış yapan çevrim içi kitap satış kanalı ile aynı pazarda değerlendirilmesi olduğu, mevcut soruşturmada da NADİRKİTAP ile HEPSİBURADA, N11, GİTTİGİDİYOR ve AMAZON gibi çoklu ürün platformlarının aynı pazarda oldukları belirtildiğine göre NADİRKİTAP'ın kendi adına satış yapan kanal ile aynı pazarda değerlendirilmesi gerektiği,
- İkinci olarak, KİTAPYURDU kararında, KİTAPYURDU hem yeni hem de ikinci el kitap satmasına rağmen yeni-ikinci el kitap ayrımı yapılmadan tek bir kitap satışı pazarı tanımının yapıldığı, aynı yaklaşımın mevcut soruşturmada da benimsenmesinin gerekeceği

ifade edilmiştir.

- (150) Teşebbüs tarafından sunulan bilgilerde, doğrudan yayınevleri ve dağıtımıcılardan tedarik edilerek internet sitesi üzerinden yeni kitap satışına 2009 yılından başladığı, ancak fiyat bakımından rekabet etmelerinin mümkün olmadığı düşünülmesi ve kâr durumuna geçilememesi nedeniyle 2015 yılında yeni kitap satışına son verildiği ifadeleri yer almaktadır.
- (151) Dosya mevcudu bilgilere göre NADİRKİTAP, çoğunluğu ikinci el olmak üzere kitap ve dergi satışına yapılan aracılıktan elde edilen komisyon bedelleri ve satıcı üyelerinden tahsil edilen aylık listeleme bedelleri olmak üzere iki türde gelir elde etmektedir. NADİRKİTAP internet sitesinde satış yapan satıcı üyelerden, satış bedeli üzerinden KDV, banka komisyon masrafları, ürünün tanıtımı için yapılan reklam harcamaları ve diğer tüm giderler dâhil olmak üzere % (.....) komisyon alındığı ifade edilmiştir. Buna ek olarak, NADİRKİTAP tarafından, satıcı üyelerden aylık sabit (.....) TL listeleme ücreti alındığı, belirli koşullarda kargo kampanyası sağlayan satıcı üyelere aylık listeleme ücretinde % (.....) oranında indirim uygulandığı belirtilmiştir.
- (152) NADİRKİTAP tarafından gönderilen cevabi yazıda; 2011 yılında sahafistan.com adlı internet sitesi üzerinden faaliyet gösteren teşebbüsün yetkilisi tarafından NADİRKİTAP'ın internet sitesinde yer alan kitap verilerinin yasa dışı yollarla kopyalandığı gerekçesiyle NADİRKİTAP tarafından yasal yollara başvurulduğu belirtilmiştir. Başlatılan hukuki sürecin sonunda, Üsküdar 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, Türk Ceza Kanunu'nun "Bilişim Alanındaki Suçlar" bölümünde yer alan "Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme" başlıklı 244. maddesi uyarınca sanığın hapis ve adli para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Ayrıca cevabi yazıda; NETARTI'nın NADİRKİTAP'ın bilişim sistemine izinsiz girmesi nedeniyle NETARTI hakkında 2017 tarihinde düzelediği suç duyurusu sunulmuş olup

söz konusu suç duyurusunda, İstanbul Anadolu 2. Fikri ve Sınâî Haklar Hukuk Mahkemesi'nin 2017/110 D.İş numaralı dosyası kapsamında hazırlanmış bilirkişi raporu delil olarak gösterilmiştir. Anılan bilirkişi raporunda, www.nadirkitap.com internet sitesinden alınan veri ve görsellerin NETARTI'ya ait internet sitesinde kullanıldığı tespit edilmiştir. İlâveten, 2020 yılına ilişkin olarak da NADİRKİTAP tarafından NETARTI hakkında, NADİRKİTAP'ta yer alan ürün bilgi ve görsellerinin yasa dışı yollarla kopyalandığı gerekçesiyle İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı'na sunulmak üzere ikinci bir suç duyurusuna yer verildiği görülmektedir. NADİRKİTAP tarafından, söz konusu hukuki süreçlerin halen devam ettiği belirtilmiştir.

- (153) NADİRKİTAP tarafından sunulan cevabi yazıda, NETARTI tarafından gerçekleştirildiği ifade edilen saldırı sonrasında NADİRKİTAP satıcı üyelerine gönderilen yazışmalara yer verilmektedir. "Kullanıcı sözleşmesinin ve kişisel bilgi gizliliğinin ihlali hakkında önemli bilgilendirme" konulu ve 10.08.2017 tarihli yazışma metninde, verilerin farklı sunuculara aktarıldığının tespit edildiği ve bu veri aktarımını yapanlarla ilgili hukuki süreç başlatılacağı ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Satıcıların ise söz konusu yazışmayı şifre güncellemelerinin yapıldığı ve gizlilik konusunda daha hassas olunacağı şeklinde cevapladığı anlaşılmıştır. (.....)'ın cevabi yazısına ise aşağıda yer verilmektedir.
- (154) 10.08.2017 tarihinde (.....) yetkilisi (.....) tarafından gönderilen e-posta iletilisinde; "(.....)." ifadeleri yer almaktadır.

I.3.3. Şikâyetçiden Edinilen Bilgiler

- (155) NETARTI tarafından gönderilen 19.11.2020 tarih ve 12940 sayılı cevabi yazıda, teşebbüsün 03.10.2016 tarihinde tescil edilerek faaliyete başladığı, mevcut durumda ortaklarının (.....), (.....) ve (.....) olduğu bilgisi yer almaktadır. Teşebbüsün ortaklık yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 5: NETARTI Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Pay Oranı (%)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
(.....)	(.....)
Kaynak: NETARTI Cevabi Yazısı	

- (156) Teşebbüsün bilgi teknolojileri alanında faaliyet gösterdiği ve faaliyetlerinin, ikinci el kitap pazarında "aracı hizmet sağlayıcı" olarak hizmet sunan kitantik.com e-ticaret platformunun yazılımının geliştirilmesi ve işletiminin sağlanmasından oluştuğu ifade edilmiştir. İlgili e-ticaret platformunun Ağustos 2017 tarihinde devreye alındığı bilgisi sunulmuştur. İnternet sitesinin yayına alınmasından sonraki yaklaşık iki yıllık süreçte, site içeriğinin oluşturulması amacıyla pazarlama ve saha çalışmalarının gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Bahsi geçen çalışmalar neticesinde teşebbüsün, 2019 yılında internet sitesindeki ikinci el kitap içeriğinin faaliyete başlanabilecek bir düzeye ulaştığı bilgisine yer verilmiştir.
- (157) Cevabi yazıda yer alan bilgiye göre, kitantik.com için mobil uygulama geliştirilmesine devam edilmektedir. NETARTI'nın tüm alan adlarının, kurumsal internet sitesi (www.netarti.com) ile kitantik.com isimli toplamda iki internet sitesi için kullanıldığı bilgisi sunulmuştur.

(158) Teşebbüs ile anlaşmalı olan satıcılara, teşebbüsün satış adetlerine ve gelirlerine ilişkin bilgiler ile satıcıların pazardaki ikame ilişkilerine ilişkin görüşleri kararın ilgili kısımlarında detaylı bir biçimde yer almaktadır. Yukarıda yer verilen bilgilere ek olarak, özellikle ilgili ürün pazarı, pazarın yapısı ve kitap bilgilerinin platforma yüklenme yöntemlerine ilişkin olarak NETARTI ile 23.08.2021 tarihinde çevrim içi bir toplantı gerçekleştirilmiş olup ilgili toplantıda NETARTI yetkilisi tarafından;

- Teşebbüsün, 6563 sayılı Kanun kapsamında aracı hizmet sağlayıcı olarak faaliyet gösterdiği,
- Popüler aracı hizmet sağlayıcılar arasında n11.com, gittigidiyor.com vb. teşebbüslerin bulunduğu,
- İkinci el ve nadir kitap pazarında NADİRKİTAP ve KİTANTİK'in bulunduğu,
- Aracı hizmet sağlayıcı olmayan teşebbüsler arasında KİTAPYURDU, KİTAPSEÇ, bkmkitap, dr.com vb. olduğu,
- Dosya kapsamında ilgili pazarın, çevrim içi ikinci el ve nadir kitap pazarını teşkil ettiği,
- Bu kitapların, ikinci el ve/veya güncel baskısı olmayan kitaplar olduğu,
- KİTANTİK'in faaliyetleri kapsamında "kondisyon" kavramının, ilgili kitabın kullanım durumunu ifade ettiği, bu durumların yeni/çok iyi/iyi/orta/yorgun/çok yorgun şeklinde olduğu,
- İlk basım ve imzalı kitap durumlarının, ikinci el kitapların fiyatlarını yükselten bir etkisi olduğu,
- Bazı ürünlerin koleksiyon değeri olduğu, plak örneğinde kapak tasarımı, geçmiş bir dönemin baskı tekniklerini yansıtması, koleksiyonerler veya araştıranlar tarafından farklı değerler atfedilmesi faktörlerinin belirgin olduğu,
- KİTANTİK'in edindiği izlenime göre sahafların soruşturmadan beklentisi olduğu,
- TRENDYOL, satıcılardan belge talep ettiği için trendyol.com üzerinde ikinci el kitap satışı yapılamadığı,
- Pazara girmeyi deneyip başaramayan teşebbüsler (örneğin; sahibiniarayankitaplar.com (2018), askinkitap (2017), kadimkitap.com (2017)) olduğu,
- "Ürün listeleme" kavramının, satışa sunulma anlamına geldiği, bu kapsamda farklı yöntemlerinin olduğu, bu yöntemlerin manuel ürün ekleme, katalog kullanılarak manuel ürün ekleme, dosyadan toplu ürün ekleme (örneğin excel dosyasından liste yükleniyor), API veya XML entegrasyonu olduğu, NADİRKİTAP'ın sadece manuel ürün giriş yöntemini desteklediği,
- NADİRKİTAP tarafından ilgili görselin başka yerlerde kullanımını engellemek amacıyla filigran kullanıldığı ve bir görsel üzerinde dahi çok sayıda uygulandığı,
- Manuel giriş yönteminde, zorunlu alanların; kitap adı, yazar adı, dil, cilt durumu, kondisyon, stok sayısı ve fiyat olduğu, diğer alanları (örneğin, yayınevi, çeviren, sayfa sayısı) zorunlu tutmanın ise büyük bir külfet teşkil edeceğinin düşünüldüğü,

- API Entegrasyonu yönteminde; sahaf/satıcı üyeye ait stok ve satışın da iki taraflı olarak yansıdığı, satıcının her iki pazaryerinde de yaptığı satışın hiçbir zahmete katlanmaksızın satıcının hesabına yansıdığı, bu yöntemin, NADİRKİTAP dışında bütün aracı hizmet sağlayıcılar tarafından satıcılara bir imkân olarak sunulduğu,
- GİTTİGİDİYOR'da ve NADİRKİTAP dışındaki diğer aracı hizmet sağlayıcılarda, "Toplu Ürün Yükleme" ile satıcı üyenin kitap girişi yapabildiği, bunun dışında da "Excele aktar" seçeneği kullanılarak satıcı üyenin platform üzerinde satışta olan kitaplarının kayıtlarını alabildiği, ancak NADİRKİTAP'ın sahaf satıcılara ürün kayıtlarını hiçbir suretle vermediği,
- KİTANTİK'in, sitelerinde satışta olan ürünlerin listesini, sahaf/satıcı üye tarafından talep edilmesi durumunda, en geç bir saat içerisinde, Excel formatında mail olarak gönderdiği ve bu Excel dosyasındaki bilgilerin sahafın ürünlerine ait güncel bilgileri içerdiği,
- Sahafın elindeki her kitaptan bir tane olduğu gerçeği karşısında, uğraşp giriş yaptığı bir kitabı bir kez satabileceği, her sahafın elinde bulunan ortalama 12 bin adet kitap kaydı için (ortalama 5 dakikada bir kayıt yapıldığı düşünülürse) en az 6 ay mesai gerektiği ve bunun her bir sahafı yaklaşık (.....) TL maliyet yükleyeceği, bu nedenle sahafın, KİTANTİK üzerinde faaliyetlerinin sınırlandığı, NADİRKİTAP'ta (.....) olan aktif sahaf adedinin, KİTANTİK'in faaliyete başlamasının üzerinden 4 yıl geçmesine rağmen (.....) ile sınırlı kaldığı,
- NADİRKİTAP'ın sahafı, kitap verilerinin başka bir yere yüklenmesine istinaden hukuki süreç başladığı ve hukuki sürecin tarafı olmamaları gerektiği yönünde e-posta iletileri gönderdiği, verileri KİTANTİK'e yükleyen sahafın NADİRKİTAP üzerindeki mağazalarını askıya aldığı, sahafın KİTANTİK'teki ürünlerini silmesi ya da mağazasını kapatması şartıyla NADİRKİTAP'ta satışa devam etmelerine izin verdiği, soruşturma açılmasından sonra da NADİRKİTAP'ın bu davranışlarına devam ettiği,
- İlgili pazarda rekabet olsa NADİRKİTAP'ın komisyon oranının da düşebileceği, oyuncu sayısı arttığında, hizmet sunumu ve kalite bağlamında da farkların olacağı, örnek olarak KİTANTİK pazara girince NADİRKİTAP'ın kargo anlaşması yaptığı, eskiden NADİRKİTAP'ın kargo anlaşmalarının bulunmadığı, NADİRKİTAP'ın devam eden süreçte benzer ürün ekle seçeneği sunmaya başladığı

ifade edilmiştir.

- (159) İlgili toplantıda; kondisyon olarak yeni olmayan ancak yeni çıkan ve basım yılı itibarıyla yeni olan kitapları ayırt etmenin uygun bir yolu olup olmadığına ilişkin soruya, teşebbüs yetkilisi tarafından, kitapların basım yılı üzerinden ayırt edilmesinin en doğrusu olacağı ifade edilmiştir. Teşebbüs vekili tarafından ise, yeni veya yakın bir tarihte basılmış olmasına rağmen baskısı tükenmiş, yayınevinin stoklarında olmayan bir kitaptan da söz edilebileceği ifade edilmiştir. Teşebbüs yetkilisi tarafından, Nutuk özel baskısının sınırlı sayıda basıldığı ve saatler içinde bu baskının tükendiği, alıcıların içinde sahafın da bulunduğu örneği paylaşılmıştır.

- (160) İlgili toplantıda NETARTI tarafından internet sitesinde yaklaşık (.....) kitap olmasına rağmen, kondisyonu yeni olanların adedinin (.....) olduğu ve bunlardan (.....) tane kaydın yayınevleri tarafından satılan, yayınevinin kendi deposundan temin edilip müşterilere satılabilecek yeni kitaplar olduğu ifade edilmiştir. Söz konusu (.....) kaydın, ilgili kayıt girişi ve pazara erişim bakımından ikinci el/nadir kitaplardaki erişim ve kayıt giriş zorluğu bulunmadığı, pazar koşullarının farklı olduğu, ancak kayıt sayısına bakıldığında, oransal olarak (tüm kayıtların yaklaşık (.....)'ü) kitantik.com'un bulunduğu pazar tanımını değiştiremeyecek kadar az olduğu belirtilmiştir.
- (161) Soruşturma Heyeti, bu örnekten hareketle, kitabın sıfır/yeni ya da sadece kondisyonunun yeni olduğu durumları ayırt etmek için satıcıdan ilerlemenin daha iyi bir yol olduğuna ve bu kapsamda ilgili kitabı kimin sattığına bakılabileceği sonucuna ulaşmıştır ve bu sonuç karşı tarafça da teyit edilmiştir. Teşebbüs yetkilisi tarafından ise, bir yayınevinin, satıcı olarak deposunda kalan ama 10 yıl öncesine ait bir kitabı yeni olarak satıyor olabileceği örneği de sunulmuştur.
- (162) Teşebbüs yetkilisi tarafından, sahafların toplu olarak yüklenmesi için gönderdikleri dosyalarda format düzeltmesi için zaman zaman destek verildiği, bunun dışında, katalogdan ekleme özelliğinin sahafların işlerini kolaylaştırdığı, KİTANTİK'in en ciddi desteğinin ise GİTTİGİDİYOR ile aralarındaki entegrasyon örneği olduğu ve N11 ile de bu entegrasyonun kurulmasının hedeflendiği ifade edilmiştir. Bu yöntemlerin, satıcı sahafların işini kolaylaştıran teknolojik altyapı özellikleri olduğu belirtilmiştir. Bunların dışında manuel giriş yönteminde, hiçbir aracı hizmet sağlayıcının satıcılara herhangi bir desteğinin söz konusu olmadığı, kayıt işleminin tamamen satıcıların kendi emekleri olduğu ifade edilmiştir.
- (163) İlgili görüşme sonrasında, KİTANTİK'in internet sitesinde, kitapların hangi yöntemlerle yüklendiğine ilişkin yıllık bazda kırılımları içeren bilgi ve belgeler 26.08.2021 tarih ve 20607 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

I.3.4. E-Ticaret Sitelerinden Edinilen Bilgiler

- (164) Dosya kapsamında çevrim içi kitap satışı alanında faaliyetleri bulunan e-ticaret sitelerinden bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur.
- (165) TRENDYOL tarafından sunulan cevabi yazıda, teşebbüsün faaliyetlerini www.trendyol.com ve www.dolap.com internet siteleri ile mobil uygulamaları üzerinden gerçekleştirdiği beyan edilmiştir. Teşebbüsün mevcut ortaklık yapısına ilişkin bilgilere göre teşebbüsün paylarının %(.....)'si (.....)'in sahipliğinde bulunmaktadır. Cevabi yazı kapsamında sunulan bilgilere göre, www.trendyol.com internet sitesi üzerinden hiç kullanılmamış ürünlerin satışı gerçekleştirilmekte veya bu ürünlerin satışına aracılık edilmektedir. Diğer taraftan, www.dolap.com internet sitesi üzerinden ise kullanılmış/ikinci el ürünlerin satışına aracılık edilmektedir. www.trendyol.com ve www.dolap.com internet siteleri, pazaryeri olarak faaliyet göstermektedir. Cevabi yazıda; TRENDYOL'da ikinci el kitap satışının bulunmadığı, DOLAP'ta ise ikinci el kitap satışının mevcut olduğu ancak bu kitapları satanların genellikle gerçek kişi kullanıcılar olduğu ifade edilmiştir.
- (166) HEPSİBURADA tarafından gönderilen cevabi yazıda, HEPSİBURADA'nın yayınevlerinden doğrudan tedarik etmek suretiyle kitap satışı gerçekleştirdiği, internet sitesi üzerinden ikinci el kitap satışı gerçekleştirilmediği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, HEPSİBURADA'nın kendi adına ikinci el kitap satışı yapmadığı ve üye işyerlerinin de

ikinci el kitap satışlarının bulunmadığı bilgisi sunulmuştur.

- (167) AMAZON tarafından gönderilen cevabi yazıda www.amazon.com.tr'de, an itibarıyla ikinci el kitapların satılmadığı ifade edilmiştir.
- (168) N11 tarafından sunulan cevabi yazıda; N11'in, (.....) ve (.....) ortaklığında 20.06.2012 tarihinde kurulduğu ve e-ticaret pazarında faaliyet gösterdiği bilgisi yer almaktadır. N11'in mevcut ortaklık yapısına göre, teşebbüsün paylarına %(.....) sahiptir.
- (169) N11 tarafından sunulan cevabi yazıda yer alan bilgilere göre, N11'in sıfır veya ikinci el kitap satışı, yayıncılık, dağıtım gibi alanlarda doğrudan faaliyeti bulunmamaktadır. N11 üzerinden satışı yapılan sıfır ve ikinci el kitaplar, N11'in iş ortakları tarafından satılmaktadır. Bu bağlamda, N11'in ilgili satıcı/sahaf ile açık e-pazaryeri modeli ile platform hizmeti çerçevesinde çalıştığı ifade edilmiştir.
- (170) Dosya mevcudu bilgilere göre GİTTİGİDİYOR, kullanıcıların internet üzerinden mal ve hizmet alıp satmasını sağlayan herkese açık bir e-pazaryeri olarak faaliyet göstermektedir. GİTTİGİDİYOR, 2001 yılında faaliyete geçmiştir. Teşebbüsün cevabi yazısında sunduğu bilgilere göre, birçok ülkede e-pazaryeri platformu olarak faaliyet gösteren (.....), 2007 yılında GİTTİGİDİYOR paylarının %(.....)'unu satın almış; 2011 yılında ise kalan payların da satın alınması yoluyla GİTTİGİDİYOR'un tek pay sahibi haline gelmiştir. Teşebbüs cevabi yazısında; (.....)'in, www.gittigidiyor.com açık e-pazaryeri platformu dışında Türkiye'de herhangi bir iştiraki bulunmadığını beyan etmiştir.
- (171) GİTTİGİDİYOR'un e-pazaryeri iş modeli çerçevesinde, çevrim içi sıfır ve ikinci el kitap satışı bulunup satış portalında, Kitap/Dergi kategorisinin bir alt kategorisi olarak "Sahaf" kategorisi altında ikinci el kitap satışı gerçekleştirilmektedir. Teşebbüs, cevabi yazısında, ikinci el kitap satıcıları da dâhil olmak üzere bütün satıcılar ile aynı nitelikte iş ve gelir modeli ile çalıştığını, bu kapsamda GİTTİGİDİYOR tarafından sunulan e-pazaryeri hizmetleri karşılığında satıcılardan satış bedeli üzerinden hesaplanan komisyon bedeli tahsil edildiğini ifade etmektedir.
- (172) SAHİBİNDEN tarafından sunulan cevabi yazıda, teşebbüsün 2000 yılında kurulduğu, www.sahibinden.com internet sitesi ve mobil uygulaması ile faaliyet gösterdiği bilgisine yer verilmiştir. Teşebbüsün; gayrimenkul, otomobil, yedek parça ve aksesuar, ikinci el eşya, iş makineleri, ustalar ve hizmetler, özel ders verenler, iş ilanları, yardımcı arayanlar, hayvanlar alemi olmak üzere on farklı kategoride ilanların yayınlandığı bir çevrim içi tanıtım platformunun işletilmesi alanında faaliyet gösterdiği ifade edilmektedir. Teşebbüs cevabi yazısında; faaliyetlerinin önemli bir bölümünü gayrimenkul satışı ve kiralanması ile vasıta satışına yönelik ilanların yayınlanması hizmetlerinin teşkil ettiğini, platform üzerinden yapılan sıfır ve ikinci el kitap satışından elde edilen gelirin teşebbüsün toplam geliri içerisinde (.....) bir paya sahip olduğunu ifade etmektedir.
- (173) BUUK tarafından sunulan cevabi yazıda, teşebbüsün 2019 yılında kurulduğu ve www.buuk.com.tr internet sitesi üzerinden faaliyet gösterdiği ifade edilmiştir. Teşebbüs, yalnızca ikinci el kitap satışı alanında faaliyet gösterdiğini ifade etmektedir. Teşebbüs ayrıca, (.....) isimli kitabevinin kendileri ile çalışmak istediğini, ancak ilgili kitabevinin satış yaptığı siteden kitap listesini temin edememesi gerekçesiyle BUUK'a da ilemediğini gösterir e-posta yazışmasına cevabi yazısı ve ekinde yer vermektedir. Teşebbüs tarafından sunulan e-posta yazışmasında, (.....)'a ait e-posta hesabından

((.....)) 23.08.2019 tarihinde BUUK çalışanına gönderilen e-posta iletisinde; “*Merhaba (.....) hanım, kusurabakmayın satış yaptığın site önceden envanteri verirken şimdi vermiyor. O yüzden size gönderemedim ama şikayet edeceğim ne alaka benim girdiğim bilgileri bana vermez.*” ifadelerinin yer aldığı görülmektedir.

- (174) ALSATKİTAP tarafından gönderilen cevabi yazıda, teşebbüsün Şubat 2020 tarihinde kurulduğu, Ağustos 2020 tarihinde ise hizmet vermeye başladığı bilgisi yer almaktadır. Mevcut durumda, teşebbüsün ortaklarının, ((.....)) olduğu ifade edilmiştir. Dosya kapsamında edinilen bilgilere göre ALSATKİTAP, çevrim içi kitap pazaryeri platformu olup ilgili platform üzerinden kitap alım-satım hizmeti sunmaktadır. Teşebbüsün “www.alsatkitap.com” isimli bir internet sitesi ve “alsatkitap” isimli mobil uygulaması bulunmaktadır.
- (175) KİTAPKEYFİM tarafından gönderilen cevabi yazıda, teşebbüsün 2013 yılında kurulduğu ve ağırlıklı olarak ikinci el kitap satışı gerçekleştirdiği bilgileri yer almaktadır. Teşebbüse ait platform üzerinde yer alan satıcı üyelere, satıcı üyelik ücreti ve satış komisyonu alındığı ifade edilmiştir.
- (176) LETGO tarafından sunulan cevabi yazıda; teşebbüsün Türkiye’deki faaliyetlerine 2016 yılında başladığı, resmi kuruluşunun ise 24.01.2020 tarihi olduğu ifade edilmiştir. Dosya mevcudu bilgilere göre, teşebbüs www.letgo.com internet sitesi, iOS ve Android uygulamaları ile satıcıların ikinci el ürünlerini yayımladığı ve tüketicilerin bu ürünleri doğrudan satıcılardan satın alabileceği çevrim içi bir platform üzerinden hizmet vermektedir. Teşebbüs cevabi yazısında; alım-satım işlemlerine dâhil olmadığı gibi aracılık etmediğini ve ürünün satılıp satılmadığını da kontrol etmediğini belirtmiştir. Cevabi yazıda, teşebbüsün ikinci el kitap satışı yapan kullanıcıların bir araya gelmesini sağlayan bir platform işlettiği ifade edilmiştir.
- (177) Bahse konu e-ticaret platformlarından ayrıca 2015 yılından itibaren belli kategorilerdeki (kültür yayınları, eğitim yayınları, diğer) toplam kitap satış adedi ve tutarı bilgileri ile platformlarına üye satıcıların kayıtlı kitap adetlerine ilişkin bilgiler talep edilmiştir. Kuruma ulaşılan cevabi bilgilerden, hem ilgili pazarın tanımlanması amacıyla yapılan fiyat analizleri noktasında hem de teşebbüs davranışlarının 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi bakımından yararlanılmıştır.

I.3.5. Sahafardan Edinilen Bilgiler

- (178) Önaraştırma aşamasında ikinci el kitap satışı alanında faaliyet gösteren teşebbüslerden de bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. NADİRKİTAP’ta yapılan yerinde incelemede elde edilen e-posta yazışmalarında ismi geçen sahaf ve kitabevlerinin yanı sıra, nadirkitap.com üzerinde listeledikleri kitap adedine ve adı geçen internet sitesinden yaptıkları satışlarının büyüklüğüne ve NADİRKİTAP platformunda kayıtlı kitap sayısına göre belirlenen 67 sahaf ve kitap satıcısına bilgi talebi gönderilmiştir⁴⁸. İlgili ürün pazarının tanımlanması ve hâkim durumun tespitine ilişkin değerlendirmelerde kullanılmak üzere; NADİRKİTAP platformunda satış adedi ve satış tutarı yüksek satıcı üyeler ile NADİRKİTAP platformunda satış yaparken rakip diğer platformlarda kayıtlı olup kayıtlı kitap sayısı düşük olan satıcı üyelere ve son

⁴⁸ Önaraştırma kapsamında bilgi ve belge talebi gönderilen sahaf ve satıcılardan ikisi COVID-19 salgını, karantina ve aile yakınlarının vefatı sebepleriyle cevabi yazılarını sunamayacakları bilgisini vermişlerdir. Bahsi geçen satıcı üyelere soruşturma sürecinde tekrar bilgi ve belge talebi çıkarılmış ve bir satıcı üyenin cevabi yazısı Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

olarak kitap bilgilerinin NADİRKİTAP tarafından sisteme girildiği belirtilen satıcı üyelere bilgi ve belge talepleri gönderilmiş olup Kurum kayıtlarına intikal eden cevabi yazılar ilgili bölümlerde değerlendirmeye alınmıştır.

I.3.6. Yeni Kitap Satıcılarından Edinilen Bilgiler

- (179) Soruşturma kapsamında; yeni kitap satışı alanında faaliyet gösteren teşebbüsler olan REMZİ, SEÇKİN, ARKADAŞ, KİTAPYURDU, ARASTA, KİTAPSEÇ, PANDORA, NEZİH, D&R/İDEFİX, DOST, B.K.M., ADA, KİTAPSAN ve NOBEL'den pazardaki ikame ilişkilerine ve 2015 yılından itibaren belirlenmiş kategorilerde satışını gerçekleştirdikleri kitapların adet ve satış tutarlarına ilişkin bilgi talep edilmiştir. Tarafların görüşlerine ve satış adetleri ile tutarları üzerinden yapılan fiyat çalışmasına ilgili bölümlerde detaylı bir biçimde yer verilmiştir.

I.3.7. Dernek ve Birliklerden Edinilen Bilgiler

- (180) Dosya çerçevesinde; Türkiye Eğitim Yayıncıları Derneği, Türkiye Yayıncılar Birliği, Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu, Basın Yayın Birliği ve Türkiye Basım Yayın Meslek Birliği'nden pazarın işleyişi, kitapların basımdan tüketiciye ulaştırılmasına kadarki süreç ve pazardaki ikame ilişkilerine ilişkin görüşleri talep edilmiştir. Cevabi yazılar Kurum kayıtlarına ulaşmıştır.

I.3.8. İDEFİX ve KİBO ile Yapılan Görüşmeler

- (181) Dosya kapsamında, soruşturma tarafı NADİRKİTAP tarafından veri tabanına ilişkin veri satın alındığı ifade edilen İDEFİX ve KİBO ile toplantı gerçekleştirilmesinde yarar görülmüştür. Bu kapsamda 13.07.2021 tarihinde İDEFİX yetkilileri ile çevrim içi ortamda görüşme gerçekleştirilmiştir. İlgili görüşmede teşebbüs yetkililerince;

- İDEFİX ile NADİRKİTAP arasında mevcut durumda "Data Hizmet Sözleşmesi" veya benzeri bir sözleşmenin bulunmadığı,
- NADİRKİTAP tarafından sunulan cevabi yazıda bahsi geçen 2012 tarihli sözleşmeden, teşebbüsün devri nedeniyle haberdar olunmadığı

ifade edilmiştir.

- (182) İDEFİX ile gerçekleştirilen görüşmenin yanı sıra 14.07.2021 tarihinde KİBO yetkilileri ile çevrim içi ortamda bir görüşme gerçekleştirilmiştir. İlgili görüşmede teşebbüs yetkililerince;

- KİBO ile NADİRKİTAP arasında hâlihazırda bir sözleşmenin bulunmadığı, NADİRKİTAP'ın mevcut durumda KİBO'dan herhangi bir veri satın almadığı,
- KİBO ile NADİRKİTAP arasındaki sözleşmenin yaklaşık 10 yıl öncesine ait olabileceğinin düşünüldüğü,
- KİBO ile NADİRKİTAP arasında yaklaşık 10 yıl önce kurulan sözleşmeye dayanarak bir kereye mahsus olacak şekilde, NADİRKİTAP'ın KİBO'dan veri satın aldığı,
- KİBO'nun müşterilere belirli formatlarda paketlenmiş (örneğin XML formatında) kitap künyelerinin bedel karşılığında satışı alanında faaliyet gösterdiği,

- Sektörde veri talep eden teşebbüslerin KİBO'dan bu hizmeti satın aldığı, bu hizmetin güncel bedelinin (.....) Türk Lirası olduğu, ilgili hizmetin KİBO tarafından ayırım gözetilmeden talep eden her teşebbüse sunulduğu,
- E-ticaret sitelerinin çoğunlukla KİBO'dan bir kereye mahsus veri satın aldığı ve satın aldıkları veri setinin üstüne ekleyerek faaliyetlerine devam ettikleri, ancak ilk etapta bu hacimde bir katalog oluşturmanın ciddi bir istihdam gerektireceği,
- KİBO'nun iş ortakları olarak çeşitli yayıncılarla çalıştığı,
- KİBO'nun farklı alanlarda kendine ait yazılımlarının bulunduğu ve müşterilere sunulan bu yazılımların e-ticaret, muhasebe ve kütüphane yazılımları olduğu,
- KİBO'nun 20-21 yıldır sektörde faaliyet gösterdiği ve (.....) olduğu,
- KİBO'nun piyasaya sunduğu uygulamaların, kitap ve kırtasiye sektöründe fiyatları takip etmek isteyen taraflarca tercih edildiği, KİBO'nun yazılımlarını ve veri tabanını satın alan müşterilerin değişiklikleri sisteme girerek ilgili kayıtları güncellediği,
- Benzer şekilde yayıncıların da KİBO'nun sistemine girebildiği,
- Yayıncıların, KİBO sistemindeki doğal editörler olarak anıldığı,
- KİBO'nun uygulama ve faaliyetlerinin, yayıncıların da lehine olduğu, zira KİBO tarafından tutulan kayıtlara, kitaplara ilişkin bilgilerin eklenmesi veya var olan bilgilerin güncellenmesi sonrasında bu değişiklik ve güncellemeleri yayıncıların da görebildiği,
- KİBO'nun, kitap künyelerini talep eden üçüncü taraf teşebbüslere, tüm veri setini XML formatında, mevcut durumda (.....) Türk Lirası karşılığında sunduğu, daha az miktarda veri talep eden müşterilerine ise daha ucuz fiyatlar karşılığında hizmet sunulduğu,
- Sektörde KİBO haricinde kitap listelerini üçüncü taraf teşebbüslere para karşılığında veya ücretsiz olarak sağlayan başka teşebbüslerin de bulunduğu,
- Sektörde faaliyet gösteren bir diğer teşebbüsün Emek Kitap olduğu, teşebbüsün ticaret unvanının Arasta Bilgi Teknolojileri Paz. Dağıtım Tic. ve San. Ltd. Şti. olduğu⁴⁹, Emek Kitap'ın stok ile çalıştığı ve KİBO'dan daha fazla tercih edildiği,
- KİBO'nun, yayıncıların diğer yan hizmet ihtiyaçlarını da karşıladığı ve KİBO'nun iş modeli sayesinde yayıncıların yeni yayınlarının duyurulduğu, ilaveten muhasebe hizmetinin de sağlandığı,
- KİBO'nun hizmeti sayesinde yeni bir kitabın yayıncıların kendi internet sitelerinde de görünür kılındığı, böylece yayıncıların bunun için ayrı bir kayıt açmasının gerekmediği,
- KİBO'nun işleyiş sistemine göre; örneğin AMAZON'un onyx formatında talep etmesi durumunda, kitap verilerinin bu formatta hazırlanıp bedeli karşılığında sunulduğu,

⁴⁹ Bahsi geçen teşebbüs yetkililerine telefon ile ulaşılmaya çalışılmış ancak yetkili bir kişiye ulaşılamaması nedeniyle toplantı gerçekleştirilememiştir.

- KİBO sisteminde, dışarıdan bir kullanıcının da internet sitesinde “katalog arama” sekmesi vasıtasıyla KİBO’daki kayıtları görebildiği,
- KİBO sisteminin oluşturulmasında toplam maliyetin ve gerekli yatırımın hesaplanmasının mümkün olmadığı, görüşmede bahsi geçen (.....) Türk Lirası (.....),
- KİBO’nun faaliyet gösterdiği alanda, uygulamada, esasen verilerin her yerde dolaştığı, KİBO’nun bunu engellemediği ve ticari olarak verilerin peşine düşmediği, KİBO tarafından bu veriler üzerinde bir hakkın olup olmadığının bilinmediği,
- NADİRKİTAP’ın, ilgili verilerin KİBO’dan gelmesi ve yatırım yapılması nedeniyle, paylaşmama ve verilerin tekrar kullanımına izin vermeme şeklinde bir savunması bulunuyorsa bu yorumun doğru olmayacağı,
- KİBO’nun sağladığı verilerin güncellenmemesi durumunda, bir ay içinde dahi değerini tamamen yitireceği ve adeta işlevsiz olarak nitelendirilebileceği,
- KİBO’dan sağlanan verinin bir kez alındıktan sonra artık KİBO verisi olarak adlandırılmayacağı,
- KİBO’nun, sağladığı veri üzerinde kontrolünün olmadığı, kitap künyelerinden oluşan bu verilerin KİBO tarafından takip veya kontrol edilmediği,
- NADİRKİTAP benzeri sistemlerde KİBO’dan elde edilen veri setinin sonrasında satıcı üyelerin ürünü haline geldiği, zira satıcı üyelerin bu ürünü adeta özelleştirdiği ve ilgili verileri güncelledikleri, örneğin satıcı üyelerin ilgili kitap bilgisine ek olarak kendi ellerinde bulunan kitabın fotoğrafını sisteme ekleyebilecekleri,
- Benzer şekilde NADİRKİTAP sisteminde satıcı üyelerin ilgili kitaba ait fiyat ve iskonto bilgilerini girdikleri, bu işlemler ile ilgili veriyi kendilerine ait, özel bir hale getirdikleri,
- İnternet sitesi yapan tarafların KİBO’dan bu verileri isteyebileceği, bu talep üzerine KİBO’nun verileri düzenli hale getirdiği, bunun dışında internet sitesi hazırlayanların bu hizmet yerine yayıncılar ile tek tek görüşüp benzer bir veri seti oluşturabileceği,
- Yayıncılar ürünleri satmak istediği için ve ürünlerinin duyurulması lehlerine olduğu için bu talebi ücretsiz şekilde cevaplayabilecekleri, hatta kimi internet sitelerinin bu işlem karşılığında yayıncılardan ücret talep edebileceği,
- KİBO’nun müşterilerinden beklentisinin, KİBO tarafından sunulan bu katalog hizmetinin suistimal edilmemesi ve emek hırsızlığı yapılmaması olduğu,
- KİBO’nun da hâlihazırda bir e-ticaret sitesinin (www.garantikitap.com) mevcut olduğu, bu sitede kitap satışı hizmetinin sunulduğu, KİBO’nun sahip olduğu kitap kayıtlarını burada da yayımladığı

ifade edilmiştir.

I.4. Değerlendirme

I.4.1. Hâkim Durum Tespiti

- (183) 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum, “*Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*” olarak ifade edilmiştir. Bu tanım çerçevesinde, rekabetçi baskılardan belirgin şekilde bağımsız davranma gücüne sahip olan bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğu kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, “Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz”da (Kılavuz) da değinildiği üzere, hâkim durum değerlendirmesinde; teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri, alıcıların pazarlık gücü gibi unsurlar dikkate alınmaktadır.
- (184) Çok taraflı pazarlar, ilgili pazarın tanımlanması bakımından olduğu gibi, pazardaki hâkim durumun belirlenmesi bakımından da geleneksel pazarlardan farklılaşabilmektedir. Bunun nedeni, hâkim durumun tespitinde pazarın her iki tarafında yer alan kullanıcılar arasındaki dinamiklerin dikkate alınmasının gerekmesidir. Bu bağlamda, pazar payı, dikey bütünleşme ve giriş engelleri gibi geleneksel araçlar halen işlevsel olmakla birlikte, kullanıcıların potansiyel kullanıcılara oranı, ağ etkileri, gelir/kârlılık gibi göstergeler de bu pazardaki pazar gücünün tespiti noktasında önem arz etmektedir⁵⁰. Bu çerçevede Kurul içtihadına bakıldığında, *Sahibinden* kararında⁵¹ hâkim durum değerlendirmesi yapılırken site ziyaret sayılarına, rakipler ile fiyat seviyesi karşılaştırmasına ve kurumsal üye sayısı ile kurumsal üyelik gelirlerinin karşılaştırmasına yer verilmiştir. *Yemeksepeti* kararında⁵² ise, sipariş adet ve tutarları üzerinden hesaplanan pazar payının yanı sıra, anlaşmalı olunan restoran sayısı, ağ etkileri, aktif kullanıcı sayısı, ilk giren avantajı ve pazara giriş engellerinin de dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, mevcut dosya kapsamında da pazar payları, anlaşmalı olunan sahaf/satıcı sayıları, ağ etkileri ve diğer pazara giriş engelleri ile alıcı gücü gibi göstergeler dikkate alınarak hâkim durum değerlendirmesi gerçekleştirilecektir.
- (185) İncelenen teşebbüsün ilgili pazardaki konumunun birincil göstergesi, teşebbüsün sahip olduğu pazar payıdır. Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğu dair delil teşkil eden belirli bir pazar payı eşiği bulunmamakla birlikte, aksini gösterecek bir durum söz konusu değilse; Kurulun yerleşik uygulamasında %40'ın altında pazar payına sahip olan teşebbüslerin hâkim durumda olması ihtimalinin düşük olduğu kabul edilmektedir.
- (186) İncelenen teşebbüsün sahip olduğu pazar payının yanı sıra, bu pazar payının zaman içerisindeki istikrarı, ilgili pazarda faaliyet gösteren rakiplerin sayısı ve rakiplerin pazar payları da dikkate alınmaktadır.
- (187) Bu kapsamda öncelikle, NADİRKİTAP'ın ve rakiplerinin çevrim içi ikinci el kitap satışı platform hizmetleri pazar payları, satılan kitap adedi ve tutarına göre hesaplanarak

⁵⁰ Cerre-Center on Regulation in Europe (2019), “Market Definition and Market Power in the Platform Economy”,

https://www.cerre.eu/sites/cerre/files/2019_cerre_market_definition_market_power_platform_economy.pdf, Erişim Tarihi: 16.09.2021, s.69.

⁵¹ 01.10.2018 tarih ve 18-36/584-285 sayılı Kurul kararı.

⁵² 09.06.2016 tarih ve 16-20/347-156 sayılı Kurul kararı.

incelenmiştir.

Tablo 6: NADİRKİTAP ve Rakiplerinin Satış Tutarı Üzerinden Hesaplanan Pazar Payları (%)⁵³

Teşebbüs	2017	2018	2019	2020
NADİRKİTAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NETARTI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
N11	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AMAZON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HEPSİBURADA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TRENDYOL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TRENDYOL DOLAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GİTTİGİDİYOR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SAHİBİNDEN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ALSAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BUUK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KİTAPKEYFİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen veriler üzerinden yapılan hesaplamalar

Tablo 7: NADİRKİTAP ve Rakiplerinin Satış Adedi Üzerinden Hesaplanan (TL) ve Pazar Payları (%)⁵⁴

Teşebbüs	2017	2018	2019	2020
NADİRKİTAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NETARTI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
N11	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AMAZON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HEPSİBURADA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TRENDYOL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TRENDYOL DOLAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GİTTİGİDİYOR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SAHİBİNDEN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ALSAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BUUK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KİTAPKEYFİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen veriler üzerinden yapılan hesaplamalar

- (188) Yukarıda yer verilen tablolar incelendiğinde; NADİRKİTAP'ın pazar payının, 2017-2020 döneminde istikrarlı bir biçimde %(.....)'in üzerinde seyrettiği anlaşılmaktadır. 2017 yılında %(.....)'in üzerinde seyreden pazar payının 2020 yılında geldiğinde pazara giren yeni oyuncu NETARTI ve diğer oyuncuların pazarda büyümeleri neticesinde bir miktar gerilediği görülmektedir. Bununla birlikte, bu gerilemeye rağmen, NADİRKİTAP'ın platformlar üzerinden gerçekleşen ikinci el kitap satışlarında hala çok yüksek bir pazar payının bulunduğu anlaşılmaktadır.

⁵³ Söz konusu tablo hazırlanırken ilan modeli üzerinden çalışan ve dolayısıyla Kurumumuza sitede verilen ilan fiyatı üzerinden bilgiler sunabilen LETGO'nun verileri, teşebbüsün sitesinde sergilenen ürünün nihai satış fiyatı hakkında bilgi sahibi olmaması sebebiyle hesaplamalara dâhil edilmemiştir.

⁵⁴ Söz konusu tablo hazırlanırken ilan modeli üzerinden çalışan ve dolayısıyla Kurumumuza sitede verilen ilan fiyatı üzerinden bilgiler sunabilen LETGO'nun verileri, teşebbüsün sitesinde sergilenen ürünün nihai satış fiyatı hakkında bilgi sahibi olmaması sebebiyle hesaplamalara dâhil edilmemiştir.

- (189) Ayrıca, şebeke dışsallıkları; çift taraflı pazarların ve platformların var olabilmesi için gerekli olmakla birlikte, teşebbüsleri de belli bir ölçekte faaliyet göstermeye zorlamaktadır. Bu bağlamda, dolaylı ağ etkileri, platformun bir tarafındaki kullanıcı sayısında yaşanan artışın platformun diğer tarafındaki kullanıcılar için platformu daha çekici hale getirmesi olarak tanımlanmaktadır⁵⁵. Dolaylı ağ etkileri nedeniyle, platformun bir tarafında yaşanan kullanıcı artışı platformu diğer taraf için daha değerli hale getirerek, diğer taraftaki kullanıcı katılımının artmasına ve bu artış da ilk kullanıcı grubunun katılımını arttırmakta; böylelikle çevrim içi platformlar “geri bildirim döngüsünden” yararlanmaktadır⁵⁶. Bu nedenle, dolaylı ağ etkileri, pazardaki çok taraflı platformların sayısını sınırlama eğiliminde olup pazarda evrilmeye ve daha sonrasında da tekelleşmeye yol açabilmektedir⁵⁷. Bu kapsamda, rakip platformlar için en büyük zorluklardan biri, her iki tarafta da yeterli sayıda kullanıcı bulundurmadır⁵⁸. Çevrim içi kitap satışı platform hizmetleri pazarı bakımından bakıldığında, müşteriler, sitede bulunan satıcı/sahafın sayısı arttıkça; satıcı/sahaf ise, siteyi ziyaret eden kullanıcı sayısı arttıkça, siteyi kullanmayı daha fazla tercih edeceklerdir.
- (190) Bu çerçevede, NADİRKİTAP’ın pazar gücünün daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla teşebbüsün ve rakiplerinin anlaşmalı olduğu satıcı sayısı incelenecektir. NADİRKİTAP ve rakiplerinin çalıştığı satıcı/sahaf sayısı aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

⁵⁵ EVANS, David S. (2009), “Two-Sided Market Definition”, ABA Section of Antitrust Law, MARKET DEFINITION IN ANTITRUST: THEORY AND CASE STUDIES, <https://ssrn.com/abstract=1396751>, Erişim tarihi: 16.09.2021, s. 5.

⁵⁶ KARAGÜLLE, O. (2020), “Dijital Platformlarda Pazar Gücünün Belirlenmesi”, *Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi*, Ankara, s. 21.

⁵⁷ EVANS, David S. ve SCHMALENSSEE, Richard (2012), “The Antitrust Analysis of Multi-Sided Platform Businesses”, <https://www.nber.org/papers/w18783>, Erişim tarihi: 16.09.2021, s. 13-14.

⁵⁸ EVANS ve SCHMALENSSEE (2012), s. 9.

Tablo 8: NADİRKİTAP ve Rakiplerinin Anlaşmalı Olduğu Satıcı/Sahaf Sayısı

Teşebbüs	2017	2018	2019	2020
NADİRKİTAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NETARTI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
N11	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TRENDYOL DOLAP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....) ⁵⁹
GİTTİGİDİYOR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SAHİBİNDEN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ALSAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....) ⁶⁰
BUUK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....) ⁶¹

Kaynak: Teşebbüslerden gelen veriler üzerinden yapılan hesaplamalar

- (191) Yukarıdaki tabloda, ilgili yıllarda, en az bir adet ikinci el kitap satışı gerçekleştirmiş olan satıcı/sahafın sayısı yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, NADİRKİTAP'ın 2020 yılında çalıştığı sahaf sayısı -TRENDYOL DOLAP tamamen gerçek kişiler ile çalışması sebebiyle dikkate alınmadığında- en yakın rakibinin yaklaşık (.....) katına tekabül etmektedir. Söz konusu sahaf sayıları, pazardaki ağ etkileri ile birlikte değerlendirildiğinde; sahip olunan satıcı portföyünün NADİRKİTAP'a rekabette önemli bir avantaj sağladığı değerlendirilmektedir. NADİRKİTAP'ın daha fazla satıcı ile anlaşmalı olması, daha fazla müşterinin onu tercih etmesine, daha fazla müşterinin siteyi ziyaret edip alışveriş yapması ise her geçen gün daha fazla sahafın NADİRKİTAP ile çalışmayı tercih etmesine yol açmakta ve bu döngü en sonunda NADİRKİTAP'ın pazarda daha da güçlenmesine neden olmaktadır.
- (192) Hâkim durum değerlendirmesinde bir diğer adım, pazara yeni teşebbüslerin girmesinin ya da pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin büyümesinin önünde engeller bulunup bulunmadığının incelenmesidir. Girişin ya da büyümenin önündeki engeller, ilgili pazarın özelliklerinden, incelenen teşebbüsün özelliklerinden ya da davranışlarından kaynaklanabilmektedir. Dosya kapsamında edinilen bilgiler çerçevesinde, çevrim içi ikinci el kitap satışı için gereken yatırım kalemlerinin; yazılım hazırlanması, marka ve kurumsal kimlik tasarımı ile buna uygun kullanıcı ara yüz tasarımına ilişkin maliyetler, dijital pazarlama maliyetleri ve işletim maliyetlerinden oluştuğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda, ilgili pazara girişin büyük bir yatırım gerektirmediği ve söz konusu süreçlerin yaklaşık bir yıl içerisinde ve ortalama dört kişilik bir ekiple tamamlanabileceği bilgisi edinilmiştir.
- (193) Bununla birlikte, NADİRKİTAP'ın çok taraflı platform olma özelliğinden kaynaklanan dolaylı ağ etkileri yeni teşebbüslerin pazara girişlerinde önemli rol oynamaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere, dolaylı ağ etkileri, teşebbüsleri belli bir ölçekte çalışmaya zorlamaktadır ve bu kapsamda, rakip platformlar için en büyük zorluklardan biri, pazarın her iki tarafı için de yeterli sayıda kullanıcıya ulaşmaktır. Çevrim içi kitap satışı platform hizmetleri pazarında da, müşteriler, sitede bulunan satıcı/sahaf sayısı arttıkça; satıcı/sahaf ise, siteye kayıtlı müşteri sayısı arttıkça, siteyi kullanmayı daha fazla tercih edeceklerdir. Yukarıda yer verilen NADİRKİTAP'ın anlaşmalı olduğu sahaf sayıları incelendiğinde, söz konusu dolaylı ağ etkilerinin dosya konusu pazarda önemli ölçüde giriş engeli yaratma potansiyeli taşıdığı değerlendirilmektedir.
- (194) Öte yandan ölçek ekonomilerinin de dijital pazarlarda giriş engeli yarattığı ve pazarın

⁵⁹ TRENDYOL DOLAP'ta satış yapanların hepsi gerçek kişilerden oluşmaktadır.

⁶⁰ Teşebbüse ait platformda hem bireysel hem de kurumsal satıcılar bulunmaktadır.

⁶¹ 2019 yılında satıcılardan sadece bir tanesi sahaf olup gerisi gerçek kişidir. 2020 yılında ise tüm satıcılar gerçek kişidir.

yoğunlaşmasına katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Nitekim bu pazarlara girmek için teşebbüsler altyapı oluşturmak ve araştırma-geliştirme için yatırımlar yapmak zorundadır. Ancak, çevrim içi bir platformun, teknolojik olarak geliştirilmesinden sonra sisteme girecek yeni kullanıcıların maliyeti son derece düşüktür⁶². Dolayısıyla, üretim maliyeti, hizmet verilen kullanıcı sayısına oranla çok daha düşük kalmakta ve platformlar önemli bir yatırım yapmadan da çok sayıda kullanıcıya hizmet verebilecek seviyeye gelebilmektedir. Söz konusu özellik nedeniyle pazara yeni giren teşebbüs sadece kısa bir süre içinde belirli bir satış hacmine ulaşırsa (minimum giriş ölçeği) başarılı olabilecektir. Bu nedenle, küçük ölçekte faaliyet göstermenin kârlı olmayacağını öngören potansiyel bir rakip pazara girmeyebilecektir⁶³. Bu sayede NADİRKİTAP da ek bir maliyete katlanmaksızın çok sayıda satıcı/sahafa hizmet vermek suretiyle pazar payını artırma imkânına sahip olacaktır.

- (195) İlgili pazarın özelliklerinden kaynaklanan giriş engelleri haricinde incelenen teşebbüsün özellikleri de pazara girmek isteyen teşebbüsler bakımından giriş engeli oluşturabilmektedir. Bunlar arasında; teşebbüsün kilit girdilere ve özel bilgiye erişim imkânına, atıl kapasiteye, dikey bütünleşik yapıya, güçlü bir dağıtım ağına ve geniş bir ürün portföyüne, yüksek marka bilinirliğine, finansal ve ekonomik güce sahip olması sayılabilir. İncelenen teşebbüsün sahip olduğu bu özellikler, teşebbüse mevcut ya da potansiyel rakipleri karşısında avantaj sağlamak suretiyle rakiplerin pazara girişini ya da pazarda büyümesini zorlaştırabilmektedir. Bu kapsamda NADİRKİTAP'ın çevrim içi ikinci el kitap satışı platform hizmetleri pazarında özelleşmiş olan ilk teşebbüs olmasından kaynaklanan "ilk giren" avantajı bulunmaktadır. NADİRKİTAP'ın bu hizmeti veren ilk firma olarak rakipsiz bir ortamda belli bir sahaf sayısına ve kullanıcı kitlesine ulaştığı, bunların sonucunda da belli bir bilinirliğe ve yaygınlığa sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bu hususta NETARTI tarafından cevabi yazıda; 2016 ve 2017 yıllarında ikinci el kitap satışı özelinde pazara girmeye çalışan; askinkitap.com (giriş: 2017, çıkış: 2017), kadimkitap.com (giriş: 2017, çıkış: 2018) ve sahibiniarayankitaplar.com (giriş: 2016, çıkış: 2018) gibi teşebbüsler olduğu ancak sahafların NADİRKİTAP üzerindeki verilerini farklı pazaryerlerinde satışa açmak üzere taşımasının imkânsız olması ve tüm kayıtların yeniden girilmesinin zorunlu olması gibi nedenlerle piyasadan çıkmak durumunda kaldıkları ifade edilmiştir.
- (196) Bununla ilişkili olarak, NADİRKİTAP, kendisi üzerinden satış yapmak isteyen satıcı/sahaflar tarafından oluşturulan ürün envanter bilgilerini (kitap adı, fotoğrafı, yazarı, yayın yılı, miktarı vb.) bünyesinde barındırdığından rakiplerine kıyasla oldukça önemli bir stratejik avantaja sahiptir. Dosya kapsamında ve nadirkitap.com internet sitesinden⁶⁴ edinilen bilgilere göre sahaflar NADİRKİTAP'a on binlerce kitaba ilişkin veri yüklemiş bulunmaktadır. Sonraki bölümlerde ilgili sitelere kitap bilgilerinin girilmesinin maliyetlerine ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler yer almaktadır. Bu çerçevede, özellikle yüklenen kitap sayısı da dikkate alındığında, satıcı/sahaflar tarafından aynı verilerin oluşturulması ve tekrar başka bir platforma yüklenmesi sürecinin zahmetli ve zaman alıcı olacağı ve satıcı/sahafların başka platformlarla çalışmak konusunda isteksiz olabilecekleri değerlendirilmektedir. Pazara girmeye veya pazarda büyümeye çalışan teşebbüsler, yerleşik teşebbüs olan ve hâlihazırda çok sayıda sahafı bünyesinde bulunduran NADİRKİTAP'ın aksine, daha çok çaba

⁶² HYLTON, Keith N. (2019), "Digital Platforms and Antitrust Law", Boston University School of Law, https://scholarship.law.bu.edu/faculty_scholarship/605/, Erişim tarihi: 16.09.2021, s.3-4.

⁶³ BUNDESKARTELLAMT (2016), "Working Paper - The Market Power of Platforms and Networks - Executive Summary", s.14.

⁶⁴ <https://www.nadirkitap.com/sahaflar.html>, Erişim Tarihi: 04.12.2020.

göstermek zorunda kalmaktadırlar. Bu bağlamda, NADİRKİTAP'ın, rakiplerinin sahip olmadığı ve bir oyuncunun pazarda kayda değer ölçüde varlık göstermesi için elzem olan ürün envanter bilgilerine ilişkin veri setine sahip olduğu ve bu avantajın, NADİRKİTAP'ın ilgili pazarlarda sahip olduğu esaslı pazar gücünü pekiştiren bir etkiye sahip olduğu değerlendirilmektedir.

- (197) Hâkim durum analizinde, piyasada yerleşik teşebbüsün pazar gücünü değerlendirmeye yarayan diğer bir önemli gösterge ise alıcı gücüdür. Teorik olarak, pazara giriş engellerinin bulunduğu bir durumda eğer alıcılar önemli bir alım gücüne sahip ise yerleşik teşebbüs yüksek pazar payına sahip olsa bile, başta fiyat olmak üzere ekonomik parametreleri tek başına belirleyemeyebilecek, alıcıların yarattığı rekabetçi baskı teşebbüsün pazar gücünü dengeleyebilecektir. Alıcı gücünün belirlenmesinde, piyasanın alıcı tarafındaki ekonomik birimlerin yaptıkları alım miktarı ve bu miktarın yerleşik teşebbüsün satışları içindeki yeri önemlidir.
- (198) NADİRKİTAP tarafından sunulan platform hizmeti, ikinci el kitap satışı yapmak isteyen satıcı/sahaflar ile tüketicileri bir araya getirmektedir. Bu kapsamda, pazarın tüketici kısmı bireysel müşterilerden oluşmakta olup herhangi bir alıcı gücünden bahsetmek mümkün görünmemektedir. Diğer yandan, satıcı/sahaflar bakımından; NADİRKİTAP üzerinden en çok satış yapan 5 sahafın satış tutarları ve bu satışların NADİRKİTAP'ın toplam satışları içindeki payına bakmak yerinde olacaktır:

Tablo 9: NADİRKİTAP Üzerinden En Çok İkinci El Kitap Satışı Yapan 5 Sahafın Satış Tutarları ve NADİRKİTAP'ın Toplam İkinci El Kitap Satışları İçindeki Oranı

	2017	2018	2019	2020
En Büyük Beş Satıcı Satış Tutarı Toplamı	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NADİRKİTAP Üzerinden Yapılan Toplam Satış Tutarı	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
En Büyük Satıcının Toplam Satışlardaki Payı (%)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüsten gelen bilgiler kullanılarak hesaplanmıştır.

- (199) Tablodan da görüldüğü üzere, NADİRKİTAP üzerinden satış yapan en büyük beş satıcının toplam satışları, NADİRKİTAP üzerinden gerçekleşen tüm satışların %(.....)'unu bile bulmamaktadır. Hatta bu satışların, NADİRKİTAP üzerinden gerçekleşen toplam satışlar içindeki payı yıllar içerisinde %(.....) seviyesine gerilemiştir. Bu nedenle, NADİRKİTAP üzerinden satış gerçekleştiren sahafların küçük işletmeler oldukları da göz önünde bulundurulduğunda; herhangi bir sahafın, NADİRKİTAP karşısında pazarlık gücünün ve dolayısıyla rekabetçi baskı yaratacak büyüklükte bir alıcı gücünün mevcut olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir.
- (200) Yukarıda yer verilen tüm bilgilerden hareketle; giriş engelleri bulunan, rakiplerin ve satıcıların rekabetçi baskı oluşturacak güce sahip olmadığı ikinci el kitap satışına ilişkin platform hizmetleri pazarında NADİRKİTAP'ın hâkim durumda olduğu değerlendirilmektedir.

I.4.2. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

I.4.2.1. Veriye Erişimin Rekabet Hukuku ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (201) Dosya konusunu, "www.nadirkitap.com" isimli internet sitesi üzerinden faaliyet gösteren NADİRKİTAP'ın rakip aracı hizmet sağlayıcıları vasıtasıyla ürünlerini pazarlamak isteyen satıcı üyelerinin kitap envanter verilerini kendilerine sağlamayarak rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6.

maddesini ihlal ettiği iddiası oluşturmaktadır.

- (202) Dosya konusu uyuşmazlığa yönelik teorik altyapının aktarılacağı bu bölümde, öncelikle, verinin rekabet hukuku bakımından önemi, veri taşınabilirliğine getirilen kısıtlamaların rekabet karşıtı etkileri ile bu alandaki güncel gelişme ve kararlara değinilecektir. Ardından veri; fikri mülkiyet hukuku boyutuyla ele alınacak ve bu alana ilişkin düzenlemelere yer verilerek fikri mülkiyet hukuku ile rekabet hukuku arasındaki ilişki genel hatlarıyla açıklanacaktır.
- (203) Dijital ekonomiden bahsedildiğinde akla gelen ilk kavramlar platformlar ve veridir. Veri, dijital ekonominin itici güçlerinden birini oluşturmakta ve üretim süreçlerinin, lojistiğin, hedefli pazarlamanın, akıllı ürünler ve hizmetler ile yapay zekânın temel girdisini teşkil etmektedir⁶⁵. Teşebbüslerin rekabet yeteneği, giderek, veriye zamanında ulaşmaya ve bu veriyi yeni ürünler, yenilikçi uygulamalar ve ürün geliştirme için kullanma yeteneğine bağlı hale gelmekte⁶⁶ ve teşebbüslerin rekabet gücü, sahip oldukları verinin miktarı, çeşitliliği ve kalitesi ile ölçülmektedir⁶⁷.
- (204) Dolayısıyla veri, teşebbüslerin rekabet gücü için önemli bir bileşen haline gelirken rekabet hukukunun da radarına girmektedir. Veriye erişim, veri taşınabilirliği (*data portability*) ve verinin birlikte işlerliği (*interoperability*) rekabet hukuku yazınında sıklıkla tartışılır hale gelmiştir⁶⁸. Bununla birlikte, veriye erişimin engellemesinin rekabet hukuku bağlamında ne şekilde ele alınacağına ilişkin bir görüş birliği bulunmadığı da belirtilmelidir. Veriye erişimin engellenmesi, rakiplerin veriye erişim taleplerinin reddedilmesi şeklinde veya kullanıcıların kendi verilerine erişmelerinin ve başka platformlara aktarmalarının kısıtlanması şeklinde gerçekleşebilmektedir⁶⁹.
- (205) Ayrıca rekabet hukukunda, veriye ilişkin değerlendirmeler bakımından verinin niteliği de önem kazanmaktadır. Bu çerçevede veri, elde edilme yöntemlerine göre, kabaca; gönüllü olarak sağlanan (*provided data*), gözleme (*observed data*) ve çıkarıma dayalı (*derived/inferred data*) veri olarak sınıflandırılabilir. Verinin bireysel/tek kullanıcıya ilişkin olması veya toplulaştırılmış olması temelinde ya da gerçek zamanlı veya geçmişe ait olması temelinde başka sınıflamalar da yapılabilmektedir. Ayrıca veri, kişisel veya kişisel olmayan veri olarak da sınıflandırılabilir. Verinin değişen söz konusu nitelikleri, rakiplerin aynı veriyi bağımsızca toplama veya elde etme kapasitelerine etki etmektedir⁷⁰. Ancak veri ve veriye erişimin rekabet bakımından önemi, verinin niteliği yanında verinin ilgili pazar özellikleri çerçevesinde nasıl kullanıldığına da bağlı olmaktadır. Bu çerçevede yazında, gerçek zamanlı veya geçmiş zamanlı gözlemlenen veriye erişim ile gönüllü olarak sağlanan veriye erişimin rekabet edebilmek için zaruri olabileceği ve bireysel seviyedeki verilerin, tamamlayıcı bir hizmet verebilmek veya hizmet alan kanalı değiştirebilmek için genellikle zorunlu olduğu

⁶⁵ CRÉMER, J., Y. A. DE MONTJOYE, ve H. SCHWEITZER (2019), "Competition Policy for the Digital Era", <https://ec.europa.eu/competition/publications/reports/kd0419345enn.pdf>, Erişim Tarihi: 30.11.2020.

⁶⁶ A.g.k., s. 73.

⁶⁷ GRAEF, I (2016), "Data as Essential Facility", Doktora Tezi, KU Leuven. <https://core.ac.uk/download/pdf/34662689.pdf>, Erişim Tarihi 30.11.2020.

⁶⁸ Bkz. ÇALIŞKAN OLGUN, B. (2020), "Dijital Pazarlarda Veriye Erişim Sorunu ve Olası Çözümü", Yayınlanmamış Uzmanlık Eseri; CRÉMER vd. (2019), GRAEF, I., VERSCHAKELLEN, J. ve VALCKE, P. (2013), "Putting the Right to Data Portability into a Competition Law Perspective", *Law: The Journal of the Higher School of Economics*, Annual Review, <https://ssrn.com/abstract=2416537>, Erişim Tarihi: 30.11.2020.

⁶⁹ ÇALIŞKAN OLGUN (2020), s. 14.

⁷⁰ CRÉMER vd. (2019), s. 8.

belirtilmektedir⁷¹.

- (206) Veriye erişim konusunu tamamen düzenleyen yasal bir çerçeve henüz tam anlamıyla olgunlaşmamıştır. Avrupa'da Genel Veri Koruma Tüzüğü (*General Data Protection Rules-GDPR*) kapsamında kişilere, kişisel verilerini veri kontrolöründen alma ve başka bir kontrolöre doğrudan aktarılmasını sağlama hakkı tanınmıştır. Ancak, Türkiye'de 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda söz konusu hak düzenlenmemiştir. Dosya konusu veriler; ikinci el kitaplara ilişkin kitabın adı, yazarı, yayın yılı gibi veriler olup anılan düzenlemeler çerçevesinde kişisel veri olarak nitelendirilemeyecektir. Dolayısıyla, dosya konusu verilerin taşınabilirliğinin hem mehz AB mevzuatı hem de Türkiye'de yürürlükte bulunan kişisel verilerin korunması mevzuatı kapsamında ele alınması mümkün görünmemektedir. Bu çerçevede, verilerin satıcıların kendilerine veya başka bir teşebbüse sağlanmasını düzenleyen herhangi bir mevzuatın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte veriye erişimin sınırlandırılması, aşağıda detaylandırılacağı üzere, pazardaki rekabeti çeşitli yollarla kısıtlayabilmekte ve bazı hallerin varlığında rekabet hukuku müdahalesinin kapsamına girebilmektedir.
- (207) Bu çerçevede, veri taşınabilirliğine getirilen kısıtlamaların rekabet hukuku kapsamında ele alınmasına dair birkaç farklı hususa değinilebilecektir. İlk olarak belirtilmelidir ki, veri taşınabilirliğinin kısıtlanması, veri sahibi için geçiş maliyeti oluşturabilmektedir. Geçiş maliyetleri nedeniyle veri sahipleri, daha iyi ve ucuz bir alternatif olmasına rağmen, verisini başka platforma tekrar sağlamayı külfetli buldukları takdirde ilk giriş yaptıkları platformda kalmayı tercih edebilmekte, bu sayede yerleşik sağlayıcılar, kullanıcıları kendi hizmetlerine kilitleyebilmektedir. Dolayısıyla, veri taşınabilirliğinin sınırlandırılması kullanıcıların aynı hizmet için birden farklı platformdan faydalanmasını zorlaştırarak pazardaki rekabet ve yeniliği azaltabilmektedir. İlaveten söz konusu kısıtlamalar rakipleri kendi platformlarının kullanımını teşvik etmek için ek kaynaklar kullanmaya zorlayacağından rakiplerin maliyetlerini de artırabilmektedir. Bu çerçevede, hâkim durumdaki bir teşebbüsün veri taşınabilirliğini kısıtlaması, yapay geçiş maliyetleri yaratmak suretiyle rakipler için giriş engellerine neden olabilmekte, eş deyişle, söz konusu davranış, dışlayıcı nitelikte bir kötüye kullanma teşkil edebilmektedir⁷².
- (208) Veri taşınabilirliğinin ve kısıtlanmasının rekabet hukukunda nasıl ele alındığına ilişkin uluslararası gelişmelere de değinmekte fayda görülmektedir. Son yıllarda, hem uluslararası düzeyde hem de ulusal rekabet otoriteleri nezdinde, dijital pazarlardaki rekabetçi endişeleri ve söz konusu endişeleri gidermek noktasında rekabet hukuku araçlarının yeterli olup olmadığını veya bunların başka regülasyon araçlarıyla desteklenmesinin gerekip gerekmediğini ele alan çok sayıda çalışma yayımlanmaktadır. Söz konusu çalışmalarda öne çıkan hususlardan biri de dijital pazarlarda veri taşınabilirliğinin sağlanmasının pazardaki rekabet üzerindeki olumlu etkisinin olmasıdır.
- (209) Bu kapsamda yayımlanan raporlardan biri olan Furman Raporunda⁷³; verinin dijital ekonominin merkezinde yer aldığı vurgulanmış, veri hareketliliğinin (*data mobility*) sağlanması gerektiği, böylece tüketicilerin platformlar arası kolayca geçiş yapabileceği ve yenilikçi hizmetleri deneyebileceği, aynı zamanda işletmelere yenilik yapmaları için önemli bir fırsat tanınacağı ifade edilmiştir. Bu veri hareketliliğinin, herhangi bir veri

⁷¹ A.g.k., 25.

⁷² ÇALIŞKAN OLGUN (2020) s. 29-30.

⁷³ FURMAN, J. vd. (2019), "Unlocking Digital Competition, Report of the Digital Competition Expert Panel", <https://www.gov.uk/government/publications/unlocking-digital-competition-report-of-the-digital-competition-expert-panel>, Erişim Tarihi: 06.06.2021.

türünü (sağlanan, gözleme dayalı veya çıkarıma dayalı) içerebileceği, ancak özellikle gözleme veya çıkarıma dayalı verilerin elde edilmesinde olduğu gibi teşebbüsün veri elde etmek için yatırım yaptığı durumlarda bunun dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

- (210) Furman Raporunu tamamlayıcı nitelikte olan ve CMA tarafından dijital piyasalar özelinde rekabet hukuku ve regülasyon perspektifi ile hazırlanan tavsiye niteliğindeki raporda⁷⁴ dile getirilen endişelerden biri de teşebbüslerin veriye eşit erişim imkanlarının olmamasıdır. Bu çerçevede, verinin, dijital hizmetler geliştirmek ve sağlamak için oldukça değerli olduğu, güçlü dijital firmaların kullanabileceği veri ölçeğinin onlara rekabet avantajı sağladığı ancak, daha küçük teşebbüsler bakımından potansiyel giriş ve genişleme için bir engel oluşturduğu vurgulanmıştır. Raporda bu pazarlardaki yerleşik firmaların pazar gücü ve etkisi göz önüne alındığında, güçlü konumlarını kötüye kullanmalarının önlenmesi ve etkin rekabetin ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi için öncül bir düzenleyici rejime ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Bu kapsamda raporda “stratejik pazar statüsüne” (*strategic market status*) sahip bir teşebbüsün belirli davranış kodlarına uyması gerektiği ve söz konusu teşebbüse rekabetçi müdahalelerde bulunulabileceği öngörülmüştür. Raporda önerilen müdahalelerden biri de veriyle ilgili olup veriler üzerinde daha fazla tüketici kontrolünü destekleyen, üçüncü tarafların verilere erişimini sağlayan ve veri ayırışımı zorunlu kılan tedbirler öngörülmüştür. Bu müdahaleler, dijital pazarlarda daha uzun vadeli dinamik değişiklikleri teşvik etmeyi ve daha fazla rekabet ve yenilik için fırsatlar yaratmayı amaçlamaktadır.
- (211) Son dönemlerde yürütülen incelemeler ve çalışmalarda, rekabet hukuku araçlarının dijital piyasalardaki aksaklıklara müdahale etmek bakımından yetersiz kaldığı ve bahsi geçen alana öncül (*ex ante*) müdahalede bulunulması gerektiği yönünde bulguların ortaya çıkmasıyla, Komisyon tarafından, dijital piyasalara ilişkin düzenlemeler öneren “Dijital Piyasalar Yasası” (*Digital Markets Act*) Tasarısı⁷⁵ yayımlanmıştır. Tasarıda “geçit bekçisi” olarak nitelendirilen, bir başka ifadeyle belirli bir pazar gücüne erişen teşebbüsler için bazı uygulamalardan kaçınma veya belirli davranışlarda bulunma yönünde yükümlülükler getirilmiştir. Bu kapsamda öngörülen düzenlemelerden biri ise geçit bekçilerinin ticari kullanıcı verileri ile son kullanıcıların faaliyetleri dolayısıyla üretilen verilerinin etkin şekilde taşınabilirliğinin sağlanmasıdır. Anılan yükümlülüğe uyulmaması halinde ise Komisyon, ihlal kararı alabilecek ve yaptırım uygulayabilecektir.
- (212) Komisyon’un söz konu tasarıya ilişkin olarak hazırladığı Etki Değerlendirme Raporu’nda⁷⁶; veri taşınabilirliği de dâhil olmak üzere veriyle ilgili öngörülen kuralların, platformlar arası geçişi ve çoklu erişimi kolaylaştıracağı ve böylece rakiplerin potansiyel kullanıcı tabanını artırarak, pazara yenilikçi çözümler getirmelerine olanak tanıyacağı belirtilmektedir. Platformlar arası geçişi ve çoklu erişimi teşvik eden

⁷⁴ Competition & Markets Authority (2020), “A New Pro-Competition Regime for Digital Markets”, https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5f9e7567e90e07562f98286c/Digital_Taskforce_-_Advice.pdf, Erişim Tarihi: 16.09.2021.

⁷⁵ EUROPEAN COMMISSION, Proposal for REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act), 15.12.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?qid=1608116887159&uri=COM%3A2020%3A842%3AFIN>, Erişim tarihi: 08.06.2021.

⁷⁶ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the document Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act), 15.12.2020, PART 1 / 2.

önlemlerin, rakiplere ve pazara yeni giren oyunculara yeni bir talep akışı yakalama, rekabetçi teklifler sunma ve büyüme konusunda gerçek bir şans vereceği ifade edilmektedir. Veri taşınabilirliği ve birlikte çalışabilirlik ile ilgili önlemlere, geçit bekçisi konumundaki teşebbüslerin haksız uygulamalarının çözülmesi bakımından özellikle önem verilmekte ve bu tür önlemlerin, ticari kullanıcılarını geçit bekçilerinin temel platform hizmetleriyle ilgili olarak daha adil iş koşullarından yararlanmasına ve böylece eşit bir oyun alanına kavuşmasına olanak tanıyacağı vurgulanmaktadır.

- (213) Bu gelişmelerin yanı sıra, üye devletler özelinde de çalışmalar yapılmakta olup dijital pazarlarda yer alan güçlü platformları hedef alan bir diğer düzenleme girişimi ise Almanya'ya aittir. Alman Ekonomi ve Enerji Bakanlığı, (*The German Federal Ministry for Economic Affairs and Energy-BMWi*), Alman Rekabet Yasası'nda (*German Competition Act-Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen -GWB*) önemli değişiklikler öngören bir yasa değişikliğini onaylamıştır⁷⁷. Söz konusu yasa değişikliğinde; üçüncü bir pazar gücü kategorisi olarak nitelendirilen "pazarlar arası rekabet için olağanüstü önemli teşebbüsler" in (*paramount significance for competition across markets*)⁷⁸ birtakım eylemlerinin yasaklanması öngörülmektedir. İlgili yasa değişikliğinde sayılan eylemlerden biri de birlikte çalışabilirliğin ve veri taşınabilirliğinin engellenmesi olmuştur. Ek olarak, anılan düzenlemede göze çarpan bir diğer husus, hâkim durumun kötüye kullanılması hallerinden biri olan mal vermenin reddi yasağı kapsamına, veriye erişimin eklenmesinin öngörülmesidir.
- (214) Ayrıca, Fransa, İtalya, Hollanda da dijital pazarlara yönelik politika önerileri geliştiren ve bu pazarlardaki rekabetin gelişmesi için veri taşınabilirliğini öneren üye ülkeler arasında yer almaktadır⁷⁹. Nitekim İtalyan Rekabet Otoritesi'nin 23 Mart 2021 tarihli basın duyurusunda, Otoritenin İtalyan hükümetine İtalyan Rekabet Kanunu'nda yapılacak değişiklik teklifini gönderdiği belirtilmektedir⁸⁰. Önerilen düzenlemeye göre⁸¹; Alman düzenlemesine benzer şekilde, "birden fazla pazarda rekabet için birincil öneme" sahip teşebbüslerin ürünlerin ve hizmetlerin birlikte çalışabilirliğini veya veri taşınabilirliğini önlemesi yasaklanmaktadır. Otorite ayrıca, ekonomik bağımlılığın kötüye kullanılmasına ilişkin mevcut kuralların modernleştirilmesini ve yasak kapsamına giren bir "kara listeye alınmış davranış" listesi oluşturulması önerilmiştir. Bu çerçevede yasak kapsamına alınması öngörülen davranışlar arasında ürünler veya hizmetler arasında birlikte çalışabilirliği veya veri taşınabilirliğini reddetmek, böylece rekabete zarar vermek sayılmıştır.
- (215) ABD'de de, son yıllarda, dijital pazarlardaki endişelere karşı daha sıkı bir rekabet rejiminin uygulanması gerektiği sonucuna ulaşan çalışmaların artarak ortaya çıktığı

⁷⁷https://www.bundeskartellamt.de/SharedDocs/Meldung/EN/Pressemitteilungen/2021/19_01_2021_GWB%20Novelle.html;jsessionid=FE0F9BFA7651DD9B8650553EEFCBA4DE.2_cid390?nn=10321672

Erişim Tarihi: 17.08.2021

⁷⁸ Bir teşebbüsün, söz konusu kategoriye dahil olup olmadığının tespitinde göz önünde bulundurulacak faktörler; teşebbüsün bir veya daha fazla pazarda hâkim durumda bulunması, finansal gücü ve diğer kaynaklara erişimi, dikey entegrasyonu ve başka ilgili pazardaki faaliyetleri, rekabetle ilgili verilere erişimi, faaliyetlerinin üçüncü tarafların pazara erişimi ve faaliyetleri bakımından önemi olarak sıralanmıştır.

⁷⁹ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT ANNEXES Accompanying the document Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on contestable and fair markets in digital sector (Digital Markets Act), 15.12.2020, PART 2 / 2.

⁸⁰ <https://en.agcm.it/en/media/press-releases/2021/3/ICA-proposals-for-pro-competitive-reforms-Annual-Competition-Law-proposal-have-been-sent-to-Palazzo-Chigi>, Erişim Tarihi: 17.08.2021.

⁸¹ <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0b2ef0fa-0fda-49cb-a92d-8a989069b249>, Erişim Tarihi: 17.08.2021.

görülmektedir. Bunlardan Şikago Üniversitesi İşletme Okulu George Stigler Ekonomi ve Devlet Araştırma Merkezi'nin yayımladığı raporda⁸²; dijital piyasalarda rekabetin sağlanması için reforma ihtiyaç duyulan belirli alanlar detaylandırılarak öncelikle, Kongre'nin bir uzman düzenleyici olarak "Dijital Otorite" (*Digital Authority*) oluşturması önerilmektedir. Ayrıca raporda en az müdahaleci olandan, en müdahaleci olana kadar kullanılabilir bir düzenleme menüsü belirlenmiş olup Kongre'nin bir uzman düzenleyici olarak oluşturulmasını önerdiği Dijital Otorite'ye genel itibarıyla; sektörün performansını değerlendirebilmek için dijital işlemler ve etkileşimler hakkında veri toplama, piyasaları daha rekabetçi hale getirecek "hafif dokunuş" olarak nitelendirilebilecek kurallar oluşturma, açık standart oluşturma, veri taşınabilirliği ve birlikte işlerliğin sağlanması ve birleşme işlemleri için Federal Ticaret Komisyonu (*Federal Trade Commission - FTC*) ve Adalet Bakanlığı (*Department of Justice - DOJ*) tarafından yapılan incelemelerle eş zamanlı olarak bir inceleme gerçekleştirme gibi yetkiler verilebileceği önerilmiştir.

- (216) ABD'de yayınlanan bir diğer rapor olan Temsilciler Meclisi Yargı Antitröst Alt Komitesi raporunda⁸³ da veri taşınabilirliği, hâkim durumdaki platformdan ayrılmanın getirdiği yüksek maliyetler için bir çözüm olarak önerilmekte, rapordaki rekabet karşıtı endişeleri gidermek adına, giriş engellerini ve geçiş maliyetlerini azaltmak için birlikte çalışabilirlik ve veri taşınabilirliğinin de dikkate alınması tavsiye edilmektedir. Söz konusu reformların, rekabetçi girişi teşvik ederek güçlü rekabet uygulamalarını tamamlayacağı ifade edilmektedir.
- (217) Ayrıca ABD'de daha yakın tarihli bir gelişme olarak, rekabeti teşvik etmek, giriş engellerini azaltmak ve çevrim içi tüketiciler ve işletmeler için geçiş maliyetlerini azaltmak amacıyla ACCESS Yasası (*Augmenting Compatibility and Competition by Enabling Service Switching Act*) tasarısı yayımlanmıştır⁸⁴. Bu tasarı uyarınca, DOJ veya FTC tarafından, kullanıcı sayısına ve yıllık satış veya piyasa değerine göre belirlenen eşikleri karşılayan platformlar "kapsam içindeki platformlar (*covered platform*)" olarak kabul edilmekte ve arayüzlerini rakip işletmelerle birlikte çalışabilir kılımları ve kullanıcı verilerinin taşınabilir olmasını sağlayan bir yöntem geliştirmeleri beklenmektedir. Buna göre ilgili platformlar, verilerin bir kullanıcıya veya kullanıcının onayıyla bir ticari kullanıcıya güvenli bir şekilde, yapılandırılmış, yaygın olarak kullanılan ve makine tarafından okunabilen formatta aktarılmasını sağlamak için bir dizi şeffaf ve üçüncü tarafça erişilebilir arayüzler bulunduracaktır.
- (218) Veri taşınabilirliğinin pazarda rekabetin sağlanması açısından önemi, çeşitli OECD raporlarında da vurgulanmıştır. Veri taşınabilirliğinin, kullanıcıların yeni bir platform kullanırken, platform değiştirirken veya birden çok platformu aynı anda kullanırken karşılaştıkları geçiş maliyetlerini azaltabileceği, böylece pazara yeni girişi kolaylaştırarak pazarlardaki rekabeti artırabileceği ifade edilmiştir. Bu nedenle, bireysel düzeydeki verilerin, teşebbüslere önemli bir rekabet avantajı sağladığı ve söz konusu verilerin, önemli maliyetler veya yatırımlar olmaksızın yerleşik teşebbüsler tarafından tutulduğu durumlarda ilgili pazarlarda taşınabilirlik önlemlerine odaklanması

⁸² Chicago Booth Stigler Center for the Study of the Economy and the State (2019), "Stigler Committee on Digital Platforms Final Report", <https://www.chicagobooth.edu/-/media/research/stigler/pdfs/digital-platforms---committee-report---stigler-center.pdf>, Erişim Tarihi: 08.06.2021.

⁸³ Subcommittee on Antitrust, Commercial and Administrative Law of the Committee on the Judiciary, Investigation of Competition in Digital Markets (2020), <https://assets.documentcloud.org/documents/7222836/Investigation-of-Competition-in-Digital-Markets.pdf>, Erişim Tarihi: 08.06.2021.

⁸⁴ <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/3849/text>, Erişim Tarihi: 23.08.2021.

gerekebileceği belirtilmiştir⁸⁵.

- (219) Görüldüğü üzere, verinin dijital pazarlar bakımından önemi giderek artmakta ve buna bağlı olarak da veri taşınabilirliğinin engellenmesi, rekabet sorunlarından biri haline gelmektedir. Bu kapsamda verinin kullanımına ilişkin endişeler karşısında mevcut rekabet hukuku araçlarının nasıl uygulanacağı ve bu araçların başka politika araçlarıyla desteklenmesinin gerekip gerekmediği konuları yoğun tartışmalara neden olmuştur. Pek çok ülke otoritesi tarafından pazardaki rekabetin sağlıklı bir şekilde tesis edilebilmesi bakımından veri taşınabilirliğinin sağlanması önerilmektedir.
- (220) Veri taşınabilirliğinin rekabet hukukunda nasıl ele alındığına ilişkin uluslararası uygulamalarına bakıldığında ise veri taşınabilirliğinin sınırlandırılması konusunun, Komisyon, FTC ve Kanada Rekabet Otoritesi'nin Google'ye karşı başlattığı incelemelerde de gündeme geldiği görülmektedir⁸⁶. Komisyon'un 2010'da başlattığı incelemede Google'nin reklamverenlerin Google AdWords'teki reklam kampanyalarının rakip çevrim içi reklam platformlara taşıyabilmelerine yönelik olarak getirdiği sınırlamalar da incelenmiştir⁸⁷. Komisyon, Google'nin, yazılım geliştiricilere, Google AdWords'ü kullanarak yarattıkları reklam kampanyalarının diğer reklam platformlarına sorunsuz şekilde aktarılmasını sağlayacak araçlar sunmalarını engelleyen sözleşme kısıtlamaları getirmesinden endişe duyduğunu açıklamıştır⁸⁸. Google, Komisyon'un endişelerini gidermek adına, AdWords Uygulama Programlama Arayüzü (*Application Programming Interface-API*) hüküm ve şartlarından, reklamverenlerin Google AdWords'ten diğer rakip arama reklam platformlarına reklam kampanyalarını taşımalarını engelleyen yazılı veya yazılı olmayan yükümlülükleri kaldırmayı önermiştir⁸⁹. Ancak Google tarafından önerilen taahhütler, Komisyon tarafından kabul edilmemiştir. Nisan 2015'te ise Komisyon, 2010'da inceleme başlattığı davranışlardan biri olan arama yanlılığına ilişkin soruşturma raporunu hazırlamış, reklam kampanyalarının taşınabilirliğine getirilen kısıtlamalar da dâhil olmak üzere geri kalan Google davranışlarına ilişkin araştırmalarına devam edeceğini ilan etmiştir⁹⁰. Dolayısıyla, henüz veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasına ilişkin Komisyon tarafından verilmiş nihai bir karar bulunmamaktadır.
- (221) Google, FTC tarafından da benzer bir rekabet soruşturmasına tabi tutulmuş, Google'nin, reklamverenlerin birden fazla platformda eş zamanlı olarak reklam kampanyalarını yönetmek için üçüncü taraflarca sağlanan araçları kullanma yeteneğini kısıtlayıp kısıtlamadığı araştırılmıştır. Araştırmalar Google'nin sözleşmeden doğan kısıtlamalarından etkilenmeyen çoğu büyük reklamverenin çoklu erişimi tercih ettiği ancak, söz konusu kısıtlamalardan etkilenen küçük reklamverenler tarafında çoklu erişimin daha az yaygın olduğunu göstermiştir. Bazı Komisyon üyeleri, Google'nin,

⁸⁵ OECD (2021), "Data portability, interoperability and digital platform competition – Summaries of contributions", 09.06.2021, s. 26.

⁸⁶ İtalyan Rekabet Otoritesi de Google'nin topladığı verileri dışlayıcı bir biçimde kullandığına ilişkin iddiaları incelemek için bir araştırma başlatmıştır. <https://en.agcm.it/en/media/press-releases/2020/10/A542>

⁸⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1624_en.htm, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁸⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-372_en.htm, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁸⁹ Google sırasıyla Nisan 2013, Ekim 2013 ve Ocak 2014 tarihlerinde taahhüt sunmuştur (http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39740/39740_8608_5.pdf, para. 27-31, Erişim Tarihi: 03.12.2020; http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-768_en.htm, Erişim Tarihi: 03.12.2020; http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-93_en.htm, Erişim Tarihi: 03.12.2020).

⁹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_15_4781, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

küçük işletmelerin maliyetlerini artırmasından endişe duyduklarını açıklamıştır⁹¹. Söz konusu endişeleri gidermek için Google, AdWords'te yer alan reklam kampanyalarının diğer platformlara taşınabilirliğini engelleyecek kısıtlamaları kaldıracağına ilişkin taahhüt sunmuş,⁹² bunun üzerine FTC incelemeyi sonlandırmıştır⁹³.

- (222) Benzer bir inceleme Kanada Rekabet Otoritesi tarafından da yapılmış olup otorite tarafından Google'nin AdWords API Şart ve Koşullarının, teşebbüslerin reklam kampanyalarını yönetmelerine yardımcı olan yazılım geliştiricilerin, Google ve rakip platformlardaki reklam kampanyaları arasında kolayca bilgi aktarmalarını engellediği ve böylece teşebbüslerin birden çok platformda reklam vermesini (çoklu erişimi-*multi homing*) zorlaştırdığı iddiaları değerlendirilmiştir. Otorite, topladığı kanıtlar çerçevesinde; söz konusu uygulamanın, rakipleri dışlamayı amaçladığı ve reklamverenleri olumsuz etkilediği sonucuna varmıştır. Ayrıca Google'nin söz konusu kısıtlamaları oluşturmak için herhangi bir teknik gerekçesinin veya verimlilik savunmasının da bulunmadığı belirtilmiştir. Google, otorite tarafından belirlenen endişelere cevaben bu maddeleri kaldırmış ve bunları (veya aynı etkiye sahip diğerlerini) beş yıllık bir süre boyunca yeniden sunmayacağına dair taahhütte bulunmuştur. Otorite, bu değişikliklerin bir sonucu olarak, pazar katılımcılarının reklam kampanyası verilerini rakip arama ağı reklamcılığı platformları arasında serbestçe aktarabilmelerinin pazarda çoklu erişime ve dolayısıyla da arama reklamcılığında rekabete olanak tanıdığına inanmaktadır⁹⁴.
- (223) İlâveten, dosya konusuyla ilişkili olması bakımından Kanada Rekabet Mahkemesi'nin Toronto Emlak Kurulu (*Toronto Real Estate Board-TREB*) kararına da yer vermek faydalı olacaktır. Dosya kapsamında; TREB'nin, emlak komisyoncusu ve satış temsilcisi üyelerinin şifre korumalı sanal ofis internet siteleri (VOW) üzerinden Toronto Çoklu Listeleme Hizmeti sistemindeki (MLS sistemi) bilgilere erişimlerini, bu bilgileri görüntüleme ve kullanma şeklini kısıtlayarak üyelerinin internet üzerinden yenilikçi aracılık hizmetleri sunmalarını engellemesi iddiaları incelenmiştir. TREB, yaklaşık 31.000 üyesi ile Kanada'daki en büyük emlak kuruluşu olup mevcut emlak listeleri ile alım-satım işlemlerine ilişkin geçmiş bilgileri içeren MLS sistemine sahiptir. MLS bilgileri, TREB tarafından kontrol edilmekte ve yalnızca üyeleri tarafından erişilebilmektedir. Yerel emlak işlemlerinin büyük çoğunluğunda, müşterilerin ev satın almalarına ve satmalarına yardımcı olan acenteler için önemli bir araç olan MLS sistemi kullanılmaktadır⁹⁵. Kanada Rekabet Mahkemesi, TREB'in söz konusu uygulamayla hâkim durumunu kötüye kullandığına ve kısıtlamaları kaldırması gerektiğine hükmetmiş, böylece TREB'in emlak komisyoncusu üyelerinin geçmiş gayrimenkul satış verilerini çevrim içi yayınlamalarına imkân sağlamıştır⁹⁶.
- (224) Veri taşınabilirliğine ilişkin bir başka karar da Brezilya Ekonomi Koruma Kurulu

⁹¹https://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/public_statements/opening-remarks-federal-trade-commission-chairman-jon-leibowitz-prepared-delivery/130103googleleibowitzremarks.pdf, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁹²https://www.ftc.gov/system/files/documents/closing_letters/google-inc./130103googleletterchairmanleibowitz.pdf, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁹³<http://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2013/01/google-agrees-change-its-business-practices-resolve-ftc>, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁹⁴ <https://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/eng/04066.html>, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁹⁵ <https://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/eng/03379.html>, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

⁹⁶ <https://www.canada.ca/en/competition-bureau/news/2018/08/background-er-abuse-of-dominance-by-the-toronto-real-estate-board.html>, Erişim Tarihi: 03.12.2020.

(Administrative Council for Economic Defense-CADE) tarafından alınmıştır⁹⁷. Buna göre, Brezilya bankası Bradesco; GuiaBolso isimli mobil uygulamaya ilişkin davranışları sebebiyle rekabeti sınırladığı iddiaları ile karşı karşıya kalmış ve soruşturmanın sona ermesi için 3,6 Milyon Avro ceza ödemeyi ve ayrıca müşteri verilerini ilgili teknoloji uygulaması ile paylaşmayı kabul etmiştir⁹⁸.

- (225) Türk rekabet hukuku uygulamasına bakıldığında, bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde "*ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler*" Kanun ile yasaklanan kötüye kullanma halleri arasında sayılmıştır. Kurulun veri taşınabilirliğine kısıtlama getirilmesi davranışının incelendiği *Bilsa* kararında⁹⁹; okul yazılım hizmetleri pazarında faaliyet gösteren *Bilsa*'nın, okullara yazılım programı hizmeti sunmak isteyen diğer teşebbüslerin, bu teşebbüslerce kullanılmak zorunda olan bilgilere erişimlerini, bu bilgileri şifrelemek suretiyle engellediği iddiası incelenmiştir. İnceleme sonucunda Kurul, *Bilsa*'nın okul yazılım hizmetleri pazarında hâkim durumda bulunduğu, kendi hizmet sunduğu okullar ve bu okullarda öğrenim gören öğrenciler hakkındaki verileri, diğer teşebbüslerin erişimine açmadığına ve bu suretle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle *Bilsa* ve bünyesindeki yazılım şirketlerinin, kendileri ile sözleşmeleri sona eren okullardan bu yönde bir talep gelmesi halinde, okullara ait verileri şifresiz, doğru, anlaşılabilir, güvenli ve eksiksiz bir şekilde okullara temin etmek için gereken önlemleri alması gerektiğine hükmetmiştir.
- (226) Kararda, sözleşme yapmayı reddetme ya da zorunlu unsurdan açıkça bahsedilmemiş, bununla birlikte; hâkim durumdaki firmanın, rakiplerinin müşterilerine erişimini engelleyerek pazarı kapatabileceğinden ve davranışın verimlilik artışına dönük olmayıp rakiplerin faaliyetlerini ya da piyasaya girişlerini zorlaştırması halinde kötüye kullanım sayılacağından bahsedilerek söz konusu verimlilik artışına ilişkin varsayımın ise tüketicilere nihai faydasının rekabetin engellenmesi ile doğacak zarardan fazla olması halinde çürütülebileceğinden bahsedilmiştir. Kararda, *Bilsa*'nın okullara ait verilerin okula hizmet verecek teşebbüs veya okullar tarafından birkaç haftalık bir sürede elle de aktarılabilmesi şeklindeki açıklamalarına karşılık olarak ise, bu tür bir veri aktarım yönteminin maliyetli ve zor olacağı, teşebbüsler arası veri geçişinin bilgisayar üzerinden sağlanmasının rekabetçi yapının oluşturulması için zorunlu olduğu belirtilmiştir.
- (227) Tüm bu açıklamalardan, veri taşınabilirliğine kısıtlama getirilmesinin rekabetçi endişe doğurabileceği ve bir rekabet hukuku sorunu teşkil edebileceği anlaşılmaktadır. Ancak bunun rekabet hukukunda hangi zarar teorisi çerçevesinde ele alınacağına ilişkin bir görüş birliği olmadığı gibi konuyla ilgili kararların yol göstericiliği de incelemelerin bir kısmının halen yürüyor olması ve bir kısmının ise taahhütlerle çözümlenmesi nedeniyle zayıflamaktadır. Kurulun *Bilsa* kararı ile Kanada Rekabet Otoritesi'nin kararında, konunun pazarın rakiplere kapatılması ve rakip faaliyetlerinin zorlaştırılması kapsamında ele alındığı görülmektedir. İşbu dosya kapsamında da NADİRKİTAP'ın veri erişim taleplerini reddetmesinin, ilgili kararlardaki yaklaşım benimsenerek rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılmasına ve pazarın rakiplere kapatılmasına yol açıp açmadığı incelenecektir.

⁹⁷ OECD (2021), "Data portability, interoperability and digital platform competition – Summaries of contributions", 9 Haziran 2021, s. 5.

⁹⁸ <https://www.lexology.com/pro/content/cade-settles-with-bank-over-alleged-fintech-app-abuse> , Erişim Tarihi 09.08.2021.

⁹⁹ 21.03.2007 tarihli ve 07-26/238-77 sayılı Kurul kararı.

- (228) NADİRKİTAP savunmasında; sistemindeki kitaplara ait verilerin bir bölümünün NADİRKİTAP'ın ortakları tarafından girildiğini, bu nedenle söz konusu verilerin mülkiyetinin NADİRKİTAP'a ait olduğunu iddia etmiştir. Bu kapsamda verinin fikri mülkiyet hukuku boyutunun da ortaya konulması dosya bakımından önem arz etmektedir.
- (229) Veri tabanları, belirli koşulların varlığı halinde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) ve mehzaz 96/9 sayılı Veri Tabanlarının Korunmasına Dair AB Direktifi (Direktif) çerçevesinde korunmaktadır. Korumanın konusunu oluşturan veri tabanı kavramı, kişinin ihtiyaç duyduğu bilgiye kolayca ulaşabilmesinin sağlanması amacıyla kullanılmak üzere geliştirilen vasıtalar olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, belli bir amaç için kullanılmak üzere çeşitli bilgilerin belli bir sistem ve metot dahilinde toplanması, depolanması, derlenmesi suretiyle oluşturulan tüm ortamları genel olarak veri tabanı olarak nitelendirmek mümkündür¹⁰⁰.
- (230) FSEK m.6/I-11'de veri tabanları hakkında; *“Belli bir maksada göre ve hususi bir plan dâhilinde verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi sonucu ortaya çıkan ve bir araç ile okunabilir veya diğer biçimdeki veri tabanları (Ancak, burada sağlanan koruma, veri tabanı içinde bulunan veri ve materyalin korunması için genişletilemez)”* ifadelerine yer verilmiştir. Buna göre, bir derlemenin veri tabanı sayılabilmesi için veri ve materyallerin seçilmiş ve derlenmiş olması, bu seçme işleminin belli bir maksada göre ve hususi bir plan dâhilinde yapılmış olması, ortaya çıkan derlemenin bir araç ile okunabilir veya diğer biçimde erişilebilir olması gerekmektedir¹⁰¹.
- (231) Veri tabanı, Direktifin 1. maddesinde, *“sistematik veya metodik bir şekilde düzenlenen ve elektronik veya başka yollardan münferiden erişilebilen bağımsız eser, veri veya diğer materyallerin bir derlemesi”* olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, veri tabanı, içeriğini oluşturan her bir unsurun bağımsız olması ve tek başına erişilebilir niteliğe sahip bulunması gerekmektedir. Buradaki bağımsızlıktan anlaşılması gereken; veri tabanındaki eser, veri veya materyalin kendi başına bir değer ifade etmesidir. Tek başına ulaşılabilirlik ise materyalin bulunduğu ortamdan sadece kendisinin çıkarılabilir ve elde edilebilir oluşudur¹⁰².
- (232) Direktif Resitalinin 17. paragrafında ise daha kapsamlı bir tarife yer verilmiş olup veri tabanı kavramının; edebiyat, sanat ve müzik eserleri ile diğer eserlerin koleksiyonlarını veya metinleri, sesleri, görüntüleri, sayıları, verileri ve diğer materyallerin sistematik veya metodik bir şekilde düzenlenmesi suretiyle oluşturulan ve çeşitli şekillerde erişilebilen derlemeleri ifade ettiği; bu derlemenin içeriğini oluşturan kayıt ve tespitler ile görsel-işitsel, sinematografik, edebi veya müzikal eserlerin bu Direktif kapsamında korunmadığı belirtilmiştir.
- (233) Bu kapsamda, veri tabanlarının korunmasına ilişkin temel gerekçelerinden birinin veri ve materyallerin seçiliş ve derleniş biçimi olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla verilerin ve materyallerin gelişigüzel derlenmesi ile belli bir maksada göre ve plan dahilinde derlenmesi arasında ayırım yapılmalıdır. FSEK ve Direktif'te yer alan ifadelerden korumaya tabi veri tabanları bakımından derleme ve seçimin rastgele olmayıp kullanıcıya kolaylık sağlayacak ve bilgiye ulaşmak isteyen potansiyel kullanıcı bakımından amaca hizmet edecek şekilde belli bir düzen ve sıra gözetilerek yapılması

¹⁰⁰ ATEŞ, M. (2006), “Veri Tabanlarının Hukuki Koruması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 55, Sayı 1, 47 – 84, s. 49.

¹⁰¹ ÇOLAK, U. (2005), “[Topluluk ve Türk Hukukunda Veri Tabanlarına Sağlanan Sui Generis Koruma ve Spin-Off Teori](#)”, *FMR Dergisi*, Sayı 1, s. 24.

¹⁰² ÇOLAK (2005), s. 38-39.

gerektiği anlaşılmaktadır. Örneğin, futbol maçlarının fikstürünün, hafta sırasına göre derlenmeyip karışık biçimde derlenmesi ya da telefon rehberinin isim veya soyisim sırasına göre düzenlenmemesi durumunda bu derlemelerin “belli bir maksada göre ve hususi bir plan dâhilinde” veya “sistemik veya metodik biçimde” yapıldığı söylenemeyecektir¹⁰³.

- (234) Veri tabanını oluşturan veri kavramı ise düzenlemelerde tanımsız bırakılmıştır. Öğretide veri, her türlü bilgilerin ve olguların insan tarafından anlam kazanacak ve değerlendirilecek şekilde düzenlenmesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Ayrıca öğretilerde, henüz değerlendirilmemiş ve işlenmemiş olgular ile bilgilerin ham veri (*pure data*) mahiyetinde olduğu, bu nedenle hukuken korunmadığı ve bir veri tabanının da parçasını oluşturmadığı ifade edilmiştir. Bu itibarla örneğin, bir ülkedeki otellerin isim, adres ve niteliklerinin her biri başlı başına bir veridir, ancak, bu otellerin nerede buldukları, kaç yıldızlı oldukları, bunlara ne şekilde ulaşılabileceği, adres ve telefon numaraları gibi bilgiler tespit edildiği takdirde bir veri seti oluşturulmuş olur. Aynı şekilde, bir ülkedeki motorlu taşıtların toplamı kendi başına ham bir veridir, ancak ülkedeki motorlu taşıtların ne kadarının kamyon, ne kadarının otomobil, ne kadarının otobüs, ne kadarının ne tür motorlu taşıt olduğu tespit edilir, bunlar markalarına, modellerine, motor hacimlerine, ağırlıklarına, üretim yıllarına ve benzeri özelliklerine göre bir ayrıma ve tespite tabi tutulursa, ortada işlenmiş ve anlamlı hale gelmiş bir veri veya veri setinin bulunduğu söz edilebilir.¹⁰⁴
- (235) Bu çerçevede, dosya konusu verilerin NADİRKİTAP'a ait internet sitesi üzerinden satılan kitaplara ilişkin kitapların ismi, yazar adı, basım yılı, kondisyonu gibi bilgilerden oluştuğu görülmektedir. Ancak söz konusu veri setinin; veri tabanı teşkil edip etmediği tartışması detaylandırılmayacak, söz konusu veri setinin veri tabanı olarak kabul edilmesi halinde veri tabanlarına ilişkin hukuki korumadan faydalanıp faydalanmayacağı incelenecektir.
- (236) FSEK'te ve mehzaz Direktif'te veri tabanı koruması için klasik eser koruması olan telif hakkı ve “*sui generis* hak” koruması olmak üzere ikili bir koruma rejimi öngörülmüştür. Buna göre; içeriklerin seçilmesi veya düzenlenmesi nedeniyle eser sahibinin kendi fikri yaratıcılığını taşıyan orijinal nitelikteki veri tabanları telif hakkı korumasından yararlanırken; yaratıcılık özelliği aranmaksızın içeriğin elde edilmesi, doğrulanması veya sunulması itibarıyla önemli ölçüde zaman, işgücü ve parasal harcama gerektiren veri tabanları ise *sui generis* hak korumasından yararlanmaktadır¹⁰⁵. Bu iki koruma rejimi koruma rejimi; kriterleri, koruma süresi ve yasaklanan fiiller bakımından farklılık göstermektedir.
- (237) Özgün veri tabanlarında, veri tabanlarının genelinde bulunması gereken unsurlara ilave olarak veri tabanının sahibinin hususiyetini taşıması şartı da aranmaktadır. Özgün veri tabanları hakkında FSEK m.6/1-11'de verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi dışında özel bir ifade kullanılmamıştır. Ancak veri tabanları FSEK m.6'da “İşlenmeler ve Derlemeler” başlığı altında düzenlendiğinden, FSEK m.1B/1,d hükmünde yer alan ve derlemeler tanımında geçen “bir düşünce yaratıcılığı sonucu olma” unsuru bu tür veri tabanları bakımından da dikkate alınmalıdır¹⁰⁶.

¹⁰³ ÇOLAK (2005), s. 33.

¹⁰⁴ ATEŞ (2006), s. 62-63.

¹⁰⁵ KÜLAHÇI, İ. H. (2019), “Elektronik Veri Tabanlarının Fikir ve Sanat Hukuku Kapsamında Korunması”, Yüksek Lisans Tezi, s. 6.

¹⁰⁶ ŞENER, Y. S. (2013), “Fikri Mülkiyet Hukukunda Dijital Veri Tabanlarının Korunması”, Doktora Tezi, s. 15.

- (238) Dolayısıyla hukuk sistemimize göre, özgün nitelik taşıyan veri tabanları, FSEK'in 6. maddesi uyarınca derleme eser niteliğinde olup bunlara tanınan koruma hukuki mahiyeti itibarıyla bir eser korumasıdır. Bunun sonucu olarak, özgün bir veri tabanı sahibi, veri tabanına yönelik hukuki ihlaller karşısında, eserin korunmasına ilişkin tüm FSEK hükümlerinden yararlanabilecektir. Bu nedenle özgün veri tabanları, hukuki nitelikleri gereği eserler için öngörülen genel koruma süresine tabidir ve bu süre FSEK'in 26. ve 27. maddelerinde; veri tabanının alenileştiği tarihten başlamak üzere, veri tabanı sahibinin hayatı boyunca ve ölümünden sonra da 70 yıl olarak düzenlenmiştir¹⁰⁷.
- (239) Hususiyet şartı, Direktif'in 3. maddesinde; "İçeriklerinin seçilişi veya düzenlenişi itibarıyla meydana getirilen fikri yaratması niteliğinde olan veri tabanları, bu Direktif kapsamına telif hakkı korumasına tabidir. Hukuki koruma için başkaca kriter uygulanmaz" şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre; özgün veri tabanlarında korunan değer, içerikteki verinin seçimi ve bir araya getirilmesindeki özgün üsluptur¹⁰⁸.
- (240) Ortaya konulan fikrî ürünün, eser olarak kabulü için yaratıcı düşüncenin ürünü olması gerekmektedir. Herkes tarafından meydana getirilmesi mümkün olan ürünler ise eser olarak kabul edilmemektedir. Bu tür ürünler, üzerinde fikri emek harcanmış olsa bile sahibinin özelliklerini yansıtmadıkları için eser korumasından yararlanamamaktadır. Günümüzde, dijital teknolojinin gelişmesiyle, binlerce eser ve veri bir araya getirilip sunulabildiğinden, elektronik veri tabanları bakımından hususiyet şartı, ilgili veri tabanlarının daha önce oluşturulan veri tabanlarından hissedilir derecede farklılık veya asgari düzeyde yenilik arz etmeleri halinde gerçekleşmiş sayılacaktır¹⁰⁹. Türk hukukunda katalogların, fiyat listelerinin, haftalık ya da aylık televizyon programlarının ve yemek tariflerinin FSEK kapsamında eser olup olmadığı tartışmalıdır¹¹⁰. Diğer yandan örneğin, belli bir konudaki eser isimlerinin listelenmesinden ibaret bir veri derlemesinin yaratıcı unsur içermemesi nedeniyle telif hakları kapsamında korunmadığı ifade edilmiştir¹¹¹. Dolayısıyla, değerlendirme yapılırken benzer konu ve içerikte bir veri tabanı daha önceden oluşturulup oluşturulmadığı, oluşturulmuş ise yeni oluşturulan veri tabanının bundan ne derece farklılık arz ettiği, veri tabanının ilgili alandaki eser, veri ve materyalleri ne derece kapsadığı dikkate alınmalıdır¹¹².
- (241) Bu kapsamda NADİRKİTAP'ın elinde bulundurduğu ve satıcıların satış yaptığı kitapların adı, yazarı, yayım yılı gibi bilgilerine ilişkin olan veri setinin, teorik olarak internet üzerinden kitap satışı yapan bütün platformlar ve satıcılar tarafından oluşturulabilecek bir veri seti olduğu, bu yönüyle herhangi bir yaratıcılık unsuru taşımadığı açıktır. Bu nedenle NADİRKİTAP'ın telif hakkı korumasından faydalanamacağı değerlendirilmektedir. Diğer yandan, herhangi bir fikri yaratıcılık içermeyen, bir başka ifadeyle özgün olmayan veri tabanları (*sui generis* veri tabanı) telif hakkı korumasından yararlanamamakla birlikte, belli şartları taşımaları halinde, FSEK çerçevesinde hukuki korumaya tabi olabilmektedir. Bu nedenle, NADİRKİTAP'ın sahip olduğu verilerin, bu kapsamda bir hukuki korumadan yararlanmasının mümkün olup olmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (242) Özgün veri tabanlarından farklı olarak *sui generis* veri tabanlarında, kendine özgü bir koruma yöntemi benimsemiştir. Özgün olmayan veri tabanlarından maksat, niteliği

¹⁰⁷ ATEŞ (2006), s. 72.

¹⁰⁸ KÜLAHCI (2019), s. 34.

¹⁰⁹ KÜLAHCI (2019), s. 34-35.

¹¹⁰ ÇOLAK (2005), s. 28.

¹¹¹ ATEŞ (2006), s. 50; ÇOLAK (2005), s. 26.

¹¹² KÜLAHCI (2019), s. 36-37.

itibarıyla meydana getirenin yaratıcı veya fikri bir çalışmasının mahsulü olmayan ve dolayısıyla eser niteliği taşımayan veri tabanlarıdır. Bunlar, nitelikleri gereği özgün olmamakla birlikte, meydana getirilmelerinde büyük emek ve para sarf edilmiş veri tabanlarıdır¹¹³. Nitekim Direktif Resitalinin 39 ve 40. paragraflarında; Direktif'in amacının sadece orijinal nitelikteki veri tabanlarını korumak olmadığı, bir veri tabanının içeriğinin elde edilmesine, doğrulanmasına veya sunulmasına yapılan yatırımın, harcanan zaman, enerji ve emeğin de korunmasının amaçlandığı vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, Direktif'in 7. maddesinde, üye ülkelere, “*veri tabanının içeriğinin oluşturulmasına, doğrulanmasına veya sunulmasına nitelik ve nicelik açısından esaslı nispette yatırım yapan veri tabanı yapımcısına, veri tabanının içeriğinin nicelik ve/veya nitelik yönünden önemli bir kısmının başka bir ortama aktarılmasını veya yeniden kullanılmasını (yayımlanmasını) engellemek amacıyla, sui generis bir hak tanımları*” yükümlülüğü getirilmiştir.

- (243) Ülkemizde de Direktif doğrultusunda, 2004 yılında, FSEK'e eklenen bir madde ile bu tür veri tabanları açısından veri tabanı yapımcısına *sui generis* hak tanınmıştır. FSEK'in Ek 8. maddesinde bir veri tabanının içeriğinin oluşturulmasına, doğrulanmasına veya sunumuna nitelik ve nicelik açısından esaslı bir nispet dâhilinde yatırım yapan veri tabanı yapımcısı, ayrıca, veri tabanının içeriğinin önemli bir kısmının veya tamamının; a) Herhangi bir araç ile herhangi bir şekilde sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması, b) Herhangi bir yolla dağıtılması, satılması, kiralanması veya topluma iletilmesi, hususlarında bu Kanunda sayılan istisnalar ile kamu güvenliği, idarî ve yargı işlemlerinin gerektirdiği istisnalar dışında izin vermek veya yasaklamak hakkına sahip olduğu düzenlenmektedir. Bu maddede tanınmış hakları ihlal edenler hakkında “bu Kanunun 72 nci maddesinin (3) numaralı bendi hükümlerinin” uygulanacağı belirtilmiştir. Ancak söz konusu cezai müeyyide, 2007 tarihinde yürürlükten kaldırıldığından, *sui generis* veri tabanlarına yönelik ihlallerde FSEK'te öngörülen diğer yaptırımların uygulanıp uygulanmayacağı hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Doktrinde, *sui generis* veri tabanları eser sayılmadığından, yapımcılara tanınan hakların ihlali halinde, haksız fiile ilişkin genel hükümlerin veya haksız rekabet hukukuna ilişkin müeyyidelerin uygulanabileceği kabul edilmektedir¹¹⁴.
- (244) “Veri tabanı içeriğinin nicel ve/veya niteliksel olarak önemli bir kısmı” tabirinden ne anlaşılması gerektiği uyumsuzluk konusu her bir veri tabanı açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. İçeriğin nicelik olarak önemli kısmı belirlenirken, aktarılan kısmın hacim olarak veri tabanı içeriğinin ne kadarlık kısmını kapsadığı, nitelik olarak önemli kısmı belirlenirken de aktarma yapılan kısmın, veri tabanını oluşturmada harcanan emek veya masrafların ne kadarlık bir kısmına tekabül ettiğinin tespiti gerekmektedir¹¹⁵.
- (245) FSEK'e ve Direktif'e göre; veri tabanı içeriğinin önemli bir kısmının sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması her şekilde hakkın ihlali sayılacaktır. *Sui generis* hak, veri tabanının önemli bir kısmı ile sınırlıdır. Buna göre esaslı olmayan ya da önemsiz görülen alıntılar, tekrarlı ve sistematik olmadığı sürece ihlal olarak değerlendirilemeyecektir (Direktif m.7/5). Ayrıca, Direktif'in 8. maddesi uyarınca, yasal kullanıcılar¹¹⁶, normal kullanımla çelişmediği veya veri tabanı sahibinin meşru

¹¹³ ATEŞ (2006), s. 55-56.

¹¹⁴ ŞENER (2013), s. 90.

¹¹⁵ ÇOLAK (2005), s. 53-54.

¹¹⁶ Direktif'te yasal kullanıcı tanımlanmamış ancak Direktif Resitalinin 34. paragrafında hak sahibiyle yapılan anlaşma ile veri tabanına erişme ve veri tabanını kullanma yetkisi verilen bir kullanıcıdan bahsedilmektedir.

menfaatlerine makul olmayan bir şekilde zarar vermediği sürece, veri tabanının önemli olmayan kısımlarını herhangi bir amaçla çıkarma ve/veya yeniden kullanma yetkisine sahiptir. Direktif'in 15. maddesi çerçevesinde ise yasal kullanıcının bu hakkı sözleşme ile geçersiz kılınmaz¹¹⁷. Bu düzenlemelerle kanun koyucular, bilgi tekellerinden kaynaklanan endişeler nedeniyle; bir yandan veri tabanlarına yapılan yatırımları korumak ve teşvik etmek için araç oluştururken, diğer yandan bu korumayı kullanıcıların haklarıyla dengelemeyi amaçlamıştır¹¹⁸.

- (246) Dosya kapsamında, NADİRKİTAP üzerinden satış yapan sahafların satışa sundukları kitaplara ilişkin verilere erişimleri incelendiğinden; ilk etapta sahafların bu verilerinin NADİRKİTAP'ın elinde bulundurduğu veriye kıyasla önemli bir kısım teşkil etmeyeceği düşünülebilir. Ancak tek bir sahafın kendi verisine erişmesi önemli bir kısım teşkil etmese de dosya sonucunda veriye erişimin gerekli görülmesi halinde bu imkânın tüm sahaflar bakımından getirilecek olması sebebiyle veri tabanının büyük bir kısmının aktarılması söz konusu olabilecektir.
- (247) FSEK'te ve Direktif'te, veri tabanı yapımcısının *sui generis* hakkının korunma süresi 15 yıl olarak düzenlenmiştir. Anılan düzenlemelere göre, veri tabanı içeriğinde nicelik veya nitelik açısından önemli miktarda ekleme, çıkarma veya değişiklik yapılması halinde, büyük çapta yapılan bu değişiklikler, başlı başına büyük çapta bir yatırım olarak kabul edilebiliyorsa bu yatırımdan doğan yeni veri tabanı kendi koruma süresine tabidir. Bu düzenleme sayesinde, düzenli şekilde güncellenen veri tabanları, sürekli olarak korunmuş olacaktır¹¹⁹.
- (248) Bir veri tabanının *sui generis* korumadan yararlanabilmesi için, içeriğin elde edilmesi, doğrulanması veya sunumuna yönelik bir yatırımın yapılmış olması, bu yatırımın da nicelik veya nitelik olarak esaslı olması gerekmektedir. Görüldüğü üzere, *sui generis* koruma için "esaslı yatırım" bir ön koşul olarak kabul edilmiştir. FSEK'te buna ilişkin bir açıklama bulunmamakla birlikte, FSEK'e kaynak teşkil eden Direktif Resitalinin 19. Paragrafında, çeşitli müzik performanslarının bir CD üzerine derlenmesinin, *sui generis* hak kapsamında geçerli olacak seviyede önemli bir yatırım oluşturmayacağı ifade edilerek örnekleme yoluyla neyin esaslı oranda yatırım sayılmadığı belirtilmiştir. Direktif Resitalinin 40. paragrafında ise "herhangi bir yatırım" ibaresi kullanılmakta ve bu yatırımın sadece finansal kaynaklarla sınırlı olmayıp zaman, çaba ve enerji harcamayı gerektiren yatırımları da içerdiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla buradaki yatırım kavramı yalnızca parasal harcamaları değil, kullanılan insan gücü ve harcanan zamanı da içerecek şekilde anlaşılmalıdır.
- (249) Esaslı yatırım; veri tabanı için harcanan para, emek ve zamanın önemli sayılabilecek bir miktarda olmasını ifade etmektedir. Ancak hangi orandaki yatırımın esaslı kabul edileceği, hangisinin edilmeyeceği hususunda net bir kıstas bulunmamaktadır¹²⁰.
- (250) ABAD, *Fixtures Marketing v. Svenska Spel AB* kararında¹²¹, esaslı yatırımın sınırlarını belirlemiş ve bu kavrama açıklık getirmiştir. Karara göre, Direktif'in 7/1. maddesindeki

¹¹⁷ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, 25.04.2018, s. 30.

¹¹⁸A.g.k., s. 28.

¹¹⁹ KÜLAHCI (2019), s. 110-111.

¹²⁰ KÜLAHCI (2019), s. 40.

¹²¹ ECJ, C-338/02, *Fixtures Marketing v Svenska Spel AB*, 9 Kasım 2004. Ayrıca bkz. *Fixtures Marketing Ltd v. Oy Veikkaus Ab* (C-46/02, 2004); *Fixture Markets v. OPAP* (C-444/02, 2004). Fikstür davaları maç fikstürlerinin lisans hakkı sahibi ile İsveç, Finlandiya ve Yunanistan gibi ülkelerdeki farklı bahis şirketleri arasındaki uyuşmazlığa ilişkin olup aynı nitelikte oldukları için açıklamalar sadece İsveç'te görülen dava bakımından yapılmıştır.

esaslı yatırım ifadesi, mevcut veri ve materyallerin tespiti ve bunların veri tabanında derlenmesi için yapılan masrafları ifade etmektedir. Veri tabanı içeriğini oluşturan materyallerin meydana getirilmesi için yapılan masraflar bu kapsama girmemektedir¹²². ABAD'a göre, futbol maç fikstür listesini oluşturan verilerin elde edilmesi ve toparlanması için özel bir çabaya gerek yoktur. Bu fikstür listelerinin elde edilmesi, bunların yaratılması için yapılanın dışında bağımsız herhangi bir yatırım gerektirmemektedir¹²³. Bu maç listelerinin doğruluğunu teyit etmek için de özel bir çabaya gerek bulunmamaktadır, çünkü bu çaba, doğrudan verinin yaratılmasının içindedir. Sadece maçların ertelenip ertelenmediğinin teyidi söz konusu olabilir ki bu teyidin de esaslı yatırımı gerektirdiği söylenememektedir¹²⁴. Öte yandan futbol fikstür listelerinin sunulması da bu verilerin yaratılması ile çok yakından bağlantılıdır. Dolayısıyla söz konusu verilerin yaratılması için yapılan yatırım dışında verinin sunulması için bağımsız herhangi bir yatırımın varlığından da söz edilemeyecektir¹²⁵. ABAD'a göre; futbol maç fikstür listelerinin ne elde edilmesinde ne doğruluğunun teyidinde ne de sunulmasında Direktif'in 7. maddesinde öngörülen koruma gerekçesi olan "esaslı yatırım" unsuru bulunmamaktadır.

- (251) *British Horse Racing Board (BHB) - William Hill* davasında¹²⁶ ise, davacı BHB; at yarışlarıyla ilgili çok geniş bir veri tabanlarının olduğunu, bu veri tabanlarında atlar ve sahipleri hakkında bilgilerin yanı sıra yapılacak olan yarışların yer ve tarihlerinin, yarış sonuçlarının, atların yarış derecelerinin, handikaplarının ve koşu zamanlarının yer aldığını, bu bilgilerin an be an güncellendiğini ve doğruluğunun kendilerince onaylandığını, bu bilgileri internet sayfalarında yayınladıklarını ve isteyen herkesin bu bilgilere internet sayfası üzerinden erişebildiğini, bu veri tabanının oluşturulması ve muhafazası için yılda dört milyon Pound harcama yaptıklarını, fakat kullanıcılardan bir milyon Pound kazandıklarını, davalının ise internet üzerinden kendilerince sağlanan bu verileri kullanarak müşterilerine bahis oynatmak suretiyle haklarını ihlal ettiğini, davalının bunun için veri tabanı ücreti ödemeyi reddettiğini, böylece *sui generis* veri tabanı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. Davalı bahis şirketi William Hill ise kendisinin yasal kullanıcı olduğunu, BHB'nin veri tabanından alınan verilerin esaslı kısım olmadığını, ayrıca BHB'nin bu veri tabanını yaratmak için esaslı miktarda yatırım yapmadığını, at yarışları ile ilgili bilgilerin BHB'nin asli faaliyetinin bir yan ürünü olduğunu ileri sürerek davanın reddini talep etmiştir.
- (252) Mahkeme, davayı ABAD'ın önüne götürmüştü; ABAD ise Direktif'in sağladığı *sui generis* hakkın koruma amacının, daha sonra bir veri tabanında toplanabilecek materyallerin oluşturulması olmadığını, mevcut bilgiler için saklama ve işleme sistemlerinin oluşturulmasını teşvik etmek olduğunu açıklamıştır¹²⁷. Karara göre; bir yarışta atların bir listesini hazırlamak ve bu bağlamda kontrolleri gerçekleştirmek için kullanılan kaynaklar, bu listenin de yer aldığı veri tabanı içeriğinin elde edilmesi ve doğrulanması için yatırım teşkil etmemektedir. Bu nedenle, teşebbüsün ana faaliyetlerinin yan ürünleri olan veri tabanlarının ("*spin-off*" veri tabanları), "önemli yatırım" koşulunu yerine getirmeyecekleri için prensipte *sui generis* hak korumasından yararlanamayacağı ifade edilmiştir¹²⁸.

¹²² A.g.k. para. 37.

¹²³ A.g.k. para. 33.

¹²⁴ A.g.k. para. 34.

¹²⁵ A.g.k. para. 35.

¹²⁶ ECJ, C-203/02, *The British Horse Racing Board Lt. v William Hill Organisation Lt.*, 09.11.2004.

¹²⁷ A.g.k. para. 31.

¹²⁸ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, s.15; ÇOLAK (2005), s. 62.

- (253) Yukarıda anılan kararlarda, ABAD, veri tabanlarında yer alan verilerin oluşturulmasına yapılan yatırım ile verinin elde edilmesi için yapılan yatırım arasında bir ayırım yaparak *sui generis* hakkın kapsamını dar yorumlamıştır. Prensipde korunmayan “oluşturulmuş” verilere sahip veri tabanlarında söz konusu verileri elde etmenin başka bir yolu olmadığından kural olarak korumaya tabi değildir. Veri ekonomisi bağlamında, verilerin yeniden kullanılabilmesi rekabetin sağlanması için önem arz etmektedir. ABAD’ın *sui generis* hakla ilgili bu dar yorumu, bu tür verilere erişmek için veri tabanı sahibinin rızasına ihtiyaç duyulmayacağını garanti ederek bilgi tekelleri endişesini hafifletmiştir¹²⁹.
- (254) Türkiye’de ise veri tabanı hakkına ilişkin içtihat sınırlıdır. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.05.2018 tarihli ve E. 2016/111954, K. 2018/3539 sayılı kararında; davalının Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesince verilen kararın bozulması talebi incelenmiştir. Kararda; davacı ile davalı yazılım şirketi arasında 01/01/2009 başlangıç tarihli yazılım kullandırma sözleşmesi bulunduğu, davalının sözleşme sonunda programı otomatik olarak kapatması nedeniyle davacının kullanım süresi boyunca oluşturmuş olduğu verilere erişemediği, 5846 sayılı Kanun’un ek 8. maddesine göre, bir veri tabanının içeriğinin oluşturulmasına, doğrulanmasına veya sunumuna nitelik ve nicelik bakımından esaslı biçimde yatırım yapan veri tabanı yapımcısının veri tabanı üzerinde hak sahibi olduğu, verilerin sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması, dağıtılması, kiralanması, kamuya iletilmesi konularında, kanunda yazılı istisnalar dışında, tekeli hak ve yetkilere sahip olduğu, yazılım kullanımının son bulunduğu 31/12/2014 tarihine kadar yazılım sayesinde elde edilen kullanıcı verilerinin davacıya ait olduğu, bu verilerin yazılım kullanılarak elde edilmiş olması, veri tabanı üzerindeki hak sahipliğini etkilemeyeceği, yani yazılımı kullanma amacı çerçevesinde yasal kullanıcının kendi faaliyetine dair her türlü bilginin (müşteri kayıtları, hesaplar, gelir-gider kalemleri, yazılımın bu veriler üzerinde yaptığı analizlerle elde edilen sonuçlar, vb.) davacı şirkete ait olduğu, işin doğası gereği program kapsamında biriken verilerin program sahibi tarafından izin verilmemesi nedeniyle, davacının egemenlik alanından çıktığı, oysa bilgisayar programı sahibinin bu veri tabanı üzerinde tekeli bir yetkisinin bulunmadığı belirtilmiş; davalının verileri uygun yöntemle ve gereçle davacıya teslim etmemesinin sebebinin anlaşamadığı gerekçesiyle davanın kabulü ile söz konusu yazılımın kullanım hakkının devam ettiği 01/01/2009-31/12/2014 tarihleri arasındaki tüm verilerin davacı şirkete ait olduğuna, bunlara erişimin davalı tarafından sağlanması gerektiğine, verilerin uygun formatlı bir dosya halinde davacıya teslimi gerektiğine, bu yöndeki olumsuz müdahalelerin önlenmesine karar verilmiştir. Yargıtay ise anılan Mahkeme kararının onanmasına karar vermiştir.
- (255) Bu açıklamalar neticesinde, NADİRKİTAP’ın *sui generis* veri tabanı korumasından faydalanıp faydalanmadığının tespiti bakımından NADİRKİTAP tarafından yapılan yatırımların esaslı bir yatırım olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. NADİRKİTAP, başlangıçta ortaklarının İstanbul Kadıköy ilçesinde bir depo kiraladıklarını ve ilçedeki tüm sahafları ziyaret ederek kitaplarını bu depoya taşıdıklarını ve bu kitaplara ilişkin verileri ortakların kendilerinin yüklediğini iddia etmektedir. Bu kapsamda NADİRKİTAP’tan depo, çalışanlar ve kullanılan yazılıma ilişkin maliyet bilgileri talep edilmiş olup cevabi yazıda; Kadıköy ilçesindeki deponun, 2006 yılının Ekim ayından 2010 yılına kadar kiralandığı, başlangıçta aylık kira bedelinin yaklaşık (.....) TL olduğu, deponun kira süresince herhangi bir şekilde kitap veya başka bir envanter stoku yapmak için değil, sadece satıcılardan alınan kitapların verilerini

¹²⁹ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, s. 24.

sisteme girmek için kullanıldığı belirtilmiştir.

- (256) Ayrıca NADİRKİTAP, bu süreçte çalıştırdığı çalışanlarına ilişkin SGK dokümanlarını sunmuş olup bunlara ilişkin maliyet bilgilerine Tablo-12'de yer verilmiştir.
- (257) Veri girişi için kullanılan arayüz ve yazılımlar için yapılan harcamaların; sunucu, diğer yazılımlar, *data center* ve reklam maliyetlerinden ayrı bir maliyet kalemi olarak hesaplanmasının mümkün olmadığı; şirket çalışanlarının, veri girişi ile ilgili işlerin yanı sıra diğer yazılım, altyapı, *data center* ve veri tabanı ile ilgili işlerin tamamını da yaptıkları belirtilmiştir.
- (258) İlaveten, söz konusu yatırımın büyüklüğünün belirlenebilmesi adına, NADİRKİTAP'a hangi sahafların kitaplarının sisteme girilmesi için destek sağlandığı ve bu teşebbüslerin kaç adet kitabının sisteme girildiği sorulmuştur. NADİRKİTAP, verdiği cevapta, sisteme kendileri tarafından girilen kitap sayısına ilişkin bir bilgi verilemeyeceğini belirtmiş, ancak; (.....) ve (.....)'a destek sağladığını ifade etmiştir. Buna göre (.....)'ü farklı ilçeden, kalan (.....)'si deponun bulunduğu ilçe olan Kadıköy'den olmak üzere 11 sahafa ait kitap verisi girilmiştir. Şu an NADİRKİTAP'ta aktif olarak yaklaşık (.....) civarında sahaf olduğu da dikkate alındığında, ortaklar tarafından verisi girilen sahafların sayısal ve bölgesel olarak oldukça sınırlı düzeyde kaldığı değerlendirilmektedir.
- (259) Söz konusu sahaflara da ayrıca bir bilgi yazısı ile ilgili dönemde kendilerinin ve NADİRKİTAP'ın kaç adet kitap bilgisini sisteme aktardığı sorulmuştur. İlgili sahaflardan (.....), kaydedilen kitap sayısını bilemediğini ifade etmiştir; ancak detaylı bilgi sunan (.....), 2009-2010 yıllarında kendilerinin hiç kitap bilgisi girmediğini, tüm bilgilerin NADİRKİTAP tarafından girildiğini; (.....), sadece 2007 yılında girdikleri kitapların %(.....)'sının NADİRKİTAP tarafından girildiğini; (.....), 2007-2010 döneminde tüm kitap bilgilerinin NADİRKİTAP tarafından girildiğini ve son olarak (.....), sadece 2008 yılında tüm kitaplarının NADİRKİTAP tarafından sisteme aktarıldığını belirtmiştir. İlgili yıllar dışında söz konusu sahaflar tüm kitap girişlerini kendileri gerçekleştirmiştir. Anılan sahaflarca gönderilen verilerden; 2007-2020 döneminde sahaflar tarafından giriş yapılan toplam kitap adedi ve ilgili dönemde söz konusu sahaflar adına NADİRKİTAP tarafından girişi yapılan kitap adetleri hesaplanmıştır. İlgili karşılaştırmaya aşağıdaki tabloda yer verilmektedir. Sahaflardan ikisi bakımından NADİRKİTAP'ın giriş yaptığı kitap sayısı toplam girişlerin %10'unu geçmekte, biri bakımından %17'ye erişmekte ancak diğer ikisi bakımından oldukça düşük bir oranda kalmaktadır. Bu dört sahafların toplamı bakımından NADİRKİTAP tarafından girilen kitap adedi, sahafların toplam kitap adedinin sadece %10,57'sini teşkil etmektedir. Dolayısıyla, NADİRKİTAP'ın internet sitesinde yer alan verilerin çok büyük bir kısmının sahaflarca girildiği ve karşılaştırma yapıldığında söz konusu verilerin derlenmesi sürecinde sahaflarca harcanan emeğin NADİRKİTAP'a oranla oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10: 2007-2020 Yılları Arasında NADİRKİTAP ve Sahaf Tarafından Sisteme Girilen Kitap Adedi

	NADİRKİTAP Tarafından Yapılan Kayıt Adedi	Sahaf Tarafından Yapılan Kayıt Adedi	NADİRKİTAP Tarafından Yapılan Girişlerin Oranı (%)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	10,57

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler

- (260) NADİRKİTAP, veri girişine ilişkin yatırımının, yalnızca başlangıç dönemiyle sınırlı olmadığını, ilerleyen dönemlerde de NADİRKİTAP tarafından satıcıların kitap envanter verilerini içeren excellerin sisteme yüklendiği, farklı teşebbüslerden veri satın alınması gibi yatırımlarının olduğu ve veri tabanını iyileştirmek için “kitaptan ekle” özelliğinin getirildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, NADİRKİTAP’ın kuruluşundan itibaren NADİRKİTAP’ta kayıtlı toplam kitap bilgilerinin; satıcı üyeler tarafından gönderilen excel formatındaki toplu listeler vasıtasıyla girilme oranları ile, kitaptan ekle yöntemi ve satıcı üyeler tarafından bizzat girilme oranlarının yıllık bazda dağılım bilgisi talep edilmiştir. Cevabi yazıda, NADİRKİTAP’ın kuruluşundan itibaren veri girişine ilişkin yürütülen süreç ve farklı yöntemlere ilişkin dağılım aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

Tablo 11: NADİRKİTAP Tarafından Gerçekleştirilen Veri Girişine İlişkin Süreçler

Yıl	Veri Girişine İlişkin Süreç
2006-2007	Sistemdeki verilerin tamamına yakını bizzat NADİRKİTAP ortakları ve çalışanları tarafından girilmiştir. Dolayısıyla, bu döneme ilişkin sistemdeki verilerin %100’ünün NADİRKİTAP ortakları ve çalışanları tarafından girildiğini belirtmek mümkündür.
2008	Veri tabanının oluşmaya başlaması ile birlikte satıcılar ellerindeki Excel tablolarını göndererek bu verilerin sisteme girilmesini NADİRKİTAP’tan talep etmeye ya da bizzat kendileri sisteme veri girmeye başlamıştır. Ancak satıcılardan gelen Excel tablolarının sisteme aktarmaya uygun olmaması halinde söz konusu dosyalar NADİRKİTAP tarafından düzenlenmektedir. Bu döneme ilişkin verilerin yarısı, bizzat NADİRKİTAP ortakları ve çalışanları tarafından girilen veriler, %(.....)’ı satıcılar tarafından gönderilen Excel tablolarının NADİRKİTAP tarafından girilmesi ile oluşan verilerden ve kalan %(.....) ise satıcıların bizzat kendileri tarafından girilen verilerden oluşmaktadır.
2009	(.....) ile imzalanan (.....) kapsamında (.....) adet kitap künyesi içeren veri tabanı satın alınmıştır. (.....)’e 03.09.2009 tarihinde (.....) TL ödeme yapılmıştır. Satın alınan veri ile birlikte o dönem toplam kayıt sayısı (.....)’e ulaşmıştır. Sonrasında bu veriler, şirket çalışanları tarafından taranmış, hatalar giderilmiş, piyasaya yeni çıkan kitaplar takip edilerek künye bilgileri sisteme dahil edilmiştir. Veri boyutunun artması ile birlikte veri tabanını sağlıklı şekilde tutmak ve yedeklemek için yeni sunucular satın alınmıştır.
2012	(.....)’den (.....)\$+KDV ücretle (.....) kadar kitap künyesi içeren güncel veri tabanı satın alınmış ve sisteme dâhil edilmiştir. Bu toplu ödemeye ilave olarak, aylık güncelleme bedeli olarak başlangıç itibarıyla (.....) TL+KDV ödeneceği de sözleşmede düzenlenmiştir. 2015 yılı sonuna kadar güncelleme bedelleri aylık olarak ilgili firmaya ödenmiş ve bu veriler güncel tutulmuştur. Satın alınan veri ile birlikte 2012 yılında toplam kayıt sayısı (.....)a ulaşmıştır.
2016	Kitap ekleme işlemi hızlandırmak için “kitaptan ekle/listele” özelliği eklenmiştir. Bu özellik sayesinde satıcılar eklemek istedikleri kitabın bilgilerini veri tabanından çekebilmektedir. Satıcılar bu seçeneği tercih etmesi durumunda kondisyon ve fiyat bilgisini girmekte; kitap adı, yazar, yayınevi gibi bilgiler ise otomatik olarak gelmektedir.
2021	Bu dönem itibarıyla; verilerin %(.....)’si “kitaptan ekle” özelliği kullanılarak eklenmiş, yaklaşık %(.....)’i Excel formatındaki toplu listelerin NADİRKİTAP tarafından girilmesi ile oluşmuş ve kalan %(.....)’lük bölüm ise satıcılar tarafından girilmiştir.

Kaynak: NADİRKİTAP'tan gelen cevabi yazı ve toplantı tutanağı

(261) Bu çerçevede, NADİRKİTAP tarafından kuruluşundan 2015 yılına kadar yapılan yatırımların parasal değeri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Bu tablodaki veriler uyarınca NADİRKİTAP'ın ilgili dönemde toplam (.....) TL yatırım yaptığı anlaşılmaktadır. Bu tutarın yıllık ortalamasına bakıldığında (.....) TL olduğu görülmektedir. Söz konusu tutarın NADİRKİTAP gibi bir teşebbüs bakımından esaslı bir yatırım teşkil edecek büyüklükte olmadığı değerlendirilmektedir.

Tablo 12: NADİRKİTAP Tarafından Yapılan Yatırımlar (TL)

Yatırım	2006-2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Depo kirası ¹³⁰	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IDEFİX/EBİ ile Anlaşma ¹³¹	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MENTİS/ KİBO Anlaşması	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Çalışanlara Ödenen Ücretler	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....) ¹³²	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	-	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: NADİRKİTAP'ın cevabi yazıları doğrultusunda yapılan hesaplama

(262) NADİRKİTAP'ın hâlihazırda kabaca (.....) kitap kaydı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, veri tabanı satın alınması yoluyla elde edilen (.....) kaydının ve şirket ortaklarınca girilen (.....) adet kitap kaydının bu toplam ulaşılan kayıt sayısı içinde önemli bir oran teşkil etmediği değerlendirilmektedir. Nitekim NADİRKİTAP'ın veri satın aldığı teşebbüslerden olan KİBO ile yapılan görüşmede KİBO'nun sağladığı verilerin güncellenmemesi durumunda bir ay içerisinde değerini yitireceği, satıcı üyelerin ilgili kitaba ait fiyat ve iskonto bilgilerini girdikleri, bu işlemler ile ilgili veriyi kendilerine ait, özel bir hale getirdikleri, NADİRKİTAP'ın, ilgili verilerin KİBO'dan gelmesi ve yatırım yapılması nedeniyle, paylaşmama ve verilerin tekrar kullanımına izin vermeme şeklinde bir savunması bulunuyorsa bu yorumun doğru olmayacağı ifade edilmiştir. Geline nokta, her ne kadar "kitaptan ekle" özelliğinin kullanım oranının yüksek olduğu görülse de söz konusu özelliğin kullanılabilir olması için veri tabanının belirli bir hacme ulaşmış olması gerekmektedir. Bu nedenle, önceki dönemlerde yükleme yöntemlerine ilişkin oranların farklı olduğu, başlangıçta NADİRKİTAP ortakları tarafından verisi girilen sahaf sayısının çok az olduğu da dikkate alındığında, veri

¹³⁰ Teşebbüs tarafından deponun 2006 yılının Ekim ayında kiralandığı ve kira bitiş tarihinin 2010 yılı olduğu, ayrıca aylık kira bedelinin 500 TL olduğu ifade edilmiştir.

¹³¹ Sözleşme bedeli 1.000 USD+ KDV tutarı, 2012 yılının döviz alış kuru 1 USD=2,30 TL üzerinden ve KDV oranı %18 esas alınarak hesaplanmıştır.

¹³² Teşebbüs tarafından sunulan söz konusu çalışanlara ilişkin SGK dökümleri incelenmiş ve çalışanlara ilgili yılın asgari ücreti üzerinden maaş bordrosu düzenlendiği anlaşılmıştır. Bu çalışanların, NADİRKİTAP'a maliyetinin hesaplanabilmesi için ilgili yıllardaki çalışma süreleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı internet sitesinde yer alan söz konusu yıldaki asgari ücretli bir çalışanın işverene maliyet tutarları ile çarpılmıştır. Bu bedeller; 2008 yılı için (.....) TL; 2009 yılı için (.....) TL, 2010 yılı için (.....) TL ve 2011 yılı için (.....) TL'dir. (.....)'ın 2011 yılı sonrasına ilişkin SGK dökümü olduğu da anlaşılmakla birlikte, NADİRKİTAP, 2011 yılında depoyu tasfiye ederek veri girişini sonlandırdığını belirttiği için 2011 yılı sonrasında ilgili çalışana ödenen bedeller, NADİRKİTAP tarafından veri girişi için yapılan yatırım tutarına dâhil edilmemiştir.

tabanını oluşturan önemli bir orandaki verinin satıcılar tarafından girildiği değerlendirilmektedir.

- (263) Tüm bu açıklamalardan; NADİRKİTAP'ın, verilerin girilmesi amacıyla kuruluşunda depo tutmak, eleman çalıştırmak gibi yatırımlarının toplamının veri tabanı korumasından yararlanmasına imkân sağlayacak nispette esaslı olmadığı ayrıca, söz konusu süreçte sahafların emek yatırımının NADİRKİTAP'a oranla çok daha fazla olduğu değerlendirilmektedir. İlaveten, dosya konusu kitap envanter verileri ham veri olarak değerlendirilebilecektir. Bu nedenle, öğretilerdeki, özellikle, gözleme ve çıkarıma dayalı veriler gibi işlenmiş veriler bakımından yatırımdan söz edilebileceğine ilişkin görüşler¹³³ dikkate alındığında, NADİRKİTAP tarafından esaslı bir yatırım yapılmadığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, NADİRKİTAP'ın, *sui generis* hak korumasından da yararlanamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.
- (264) Öte yandan NADİRKİTAP, FSEK kapsamındaki veri tabanı korumasından yararlanabiliyor olsaydı dahi, bu durumun, başlı başına NADİRKİTAP'ın hâkim durumunun kötüye kullanması davranışlarını haklı çıkarmayacağıının vurgulanmasında fayda görülmektedir. Bu kapsamda rekabet hukuku ile fikri mülkiyet hukuku arasındaki ilişkiye değinilmesi önem arz etmektedir. Hak sahibi haricindekilerin, bir gayri-maddi varlıktan yararlanmalarını engelleyen haklar olarak tanımlanabilecek olan fikri mülkiyet hakları; genel olarak patent, telif hakkı ve marka hakkından teşekkül etmektedir. Geleneksel anlamda fikri mülkiyet hakkı, sahibine, kendisi dışında o hakkın kullanımını dışlayan münhasır bir hak vermek suretiyle hak sahibinin belirli bir süre tekel getirisi elde etmesini sağlamaktadır. Bu hakla aslında ulaşılmak istenen, teknolojik yeniliklerin devamını sağlayarak tüketici refahının artışına yol açmaktır¹³⁴.
- (265) Fikri mülkiyet hakları, sahibine münhasır haklar verirken, rekabet hukuku ise pazarı rekabete açık tutmaya çalışmaktadır, bu yönüyle ilk bakışta iki hukuk alanı arasında bir çelişki/gerilim olduğu söylenebilecektir¹³⁵. Ancak bu gerilim, amaçlanana ulaşmak için kullanılacak yöntemlerin farklılığından kaynaklanmaktadır. Rekabet hukuku, etkinliği en üst seviyeye çıkarmak için rekabete aykırı eylemleri ve hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklarken; fikri mülkiyet hukuku, her vakada olmasa da, tekel hakkını makul görmekte ve bazı durumlarda teşvik ederek yenilik için gerekli güdüyü yaratmaya çalışmaktadır. Aynı amaca varmak için kullanılan yöntemlerdeki bu farklılık, özellikle yirminci yüzyılın başlarında bir çekişme olarak algılanmış, ancak 1970'lerden itibaren hem Avrupa'da hem de ABD'de fikri mülkiyet haklarının ekonomik faydalarının daha da önemsenmesi nedeniyle bu yaklaşımdan uzaklaşmıştır¹³⁶.
- (266) Modern yaklaşıma göre; iki disiplin de daha yeni ve iyi teknoloji, ürün ve hizmetlerin daha uygun fiyatlardan tüketiciye sunulması bakımından birbirleriyle uyum içinde çalışmaktadır¹³⁷. Bu sebeptir ki; fikri mülkiyet hakkı sahiplerine tekel niteliğinde tanınmış olan yetkilerin kullanılması ile toplumsal menfaatler arasındaki hassas dengenin kurulmasında rekabet otoritelerinin takınacağı tavır büyük önem arz

¹³³ KRÄMER, J., P. SENELLART ve A. DE STREEL (2020), "Making Data Portability More Effective for the Digital Economy", *Centre on Regulation in Europe*, s. 27; FURMAN, J. vd. (2019).

¹³⁴ ARIÖZ, A. ve ÖZBEK, Ö. C. (2010), "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasının Sonucu Olarak Zorunlu Lisanslama: Değerlendirme Kriterleri ve Uygulanan Standartlar", *Rekabet Dergisi*, Vol:11, No: 3, s. 1-49, s. 15-16.

¹³⁵ WISH, R. & BAILEY, D., "Competition Law", Eighth Edition, s. 812.

¹³⁶ ARIÖZ ve ÖZBEK (2010), s. 16.

¹³⁷ U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE AND THE FEDERAL TRADE COMMISSION (2007), "Antitrust Enforcement and Intellectual Property Rights: Promoting Innovation and Competition", s. 1.

etmektedir. Nitekim AB rekabet hukuku sistemi de; Komisyon, ABAD ve AB yargı organlarının artık içtihat haline gelen birtakım kararlarıyla, fikri mülkiyet haklarına rekabet hukukunca müdahale edilebileceğini kabul etmektedir¹³⁸.

- (267) Türk rekabet hukuku açısından bakıldığında ise 4054 sayılı Kanun'un amaç ve kapsam maddeleri ve ilgili diğer hükümleri incelendiğinde; Kanun'da özel olarak fikri mülkiyet haklarına ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği ve bu sebeple Kanun'un fikri mülkiyet haklarına dayanan hukuki işlem ve eylemlere doğrudan uygulanmasının önünde bir engel bulunmadığını söylemek mümkündür¹³⁹. Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuzda da vurgulandığı üzere; fikri mülkiyet hukuku ve rekabet hukuku, inovasyonu teşvik etme ve tüketici refahını iyileştirme açısından benzer hedeflere sahip olup fikri mülkiyet hakları, teşebbüslerin yeni veya gelişmiş ürün ve süreçlere yönelik yatırım yapmasını teşvik ederek dinamik rekabeti desteklemektedir¹⁴⁰. Nitekim Teknoloji Transferi Kılavuzunda da ifade edildiği üzere; fikri mülkiyet hakları ile ilgili hukuki düzenlemelerin hak sahiplerine münhasır kullanım yetkileri vermesi, söz konusu hakların rekabet hukukunun uygulama alanı dışında olduğu anlamına gelmemektedir¹⁴¹.
- (268) Sonuç olarak, fikri mülkiyet hukuku ile rekabet hukuku arasında, aynı nihai amaca özgülenmiş olunması nedeniyle bir çatışma bulunmamakta, yalnızca kullanılan araçlar bakımından farklılık bulunmamaktadır. Rekabet hukukunun, fikri mülkiyet hukukunca korunan alanlara müdahalesi, literatürde sıkça tartışılmakla birlikte, genel olarak kabul görmektedir. Dolayısıyla, fikri mülkiyet hakkı sahipliği, rekabet hukuku kurallarına tabi olmayı bertaraf etmeyecektir. Nitekim yukarıda yer verilen kararlardan da görüldüğü üzere AB rekabet hukuku sistemi de Komisyon uygulamaları ve Birlik yargı organlarının artık içtihat haline geldiği söyleyebilecek birtakım kararlarıyla, fikri mülkiyet haklarına rekabet hukukunca müdahale edilebileceğini kabul etmektedir.
- (269) Dolayısıyla, NADİRKİTAP'ın elindeki veri setinin, sahibinin yaratıcılığını taşıması nedeniyle telif hakkı korumasından ve esaslı yatırım unsurunu taşıması nedeniyle de sui generis hak korumasından yararlanmadığı değerlendirilmekle birlikte, anılan korumalardan yararlansaydı dahi bu durum, NADİRKİTAP'ın hâkim durumunu kötüye kullanmasına dayanak teşkil etmeyecektir. Nitekim Direktif Resitalinin 47. paragrafında da; *sui generis* veri tabanına ilişkin hakkın hâkim durumun kötüye kullanılması sonucunu doğurmaması amacıyla, Direktif'in rekabet hukuku hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmayacağı açıkça vurgulanmıştır¹⁴².
- (270) Tüm bu açıklamalardan hareketle; veriye erişimin ve veri kullanımının, dijital pazarlarda, teşebbüslerin rekabetçiliğini etkileyen önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, çeşitli ülke raporları ve yasa çalışmalarında da vurgulandığı üzere, söz konusu pazarlar bakımından veri taşınabilirliğinin sağlanması, platformlar arası geçiş maliyetlerini azaltmaktadır. Bu durum, pazara yeni giren

¹³⁸ Bkz. Case C-241-242/91 P, RTE&ITP (Magill), [1995] E.C.R. I-743.; Case 418-01, IMS Health v. NDC Health, 2004 E.C.R. I-5039.; COMP/C-3/37.792 Microsoft C(2004) 900; Case T-201/04, Microsoft, [2007], E.C.R. II-3601, Case 24-67 Parke, Davis and Co. V. Probel, Reese, Beintema-Interpharm and Centrafarm, ECR 00055, at 72 (1968), Case 238/87, Volvo, [1988], E.C.R. 6211, Ayrıca bkz. Directive 2004/48/EC on the Enforcement of Intellectual Property Rights. Direktif kapsamında fikri mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemelerin Avrupa Birliğinin İşleyişine Dair Antlaşma'nın (ABİDA) 101 ve 102. maddelerinin uygulanmasını etkilemeyeceği açıkça belirtilmektedir.

¹³⁹ ODMAN BOZTOSUN, A. N. (2002), "Rekabet Hukukunun Teknolojik Yeniliklerin Teşvikindeki Rolü", Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları 17, Ankara, s. 171-239, s. 188.

¹⁴⁰ Para. 240.

¹⁴¹ Para. 5.

¹⁴² Ülkemiz mevzuatında bu ifade yer almamaktadır.

oyuncuların kullanıcı çekmesini kolaylaştırarak veri erişimine ilişkin giriş engellerini azaltmaktadır. Böylece, veri taşınabilirliğinin, pazarda çoklu erişimi sağlayarak teşebbüsler arasındaki rekabeti arttırması beklenmektedir.

- (271) Bunun tam tersi bir durumda, bir başka ifadeyle, veriye erişimin engellenmesi halinde ise; kullanıcıların rakip platformlara geçişini önleyici maliyetler oluşabilmekte, böylelikle pazar rakiplere kapanabilmektedir. Engelleme ayrıca, pazara giriş yapmak isteyen teşebbüsler bakımından da giriş maliyeti teşkil edebilmekte ve bu haliyle rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve pazara giriş engelleri yaratılması kapsamında ele alınabilecek bir davranış niteliği sergileyebilmektedir.
- (272) Bu kapsamda bu bölümde, NADİRKİTAP'ın elindeki veri setini paylaşmamasına dayanak oluşturabilecek herhangi bir yasal korumasının olup olmadığı incelenmiş, ancak; FSEK çerçevesinde yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, telif hakkı veya *sui generis* veri tabanı korumasından yararlanamayacağı sonucuna varılmıştır. Bundan sonraki bölümlerde ise NADİRKİTAP'ın veriye erişimi engellemesi davranışının pazardaki etkileri analiz edilerek konu 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında detaylı bir biçimde ele alınacaktır.

I.4.2.2. NADİRKİTAP'ın Eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

I.4.2.2.1. NADİRKİTAP'ın Eylemlerinin Veri Taşınabilirliğini Sınırlayıp Sınırlamadığının Değerlendirilmesi

- (273) Başvuru konusu iddiaların temelini, yukarıda da detaylı bir biçimde yer verildiği üzere, NADİRKİTAP'ın kendi internet sitesinde yer alan satıcılara ait kitap bilgilerini satıcılara sunmadığı, bu bilgilerin başka platformlara taşınmasını engellediği, satıcıların çekip siteye yüklediği kitap fotoğraflarının üzerine "nadirkitap" logosu ekleyerek görsellerin başka bir platforma taşınmasını sınırlandırdığı ve böylelikle rekabeti kısıtladığı oluşturmaktadır. İlerleyen açıklamalarda daha detaylı açıklanacağı üzere, söz konusu veriler, temel olarak kitabın adı, yazarı, yayım yılı ve görseline ilişkin olarak satıcı özelindeki kişisel olmayan, gözleme veya çıkarıma dayanmayan satıcılar tarafından sağlanan verilerdir. Başvuruda ayrıca, NADİRKİTAP'ın, satıcıların kendi verilerinin açık hale getirilmesini gerektiren entegrasyon platformunu kullanmalarını desteklemeyerek veri akışını zorlaştırdığı ve aynı anda hem nadirkitap.com hem de kitantik.com'da satış yapan sahaflara ürün envanterlerini vermediği ve bazı satıcıların üyeliklerini bu nedenle askıya aldığı ifade edilmiştir.
- (274) Dosya mevcudu bilgilerden, NADİRKİTAP'ın, 2008 yılından beri ikinci el kitapların satışına aracılık eden platformu işlettiği anlaşılmaktadır. NETARTI ise 2016 yılında www.kitantik.com alan adıyla aynı pazarda faaliyete başlamıştır. Faaliyete geçmesinin ardından, platform üzerinden satış yapacak sahaf arayışına girmiş ve hâlihazırda NADİRKİTAP aracılığıyla satış gerçekleştiren satıcılardan bazıları ile de anlaşma sağlamıştır. Anlaşma sağlanan satıcılardan bir kısmı www.nadirkitap.com sitesinde hâlihazırda mevcut olan kitap bilgilerini çekerek rakibin sitesine yüklemiştir. Bunun üzerine NADİRKİTAP söz konusu satıcılara 03.07.2020 ve 10.07.2020 tarihlerinde sunucuda saklanan satıcıya ait verilerin yasa dışı yollarla kopyalandığının tespit edildiğini, bunun hakkında yürüyen yasal bir süreç olduğunu ve bu sürece dâhil olmamaları adına sitedeki üyeliklerinin askıya alındığını belirten e-postalar göndermiştir. Söz konusu e-postanın, (.....)'a gönderildiği, incelemede edinilen belgeler ile tespit edilmiştir. NADİRKİTAP, internet sitesinden veri çekilmesine ilişkin olarak hukuki süreç başlattığını belirterek mahkemeye sunduğu dilekçeler ile bilirkişi raporlarının örneklerini Kurumumuza göndermiştir.

- (275) Üyeliklerin askıya alınmasına ilişkin söz konusu e-postaya cevaben, (.....) tarafından gönderilen e-postada; veri kopyalanmasının bilgileri dâhilinde olmadığı, kopyalanan verilerin silindiği ve diğer site ile çalışmayı durdurma kararı aldıkları belirtilmiştir **(Belge-9/12)**. (.....) ve (.....) ise cevaben, işlem hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir **(Belge-9/13)**. NADİRKİTAP destek hattı üzerinden gerçekleşen yazışmada (.....); diğer sitelere veri yüklemenin yasak olduğunu ya da hukuki sürece dâhil edileceklerini bilmediklerini ve verileri silip sadece NADİRKİTAP ile çalışmaya devam edebileceklerini ifade etmiştir **(Belge-9/28)**. Şikâyet dilekçesi ekinde yer alan yazışmalardan, kendisine hesabının askıya alındığına dair site içi destek hattı aracılığıyla bildirim yapılan (.....)'nin ise, *"kitantik uygulamasından çıktık, artık kitantik uygulamasında değiliz, sadece nadirkitap.com'a kitap yüklüyoruz"* şeklindeki cevabı üzerine NADİRKİTAP destek hattından nadirkitap.com'daki işlemlerini rutin olarak sürdürebileceklerine dair bir cevap verildiği şikâyet dilekçesinin ekindeki belgelerden anlaşılmaktadır.
- (276) NADİRKİTAP tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden, benzer bir yazışmanın 2017 yılında da gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. NADİRKİTAP, NETARTI'nın satıcılarının nadirkitap.com adresinde bulunan verilerini, kitantik.com'a aktarabileceklerine ilişkin beyanda bulunduğunu ve ardından üyelerin, www.nadirkitap.com adresi için kullandıkları kullanıcı adı ve şifrelerini alarak buradaki verileri çektiklerini belirtmiştir. NADİRKİTAP tarafından gönderilen e-postada; kullanıcıların nadirkitap.com sitesine kayıtlı üye giriş bilgilerinin, üçüncü kişiler tarafından kullanılması yolu ile farklı sunucular üzerinden sisteme botlarla giriş yapıldığı ve nadirkitap.com üyelerinin ad soyad, adres, e-posta, telefon gibi sipariş aşaması dışında kullanılması yasak olan, gizlilik sözleşmesi ile gizliliği taahhüt altına alınmış özel bilgilerini de içeren bilgilerinin, farklı sunuculara aktarıldığının tespit edildiği, başlatılacak hukuki sürece taraf olmamaları için bu işlemlerle ilgili izinlerin acilen geri çekilmesi ve sistemde yer alan üye giriş bilgilerinin güncellenmesi talep edilmiştir. Yapılan geri dönüşlerde, genel olarak, şifre güncellemelerinin yapıldığı ve gizlilik konusunda daha hassas olunacağına dair ifadeler yer alırken (.....)'tan (.....)'nın, *"Kullanıcı sözleşmesini ve de kişisel bilgi gizliliğini asla ihlal etmek istemedim Kitantik sitesi bu konuda sanırım bizi yanılttı"* şeklindeki ifadesi dikkat çekicidir.
- (277) Ayrıca, nadirkitap.com üzerindeki verilerini çekerek, N11 ve GİTTİGİDİYOR'da da ürünlerini sergilemek isteyen (.....)'nin de NADİRKİTAP tarafından engellendiği anlaşılmaktadır. Şirket yetkilisi, e postasında; *"ürünlerin hangi sistemle nasıl çekildiğini programcılar biliyor bize ürünlerimizi farklı sitelerde satabileceğimiz söylendi sistemin nasıl işlediği veya botla çekmek meselesini anlayabileceğimiz kadarıyla sizin dükkanımızı askıya almanızla öğrendik bizim bu işi yapan arkadaştan istediğimiz nadirkitapta ürünlerimiz var bu ürünleri n11 ve gittigidiyorda da satmak istiyoruz dedik bunun ne şekilde hangi sistemle yapıldığını bilmiyoruz kendi ürünümüzü almanın yasal olmayacağını düşünemedik"* ifadelerine yer vermiştir.
- (278) Söz konusu yazışmalardan; satıcıların, esasen rakip platformlar ile de çalışmak ve nadirkitap.com adresinde yer alan kitap bilgilerini rakip sitelere aktarmak istedikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, NADİRKİTAP'ın, internet sitesinde yer alan ve esasında satıcılara ait olan kitap envanterine ilişkin verilerin, herhangi bir suretle başka bir internet sitesine aktarılmasına izin vermediği, alınan bilgilerin yasa dışı yollarla elde edildiğini iddia ettiği, veri aktarımı gerçekleştiren satıcıların üyeliklerini askıya aldığı ve söz konusu veriler rakip siteden silinmeden, bir başka deyişle, rakip sitedeki satış durdurulmadan üyelikleri tekrar aktif hale getirilmediği anlaşılmaktadır. Dosya mevcudu bilgilerden, NADİRKİTAP ile şikâyetçi NETARTI arasında, 2017 yılından beri,

nadirkitap.com veri tabanından yasa dışı yollarla veri çekilmesi ve kitantik.com'da yayımlanması iddialarına ilişkin hukuki bir uyuşmazlık bulunduğu ve hukuki sürecin devam ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu uyuşmazlık, rekabet hukuku kapsamına girmemekle birlikte, NADİRKİTAP tarafından yapılan yazışmalarda hukuki süreçle ilişkin olarak yapılan hatırlatmanın, sahafların rakip teşebbüsteki verilerini silmesinde ve satışlarını durdurmasında belirleyici bir rol oynadığı da görülmektedir.

- (279) Yukarıda yer verilen yazışmaların ardından, NADİRKİTAP, teşebbüslerin, envanter kayıtları ve stok kontrolü için excel formatında kitap listesi taleplerine de olumsuz yanıt vermeye başlamıştır. Söz konusu verilerin, öncesinde satıcılar ile paylaşıldığı, yerinde incelemede edinilen 21.08.2019 tarihli e postada yer alan *“önceden kaç defa aldım sizden şimdi gönderilmemektedir diyorsunuz benim eklediğim kitap listemi bana neden vermezsiniz ki?”* (**Belge-9/26**) ifadelerinden net bir biçimde anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, (.....)'nin gönderdiği 24.05.2018 tarihli e-postada rastlanan *“Daha öncede ayda bir sistemden ürünlerimizi düzenli bir şekilde çektiyorduk ilk defa sorun oldu”* ifadeleri, kitap listesinin nadirkitap.com sitesinden alınabildiğini ortaya koymaktadır (**Belge-9/54**). Yine 19.11.2018 tarihinde (.....) ((.....)) ile yapılan yazışmadan, verilerin, yıllık olarak satıcılar ile paylaşıldığı görülmektedir (**Belge-9/24**). Buna karşın, 08.11.2020 tarihinde (.....) ile yapılan yazışmalarda (**Belge-9/27**); sitede yer alan verilerle ilgili tüm düzenleme ve kontrol işlemlerinin, bana özel-listelediğim ürünler sayfası ve bu sayfanın alt kısmında butonu yer alan envanter kontrol listesi üzerinden yapıldığı ve nadirkitap.com sunucularında yer alan verilerin, nadirkitap.com dışına aktarılamadığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, (.....) ile gerçekleşen yazışmada (**Belge-9/32**), sitede yer alan verilerin, site dışına aktarılamadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, 2018 yılı öncesinde paylaşılan ve 2018 yılı sonunda en azından yıllık olarak paylaşılan kitap listelerinin paylaşımının, 2020 yılından sonra tamamen durdurulduğu; satıcıların, nadirkitap.com üzerindeki verilerini, kendi bilgisayarlarına dahi aktarma imkânının bulunmadığı görülmektedir. Bir başka deyişle, NADİRKİTAP, satıcılar ile veri paylaşımına, rakip teşebbüsün internet sitesine gerçekleşen toplu veri aktarımları sonrasında son vermiştir. Bu husus ise, NADİRKİTAP tarafından kitap bilgilerinin paylaşımının durdurulmasının esas amacının, söz konusu bilgilerin rakip siteye aktarılmasının önüne geçmek olduğunu ortaya koymaktadır.
- (280) Bu aşamada, pazardaki rakiplerin veri aktarımı konusundaki tutumlarına da ayrıca yer vermekte fayda görülmektedir. İnceleme kapsamında bilgi talep edilen rakip teşebbüslerin tamamı, anlaşmalı satıcıların başka platformlar ile çalışmasının önünde herhangi bir engel olmadığını, satıcıların, platformlarda yer alan bilgilerini başka bir platforma taşımaları aşamasında onay, rıza veya bildirim gibi bir prosedüre tabi bırakılmadıklarını belirtmişlerdir. Soruşturma sürecinde söz konusu rakiplere ayrıca *“Platform ile satıcı/sahaflar arasında imzalanan sözleşmelerde, satış yapabilmek için sahaflar tarafından internet sitenize yüklenen ürün bilgisi, fotoğrafı gibi verilerin kime ait olduğuna ilişkin bir düzenlemenin yer alıp almadığı, alıyorsa nasıl düzenlendiği ve söz konusu düzenlemeye ilişkin hukuki ve ekonomik/işletmesel gerekçeler”* sorulmuş ve sözleşme örnekleri talep edilerek incelenmiştir. Buradan hareketle yapılan değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir:
- ALSATKİTAP tarafından, platforma yüklenen ürünlerin kime ait olduğu bilgisinin sözleşmede düzenlenmediği ifade edilmiştir. Bununla birlikte teşebbüs, kullanıcıların bilgilerini içeren dosyayı talep etmeleri halinde, münferit ya da toplu olarak paylaştıklarını belirtmiştir. Diğer taraftan, ALSATKİTAP tarafından, kullanıcıların yüklemiş oldukları fotoğraflara filigran ilave edilmemektedir.

- AMAZON ile satış yapmak isteyen satıcılar arasında “Satıcılar İş Çözümleri Sözleşmesi” imzalanmaktadır. Teşebbüs, satıcılar tarafından Amazon Türkiye Mağazası’nda satışa sunulan ürünlerin bilgi ve fotoğraflarının satıcılara ait olduğunu, AMAZON’a bu bilgileri kullanmak için münhasır kullanım hakkı tanınmış olmakla birlikte bilgilerin, neticede, tarafların istedikleri şekilde ve yerde kullandığını ifade etmiştir.
- TRENDYOL tarafından, ürün bilgilerinin jenerik ifadelerden oluştuğu ve Türk hukuku kapsamında herhangi bir korumadan yararlanmadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu bilgiler, kullanıcılara istenmesi halinde sağlanmakta ve kullanıcılarca istenen platformda yayımlanmaktadır. Fotoğraflar ise, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunabilmekte olup TRENDYOL’un sözleşmelerinde buna ilişkin hüküm yer almaktadır.
- GİTTİGİDİYOR tarafından, ürünlerin bilgi ve fotoğraflarının satıcılara ait olduğu ifade edilmiştir. Diğer taraftan “Gitti Gidiyor Kullanıcı Sözleşmesi”nde, görsel ve içeriklerin satıcılara ait olduğuna ve bu içerik ve görsellerin, Fikri ve Sınai Haklar Kanunu da dâhil olmak üzere herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin hakkını ihlal etmemesi gerektiğine ilişkin hükümler yer almaktadır.
- HEPSİBURADA tarafından ise, ikinci el kitap satışı bulunmadığından bu satıcılara yönelik bir düzenleme bulunmadığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, platformda satış yapan satıcıların, HEPSİBURADA ile satıcılar arasında imzalanan "Satıcı Üyelik Sözleşmesi" hükümlerine uygun davranmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Söz konusu sözleşmenin (.....) hükmünden de, verilerin sahipliğinin satıcıya ait olduğunun kabul edildiği ve bu verilere ilişkin kullanım hakkının satıcılar tarafından HEPSİBURADA’ya tanındığı anlaşılmaktadır.
- LETGO tarafından, “Hizmet Koşulları” dokümanında ilgili düzenlemelerin yer aldığı ifade edilmiştir. Buna göre kullanıcıların yükledikleri verilerin mülkiyeti onlara ait olmakla birlikte, yükledikleri her bir veriden kullanıcılar sorumludur. İlgili görsellerin LETGO platformunda yayınlanabilmesi için makul ve gerekli olan lisans, sadece kullanıcılardan ilgili hükümlere göre temin edilmekte, bu durum, görsellerin kullanıcılar tarafından başka mecralarda kullanılmasına engel teşkil etmemektedir.
- N11 platformunda satış yapmak isteyen satıcılarla “Satıcı İş Ortaklığı ve İlan Sözleşmesi” akdedilmektedir. Mezkûr sözleşmenin (.....) numaralı maddesine göre satıcı konumundaki sahaflar, N11 platformuna kendileri tarafından iletilmiş olan her türlü ilan, içerik ve görsel üzerinde her daim hak sahibi olmaya devam etmektedir. Benzer şekilde, sözleşmenin (.....) numaralı maddesi uyarınca; sahte ürünler ve diğer her türlü marka ve fikri mülkiyet hakkı ihlalleri söz konusu olduğunda; N11’in Marka Koruma Merkezi aracılığıyla başvurular alınmakta, gerekli bilgi ve belgeler taraflardan talep edildikten ve incelendikten sonra üçüncü kişilerin fikri mülkiyet haklarının ihlal edildiğine kanaat getirilmesi halinde, söz konusu ihlali ortadan kaldırmak adına, N11 tarafından gerekli tedbirler alınmaktadır.
- KİTANTİK tarafından akdedilen sözleşmeler kapsamında da satıcıların, www.kitantik.com alan adlı internet sitesine yüklenen ürün bilgi ve fotoğrafı gibi veriler bakımından tüm haklarının korunduğu görülmektedir. Ek olarak, satıcıların tüm verilerini diledikleri zaman alabilecekleri ve istedikleri platforma yükleyebilecekleri de belirtilmektedir. Ayrıca Kurum kayıtlarına 02.09.2021 tarih

ve 20808 sayı ile intikal eden yazıda NETARTI tarafından kitantik.com internet sitesinde satıcı üye olarak faaliyet gösteren sahaflara, talep edilmesi durumunda, satışta olan ürünlerinin listesinin excel formatında gönderildiğine ilişkin örnek e-posta yazışmalarına yer verildiği görülmektedir.

- SAHİBİNDEN tarafından, platformda ilan vermek suretiyle satış yapmak isteyen hukuki kişilerle “Kurumsal Üyelik Sözleşmesi” akdedildiği ifade edilmiştir. Sözleşmeye göre, üyelerin girdiği veriler üzerinde üçüncü tarafa ait unvan, filigran vb. ifadelerin yer almaması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca “Kurumsal Üyelik Sözleşmesi”nin (.....) numaralı maddesinde yer alan hüküm şu şekildedir:

(.....)

- (281) Sonuç olarak; NADİRKİTAP’ın rakibi konumundaki teşebbüslerin neredeyse tamamının, ürün bilgisi ve fotoğrafı gibi veriler kapsamında, satıcıların hakkı olduğuna yönelik kabul ile hareket ettiği tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, bahsi geçen teşebbüslerin satıcılarla akdettikleri sözleşmelerde veya koşullarda, verilerin münferit ya da topyekûn temini ve kullanılması bakımından engel teşkil edebilecek nitelikte hükümlere yer verilmediği görülmektedir. Dolayısıyla veri taşınabilirliğine ilişkin olarak dosya kapsamında incelenen kısıtlamanın, pazarda kabul görmüş genel bir uygulama olmadığı anlaşılmaktadır.
- (282) Yukarıdaki yer verilen bilgi ve belgeler, NADİRKİTAP’ın, üye satıcıların nadirkitap.com adresinde yer alan verilerine ulaşmasını ve böylelikle bunları rakip platformlara aktarmasını sınırlandırarak veri taşınabilirliğini (*data portability*) kısıtladığını göstermektedir. Söz konusu kısıtlamanın, pazardaki rekabet üzerine etkileri ise devam eden bölümde incelenmektedir.

1.4.2.2.2. Veri Taşınabilirliğinin Sınırlandırılmasının Pazardaki Rekabeti Kısıtlayıp Kısıtlamadığının Değerlendirilmesi

- (283) NADİRKİTAP tarafından satıcı verilerinin satıcılara sağlanmaması suretiyle veri taşınabilirliğinin sınırlandırılması bakımından, ilk olarak, veri taşınabilirliğine getirilen kısıtlamanın, pazarda fiili bir münhasırlığa yol açıp açmadığı değerlendirilecektir.
- (284) Münhasırlık stratejileri, dijital pazarlar bakımından özel bir endişe kaynağıdır. Ücretsiz eklenti hizmetleri biçimindeki indirimler ve verilerin taşınabilirliğini veya tüketicilerin aynı anda birden fazla hizmeti kullanabilmesini (*multi-homing* - çoklu erişim) sınırlama çabaları da dâhil olmak üzere alternatif biçimlerde gerçekleşebilmektedir. Münhasırlık uygulamalarının, rakiplerin ağ etkileri oluşturmak için yeterli bir kullanıcı tabanı elde etmesini önleyebileceği, maliyetlerini artırabileceği ve böylece pazardaki rekabet edebilirliklerini azaltma etkisine sahip olabileceği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, münhasırlık stratejileri, tüketicilerin çoklu erişim sağlamalarını engelleyerek (*multi-homing*), dijital pazarların tekele “evrilme” eğilimini artırabilmektedir. Bu nedenle, literatürde, söz konusu davranışların dijital pazarlardaki etkisine ayrıca dikkat gösterilmesi ve ilgili davranış için, rakiplerin dışlanması ötesinde, ekonomik bir gerekçe olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁴³.
- (285) Platform pazarlarındaki münhasırlık uygulamalarının olumsuz etkileri, dolaylı ağ etkileri nedeniyle daha da büyük olabilmektedir. Nitekim bir platformun, platformun bir tarafındaki kullanıcıları münhasırlık uygulamalarıyla sadece kendi hizmetini kullanmaya teşvik etmesi halinde, söz konusu tarafta yer alan kullanıcılara sadece bu platform üzerinden ulaşılacağından, platform, diğer tarafta yer alan kullanıcılar

¹⁴³ OECD (2020)“Abuse of Dominance in Digital Markets”, s. 37.

bakımından daha değerli hale gelecektir. Böylece söz konusu taraftaki kullanıcılar platform değiştirmek konusunda isteksiz davranacak ve rakip platformlardan uzaklaşacaktır¹⁴⁴. Bu kapsamda, satıcı/hizmet sunan kullanıcılara getirilen münhasırlık şartları, diğer platformların satıcılara ve satıcılarla ilişkilendirilebilecek diğer kullanıcılara erişmesine engel olacaktır¹⁴⁵.

- (286) NADİRKİTAP'ın kullanıcı sözleşmesi incelendiğinde, herhangi bir münhasırlık hükmüne rastlanılmamıştır. Yine, üyeliklerin askıya alınmasına ilişkin olarak yukarıda yer verilen yazışmalarda NADİRKİTAP; *“Belirttiğimiz gibi mesajımız, öncesinde tüm ürün bilgilerinin illegal yollarla kopyalanmış ve halen tutuluyor olması ile ilgilidir. Kendiniz ürün girişi yapabilirsiniz ve bununla ilgili bir sorun olmadığını mesajlarımızda belirttik.”* ifadelerine yer vermiştir (**Belge-9/10**). Bununla birlikte, veri taşınabilirliğinin engellenmesi ve rakip sitelere aktarılan veriler kaldırılmadan nadirkitap.com'daki üyeliğin aktive edilmemesi, satıcıların fiilen rakipler ile çalışmayı sonlandırmasına ve münhasıran nadirkitap.com üzerinden satış yapmasına yol açabilecek niteliktedir. Bu noktada, NADİRKİTAP'ın, satıcılar bakımından önemli ve vazgeçilmesi zor bir ticari ortak olduğunun hatırlatılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Nitekim (.....) tarafından gönderilen e-postada yer alan *“Dürüst olmak gerekirse Nadirkitap en büyük pazarımız ve kazancımızın çok büyük bir kısmı bu siteden oluyor”* ifadeleri (**Belge-9/28**), NADİRKİTAP'ın satıcıların ticari faaliyetleri içindeki önemini göstermektedir. Ayrıca, (.....)'den gelen cevabi yazıda; *“nadirkitap bugün için kazancımızın nerdeyse tamamını sağladığımız bir satış sitesidir. Varlığımız için hayati öneme sahiptir. Satıştaki ürünlere ait bilgilerin yok olması veya benim satıcı üyeliğimin sonlanması durumunda iflas edip işlerimizin sona ermesi kaçınılmazdır”* ifadelerine yer verilmiştir.
- (287) Dolayısıyla teşebbüsler, NADİRKİTAP ile uyumsuzluk yaşamak ve buradaki faaliyetlerini ve gelirlerini riske etmek yerine, rakip sitedeki verilerini kaldırmayı tercih edebileceklerdir. Nitekim yukarıdaki yazışmalarda adı geçen ve NADİRKİTAP'taki üyelikleri, NADİRKİTAP sitesinden alınan ve rakip siteye yüklenen veriler silinmeden açılmayan üyelerden sadece (.....) ve (.....)'nin kitantik.com üzerinde aktif üyeliklerinin olduğu, diğerlerinin ise kitantik.com üzerinden aktif satış yapmadıkları, ilgili internet sitesinden ve teşebbüsten gelen bilgilerden anlaşılmaktadır. Her ne kadar, NADİRKİTAP, satıcıların kendilerinin veri girişi yaparak rakipler ile çalışmasının önünde bir engel olmadığını dile getirirse de zaman zaman sayısı 50.000'i geçen kitapların tek tek rakip siteye girilmesi veya yeniden buna ilişkin liste oluşturulup fotoğraf derlenmesinin yoğun zaman ve emek gerektirmesi; satıcıların rakip platformlar ile çalışma motivasyonunu düşürebilecektir. Nitekim, (.....) ve (.....), topluca yüklenen verilerinin silinmesinin ardından kitantik.com'daki aktif üyeliklerini sonlandırmışlardır.
- (288) Teşebbüslerden gelen bilgiler analiz edildiğinde; NADİRKİTAP'ın mevcut durumda anlaşmalı olduğu toplam (.....) adet satıcının (.....) adedinin başka platformlar ile anlaşmasının olduğu tespit edilmiştir. Birden fazla platform ile çalışan söz konusu (.....) satıcıdan (.....) tanesinin şikâyetçi NETARTI ile; (.....) tanesinin AMAZON ile; (.....) tanesinin GİTTİGİDİYOR ile ve (.....) tanesinin ise N11 ile anlaşması bulunmaktadır. Pazarda birden fazla platform ile çalışan satıcılar olmakla birlikte, toplu yüklenen verilerin silinmesinin ardından, yukarıda adı geçen teşebbüslerin, rakip bir platform ile çalışmalarının mümkün olmadığı da anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, veri taşınabilirliğinin engellenmesinin teşebbüslerin rakip platformlar ile çalışmasını sınırlandırarak pazardaki çoklu erişimi kısıtlama potansiyeli bulunduğu değerlendirilmektedir.

¹⁴⁴ HOVENKAMP, E. (2019), “Platform Antitrust” Journal of Corporation Law, (Haziran 24, 2018), Forthcoming, <https://ssrn.com/abstract=3219396>

¹⁴⁵ KARAGÜLLE (2020), s.50.

- (289) Pazarda birden fazla platform ile çalışan satıcıların varlığı tespit edilmekle birlikte, satıcıların diğer platformlar üzerinden etkin bir şekilde rekabet edip edemediği ise, dosya konusu eylemin etkilerinin ortaya konabilmesi amacıyla ayrıca incelenmelidir. Söz konusu inceleme, pazarda fiilen bir münhasırlık yaratılıp yaratılmadığının anlaşılması bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca, satıcıların rakip platformlar ile anlaşma yapsalar bile aktif şekilde ürün satamadıkları veya ürünlerinin sadece sınırlı bir bölümünü rakip platformlar üzerinden sergileyebildikleri hallerde, pazarda etkin bir rekabetin tesis edildiğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasının, rakiplere geçiş ve rakipler üzerinden etkin bir biçimde faaliyet gösterilmesi üzerindeki etkilerinin de analiz edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasının; geçiş maliyetlerini artırıp artırmadığı, rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırıp zorlaştırmadığı ve sonuç olarak pazardaki rekabeti sınırlandırıp sınırlandırmadığı incelenecektir.
- (290) Bununla birlikte veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasının rekabet üzerindeki etkilerinin tam olarak kavranabilmesi için, öncelikle bahse konu verilerin neler olduğu ve veri yükleme süreçleri hakkında bilgi verilecektir. Böylelikle bahse konu verinin, pazarda faaliyet gösterebilmek için ne derece zorunlu olduğu ve yeniden oluşturulmasının teşebbüslere getireceği maliyetler değerlendirilebilecektir.
- (291) Satıcı ve sahafların, herhangi bir platform üzerinden ikinci el kitap satışı yapabilmek için sunması gereken veriler, platformdan platforma büyük bir değişiklik göstermemekte, az çok benzer nitelik sergilemektedir. NADİRKİTAP'ta yapılan yerine incelemede elde edilen belgelerden; internet sitesi üzerinden; kitap adı, yazar adı, yayınevi, kitap türü (anı, roman, şiir gibi) ve fiyat bilgisinin sisteme yüklendiği anlaşılmaktadır (**Belge-9/57-59**). Bununla birlikte, NADİRKİTAP'tan gelen cevabi yazıdan; satıcıların isterlerse kondisyon ile ilgili bilgiler ve ek açıklamalar da sunabileceği anlaşılmaktadır. Rakip teşebbüslerce sunulan bilgilerden de; platformları üzerinde satış yapmak isteyen satıcıların; kitabın başlığı, açıklama, yazar, çeviren, hazırlayan, yayınevi, basım yılı, basım yeri, dili, fiyatı, kargo durumu, kitap kondisyonu, sayfa sayısı, ISBN bilgileri gibi bilgileri ve kitap fotoğraflarını siteye yükledikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, dosya kapsamında incelenen verinin, her bir satıcı özelinde satışa sunulan kitaplara ilişkin ve yine satıcılar tarafından sağlanan bilgiler olduğu görülmektedir. Bu nedenle, söz konusu verilerin gönüllü sunulan veriler kapsamında ele alınabileceği, gözleme veya çıkarıma dayanmadığı ve toplulaştırılmamış bireysel veriler oldukları anlaşılmaktadır. Bu noktada, literatürde; gönüllü olarak sağlanan veriye erişimin, rekabet edebilmek için zaruri olabileceği ve bireysel verilerin hizmet kanalını değiştirebilmek için genellikle zorunlu olduğuna ilişkin bir önceki bölümde yer verilen açıklamaların hatırlatılmasında fayda görülmektedir.
- (292) Söz konusu bilgilerin internet sitelerine yüklenmesi bakımından çeşitli uygulamalar söz konusudur. Satıcılar, *manuel* kayıt yapabildikleri gibi, hâlihazırda internet sitesinde yer alan ürün bilgilerini kullanarak, katalogdan yükleme yöntemi ile de giriş yapabilmektedirler. NADİRKİTAP yetkilileri ile yapılan görüşmede; sisteme kitap kaydı yapılabilmesi için; belirlenen alanlardan "kategori", "kitap adı", "yazar", "kondisyon" ve fiyat bilgisinin zorunlu olduğu, katalogdan yükleme seçeneğinin kullanılması durumunda ise "kitap adı", "yazar" gibi alanların doldurulmasında gerek kalmadığı, satıcının ürünün kondisyon ve fiyat bilgisini girmesinin yeterli olduğu ifade edilmiştir. Benzer şekilde, NETARTI ile yapılan görüşmede de; "kitap adı", "yazar", "dil", "cilt durumu", "kondisyon", "stok" ve "fiyat" alanlarının zorunlu olduğu; katalogdan ekleme seçeneğinde ise, satıcının sadece fiyat bilgisini eklemesinin yeterli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca NADİRKİTAP tarafından, satıcıların Excel formatında oluşturdukları toplu ürün

listelerinin internet sitesine yüklendiği, ancak başka bir platformda yer alan verilerin toplu bir şekilde aktarımının gerçekleştirilmediği hem yerinde incelemede edinilen belgelerden hem de teşebbüsün sunduğu bilgilerden anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, şikâyetçi NETARTI'nın sunduğu bilgilerden de; Excel, XML, CSV veya TXT formatlarında iletilen toplu listelerin girilmesine yardımcı olduğu; bunun yanı sıra, GİTTİGİDİYOR API (*Application Programming Interface*) aracılığıyla, satıcıların GİTTİGİDİYOR mağazası ile kitantik.com mağazası arasında entegrasyon sağlayabildiği ve GİTTİGİDİYOR üzerindeki tüm kitap kayıtlarını kitantik.com mağazasına aktarabildiği ifade edilmiştir. Yükleme sürecine platformların katkısı ise sınırlı kalmaktadır¹⁴⁶. Manuel ürün kaydı ise, satıcıların tamamıyla kendileri tarafından gerçekleştirilmektedir. Sadece toplu ürün kayıtlarında, platformlar, hâlihazırda satıcıların hazırladığı verileri yüklemek konusunda satıcılara destek olmaktadır. Toplu kayıt yönteminin detaylarının anlaşılabilmesi amacıyla NADİRKİTAP ile toplantı yapılmış ve bu toplantıda şirket yetkilileri, ilgili ekranları paylaşmak suretiyle işleyişe dair detaylı bilgi sunmuşlardır. Söz konusu toplantıdan; satıcıların, kitaplara ait bilgileri içeren bir excel dökümanı hazırladıkları, söz konusu excel belgesindeki bilgilerin sisteme yüklenebilmesi için belli bir formatta olması gerektiği ve bu formatta sunulmayan Excel belgeleri için NADİRKİTAP tarafından kod hazırlanarak yüklemenin yapıldığı anlaşılmıştır. Anılan kod yazma faaliyetinin amacının ise, Excel tablosundan ilgili satırlardaki kitap bilgilerini çekerek yeni bir kitabın kaydının gerçekleştirildiği arayüzde ilgili kısımlara kopyalamak olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle, bu işlem bakımından kritik olan hususun, Excel sayfasının uygun formatta doldurulması olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Excel listelerinin yüklenmesi sürecinde de platformların katkısı çok sınırlı kalmakta, verilerin düzenlenmesi ve hazırlanması işi, temel olarak satıcılar tarafından gerçekleştirilmektedir. NADİRKİTAP'tan elde edilen bilgilere göre; internet sitelerinde mevcutta satışa sunulan kitapların %(.....)'si, "kitaptan ekle" özelliği kullanılarak eklenirken; %(.....)'inin, Excel formatındaki toplu listelerden NADİRKİTAP ortakları ve çalışanları tarafından girildiği görülmektedir. Geriye kalan %(.....)'lük kısmın ise, satıcılar tarafından girilen veriler olduğu ifade edilmiştir. NETARTI tarafından bu hususa ilişkin sunulan bilgi ve belgeler, 26.08.2021 tarih ve 20607 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Buna göre, sitede yer alan toplam kitapların %(.....)'ü dosyadan yükleme, %(.....)'si manuel ve %(.....)'ü ise GİTTİGİDİYOR API ile yüklenmiştir. Verilerden, ayrıca NETARTI'nın faaliyete başladığı 2017, 2018 yıllarında dosyadan yükleme yönteminin ağırlıklı tercih edildiği ve bu yöntemin ilgili yılların toplam kayıtlarının %(.....)'ini geçtiği, buna karşın 2019 ve devamında söz konusu yöntemin ağırlığının gerilediği ve %(.....) seviyelerine düştüğü anlaşılmaktadır.

- (293) Yukarıdaki bilgi ve belgelerden de anlaşılacağı üzere, söz konusu bilgiler, esasında, satıcıların kendilerine ait olan kitaplara ilişkin temel bilgilerdir. Dolayısıyla ilk bakışta, rakip platform ile çalışmak isteyen satıcıların, faaliyet gösterebilmek için gerekli olan kitap bilgilerine zaten sahip oldukları ve bu nedenle nadirkitap.com üzerindeki verilere erişimin, rakip bir platform ile çalışmak için zorunlu olmadığı veya rakiplere geçişi sınırlandırmayacağı ileri sürülebilecektir. Bununla birlikte, nadirkitap.com'un incelenmesi neticesinde, satıcıların bir kısmının, sistemde sayısı 50.000'i aşan kitap kaydının bulunduğu görülmüştür. Bunun üzerine teşebbüslerden, internet sitelerinde satış yapan sahafların kayıtlı kitap adet bilgileri talep edilmiştir. Aşağıdaki tabloda,

¹⁴⁶ NADİRKİTAP kuruluşunun ilk yıllarında bizzat sisteme kitap girerek satıcılara destek vermiştir. Bununla birlikte, mevcut durumda satıcıların kendileri sisteme giriş yapmaktadır. Kuruluş dönemindeki geçici uygulamanın veri sahipliği üzerindeki etkileri bir önceki bölümde ele alınmıştır. Ayrıca söz konusu desteğin, veri taşınabilirliğinin kısıtlanmasını haklı kılıp kılmayacağı bu bölümün devamında ele alınacaktır.

NADİRKİTAP üzerinden satış gerçekleştiren satıcıların listeledikleri kitap adedi bilgisine yer verilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere, satıcıların büyük bir bölümünün, 1.000-10.000 adet arasında kitap kaydı bulunmaktadır. Söz konusu sahaflar NADİRKİTAP'taki toplam satıcı sayısının %78'ine tekabül etmektedir. 25.000 adedin üzerinde kitap kaydı olan sahaf sayısı ise, (.....) gibi azımsanmayacak bir seviyede olup bu satıcılar, NADİRKİTAP'taki toplam satıcıların yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır.

Tablo 13: Sahafların nadirkitap.com Adresinde Satışa Sundukları Kayıtlı Kitap Adetlerine Göre Sayıları

0-100 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	101-1.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	1.001-5.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	5.001-10.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	10.001-25.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	25.001-50.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	50.001 ve Üzeri Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: NADİRKİTAP tarafından gönderilen veriler

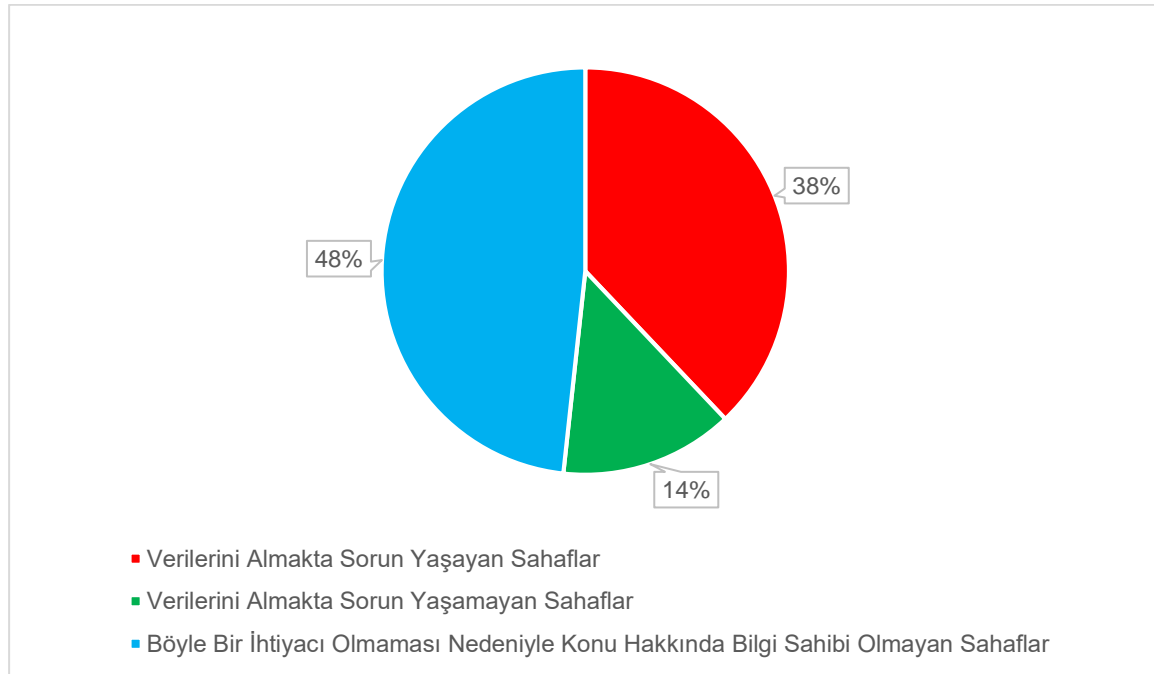
- (294) Tüm bu verilerden hareketle, söz konusu kitapların manuel bir şekilde tek tek girilmesinin, genellikle şahıs işletmesi olarak faaliyet gösteren satıcılar bakımından azımsanmayacak bir emek ve dolayısıyla maliyet gerektirdiği ortadadır. NETARTI, bir kitabın sisteme girilmesinin tahmini olarak beş dakika aldığını ifade etmiştir. NADİRKİTAP tarafından sunulan ve yukarıdaki tabloda özetlenen verilerden, bir satıcının, internet sitesinde ortalama 10.397 adet kitabı olduğu anlaşılmaktadır. Ortalama 10.397 adet kitabın beş dakika harcanarak sisteme girilmesi durumunda, tüm kitapların tekrar sisteme yüklenmesi için 51.892,91 dakikaya; eş deyişle, yaklaşık 866 saate ya da mesai süresi ortalama 8 saatten hesaplanırsa 108 güne ihtiyaç bulunmaktadır. Satıcıların Kurumumuza sunduğu bilgilerde, sürecin maliyetine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre, satıcıların bir kısmı, yükleme işleminin herhangi bir külfet veya maliyet yaratmadığını, hatta verileri nadirkitap.com'dan alarak başka sitelere yüklediklerini ifade ederken; önemli bir kısmı, veri yüklemenin zaman alan bir çalışma olduğunu, meşakkatli ve maliyetli bir süreç olduğunu belirtmişlerdir. (.....), kitap girişi için ciddi mesai harcadıklarını, bu işin kitap toplamaktan bile daha külfetli olabildiğini, kısıtlı olan zamanlarda özel eleman kiraladıklarını ifade etmiştir. (.....), günde en fazla 200 adet kitap yüklenebileceğini ifade ederken, (.....) ise, bir kitabın fotoğrafının çekilerek sisteme yüklenmesinin maliyetinin 50 kuruş olduğunu belirtmiştir. (.....)'nden gelen cevabi yazıda ise, kitapların internet sitelerine yüklenmesi sürecindeki yoğun emek ve maliyet gerektiren süreç şu şekilde açıklanmıştır: *"Şu an için farklı bir sitede satış yapmayı düşünmüyorum ... Ama ilerleyen dönemlerde eğer böyle bir talebim ortaya çıkarsa tabii ki sistemde kayıtlı olan kitapların bilgilerinin (fotoğraflarla birlikte) tarafıma verilmesini isterim ... Çünkü şu anda nadir kitabın sistemine kayıtlı olan (.....) kitabın tek tek fotoğrafları ayrı bir sisteme girilmesi gerçekten büyük emek isteyen iş ... kısaca söyle anlatayım kitap fotoğraflarını çeken bir arkadaş var ve kitapların depoda dağıtılmasını sağlayan bir arkadaş var .. bunlar part time yanımda çalışan arkadaşlar... bunun yanı sıra kitabın sadece siteye yüklenmesini yapan arkadaşlar var ... bunlara da kitap başına 25 kuruş veriyoruz... yani kısaca (.....) x 25 kuruş gibi bir maliyeti var ve kitabın fotoğrafının çekilme maliyeti ve kitabın depoda dağıtılma maliyeti hariç".* Ayrıca (.....) de, sürecin maliyetini; *"Bizler küçük işletmeleriz, bu verileri yüklemek bizim yıllarımızı almaktadır ve bu verileri*

sıfırdan yüklemek bizim yedi yıllık emeğimiz demektir” ifadeleri ile dile getirmiştir. İlâveten, (.....) de, listelenen (.....) ürünü kendi emek ve imkânları ile beş yıl içerisinde girdiklerini, bunları *manuel* olarak başka bir siteye girmenin, tüm imkânlar bu iş için kullanılsa bile bir yıldan fazla mesai alacağını belirtmiştir.

- (295) Söz konusu manuel girişin yarattığı maliyetlere ilave olarak, pek çok teşebbüsün, stok takibi ve envanter kaydını da nadirkitap.com üzerinden gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Bu husus ise, teşebbüslerin bir kısmının kendi bilgisayarlarında stok durumu ve kitap bilgilerine ilişkin ayrı bir listenin neden bulunmadığını ve söz konusu listeyi neden NADİRKİTAP’tan talep ettiklerini açıklamaktadır. Örneğin, (.....), Kurumumuza gönderdiği cevabi yazısında; *“kitapların bilgilerinin başına bir şey gelmesi vs durumunda sadece raf kodu bilgisinin dahi yok olması, (.....) civarında kitabın yerinin bilinmemesine ve satış sisteminin çökmesine neden olacaktır.”* ifadelerine yer vermiştir. Yerinde incelemede edinilen ve (.....)’nin yazışmasında yer alan; *“Tüm stoğumuzu size güvenerek başka bir yere ayrıca depolama yapmadan sadece nadir üzerine yükledik yüklüyoruz nadirkitap ı ana merkezimiz olarak gördük ve böyle kalsın istiyoruz”* ifadeleri ise, yine teşebbüslerin stok takibi için nadirkitap.com adresini kullandıklarına ve ayrıca bir takip sistemi oluşturmadıklarına örnek teşkil etmektedir (**Belge-9/54**). Tüm bu açıklamalardan, ilgili pazardaki çalışma sisteminde, teşebbüslerin bir bölümünün elinde başka bir platforma yüklemek üzere hazır bir liste veya kitap fotoğrafı bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- (296) Özetle; satıcıların rakip bir platform ile çalışmak istemesi halinde, sisteme yüklenmesi gereken bilgiler; temel olarak kitap fotoğrafları ile kitabın yazar adı, basımevi, basım yılı, basım yeri ve kondisyon gibi bilgileridir. Söz konusu bilgiler, her ne kadar satıcıların raflarındaki veya depolarındaki kitaplara ilişkin olması sebebiyle satıcılarda mevcut olsa da, bu bilginin bir internet sitesine yüklenebilmesi için uygun bir formatta listelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Satıcıların pek çoğu, stok kontrolünü dahi nadirkitap.com üzerinden gerçekleştiregeldiğinden, kendi bilgisayar veya sistemlerinde mevcuttaki kitap bilgilerini içeren ayrı bir liste tutmamaktadır. Kitap sayısının çokluğu sebebiyle de verilerin *manuel* bir şekilde tek tek girilmesi yoğun bir emek ve dolayısıyla maliyet gerektirmektedir. Satıcılar da cevabi yazılarında bu hususa değinmiş ve bir adet kitabın sisteme girilmesinin maliyetinin (.....) olduğunu belirtmiştir. Buna göre, NADİRKİTAP’ın sitesinde, satıcı başına ortalama 10.397 adet kayıtlı kitap bulunduğu hatırlandığında; ortalama bir satıcı için, kendisi kitap girişi yaparak birden fazla platformda ürün satışa sunmanın maliyeti kabaca 5.198 TL olmaktadır. Benzer bir hesaplamanın, 50.000 adet kitabı olan bir satıcı için yapılması durumunda, farklı bir platformda çalışmanın maliyeti, kabaca 25.000 TL olarak hesaplanabilecektir. Yıllık toplam cirosu genel olarak 300.000TL’nin altında olan bu işletmeler bakımından söz konusu maliyet tutarının görece yüksek olduğu, bir başka deyişle, nadirkitap.com üzerinde bulunan verilerin, satıcılar bakımından makul bir sürede ve makul bir maliyet ile tekrar oluşturulmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (297) Pazarda rekabet edebilmek için gerekli olan ve pazardaki çalışma usulleri dikkate alındığında, etkin rekabetin sağlanabilmesi için gereken sürede ve makul bir maliyet ile tekrar oluşturulması oldukça güç olan dosya konusu verilere erişimin sınırlandırılmasının, pazardaki mevcut ve muhtemel sonuçları ise, özellikle de, fiili münhasırlığa sebep olup olmadığı, geçiş maliyetlerini artırıp artırmadığı ve bu suretle rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırıp zorlaştırmadığı veya pazarda giriş engeline yol açıp açmadığı ise ayrıca incelenecektir. Bu incelemede, öncelikle, satıcılardan gelen cevabi yazılardaki açıklamalara yer verilecektir.

(298) Dosya kapsamında bilgi talep edilen satıcılara, nadirkitap.com'a yükledikleri ürün bilgilerine ve fotoğraflarına erişimlerinin ve/veya bu bilgileri bir başka platforma aktarmalarının engellenip engellenmediği ve veri aktarım imkânlarının, başka bir platform ile çalışıp çalışmama konusundaki tercihlerinde belirleyici olup olmadığı sorulmuştur. Sınırlı sayıdaki satıcı dışında satıcıların büyük bir bölümü; veri aktarımının, rakip bir platform ile çalışıp çalışmama kararlarında belirleyici olacağını belirtmiştir. Dosya kapsamında, NADİRKİTAP'tan verilerini alma konusunda sorun yaşayıp yaşamadıkları sorusuna 58 adet sahaf tarafından verilen cevaplar dâhilinde aşağıdaki grafik oluşturulmuştur. Grafikten de görüldüğü üzere, sahafların %38'i, NADİRKİTAP'tan ürünlerine ilişkin verileri alamadıklarını ve bu nedenle rakip platformlar ile çalışmanın zorlaştığını; sahafların %14'ü ise NADİRKİTAP'tan verilerini almak konusunda herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Sahafların %48'i ise, şimdiye kadar böyle bir ihtiyaçlarının olmaması nedeniyle verilerini talep etmediklerini ve dolayısıyla konu hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiştir. Söz konusu %48'lik kesimin NADİRKİTAP'tan verilerini talep etmesi halinde, NADİRKİTAP'ın bu talebe yanıtının ne olacağı ise belli değildir.

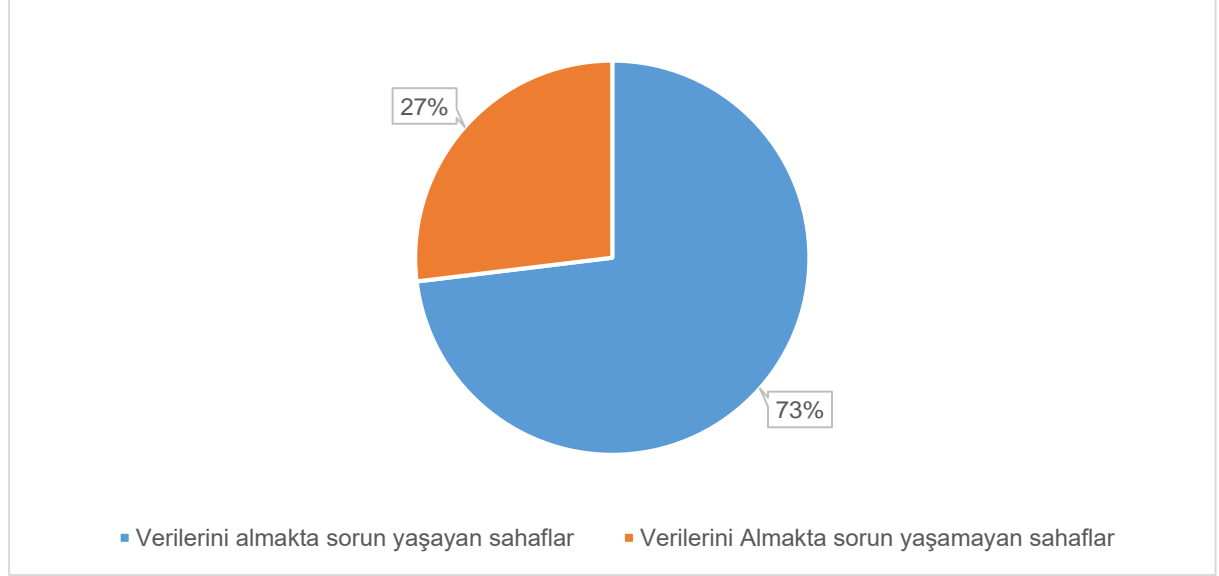
Grafik 18: Sahafların NADİRKİTAP'tan Verilerini Alabilme Halleri

Kaynak: Sahaflardan Gelen Bilgiler

(299) Söz konusu grafik; verilerini talep etmeyen sahaflar dışarıda bırakılarak hazırlandığında ise daha çarpıcı bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Gelen bilgilere göre, verilerini talep eden sahafların %73'ü, söz konusu verileri NADİRKİTAP'tan alamamışlardır.

Grafik 19: Sahafların NADİRKİTAP'tan Verilerini Alabilme Halleri (Verilerini Talep Etmeyen Sahaflar Hariç)

Kaynak: Sahaflardan Gelen Bilgiler

(300) NADİRKİTAP'tan verilerini almakta sorun yaşayan ve alamamaları nedeniyle rakip platformlar ile çalışmadığını ifade eden satıcıların dikkat çeken beyanları şu şekildedir:

- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, geçmiş dönemlerde NADİRKİTAP'tan verilerini talep ettikleri ancak almalarının zor olduğu, başka platformlara verilerin aktarılmasının maliyetli ve uğraştırıcı olduğu, bu nedenle diğer platformlar ile çalışma olasılığının düşük olduğu, daha önce NADİRKİTAP'tan verileri almada yaşanan zorluklar nedeniyle, verileri kendi bünyelerinde de tuttukları ancak bu kayıtların NADİRKİTAP'ta tutulanlara kıyasla eksik ve güncel olmayan veriler içerebildiği ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, başka platformlara da yüklemek amacıyla verilerini NADİRKİTAP'tan talep ettikleri, ancak çoğu zaman bu taleplerinin reddedildiği, taleplerinin kabul edildiği durumlarda ise, verilerini eksiksiz alamadıkları, kendi emekleriyle NADİRKİTAP'a yükledikleri verilere ulaşamamalarının rakipler ile çalışmayı zorlaştırdığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, sadece NADİRKİTAP ile çalışıldığı, veriler başka platforma aktarılmak istendiğinde buna izin verilmediği, kitantik.com'dan NADİRKİTAP'taki verilerin alınıp kitantik.com'a yüklenmesinin talep edildiği, ancak kitantik.com'dan, NADİRKİTAP'ın buna izin vermediğine dair cevap alındığı ve kitantik.com'da satış yapabilmek için tüm verilerin en baştan bu platforma yüklenmesi gerektiği, bu nedenle de ilgili platform ile çalışılmadığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, NADİRKİTAP'ın, verileri saklı tuttuğu ve rakip platformlar ile paylaşmaya müsaade etmediği, rakip platformlar ile çalışabilmek için verilerin tekrar girilmesi gerektiği ve bu durumun zaman alıcı ve külfetli olması nedeniyle rakip platformlar ile çalışılmadığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, kitantik.com'a yüklemek amacıyla NADİRKİTAP'tan verilerin talep edildiği, ancak bunun mümkün olmadığına dair

yanıt alınması nedeniyle kitantik.com ile çalışmaktan vazgeçildiği ifade edilmiştir.

- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, NADİRKİTAP'tan verileri tek tek almanın mümkün olduğu ancak toplu bir şekilde alınmadığı, bunun işlevsel olmadığı, verilerin toplu şekilde alınabilmesi halinde, rakip platformlar ile çalışabileceği ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, NADİRKİTAP'a yükledikleri ürün verilerine liste olarak erişimlerinin bulunmadığı, NADİRKİTAP'ın, rakipler ile çalışılmasını istememesi nedeniyle kendi verilerini alamadıkları, bu engelleme nedeniyle rakip platformlar ile çalışmak istendiğinde on binlerce kitabı tek tek yeniden girmek zorunda oldukları, NADİRKİTAP'taki söz konusu verileri liste olarak rakip platformlara aktaramamalarının, rakip platformlar ile çalışmalarını olumsuz etkilediği, örneğin, NADİRKİTAP'ta yaklaşık (.....) adet ürünlerinin listelenmesine karşın, kitantik.com ve gittigidiyor.com'da (.....) adet ürününün bulunduğu, çevrim içi ikinci el kitap satışında satış oranı ve bilinirliği en yüksek platformun NADİRKİTAP olması nedeniyle buraya öncelik verdikleri, vakit kalırsa diğer platformlara yükleme yaptıkları ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, kitaplara ilişkin bilgi ve fotoğrafların kendileri tarafından yüklendiği, rakip platformlara yüklemek amacıyla NADİRKİTAP'tan söz konusu verileri alamadıkları, daha önceden yaptıkları yüklemelerin verilerinin ellerinde olmaması nedeniyle rakip platformlar için en baştan veri girişi yapmaları gerektiği, bu durumun ise para ve zaman kaybettirdiği, ürünlerinin farklı platformlarda yer almasının kendileri ve müşteriler için olumlu olduğu ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, satışı gerçekleştirilen kitaplara ilişkin fotoğraf ve bilgilerin kendileri tarafından NADİRKİTAP'a yüklendiği, söz konusu işlemlerin külfet yarattığı, diğer platformlara yüklemek amacıyla ilgili verilerin NADİRKİTAP'tan talep edildiği, ancak söz konusu aktarmaya NADİRKİTAP'ın izin vermediği, verilerin NADİRKİTAP'tan alınabilmesi durumunda diğer platformlarda da satış yapmayı isteyebilecekleri ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, satışa sunulan ürünlerin her birinin bilgilerini ve fotoğraflarını kendilerinin yükledikleri, NADİRKİTAP'ın söz konusu verileri kendilerine vermediği, bununla birlikte, birden fazla platform ile çalışılması durumunda takip ve tedarik sürecinde zorluklar yaşanacağı, bu nedenle NADİRKİTAP'tan verilerin alınması halinde dahi tek bir platform ile çalışmayı tercih edecekleri ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda, ürün bilgileri ve fotoğraflarının kendileri tarafından platformlara yüklendiği, NADİRKİTAP'ın ürünlere ilişkin ilgili verileri kendilerine sağlamadığı, ilgili verilerin NADİRKİTAP'tan alınabilmesi halinde bu durumun rakip platformlar ile çalışmak konusunda faydalı olacağı ifade edilmiştir.

(.....) ve (.....), platformlara yüklenen ürün bilgilerinin bir başka platforma aktarılmasının kendileri için olumlu bir gelişme olduğunu ve başka bir platform ile çalışılmasında belirleyici nitelik taşıdığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, (.....), veri taşınabilirliğinin önemini *“bilgilerin başka bir platforma yüklenmesi ve başka bir sitede satış yapmak, herkesin işine gelmektedir çünkü verilen emek ve zaman konusunda tasarruf söz konusudur”* şeklindeki ifadesi ile ortaya

koymuştur. (.....), birden fazla platformda çalışmak istediğini, ancak sistemden başka bir site için veri alamadığını belirtmiştir. Ayrıca, (.....)'ın cevabi yazısında yer alan, “*nadirkitap.com bilgileri diğer sitelere vermediği için diğer sitelerde satış yapmamaktayım*” ve (.....)'nin cevabi yazısında yer alan “*eğer verilerimizi dilediğimiz gibi edinip kullanabilseydik başka pazaryerlerinde de satış yapmayı düşünürdük, bu konuda girişimlerimiz oldu ama nadirkitap.com bir şekilde bilerek engellemiş oldu*” ifadeleri dikkat çekicidir.

- (301) Sahafların yukarıda detaylı bir biçimde yer verilen açıklamaları; veri taşınabilirliğinin sınırlanmasının, mevcut durumda rakipler ile çalışılmasını engellediğine işaret etmektedir. Dolayısıyla, NADİRKİTAP'ın, satıcılara verilerini sağlamaması ve bu şekilde veri taşınabilirliğini engellemesi, en basit ifadeyle satıcıların rakip platformlarda satış yapmalarını zorlaştırmış; söz konusu eylemler ile pazarda geçiş maliyeti yaratılmış ve bu maliyetler, satıcıların rakip platformlarla çalışmasını, eş deyişle rakiplere geçişini zorlaştırmış hatta sınırlandırmıştır.
- (302) Söz konusu geçiş maliyetleri sebebiyle pazarın ne kadarlık bir kısmının rakip platformlara kapatıldığı ise ayrıca ele alınacaktır. Yapılan bu analizde, rekabet hukuku bakımından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal tespiti yapılabilmesi için; pazarın tamamının rakiplere kapatılması, bir başka deyişle, satıcıların her birinin rakibe geçişinin zorlaştırılması veya sınırlandırılması beklenmemekte, rakiplerin hâkim durumdaki teşebbüs ile etkin şekilde rekabet edebilecekleri imkânların ortadan kaldırılması yeterli görülmektedir. Münhasırlığa ilişkin değerlendirmelerde, NADİRKİTAP'ın mevcut durumda anlaşmalı olduğu toplam (.....) adet satıcısından (.....) adedinin başka platformlar ile de anlaşması olduğu tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, NADİRKİTAP'ın anlaşmalı olduğu satıcıların %(.....)'sinin, bir başka platform ile de anlaşması bulunmaktadır. Satıcıların %(.....)'lik bölümü ise, sadece NADİRKİTAP ile çalışmaktadır. Bu satıcıların tamamının, bir başka platform ile çalışmama tercihinin arkasında, yalnızca veri taşınabilirliğinin sınırlanmasının olduğu iddia edilmemekle birlikte, satıcıların yukarıda detaylı bir biçimde yer verilen ifadeleri de dikkate alındığında, söz konusu durumun arkasında yatan nedenlerden birinin, dosya konusu sınırlama olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, birden fazla platformda satış yapan satıcıların sadece sayısına odaklanmak da eksik değerlendirmelere yol açabilecektir. Zira satıcının rakip ile anlaşmasının olup olmadığından ziyade, aktif ve etkin bir biçimde rakip platformda satış yapıp yapmadığı hususu, rekabetin sınırlanıp sınırlanmadığına ilişkin değerlendirmede temel belirleyici olmaktadır.
- (303) 2020 yılında, söz konusu birden fazla platform ile çalışan satıcılar; nadirkitap.com üzerinden (.....) adet kitabın satışını gerçekleştirmiştir. Söz konusu satış adedi, 2020 yılında toplam (.....) adet kitabın satıldığı nadirkitap.com üzerinden gerçekleşen satışların %(.....) tekabül etmektedir. Aşağıdaki tabloda, NADİRKİTAP'ın yanı sıra diğer platformlar ile de anlaşması bulunan satıcıların nadirkitap.com üzerindeki satış tutarlarına yer verilmektedir. Tablodan da görülebileceği üzere, birden fazla platform ile anlaşan satıcıların satış miktarları, NADİRKİTAP'ın toplam faaliyetlerinin içerisinde sınırlı bir paya sahiptir. Rakip platformlar ile de çalışan satıcıların toplam satış hacmi, 2017-2020 döneminde, nadirkitap.com üzerinden gerçekleşen toplam satış hacminin ancak ortalama %(.....)'ine tekabül etmektedir. Satışların kalan %(.....)'lük kısmını gerçekleştiren diğer satıcıların ise, rakipler bakımından anlaşma yapılabilecek potansiyel satıcılar olduğu, ancak rakiplerin bu satıcılara erişip anlaşma yapamadıkları, dolayısıyla her ne kadar pazarda birden çok satıcı ile çalışılmasının önünde sözleşmeden kaynaklanan engeller bulunmasa da fiiliyatta toplam pazar hacminin ancak küçük bir kısmının çoklu erişiminin olduğu ve birden fazla platform

üzerinden satış yaptığı gözlemlenmiştir.

Tablo 14: Birden Fazla Platform ile Çalışan Satıcıların NADİRKİTAP Satış Hacmi İçerisindeki Yeri

	2017	2018	2019	2020
Birden Fazla Platform ile Sözleşmesi Bulunan Satıcıların nadirkitap.com üzerinden Gerçekleştirdikleri Satışların Tutarı (TL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NADİRKİTAP Toplam Satış Tutarı (TL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Oran (%)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler

- (304) Rakiplerin, toplam satış hacminin ancak sınırlı bir kısmına erişip anlaşma yapabilmelerinin, satıcıların birden fazla platform ile çalışmamak yönündeki tercihlerinin yanı sıra veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasından da kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Yukarıda yer verilen yazışmalar ile üyelikleri askıya alınan ve toplu yüklenen verilerini silmeye mecbur bırakılan teşebbüslerin söz konusu durumlarının incelenmesi, ilgili değerlendirmedeki esasları ortaya koyabilecektir. Yazışmalarda; NADİRKİTAP sitesinden alınan veriler silinmeden NADİRKİTAP'taki üyelikleri açılmayan üyelere sadece (.....) ve (.....)'nin kitantik.com'da aktif üyeliklerinin olduğu, diğerlerinin ise kitantik.com üzerinden aktif satış yapmadıkları, ilgili internet sitesinden ve teşebbüslerden gelen bilgilerden anlaşılmaktadır. Diğer satıcılar, toplu yüklenen listelerinin kaldırılmasının ardından kitantik.com'a herhangi bir kayıt girmemiş ve site üzerindeki mağazalarını kapatmışlardır. Aktif satış yapan söz konusu satıcıların da kitantik.com üzerinden gerçekleştirdiği toplam satışlar, nadirkitap.com üzerinden gerçekleştirdikleri satışlara kıyasla oldukça düşük kalmıştır. Söz konusu üyelerin 2019 ve 2020 yıllarında nadirkitap.com ve kitantik.com üzerinden gerçekleştirdikleri satış miktarlarına aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 15: Üyelikleri Askıya Alınan Satıcıların nadirkitap.com ve kitantik.com Üzerindeki Satış Adetleri

Satıcı Unvanı	2019		2020	
	NETARTI	NADİRKİTAP	NETARTI	NADİRKİTAP
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....) ¹⁴⁷	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler

- (305) Kitantik.com üzerinde aktif üyelikleri devam eden kitapevlerinin, her iki internet sitesi üzerinden gerçekleştirdiği satış adetleri incelendiğinde, büyük bir orantısızlık göze çarpmaktadır. Teşebbüslerin www.kitantik.com üzerinden gerçekleştirdiği satışlar,

¹⁴⁷ Gri ile vurgulanmış kısımda yer alan satıcıların, mevcut durumda kitantik.com üzerinde aktif üyelikleri bulunmamaktadır. Anılan e-posta sonrası, kitantik.com üzerindeki listeler kaldırılmıştır. 2020 yılındaki satış miktarları ise, bu listeler kaldırılmadan ve üyelikler pasife geçmeden yapılan satışlardır.

(.....) adedi ancak geçebilirken; www.nadirkitap.com üzerinden gerçekleşen satışların (.....) bulunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu satış miktarları arasındaki farkın, elbette ki pazarın çok taraflı yapısından da kaynaklandığı, bir başka deyişle, tüketicilerin www.nadirkitap.com'dan daha fazla alışveriş yapmalarının da ilgili farkın oluşmasında etkili olduğu kabul edilmekle birlikte; bu durumun sadece platform pazarının özellikleri ile açıklanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Yaratılan geçiş maliyetleri nedeniyle, rakiplerin internet siteleri üzerinden sergilenen ürün adetlerinin sınırlı kalmasının da satış miktarları arasında görülen bu farklılık üzerinde etkili olabileceği değerlendirilmekte ve aşağıda bu etkiler incelenmektedir.

- (306) Bahse konu etkilerin ortaya konabilmesi için, söz konusu teşebbüslerin her iki internet sitesi üzerinden sergiledikleri ürün adetleri aşağıdaki tabloda karşılaştırılmıştır. Toplu veri listesinin silinmesinin ardından, NETARTI tarafından gönderilen bilgilerde mağazaları açık görünmekle birlikte, (.....) ve (.....)'nun kitantik.com'da yüklü herhangi bir kitabının olmadığı anlaşılmıştır. İlave olarak, nadirkitap.com'da (.....) adet ürünü bulunan (.....)'ın, bunun ancak % (.....)'ünü; (.....) adet ürünü bulunan (.....)'ın, bunun ancak % (.....)'ini ve (.....) adet ürünü bulunan (.....) ise, bunun ancak % (.....)'unu kitantik.com'a toplu liste yüklemeyen manuel giriş yaparak yükleyebildiği anlaşılmaktadır. Yukarıdaki sahaf ifadeleri ile birlikte değerlendirildiğinde; satıcıların manuel giriş yapmak suretiyle, satışa sunabilecekleri potansiyel kitapların % (.....)'sinden azını rakip sitelere yükleyebildiği söylenebilecektir. Ayrıca, NETARTI tarafından Kurumumuza gönderilen satıcı listesi içerisinde, mağazası açık olup da (.....) adedin altında ürün listelemesi yapan satıcı sayısının (.....)'u bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, rakiplerin nadirkitap.com ile etkin bir biçimde rekabet edebilmek için ulaşmaları gereken satış hacmine erişmelerinin zor olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu husus, çok taraflı pazarların özelliklerinden olan pazara giriş yapabilmek için belli bir ölçeğin yakalanması gerekliliği ile bir arada değerlendirildiğinde, veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasının, hem rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırmasının hem de giriş engeli yaratmasının muhtemel olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 16: Üyelikleri Askıya Alınan Satıcıların nadirkitap.com ve kitantik.com Üzerindeki Kayıt Sayısı

Sahaf Adı	kitantik.com	nadirkitap.com
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....) ¹⁴⁸
(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler ve www.nadirkitap.com (Erişim Tarihi, 26.08.2020)

- (307) Dosya kapsamında ayrıca, NADİRKİTAP ve rakip platformların satıcılarının, ilgili platformda listelediği kitap adedine göre dağılımları incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda, her bir platformun 0-100; 101-1.000; 1.001-10.000 ile 10.000 ve üzeri kitap kaydı olan satıcıların sayısına yer verilmektedir. Tabloya göre, 1.000 kitabın üzerinde kitap listeleme yapan satıcı sayısı NADİRKİTAP'ta (.....) iken; NETARTI'da bu sayı (.....)'tür ve diğer platformlarda ise (.....)'nin altındadır. Bu kapsamda, nadirkitap.com'da listeledikleri kitap sayısı 1.000'in üzerinde olan ve rakip teşebbüsler bakımından

¹⁴⁸ 26.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen araştırmada, (.....)'nin nadirkitap.com üzerinde bir mağazasına erişilememekle birlikte; 06.12.2020 tarihinde anılan araştırmada, satıcının bu internet sitesinde (.....) adet ürün listelediği tespit edilmiştir.

önemli miktarda üye potansiyeli taşıyan satıcıların toplam adedinin; en yakın rakibin mevcut satıcı sayısının dahi neredeyse (.....) bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu husus ise pazarın önemli bir kısmının, NADİRKİTAP tarafından gerçekleştirilen veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasına yönelik eylemler ile pazarın önemli bir kısmının rakip teşebbüslere kapatıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 17: Platformlarda Kayıtlı Kitap Adedine Göre Satıcı Sayısı Dağılımları

Platform	0-100 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	101-1.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	1.001-10.000 Arası Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı	10.001 ve Üzeri Kayıtlı Kitabı Olan Sahaf Sayısı
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler

- (308) Veri taşınabilirliğinin sınırlandırılması sonucunda yaratılan geçiş maliyetlerinin yarattığı pazar kapama etkilerinin incelenmesinde, yukarıda yer verilen tespitlere ek olarak, rakiplerin görüşlerine ve pazarda etkin bir biçimde rekabet edebilmelerini sağlayacak miktar ve hacimde satıcı bulmak konusunda zorluk yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin açıklamalarına da yer verilecektir.
- (309) Pazarda faaliyet gösteren rakiplere, NADİRKİTAP'ta yer alan bilgilerin ve fotoğrafların alınamaması ve başka platformlara taşınamaması gerekçesiyle çalışılmayan satıcı/sahaf olup olmadığı sorulmuştur. Gelen cevaplar incelendiğinde, pazarda pek çok diğer ürünün satışını da gerçekleştiren, yerleşik ve marka bilinirliği yüksek platformların böyle bir şikâyetle/sorunla karşılaşmadıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, pazara 2019 ve 2020 yıllarında giren, yeni teşebbüsler olan BUUK ve ALSAT ise, pek çok satıcının NADİRKİTAP'tan verilerini alamadıkları için kendileri ile çalışmaya başlayamadıklarını ifade etmişlerdir. BUUK, örnek olarak, (.....)'nin kendilerine gönderdiği e-postayı sunmuştur. Söz konusu e-postada, ilgili kitabeviden kitap listesini paylaşması talep edilmiştir. Buna cevaben kitabevi tarafından gönderilen e-postada ise; *“kusurabakmayın satış yaptığın site önceden envanteri verirken şimdi vermiyor.”* ifadeleri yer almaktadır. Benzer şekilde; yerleşik platformlar, sitelerinde satış yapacak satıcı veya sahaf bulmak konusunda zorlanmadıklarını; TRENDYOL ve SAHİBİNDEN, bu şekilde bir arayışta olmadıklarını; ALSAT ise, bireysel satıcı bulmakta zorluk yaşamadıklarını, ancak kurumsal satıcı bulmakta güçlük çektiklerini belirtmiştir. Buna gerekçe olarak ise, kurumsal üyeliklerde kitap sayısının çok olması, kitap bilgilerinin yüklendiği kanallardan bu bilgilerin çekilememesi ve tek tek yüklemenin zahmetli olması gösterilmiştir. BUUK ise, satıcı bulmakta değil ancak satıcıların ürünlerini sitede satabilmeleri noktasında sıkıntı yaşadıklarını, zira satıcıların kitap listelerinin olmayabildiğini ve bu sebeple sayıca fazla olan kitapları siteye ekleyemedikleri için bu kitapların satışını yapamadıklarını belirtmiştir. Söz konusu açıklamalar ve şikâyet bir arada değerlendirildiğinde; pazarda pek çok farklı ürünün satışını gerçekleştiren teşebbüsler bakımından ayrı bir kitap satıcısı arayışının bulunmadığı ve anlaşma yapacak ikinci el kitap satıcısı bulunup bulunmamasının faaliyetlerinin geneline etkisinin sınırlı olduğu, buna karşın pazarda sadece ikinci el kitap satışı gerçekleştirmek isteyen platformlar bakımından verilerin taşınamamasının önemli ölçüde bir pazar kapamaya hatta giriş engeline yol açabileceği anlaşılmaktadır.

- (310) Yapılacak değerlendirmelerde, son olarak, pazarda geçiş maliyetleri yaratarak rekabeti bozan veri taşınabilirliğinin sınırlandırılması uygulamasının, haklı bir gerekçesinin bulunup bulunmadığı incelenecektir. Bu çerçevede NADİRKİTAP, Kurumumuza sunduğu bilgilerde faaliyete geçtiği ilk yıllarda, veri girişinin teşebbüsçe yapıldığını ve teşebbüsün kitap verisi elde edebilmek için yatırım yaptığını ifade etmiştir. Söz konusu açıklamalara, veriye erişimin rekabet hukuku ve FSEK kapsamında ele alındığı bölümde yer verilmesi sebebiyle ve tekrara düşmemek adına burada tekrar değerlendirilmeyecektir. Bununla birlikte söz konusu değerlendirmelerden hareketle; ilgili yatırım tutarının esaslı olmayışı, yatırımın gerçekleştiği son yıl olan 2015 yılının üzerinden altı yıl geçmiş olması ve satıcı üyelerin, komisyon oranının yanı sıra aylık (.....) TL üyelik ücreti vererek www.nadirkitap.com'dan satış yapabildikleri dikkate alındığında, bu hususların, veriye erişimin reddi için haklı bir gerekçe teşkil etmediği değerlendirilmektedir.

I.4.3. Savunmaların Değerlendirilmesi

- (311) NADİRKİTAP tarafından sunulan savunmalarda yer verilen iddialar ve bu iddialara ilişkin değerlendirmeler aşağıda sunulmaktadır.

I.4.3.1. İlgili Pazar Tanımına İlişkin Savunmalar

I.4.3.1.1. İkinci El Kitaplar ile Yeni Kitaplar Arasındaki Arz İkamesine İlişkin Savunmalar

- (312) Savunmada;

- *Soruşturma Raporundaki yeni ve ikinci el kitap satış noktalarının ürün temin kaynaklarının farklılaştığı ve bu nedenle farklı iş modellerinin söz konusu olduğu şeklindeki tespitin hatalı olduğu,*
- *Kitap üretim, basım ve yayım sürecindeki yasal yükümlülüklerin yeni kitap satışı sürecinde de olduğu varsayılrsa dahi bu durumun, yeni kitapların ikinci el kitaplara ikame olmayacağını göstermediği, zira bu soruşturmada başlangıç noktası olan odak pazarın ikinci el kitap satış kanalı olduğu ve sorulması gereken sorunun “yeni kitap satıcılarının/dağıtıcılarının ikinci el kitap satış kanalında ürün arz etmelerinin önünde bir engel bulunup bulunmadığı” olduğu, soruşturma bakımından ilgisiz olan kitap üretim aşaması dikkate alınsa dahi, halen asimetrik bir arz ikamesi ilişkisi bulunduğu, yeni kitap kanalındaki teşebbüslerin, ikinci el kanalına ürün arz etmelerinin önünde bir engel yok iken, ikinci el kanalındakilerin yeni kitap kanalında faaliyet gösterebilmek için yasal yükümlülükleri yerine getirmesi gerekeceği, ancak bu durumda dahi, ikinci el ile yeni kitap satış kanalının aynı pazar içerisinde değerlendirilebileceği,*
- *İncelenen sahafların toplam %44'ünün, yeni kitap satışı yaptığı;, değerlendirmeye alınan sahafların yaklaşık yarısının, yeni kitap satıyor olmasının yeni kitap ve ikinci el kitap arasındaki arz ikamesinin varlığını gösterdiği,*
- *Yeni kitap satış kanalında faaliyet gösteren kitapyurdu.com isimli teşebbüsün, aynı zamanda sahaf.com alan adının sahibi olmasının, yeni kitap satış kanalından ikinci el kitap satış kanalına doğru arz ikamesinin mümkün olduğunu gösterdiği, benzer şekilde, AMAZON'un, amazon.com internet sitesi üzerinden hem yeni hem de ikinci el kitapları Türkiye pazarına rahatlıkla satabildiği, teşebbüsün şu anda amazon.com.tr internet sitesi üzerinden sadece yeni*

kitaplar satıyor olmasına rağmen amazon.com sitesinde olduğu gibi ikinci el kitapları satmaya başlamasının önünde hiçbir engel bulunmadığı,

- *İncelenen sahafların %37'sinin hem ikinci el hem de yeni kitap sattığı, dolayısıyla, bu oranın hâlihazırda yeni kitap satışına aracılık etmesine rağmen ikinci el kitap satışına aracılık işine de girmek isteyen bir teşebbüsün faaliyetlerine başlayabilmesi için fazlasıyla yeterli olduğu,*
- *AMAZON'un internet sitesinde bir kitabın tüm yeni ve ikinci ellerini tek bir master kayıt altında aynı tanıtım sayfasından satıyor olmasının (yeni ve ikinci el kitaplar aynı ekrandan ve aynı standart kitap görseli kullanılarak satılması) yeni kitapların ikinci el kitapların açık ikamesi olduğunu gösterdiği*

ifade edilmektedir.

(313) Dosya kapsamında, ikinci el kitaplar ile yeni kitaplar arasındaki ikame ilişkisi, pek çok kriter kullanılarak incelenmiştir. İlk olarak, yeni ve ikinci el kitapların arz süreci ele alınmış ve ikisinin, farklı kanallardan tüketiciye ulaştığı görülmüştür. Bu çerçevede, dosya kapsamında yeni bir kitabın basım aşamalarına ilişkin bilgilere, ikinci el ve yeni kitapların pazara ve dolayısıyla tüketiciye sunulmuş aşamalarının ve böylece ikinci el ve yeni kitapların dağıtım kanalları arasındaki farklılıkların daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla yer verilmiştir. Nitekim yeni kitap satmak isteyen bir kitabevinin yeni kitap dağıtıcısı veya yayıneviyle dikey bir ilişkide bulunması ve satacağı ürünleri bu kanallardan temin etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ikinci el kitap satışı gerçekleştiren satış noktaları ya da bilinen adıyla sahaflar, satacakları kitapları yayınevleri veya dağıtıcılardan değil; yeni kitapları daha önce satın almış ve okumuş tüketicilerden temin etmektedirler. Dolayısıyla yeni kitap satışı ve ikinci el kitap satışının; satış noktaları, bu satış noktalarının iş modelleri ve ürün temin kaynakları bakımından birbirinden önemli ölçüde farklılaştığı anlaşılmıştır. Bu noktada belirtilmelidir ki; iki ürün arasında arz ikamesinin bulunmadığı değerlendirilirken bir ürünü üreten/satan bir teşebbüsün diğer ürünü üretmesinin/satmasının katiyen mümkün olmaması gibi bir koşul aranmamaktadır. Mevcut dosya kapsamında, yeni kitap satışı yapan bir teşebbüsün, ikinci el kitap satması ya da tersinin mümkün olabilmesi için söz konusu satıcıların kitap temin kaynaklarını değiştirmesi gerekeceği belirtilerek bu durumun iki kitap türü arasındaki arz ikamesi ilişkisini zayıflattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ikame ilişkisine ilişkin değerlendirmelerde, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların stok durumu arasındaki farklılık, ikinci el kitap satışı yapan sahafların büyük ölçüde yeni kitap satmıyor olması şeklindeki pazar yapısı ile birlikte sahaf ve yeni kitap satıcılarının görüşleri de dikkate alınmıştır. Tüm bu değerlendirmelerin sonucunda, ikinci el kitaplar ile yeni kitaplar arasındaki arz ikamesi ilişkisinin ya da savunmada ifade edildiği gibi odak noktası olarak alınan ikinci el kitapların üzerinde yeni kitapların herhangi bir rekabetçi baskı oluşturma olasılığının oldukça sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

(314) Savunmada ifade edilen ve odak pazarın ikinci el kitaplar olarak alınmadığı ve bu konuda bir "kafa karışıklığı" bulunduğuna yönelik ifadeler ise katılmak mümkün görünmemektedir. Zira yukarıda ilgili pazar bölümünde de yer aldığı üzere, dosya kapsamında yapılan tespit ve değerlendirmelerde açık bir biçimde ilgili pazar tanımının başlangıç noktasını, çevrim içi (internet üzerinden/*online*) platformlar üzerinden ikinci el kitap satış hizmetlerinin oluşturduğu ve söz konusu hizmetin tüketici/kullanıcı gözünde başka hizmetler ile ikame edilebildiği durumda, pazar tanımının, söz konusu ikame hizmetleri de kapsayacak şekilde genişletileceği belirtilmiş ve devamla yapılan analizlerde bu husus dikkate alınmıştır.

- (315) Diğer yandan, savunmada incelenen sahafların toplam %44'ünün yeni kitap satışı da yapabiliyor olmasına rağmen sahafların ikinci el satışına ağırlık verdikleri şeklindeki tespitin anlaşılabilir olmadığı belirtilmiştir. Söz konusu analizde (Grafik-1), incelenen sahafların/satıcıların %56'sı sadece ikinci el kitap sattığını, %37'si hem ikinci el hem yeni kitap satışı yaptığını ve %7'si ise sadece yeni kitap satışı yaptığını belirtmiştir. Savunmada ise yeni kitap satan %44 oranındaki satıcının yeni kitaplar ile ikinci el kitapların ikame olduğuna ilişkin tespitleri doğruladığı ifade edilmektedir. Bu noktada sadece yeni kitap satışı yapan %7'lik bölüm ile hem yeni hem de ikinci el kitap satışı yapan %37'lik bölümün toplanmasının ne amaçla yapıldığı anlaşılamamıştır. Söz konusu Grafik'ten, satıcıların %56'sının sadece ikinci el ve %7'sinin ise sadece yeni kitap satışı yaptığı; bir başka deyişle incelenen satıcıların büyük bir kısmının ikinci el ve yeni kitapları bir arada satmadıkları anlaşılmaktadır. Her iki kitabı birlikte satan satıcıların incelenen toplam satıcılara oranı ise %37 ile sınırlı kalmıştır. Dolayısıyla Grafik-1'in, yeni kitaplar ile ikinci el kitapların ikame olmadığı yönündeki tespiti desteklediği değerlendirilmektedir.
- (316) Savunmada ayrıca, AMAZON'un küresel pazarda yeni ve ikinci el kitapları aynı sayfada birlikte satıyor olmasının, her iki ürünün birbirine ikame olduğuna işaret ettiği ifade edilmiştir. Ancak böyle bir yorum, pazaryerlerinin oldukça farklı nitelikte pek çok ürünün satışını gerçekleştiren satıcılara aracılık ettiği ve bu sayede üretim/tedarik/dağıtım yapısı bakımından birbirinden farklılaşan pek çok ürünün tek bir noktadan sunulmasına imkân tanındığını göz ardı etmektedir. Nitekim AMAZON da çok kategorili bir pazaryeri olarak pek çok ürünün tüketiciye sunulduğu bir platformdur. Pazaryerleri bakımından savunmada benimsenen yaklaşım, sonuç olarak bir pazaryerinde satışa sunulan çok çeşitli nitelikteki ürünlerin aynı ilgili ürün pazarında değerlendirilmesi gerektiği gibi yanlış bir sonuca varabilecektir. Bu nedenle, bir pazaryerinde farklı ürünlerin birlikte satılıyor olmasının, söz konusu ürünlerin aynı pazarda tanımlanmasına neden olmayacağı değerlendirilmektedir. İlaveten, savunmada belirtilenin aksine, dosya kapsamında AMAZON özelinde, teşebbüsün Türkiye'de ikinci el kitap satışına aracılık hizmeti sunmasının zor olduğu yönünde bir tespit bulunmamaktadır. Kararın hâkim durumun değerlendirilmesi bölümünde; sadece pazara yeni giren bir teşebbüs bakımından platformda belli bir ölçeği yakalamaya imkân verecek sayıda sahaf ile anlaşma yapılmasının işlem maliyetlerine değinilerek söz konusu hususun pazara giriş engeli teşkil edebileceğine vurgu yapılmaktadır.
- (317) Dolayısıyla, ikinci el kitaplar ile yeni kitaplar arasındaki arz bakımından ikame ilişkisine ilişkin anılan savunmanın kabul edilmesi mümkün görünmemektedir.

I.4.3.1.2. İkinci El Kitaplar ile Yeni Kitaplar Arasındaki Talep İkamesine İlişkin Savunmalar

- (318) Savunmada;
- *Soruşturma Raporu'nda ikinci el kitapların daha kıymetli olduğunun ve yeni kitapların ikinci el kitaplara ikame olmadığına iddia edildiği,*
 - *Az bulunan, imzalı veya ilk basım gibi özellikli kitapların NADİRKİTAP üzerinden satılan ikinci el kitapların çok küçük bir bölümünü oluşturduğu, bir kitabın ilk basım olmasının onun mutlaka özellikli ve değerli bir kitap olduğu anlamına gelmediği, ders kitapları, hukuk kitapları gibi kitaplarda tersine son basımlarının daha değerli olduğu,*
 - *Ziyaretçilerin her bir kitap için 2019 yılında 22,20 TL, 2020 yılında 24,82 TL ödemede bulunduğu,*

- *nadirkitap.com internet sitesi ile kitantik.com internet sitesinde yeni ve ikinci el kitapların beraber listelendiği, bu durumun yeni kitapların ikinci el kitapların ikamesi olduğunu gösterdiği,*
- *Binlerce ikinci el kitap arasından sadece birini (Saatleri Ayarlama Enstitüsü) seçerek yapılan değerlendirmenin hatalı olduğu,*
- *Soruşturma Raporu'nda ikinci el kitapların yeni kitaplara göre ucuz olmasının da pahalı olmasının da bu iki kitap türü arasında ikame ilişkisi olmadığı şeklinde değerlendirildiği,*
- *Yeni kitap kanalı üzerinde ikinci el kitap kanalının yarattığı rekabetçi baskının, ikinci el kitap kanalı üzerinde yeni kitap kanalının yarattığı rekabetçi baskıdan daha az olduğu,*
- *Yaşanmışlık hissi, ortak paylaşım, çevrenin korunması gibi motivasyonlarla alınan ya da antika değeri taşıyan, imzalı, ilk basım veya sınırlı sayıda baskısı bulunan kitapların, ikinci el kitapların çok küçük bir bölümünü oluşturduğu,*
- *Soruşturma Raporunda yapılan fiyat karşılaştırması analizinin hatalı olduğu, binlerce alakasız ve birbirinden farklı kitap bir araya getirilerek hesaplanan ortalama fiyatlardan yola çıkarak tüketici tercihlerine ve eğilimine ilişkin bir değerlendirme yapılamayacağı, fiyat karşılaştırmasının her bir kitap için ayrı ayrı yapılması gerektiği,*
- *Soruşturma Raporu'nda, ikinci el ve yeni kitap satış fiyatları arasında ne tür bir ilişki olursa olsun, yeni kitapları ikinci el kitaplara ikame görmeme konusunda bir tutum sergilendiği,*
- *327,585 adet kitabın yeni ve ikinci el ortalama fiyatlarının karşılaştırıldığı, iki grup arasındaki farkın (mevcut olayda, kitapların yeni halleri ile ikinci ellerinin fiyatları arasındaki farkın) rastlantısal olup olmadığına karar verebilmek için hipotez testlerinden yararlanıldığı,*
- *Yeni kitap fiyatlarının ikinci el kitap fiyatlarından çoğunlukla yüksek olduğu ancak Soruşturma Raporunda hem kategori ayrımı yapmadan genel olarak hem de kategorilerin çoğunluğunda ikinci el fiyatların yeni kitap fiyatlarına göre yüksek olduğunun iddia edildiği,*
- *Herhangi bir kategori ayrımı yapılmadığında yeni kitapların ortalama fiyatının 30.02 TL, ikinci el kitapların ortalama fiyatının 21.65 TL olduğu, incelenen 17 adet kategoriye ayrı ayrı bakıldığında da Osmanlıca hariç tüm kategorilerde aynı fiyat yapısının görüldüğü,*
- *Soruşturma Raporunda atıf yapılan HMW/Ottokar kararı ile mevcut soruşturma arasında pazar tanımı bakımından benzerlik bulunmadığı, HMW/Ottokar kararına konu olan teşebbüslerin yeni kitap satışı ile iştiğal ettiği, dolayısıyla orada odak pazarın yeni kitap satışı olduğu, kararda ikinci el kitapların yeni kitaplara ikame olup olmadığı ve odak pazar olan yeni kitap satışının genişletilmesine gerek olup olmadığı tartışıldığı, mevcut soruşturmada ise odak pazarın ikinci el kitap satışı olduğu ve yeni kitapların ikinci el kitaplara rakip olup olmadığı dolayısıyla odak pazar olan ikinci el kitap pazarının genişletilmesine gerek olup olmadığı araştırıldığı,*
- *İki ürünün aynı pazarda değerlendirilebilmesi için aralarında tam bir ikame ilişkisi olmasının gerekmediği ve ikame ilişkisinin derecesine bakılması gerektiği yönündeki savunmaların görmezden gelindiği,*

- *Odak pazarın yanlış belirlenerek değerlendirme yapıldığı, odak pazar olarak ikinci el kitap satışlarının alınması gerekirken tam tersine odak pazarın yeni kitap satışları olarak belirlendiği ve ikinci el kitapların yeni kitaplara rakip olup olamayacağı tartışıldığı,*
- *Yeni kitapların listelenmesi kolay olduğundan ve stok sınırı bulunmadığından ikinci el kitaplar için iyi bir ikame olduğu,*
- *Kurulun 05.11.2020 tarih ve 20-48/658-289 sayılı KİTAPYURDU kararında ilgili ürün pazarının yeni veya ikinci el olarak ayrıştırılmadan tek bir “çevrim içi perakende kitap satışı pazarı” olarak belirlendiği ve ikinci el kitaplar için ayrıca bir pazar tanımına gidilmediği, aynı yaklaşımın mevcut soruşturmada da benimsenerek ürün pazarının yeni ve ikinci eli kapsayacak şekilde tanımlanması gerektiği,*
- *AMAZON’un dünyada ikinci el ve yeni kitapları bir arada sunduğu savunmasına karşılık olarak Soruşturma Raporu’nda Türkiye’de bu ürünlerin bir arada sunulmuyor olmasının pazar koşullarının küresel koşullardan farklılaştığına işaret ettiği şeklindeki değerlendirmenin inanılmaz ve kabul edilemez olduğu, şayet Türkiye pazarının diğer ülkelerden farklılaştığı iddia ediliyor ise buna ilişkin argümanların sunulması gerektiği*

ifade edilmektedir.

- (319) Söz konusu savunmalar karşısında öncelikle, pazarın tanımlanması kapsamında benimsenen yöntemin bir kez daha açıklanması ihtiyacı doğmuştur. Dosya kapsamında ilgili ürün pazarı tanımı yapılırken talep ikamesine ilişkin değerlendirmelerin hemen öncesinde yeni kitaplar ile ikinci el kitapların çevrim içi kanaldaki satışı ve ikinci el pazarının yapısına ilişkin bilgi verilmiş; ardından tüketicilerin ikinci el kitap tercihlerinin arkasındaki motivasyonlara değinilmiştir. Bu noktada, tüketicilerin ikinci el ürün tercih etmesinde rol oynayan etmenlerin başında ürünün fiyatının geldiği, sürekli baskısı yapılan kitaplar ile ithal ve yabancı dildeki kitaplar bakımından ikinci el ürünlerin, yenilerine kıyasla önemli ölçüde fiyat avantajına sahip olabildiği, ancak bununla birlikte ikinci el kitap tercihindeki tek kriterin her zaman fiyat olmayabileceği, yaşanmışlık hissi ve çevre bilinci gibi fiyat dışı etmenlerin de tercihte belirleyici olabileceği belirtilmiştir. Ardından, antika değeri taşıyan, imzalı, ilk basım veya sınırlı sayıda baskısı bulunan kitaplar bakımından ise ikinci el kitaplar üzerinde yeni kitapların herhangi bir rekabetçi baskı oluşturamayacağı ifade edilerek, bu kitaplar bakımından fiyat avantajının bir tercih sebebi olamayacağı, nitekim bu eserlerin fiyatlarının, yeni basım muadillerine göre bir hayli yüksek olabildiği belirtilerek, bu hususun netleştirilmesi amacıyla sadece örnek olarak bir adet kitabın- “Saatleri Ayarlama Enstitüsü”nün- çeşitli baskılarının fiyatlarına yer verilmiştir. Bu kitap üzerinden yapılan değerlendirmeler yalnızca; bir eserin antika değeri taşıması, imzalı, ilk basım olması veya sınırlı sayıda baskısının bulunması gibi nedenlerle, fiyatının, yeni basım muadillerine göre bir hayli yüksek olabileceğini göstermek için örnek olarak verilmiştir. Söz konusu örnekten yola çıkılarak pazardaki ikame ilişkileri konusunda nihai bir tespit yapılmamıştır. Bu nedenle, tek bir kitap üzerinden ilgili ürün pazarı değerlendirmesi yapıldığı gibi bir savunmanın kabul edilmesi mümkün değildir.
- (320) Bu noktada belirtmek gerekir ki, talep ikamesi değerlendirmesi yapılırken ikinci el kitap tercih eden tüketiciler üzerine odaklanılarak, onların bu tercihteki motivasyonları mercek altına alınmış ve bu kapsamda tüketiciler fiyat ve fiyat dışı etmenler ile hareket eden tüketiciler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu değerlendirme metodu, savunmada defaatle ifade edilen odak pazarın yanlış belirlendiği iddialarının kabulünü de imkânsız

kılmaktadır. İkinci el kitap tercih nedenlerinin belirlenmesinin ardından, fiyat dışı motivasyonlar ile hareket eden tüketiciler bakımından yeni kitapların ikinci el kitaplara ikame olamayacağı, çünkü bu tüketicilerin değer verdiği yaşanmışlık hissi, eski baskı, imzalı eser gibi özelliklerin yeni kitaplarda bulunmadığı ve çevre bilinci, tüketimin azaltılması gibi hususlara değer veren tüketicilerin gözünde de yeni kitapların bir alternatif olamayacağı, eş deyişle bu tüketiciler bakımından ikinci el ile yeni kitapların birbirinden tamamen farklı ürünler olduğu değerlendirilmiştir.

- (321) Bu noktada, ilgili pazarın tanımlanması ve dolayısıyla ikame ilişkilerinin değerlendirilebilmesi için temelde iki aşamalı bir analize ihtiyaç duyulmaktadır: Öncelikle pazardaki tüketicilerin belirtilen motivasyonlara göre dağılımının belirlenmesi, eğer fiyat dışı etmenler ile ikinci el kitap tercih eden tüketiciler çoğunlukta ise yeni kitapların ikinci el kitaplar üzerinde rekabet baskısı oluşturamayacağı kabul edilmesi, eğer pazarda fiyat motivasyonu ağır basıyorsa ikinci el kitaplar ile yeni kitapların fiyatlarının karşılaştırılması ve ikinci el kitaplarda görece olarak gerçekleşecek küçük ama kalıcı bir fiyat artışında tüketicilerin yeni kitapları tercih edip etmeyeceğinin, dolayısıyla ikinci el kitaplardan yeni kitaplara geçişkenlik seviyesinin ortaya konması gerekmektedir. Ancak, pazardaki tüketicilerin söz konusu motivasyonlara göre dağılımına ilişkin herhangi bir veri pazarda mevcut bulunmamaktadır, bununla birlikte, dosya kapsamında yer verilen ortalama fiyat ve fiyat karşılaştırmalarına ilişkin analizler ile söz konusu pazarın yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır.
- (322) İlgili ürün pazarının belirlenmesi amacıyla iki türlü fiyat karşılaştırması gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, ikinci el kitaplar ile yeni kitapların hem genel fiyat düzeyi hem de çeşitli kategorilerdeki ortalama satış fiyatları, hem çok kategorili pazaryerleri, hem kitap satışı faaliyetinde bulunan pazaryerleri hem de yeni kitap satışı gerçekleştiren satıcılardan toplanan veriler ile analiz edilmiştir. Söz konusu analizde, 2015 yılından bu yana pazarda satışı gerçekleşen yeni ve ikinci el kitapların satış tutarı, satış adedine bölünmek suretiyle ortalama yeni ve ikinci el kitap fiyatları hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama neticesinde, belli kategoriler bakımından ikinci el kitapların ortalama fiyatlarının, yeni kitapların ortalama fiyatlarından daha yüksek olabildiği görülmüştür. Dolayısıyla, söz konusu sonuçlar kapsamında, pazarda ikinci el kitaplar için toplamda harcanan tutarların, çeşitli kategorilerde, yeni kitaplar için harcanan tutarların üzerinde olduğu, dolayısıyla savunmada sıklıkla ifade edilen ikinci el kitapların sadece fiyatı düşük olduğu için tercih edildiği şeklindeki iddianın aksini işaret ettiği anlaşılmaktadır. Söz konusu analiz, tüketicinin ikinci el tercihinde fiyatın yanı sıra diğer faktörlerin de etkili olduğunu desteklemektedir.
- (323) Diğer yandan, söz konusu hesaplama yapılırken, satış tutarlarının satış adedine bölünmesi ile oluşan ortalama fiyatlar kullanıldığından, fiyatları oldukça yüksek olabilen kitaplardan ilgili yılda bir kez satılmış olması, ancak fiyatı yeni kitaplardan çok daha düşük olan ikinci el kitapların defalarca satılmış olması durumunda, ilgili yılın ikinci el kitap fiyat ortalamasının yükseleceği dikkate alınmıştır. Bu nedenle, farklı kategorilerden çeşitli kitaplar seçilerek aynı kitabın birden fazla satıcıdaki güncel yeni ve ikinci el fiyatları karşılaştırılmak suretiyle de inceleme yapılmıştır. Bu inceleme örneğine; fiyatı yeni kitaplardan yüksek olabilen eski basım, özel değer taşıyan kitaplar yerine, yeni baskıya en yakın alternatif teşkil edebilecek kitaplar seçilmiştir. Dolayısıyla savunmada yirmi dört kitap özelinde yapılan analizlerin hiçbirinde, ikinci el kitapların, yeni kitaplardan yüksek olmadığı şeklinde ifade edilen husus, fiyat motivasyonu ile tercih edilmediği düşünülen özellikli kitapların hariç tutulmasından kaynaklanmaktadır.

- (324) Yapılan bu analizde, kitapların NADİRKİTAP'taki satış fiyatlarının yanı sıra, İdefix, Kitapyurdu, Kitapseç gibi kanallardaki fiyatları da dikkate alınmıştır. Aynı kitabın yeni baskısı ile ikinci eli arasındaki fiyat farklılığının, seçilen kitapların neredeyse tamamında %40'ın üzerinde seyrettiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan tespit edilen fiyat farklılıkları, pek çok kitapta %200-300 seviyelerinde seyretmektedir. Aradaki yüksek fiyat farklılıklarının; fiyatta meydana gelebilecek küçük bir değişiklik ile okuyucuların yeni kitaba kaymasının güç olduğunu gösterdiği değerlendirilmektedir. Böyle bir fiyat tablosunun kendisinin dahi, ikinci el kitaplar ile yeni kitapların aynı pazarda olmadığını gösterdiği değerlendirilmektedir. Nitekim savunmada, NADİRKİTAP platformunda listelenen kitaplar üzerinden yapılan ekonomik analiz sonucunda hesaplanan ortalama fiyatlar değerlendirildiğinde de, ikinci el kitapların, yeni kitaplardan %38,66 oranında düşük fiyatlara satıldığı görülmektedir. Savunmada daha dar bir satış kanalı -sadece NADİRKİTAP- üzerinden yapılan fiyat karşılaştırmasında dahi yeni kitaplar ile ikinci el kitaplar arasındaki fiyat farkının %30'un üzerinde olduğu, dolayısıyla fiyat motivasyonu ile hareket eden tüketiciler bakımından, ikinci el kitapların görece fiyatlarında gerçekleşecek küçük değişikliklerde (%5-10 gibi) tüketicilerin yeni kitaba geçiş yapmasının sınırlı olacağı değerlendirilmektedir.
- (325) Savunmada yer verilen iddialar bakımından dikkat çeken bir diğer husus ise ikinci el kitaplar ile yeni kitapların aynı pazarda değerlendirilmesi gerektiği savını desteklemek amacıyla, yeni kitapların daha pahalı olduğu hususuna yapılan vurgudur. Bununla birlikte bir ürünün diğerinden daha ucuz/pahalı olması tek başına, bu ürünlerin birbirine ikame olduğuna/olmadığına işaret etmemekte; önemli olan, söz konusu fiyat farklılıklarının, bir üründen diğerine geçişe ne ölçüde imkân sağladığının ortaya konması olmaktadır. Savunmada, ikinci el kitaplar ile yeni kitaplar arasındaki fiyat farkından hareketle yapılan bu şekilde bir değerlendirmeye ise rastlanılamamıştır. Ayrıca, benzer şekilde, savunmada yer verilen ve ürünlerin aynı platformda/pazaryerinde beraber listelenmesinin, yukarıda da belirtildiği üzere, söz konusu ürünlerin aynı pazarda olduklarına tek başına işaret etmediği değerlendirilmektedir.
- (326) *HMW/Ottokar* kararının, yeni ve ikinci el kitaplar arasındaki ikame ilişkisini incelemesi bakımından önem arz ettiği düşünüldüğünden, ilgili karara dosya kapsamında yer verilmiştir. Anılan kararda, yeni kitaplardaki fiyat değişimlerinin, tüketicileri ikinci el kitaplara ya da kitap ödünç almaya yönelttiğini ortaya konan delillerin bulunmamasından hareketle; ikinci el kitaplar pazar tanımına dâhil edilmemiş ve pazar yeni kitapların satışı olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, soruşturma konusu pazarla aralarında benzerlik bulunmadığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır.
- (327) Ayrıca savunmada, ikinci el ve yeni kitapların ikame olduğuna ilişkin örnek olarak verilen kararlardan *Kitapyurdu*¹⁴⁹ kararında da, yeni kitapların ikinci el kitaplar üzerinde rekabetçi baskı yarattığına ilişkin herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır. Söz konusu dosyada, pazar, kitapların çevrim içi satışı olarak tanımlanmakla birlikte, ilgili dosya kapsamında, yeni veya ikinci el kitaplara ilişkin değerlendirmelere yer verilmemiş olmasının arkasında dosya konusunun bu şekilde bir ayrıma gidilmesini gerektirmemesidir. Nitekim dosya kapsamında, bir yayınevinin en çok kayırlan müşteri şartı uyguladığına dair şikâyeti ele alınmakta olup bu çerçevede yeni ve ikinci el kitapların ikame ilişkisi ilgili dosyanın esasına etki edebilecek nitelikte değildir. Oysa işbu dosya kapsamında incelenen teşebbüsün kendisi, bizzat ikinci el kitap satışına aracılık pazarında faaliyet gösterdiğinden, yeni kitap satışlarının ikinci el kitap satışları

¹⁴⁹ 05.11.2020 tarihli ve 20-48/658-289 sayılı Kurul kararı.

üzerinde rekabetçi baskı oluşturup oluşturmadığının incelenmesi gerekli olmuştur. Bu nedenle; anılan kararda benimsenen yaklaşımın mevcut soruşturmada da benimsenmesine yönelik savunmanın yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.

- (328) Son olarak, Soruşturma Raporu'nda, tarafın AMAZON'un küreselde ikinci el ve yeni kitapları bir arada sattığı ve bunun da iki ürünün birbirine ikame olduğunu gösterdiği iddialarına ilişkin değerlendirmelerde küreselde bu satış modelini kolaylıkla benimseyebilen AMAZON gibi büyük bir şirketin, Türkiye pazarında anılan yöntemi benimsemediği, bunun ardında Türkiye pazarının küresel pazarlardan farklılaşmasının yatabileceği belirtilmiştir. Bu değerlendirme, tek başına ilgili pazardaki ikame ilişkilerinin yorumlanması amacıyla yapılmamış, sadece savunmada ısrarla vurgulanan, bir platformda/pazaryerinde ürünlerin bir arada sunulmasının o ürünlerin birbirlerine ikame olduğu yönündeki ifadelerin de değerlendirilmesi amacıyla yapılmış olup bir platformda/pazaryerinde ürünlerin bir arada sunulmasının, o ürünlerin birbirlerine ikame olduğu anlamına gelmeyeceğini; kaldı ki Türkiye pazarında bu şekilde bir sunumun da olmadığını vurgulamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, işbu soruşturmada, elbette ki, ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanan Türkiye pazarındaki ilişkiler, tüketici tercihleri ve iş modelleri esasen dikkate alınmış olup soruşturmanın konusu ve sonucu bakımından katkı sağlamayacak olan, küresel kitap pazarının ve Türkiye kitap pazarının özellikleri veya yapısı itibarıyla karşılaştırılmasına yer verilmemiştir. Kaldı ki, iddia edilenin aksine, AMAZON, küresel olarak yeni ve ikinci el kitapları bir arada aynı platformda sunmasına rağmen, ilgili platformdaki satışlar dikkate alınarak yapılan ekonomik analizlerde, ikinci el kitapların, yeni kitaplar ile ikame ilişkisinin zayıf olduğuna ilişkin tespitler bulunmaktadır¹⁵⁰.
- (329) Son olarak belirtilmesi gerekir ki, dosya kapsamında ikinci el kitaplar ile yeni kitapların ikame ilişkisi ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve söz konusu değerlendirmede yer verilen kapsamlı ve çok boyutlu bulgular bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda, hem arz hem talep ikamesi dikkate alınmış, yukarıda ayrıntılarına yer verilen fiyat analizlerinin yanı sıra taraflardan toplanan görüşler, ilgili otorite kararları ve sektörün işleyişi analiz edilerek sonuca ulaşılmıştır. Tüm bu değerlendirmeler neticesinde, talep ikamesi değerlendirmesine ilişkin olarak savunmada yer verilen hususların kabul edilmesinin mümkün olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

1.4.3.1.3. Çevrim İçi Kanal ile Geleneksel Kanal Arasındaki İkame İlişkisine İlişkin Savunma

- (330) Savunmada;
- *Geleneksel kanal ile çevrim içi kanal arasındaki asimetric ikame ilişkisi (çevrim içi kanal, geleneksel kanala ikame iken; geleneksel kanalın, çevrim içi kanala sınırlı ikame olması) nedeniyle sadece çevrim içi pazarı kapsayan bir pazar tanımı yapıldığı ve bunun yerinde olduğu*
- ifade edilmiştir.

- (331) İlgili savunmanın, dosya kapsamında yer alan tespitler ile tutarlı olması nedeniyle bahse konu savunmaya ilişkin olarak herhangi bir değerlendirmeye gerek duyulmamıştır.

1.4.3.1.4. Platformlar ile Kendi Adına Satış Yapan İnternet Siteleri Arasındaki İkame İlişkisine Yönelik Savunma

¹⁵⁰ GHOSE, A. ve M. D.S. RAHUL TELANG (2006), "Internet Exchanges for USed Books: An Empirical Analysis of Product Cannibalization and Welfare Impact", *Information Systems Research*, Vol. 17, No. 1, s. 3-19.

(332) Savunmada;

- Çevrim içi doğrudan satış yapan teşebbüslerin platform iş modeline geçemeyeceği şeklindeki değerlendirmenin doğru olmadığı; platform modeline başlamadan önce, kendisine ait bir internet sitesi bulunmayan ve satışlarını NADİRKİTAP üzerinden gerçekleştiren şikâyetçi KİTANTİK'in sıfırdan bir platform kurarak NADİRKİTAP'ın karşısına rakip olarak çıkmasının ve benzer şekilde kendi adlarına kitap sattıkları bir internet siteleri dahi olmadan şirket ortaklarının NADİRKİTAP'ı kurarak platform işine girebilmesinin, bu iddiayı çürüttüğü; aynı zamanda kendi adına yeni ve ikinci el kitap satışı yapan sektörün en deneyimli teşebbüslerinden biri olan KİTAPYURDU'nun elinde çok kıymetli ve jenerik nitelikte "sahaf.com" alan adının bulunduğu ve bu alan adını platform açmak için kullanmasının önünde herhangi bir engelin bulunmadığı,
- Platformların, kendi adına satış yapan internet sitelerine kıyasla, tüketicilere ve satıcılara ilave faydalar sunması hususunun doğru olduğu ancak söz konusu faydaların, tüketici ve sahaflar gözünde bu kanalların birbirine ikame olmadığı anlamına gelmediğinin düşünüldüğü,
- Kurulun KİTAPYURDU hakkında yürütmüş olduğu önaraştırma sonucunda aldığı 05.11.2020 tarih ve 20-48/658-289 sayılı kararında kendi adına kitap satışı kanalı ile çoklu ürün platformlarının aynı pazarda rekabet halinde oldukları değerlendirmesinde bulunulduğu, söz konusu karara paralel şekilde mevcut soruşturmada da platformlar ile kendi adına çevrim içi satış yapan kitap satıcılarının aynı pazar tanımını içerisinde yer alması gerektiği,
- Soruşturma sürecinde soruşturma heyeti tarafından derneklere, e-ticaret sitelerine, platformlara ve kitap satıcılarına platformlar ile kendi adına satış yapan internet sitelerinin birbirlerine ikame olup olmadığı sorulduğu ve alınan cevapların büyük bir kısmının bu iki kanalı ikame olarak görmesine rağmen soruşturma raporunda bu cevapların dikkate alınmadığı,
- Son olarak Alexa ve Similarweb kaynaklarından elde edilen verilere göre NADİRKİTAP ve kendi adına kitap satan internet sitelerinin aynı ziyaretçiler tarafından ziyaret edildiği, kitap satın almak isteyen tüketicilerin NADİRKİTAP'ın sitesini ziyaret etmeden önce veya sonra muhakkak kendi adına kitap satan internet sitelerini ziyaret ettiği, bu durumun ise NADİRKİTAP ile kendi adına kitap satan teşebbüslerin aynı pazarda birbirlerinin rakibi olduklarını gösterdiği

ifade edilmiştir.

(333) NADİRKİTAP, bir pazaryeri platformu hizmeti sağlamakta, eş deyişle, internet üzerinden satış yapmak isteyen sahaflar ile tüketicileri bir araya getiren, çok taraflı bir platform olarak faaliyet göstermektedir. Dosya kapsamında; platformlar ile kendi adına satış yapan internet siteleri arasındaki arz ikamesi ilişkisi incelenmiş ve doğrudan çevrim içi kitap satışı ile bir platform üzerinden yapılan ikinci el kitap satışının birbirinden çok farklı iş modelleri olduğu anlaşıldığından aralarında arz ikamesi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

(334) Savunmada, şikâyetçi KİTANTİK ve soruşturma tarafı teşebbüs konumundaki NADİRKİTAP'ın, platform faaliyet alanına girebilmesinin, çevrim içi doğrudan satış yapan teşebbüslerin platform iş modeline geçemeyeceği iddiasını çürüttüğü ifade edilmektedir. Ancak bununla birlikte, bütüncül bir değerlendirme yapılabilmesini teminen, NADİRKİTAP ve KİTANTİK haricinde birçok teşebbüsün, platform modelinde piyasaya girip piyasada tutunmadan pazardan çıkmış olmasının da göz önünde

bulundurulması gerektiği ve dolaylı ağ etkileri ve faaliyette bulunabilmek için ulaşılmaması gereken ölçeğin de önem taşıdığı ve dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla kendi adına çevrim içi satış yapan teşebbüslerin platform modeline geçmesinin ve bu pazarda tutunmasının sadece bir internet sitesi kurmak kadar kolay olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca KİTAPYURDU'nun çok kıymetli ve jenerik nitelikte olduğu ifade edilen sahaf.com alan adına sahip olmasına rağmen platform iş modelinde faaliyette bulunmuyor olmasının da vurgulanması gerektiği, dolayısıyla söz konusu hususun savunmada yer verilen iddiaları destelemek amacıyla kullanılmasının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.

- (335) Platformlar, kendi adına çevrim içi satış yapan internet sitelerine kıyasla tüketicilere çeşitli faydalar sunmaktadırlar. Tüketiciler, platformlar üzerinde olabildiğince çok satıcı ve ürün görerek bunları karşılaştırmakta; aradığı kitabın birçok satıcıdaki versiyonlarını başka internet sitelerine geçiş yapmaksızın görebilmekte ve ürünün niteliklerini ve fiyatını karşılaştırabilmekte; her bir satıcı hakkında yapılmış yorumlara ve tüketicilerin geçmiş alışveriş deneyimlerine göre verdikleri puanlara erişebilmekte; kendi adına çevrim içi satış yapan internet sitelerine kıyasla platformlarda daha fazla ürüne ulaşabilmekte; platforma duydukları güven nedeniyle, ilave araştırma maliyetine katlanmadan anılan satıcıdan alışveriş yapabilmektedir. Dolayısıyla platformlar üzerinden gerçekleşen alışverişlerdeki zaman tasarrufu, ürün çeşitliliği ve karşılaştırma imkânlarının, nihai tüketiciler bakımından söz konusu platformları, doğrudan çevrim içi satış yapan teşebbüslerden ayırdığı görülmekte, platformlar ile kendi adına satış yapan internet siteleri arasındaki ikame edilebilirliği zayıflattığı değerlendirilmektedir. Satıcılar/sahaflar bakımından ise kendi adına çevrim içi satış yapan internet siteleri, platformlara bir alternatif değildir, çünkü adından da anlaşılacağı üzere bu internet siteleri satışlarını kendi adına yapmakta, üçüncü taraflar bu internet siteleri üzerinden satış yapmamaktadır. Dolayısıyla söz konusu iki kanalın tüketiciler ve satıcılar/sahaflar bakımından birbirine ikame edilebilirliğinin sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (336) *Kitapyurdu* kararında, ilgili pazar tanımında esasen geleneksel kanaldan yapılan satışlar ile çevrim içi satışların ikame ilişkisi hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapıldığı ve sonucunda pazarın "çevrim içi perakende kitap satışı" olarak tanımlandığı görülmektedir. Kararın hâkim durum kısmında teşebbüsün pazar payı hesaplanırken pazaryerlerinin de hesaplama dâhil edildiği anlaşılmalı birlikte, ilgili pazarın tanımlanması bölümünde doğrudan satış kanalı ile pazaryeri üzerinden satışların birbirine ikame olup olmadığına ilişkin detaylı bir tespite ise yer verilmediği görülmektedir. Buna karşın, Kurulun platformlara ilişkin geçmiş kararlarına bakıldığında platformların genellikle ayrı bir pazar olarak tanımlandığı ve kendi adına satış yapan çevrim içi kanalların platformlara ikame kabul edilmediği görülmektedir. Bu kapsamda örnek olarak *Booking*¹⁵¹, *Yemeksepeti*¹⁵² ve *Gittigidiyor*¹⁵³ kararlarına yer verilmiştir. İlgili kararlarda, konaklama tesislerinin kendi internet siteleri üzerinden sunulan hizmetin sadece rezervasyonla sınırlı kalması, tüketiciye araştırma ve karşılaştırma imkânı vermemesi, her ne kadar restoranların kendi internet siteleri kullanıcılara, platformlara benzer kolaylıklar sağlasa da söz konusu internet sitelerinin, ağ etkilerinden yoksun olmaları, platformların sitede satılan ürünlerin satıcısı olmaması ve bu ürünler üzerinde satış miktarı veya fiyatı gibi konularda herhangi bir tasarruflarının bulunmaması gibi hususlardan hareketle pazarların ilgili pazaryeri veya

¹⁵¹ 05.01.2017 tarihli ve 17-01/12-4 sayılı Kurul kararı.

¹⁵² 09.06.2016 tarihli ve 16-20/347-156 sayılı Kurul kararı.

¹⁵³ 12.05.2011 tarihli ve 11-30/591-187 sayılı Kurul kararı.

ilgili platform hizmeti özelinde tanımlandığı anlaşılmaktadır¹⁵⁴. Buradan hareketle; ürünün sahibi konumundaki teşebbüsün, hizmeti doğrudan sunması ile çok taraflı yapı barındıran bir platformun, ürünün satıcısı ile alıcısını bir araya getiren aracılık işlevi sunmasının, ayrı değerlendirmelere tabi olduğu anlaşılmaktadır.

- (337) Savunmada, Soruşturma Heyeti tarafından üçüncü taraflara platformlar ile kendi adına satış yapan internet sitelerinin birbirlerine ikame olup olmadığı sorulduğu ve alınan cevapların büyük bir kısmının bu iki kanalı ikame olarak görmesine rağmen Soruşturma Raporu'nda bu cevapların dikkate alınmadığı ifade edilmektedir. Soruşturma sürecinde derneklere, e-ticaret sitelerine, platformlara ve kitap satıcılarına platformlar ile kendi adına satış yapan internet sitelerinin birbirlerine ikame olup olmadığı sorulmuş olup alınan cevapların büyük bir kısmı bu iki kanalı ikame görmekle birlikte cevapların içeriğine bakıldığında söz konusu cevapların genellikle pazarın sadece tüketici tarafını dikkate aldığı, satıcı tarafına yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca satıcıların cevaplarında sundukları detaylı açıklamalara bakıldığında, aracı hizmet sağlayıcıların kurumsal yapıları, güvenilirlikleri, daha iyi kullanıcı deneyimi sağlaması, alan adlarının bilinirliği ve müşteri portföyünün genişliği gibi iki kanalı birbirinden ayıran hususlara vurgu yaptıkları görülmüş ve değerlendirmede söz konusu hususlar da dikkate alınarak bu iki kanalın aynı pazarda kabul edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (338) Savunmada yer alan bir diğer husus, internet sitelerini raporlayan *Alexa* ve *Similarweb* gibi sitelere göre NADİRKİTAP'ı ziyaret eden tüketicilerin, kendi adına yeni kitap satışı yapan internet sitelerini de ziyaret ettikleridir. Yukarıda dosya kapsamında yapılan tespit ve değerlendirmelerde de belirtildiği üzere, tüketicilerin çevrim içi kanalda alışveriş yaparken birden fazla siteyi ziyaret edip karşılaştırma yapması, çevrim içi satış kanalının en önemli avantajlarından biridir ve söz konusu kanalı, geleneksel satış kanalından farklılaştıran özelliklerin başında gelmektedir. Ancak, tüketicinin hem yeni kitap satan hem de ikinci el kitap internet sitelerini ziyaret etmiş olmasının, söz konusu ürünlerin aynı pazarda tanımlanmasına neden olmayacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, internet sitesi ziyaretleri üzerinden yapılan hesaplamalar, sadece pazardaki tüketicilerden ibaret olan kullanıcı grubunu içermekte, ilgili pazardaki diğer kullanıcı grubu olan satıcı/sahaf tercihlerini göz ardı etmektedir.
- (339) Tüm bu açıklamalar neticesinde, kendi adına satış yapan internet siteleri ile platform/pazaryerleri üzerinden yapılan satışların birbirlerine ikame olmadıklarına ilişkin tespitler korunmuştur.

1.4.3.2. Hâkim Durum Tespitine İlişkin Savunmalar

- (340) Savunmada;
- *Soruşturma Raporu'nda haksız şekilde dar tanımlanan ilgili ürün pazarında teşebbüslerin satış tutarları ve satış adetleri üzerinden hesaplanan pazar paylarının bulunduğu tablolarda NADİRKİTAP'ın pazar payında keskin bir düşüş olduğunun görüldüğü, bu düşüşün pazarın dinamik olduğunu ve çift taraflı pazarlara ilişkin dolaylı ağ etkisi-geri bildirim döngüsünün inceleme konusu pazar için söz konusu olmadığını gösterdiği,*
 - *Platform üzerinden en az bir adet ikinci el kitap satışı gerçekleştirmiş olan satıcı/sahafın sayılarına bakıldığında dolaylı ağ etkisinin neden olduğu geri bildirim döngüsü avantajının NADİRKİTAP açısından geçerli olmadığı,*

¹⁵⁴ *Gittigidiyor* kararında, platform hizmetinin söz konusu farklılıklarına değinilmiş ancak ilgili dosya bakımından sonucu değiştirmeyeceği için kesin bir pazar tanımı yapılmamıştır.

- *İnceleme konusu pazarda dolaylı ağ etkilerinin kesinlikle pazara giriş engeli oluşturmadığı, şikâyetçi teşebbüsün pazara girişinin görmezden gelindiği,*
- *Soruşturma Raporu'nda ölçek ekonomisinin giriş engeli oluşturacağına ilişkin değerlendirmelerin teorik olduğu, bu değerlendirmelerin inceleme konusu pazar için geçerli olmadığı, Soruşturma Raporu'nda Tablo 7'de ikinci el kitap pazarındaki rakiplerin toplam pazar paylarının %(.....) civarında olduğunun görüldüğü, payları küçük olmasına rağmen çok sayıda oyuncunun pazarda faaliyetlerini sürdürebildiği,*
- *Soruşturma Raporu'nda NADİRKİTAP'ın çevrim içi ikinci el kitap satışı platform hizmetleri pazarında özelleşmiş ilk platform olarak ifade edildiği, NADİRKİTAP'ın pazara ikinci giren teşebbüs olarak pazara ilk giren teşebbüs avantajına sahip olmasının mümkün olmadığı, NADİRKİTAP'ın (cirosunun) büyüklüğü itibarıyla herhangi bir pazarda hâkim durumda olmaktan uzak olduğu,*
- *Soruşturma Raporu'nda alıcı gücüne ilişkin değerlendirmelerin hatalı olduğu, NADİRKİTAP'ın diğer kriterler ışığında hâkim durumda olduğu ispatlanmadıkça satıcıların toplam satışlar içerisindeki payının düşük olmasının hâkim durumun tespiti için kullanılamayacağı,*
- *“NADİRKİTAP tarafından kritik bir girdi olmadığı ifade edilen verilerin başka bir platforma taşınmasına izin verilmediği” şeklinde bir yaklaşımla hareket edilmesinin inanılmaz olduğu, bu yaklaşımın zorunlu unsur veya kritik öneme sahip olduğu iddia edilen bir şeyi yapmayarak (mal vermeyi reddetme, sözleşme yapmayı reddetme, veriye erişimi engelleme türü ihlal iddialarında) hâkim durumun kötüye kullanıldığı iddiasının söz konusu olduğu bir soruşturmada benimsenemeyeceği, bahsi geçen verilerin, piyasaya rakip teşebbüslerin girişleri ve pazarda büyümeleri için kritik öneme sahip olmadığı, Soruşturma Heyeti'nin “kritik değil diyorsan verileri vermelisin” yaklaşımıyla ve tek taraflı biçimde konuya yaklaştığı*

ifade edilmiştir.

(341) Soruşturma sürecinde ilgili ürün pazarı “*ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetleri*” olarak tespit edilmiş olup ilgili pazarda faaliyet gösterdiği düşünülen çok sayıda teşebbüsten yıl bazında satış tutarları ve satış adetlerine ilişkin veri talep edilmiştir. Bunun neticesinde, Türkiye’de ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin verileri, aynı yöntem izlenerek işlenmiş ve ilgili tablolar hazırlanmıştır. Bu bilgiler ışığında, NADİRKİTAP’ın pazar payının satış tutarı üzerinden hesaplandığında 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılları bakımından sırayla %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili pazarda satış adedi bakımından yapılan hesaplamalarda ise NADİRKİTAP’ın pazar payının 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılları bakımından sırayla %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu tespit edilmiştir. Böylelikle, soruşturma tarafı NADİRKİTAP’ın pazar payının 2017-2020 döneminde istikrarlı bir biçimde %(.....)’in üzerinde bulunduğu görülmüştür. Teşebbüsün savunmasında yer alan keskin düşüş ifadesi, NADİRKİTAP ve rakiplerinin 2017-2020 yılları arasındaki satış tutarları ve satış adetleri esas alınarak hazırlanan tablolar karşısında destekten yoksun kalmaktadır. Zira %(.....)’in üzerinde seyreden pazar payı verileri, NADİRKİTAP üzerinde yeterli rekabetçi baskının bulunmadığını gösterir niteliktedir.

(342) Ayrıca, hâkim durumun tespitinde, pazar paylarının yanı sıra, ilgili pazarın özellikleri ile giriş ve büyüme engelleri de değerlendirilmiştir. Dosya kapsamında yapılan

incelemede çift veya çok taraflı pazarların genel özelliklerine değinilmekle yetinilmemiş ve dolaylı ağ etkilerinin çevrim içi kitap satışı platform hizmetleri bakımından ne şekilde görülebileceğine ilişkin somut ifadeler de yer verilmiştir. Buna göre, kullanıcılar bakımından ilgili internet sitesinde bulunan satıcı üyelerin/sahafaların sayısı arttıkça; satıcı üye/sahafalar ise siteyi ziyaret eden kullanıcı sayısı arttıkça siteyi kullanmayı daha çok tercih edecektir. Bu ifadeyi destekleyecek şekilde NADİRKİTAP ve rakip teşebbüslerin anlaşmalı olduğu satıcı üye/sahaf sayısı bakımından hesaplamalar yapılmıştır. Tablo 8'den anlaşıldığı üzere, NADİRKİTAP'ın satıcı üye/sahaf portföyü; kullanıcı sayısında artışı bir döngü şeklinde besleyecek düzeydedir. Savunmada yer verilen geri bildirim döngüsünün NADİRKİTAP bakımından geçerli olmadığına ilişkin iddianın ise herhangi bir yıl bilgisine yer verilmeksizin ve yaklaşık ifadeler kullanılarak sadece soruşturma tarafı ve şikâyetçi teşebbüs KİTANTİK özelinde yapılan bir sahaf sayısı kıyaslamasına dayandığı görülmektedir.

- (343) Ayrıca, her ne kadar, pazara giriş yapmayı başaran teşebbüsler mevcut olsa da, bunlardan bir kısmının pazarda tutunmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, rakip teşebbüslerin pazar paylarının %(.....)'nin altında kalmasının söz konusu teşebbüslerin pazardaki büyümesinin kolay olmadığına işaret ettiği değerlendirilmektedir.
- (344) Dosya kapsamında soruşturma tarafı teşebbüs ile 23.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda soruşturma bildiriminde bahsi geçen pazara ilk giren teşebbüsün GİTTİGİDİYOR olduğu ifade edilmiştir. Toplantı tutanağında yer alan bu ifadeyi Soruşturma Raporu'nun ilgili bölümünde de görmek mümkündür. Bu bakımdan Soruşturma Heyeti'nin kronolojik olarak uyumsuz bir tespiti bulunmamaktadır. Dosya kapsamında ilgili ürün pazarının tespiti aşamasında kitap satışı alanında özelleşmiş platformlar ile çoklu ürün satışı yapan platformlar arasındaki ikame ilişkisi de incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda bu iki platform işbu dosya kapsamında birbirine ikame görülmüştür. Bununla birlikte, NADİRKİTAP'ın çevrim içi ikinci el kitap satışı platform hizmetleri pazarında özelleşmiş ilk platform olduğu ve söz konusu hususun teşebbüsün tanınırlığı noktasında ona avantaj sağladığı değerlendirilmesi yapılmıştır.
- (345) Soruşturma kapsamında 23.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda ayrıca NADİRKİTAP'ın 2019 yılında (.....), 2020 yılında (.....) cirosunun olduğu, bu kadar düşük cirolara sahip bir teşebbüsün hâkim durumda olmasının mümkün olamayacağı ifadeleri tutanak ile kayıt altına alınmış ve Soruşturma Raporu'nda da bu ifadeler yer verilmiştir. Soruşturma tarafının benzer ifadeleri ikinci yazılı savunmasında tekrar ettiği görülmektedir. Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Davranışlarına İlişkin Kılavuz'da; hâkim durum tespit edilirken; incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve büyüme engelleri ve alıcı gücü olmak üzere üç temel unsurun dikkate alınacağı belirtilmektedir. Dosya kapsamında da bu üç temel kriter kapsamlı bir biçimde NADİRKİTAP özelinde analiz edilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yürütülen soruşturma bakımından, soruşturma tarafının savunduğunun aksine, soruşturma tarafının hangi şirket türünden hangisine geçtiği, ortalama çalışan sayısı ve cirosu, hâkim durum veya hâkim durumun kötüye kullanılması değerlendirmeleri bakımından kriter teşkil etmemektedir. Soruşturma tarafının yoğunlaşma işlemi varsayımında ulaştığı sonuç ise, yürütülmekte olan soruşturma bakımından bağlayıcı veya belirleyici olmayıp teşebbüs hakkındaki hâkim durum tespitini değiştirmemektedir.
- (346) Yukarıda da belirtildiği üzere, rekabet hukuku uygulamasında hâkim durum tespitinde, teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, giriş ve büyüme engelleri ve alıcı

gücü dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda, pazar payı, satıcı sayısı, giriş ve büyüme engelleri, çok taraflı platformların özellikleri, ölçek ve kapsam ekonomileri gibi hususların değerlendirilmesinin hemen ardından NADİRKİTAP'ın pazardaki gücünü sınırlayabilecek bir alıcı gücünün olup olmadığı incelenmiştir. Bu çerçevede, NADİRKİTAP'ın çift taraflı platform olmasının doğal bir sonucu olarak hem tüketiciler hem de satıcı üye/sahaflar bakımından alıcı gücünün mevcut olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu incelemede, pazarın alıcı tarafındaki ekonomik birimlerin yaptıkları alım miktarı ve bu miktarın yerleşik teşebbüsün satışları içindeki payı esas alınmıştır. NADİRKİTAP üzerinden, ilgili yılda, en çok satış yapan beş sahafların satış tutarları ve bu satışların NADİRKİTAP'ın toplam satışları içindeki payının %(.....)'u geçmediği görülmüştür. Ayrıca, bu satışların NADİRKİTAP üzerinden gerçekleşen toplam satışlar içindeki payının, 2020 yılına gelindiğinde, %(.....) seviyesine gerilediği anlaşılmıştır. Bu durum, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yapılan hâkim durum tespitindeki diğer bütün kriterlere ek olarak pazarda alıcı gücünün eksikliğini de göstermekte olup NADİRKİTAP'ın ilgili pazardaki pazar payı ve giriş engellerinden kaynaklanan hâkimiyetini sınırlayacak dengeleyici bir unsurun bulunmadığını ortaya koymaktadır.

- (347) Son olarak, savunmada, erişimi reddedilen verilerin kritik olup olmamasına ilişkin birtakım iddialar ileri sürülmüştür. Öncelikle belirtilmelidir ki, dosya kapsamında yapılan tespit ve değerlendirmelerde erişiminin reddedildiği değerlendirilen veriler, satıcı üyelerin faaliyetleri bakımından oldukça kritik ve önemli bir bilgi olarak kabul edilmiş, açıkça, soruşturma konusu kitap envanter bilgilerinin önemli bir stratejik avantaj yarattığı ifade edilmiştir. İlâveten, kötüye kullanmaya ilişkin değerlendirmelere yer verilen bölümde, sahafların yükledikleri veri miktarlarına yer verilerek, özellikle yüklenen kitap sayısı dikkate alındığında, satıcı/sahaflar tarafından aynı verilerin oluşturulmasının ve tekrar başka bir platforma yüklenmesinin, zahmetli ve zaman alıcı olduğu ve bu nedenle satıcı/sahafların, başka platformlarla çalışmak konusunda isteksiz olabileceği belirtilmiştir. Eş deyişle, söz konusu verilerin, pazarda birden fazla platform ile çalışılabilmesi bakımından oldukça kritik olduğu kabul edilmiştir. Söz konusu verilerin kritik olmadığına ilişkin değerlendirme, savunma tarafının bizatihi kendisi tarafından birinci yazılı savunmada ileri sürülmüştür. Ayrıca savunmadaki iddiaların tersine, kötüye kullanmaya ilişkin yapılan değerlendirmelerde, söz konusu veriler kritik olmadığı için verilerin satıcılara verilmesinin gerekli olduğuna ilişkin bir tespit bulunmamaktadır. Aksine, bu verilerin satıcılar bakımından yeniden oluşturulmasının zor olduğuna ve verilerin eksikliğinin rakip platformlar ile çalışmanın önünde engel teşkil ettiğine vurgu yapılmıştır. Hal böyle iken, Soruşturma Raporu'nun "veriler kritik olmadığı için vermelisin" şeklinde tek taraflı bir yaklaşım sergilediğinin ileri sürülmesine anlam verilememiştir.
- (348) Diğer taraftan, NADİRKİTAP tarafından ilk yazılı savunmasında kitap listesinin kritik olmadığı iddialarına ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı Soruşturma Raporu'nun 333. paragrafında öncelikle NADİRKİTAP'ın, kendisi üzerinden satış yapmak isteyen satıcı/sahaflar tarafından oluşturulan ürün envanter bilgilerini (kitap adı, fotoğrafı, yazarı, yayın yılı, miktarı vb.) bünyesinde barındırdığından rakiplerine kıyasla oldukça önemli bir stratejik avantaja sahip olduğu, özellikle yüklenen kitap sayısı dikkate alındığında, satıcı/sahaflar tarafından aynı verilerin oluşturulması ve tekrar başka bir platforma yüklenmesinin, zahmetli ve zaman alıcı olmasından dolayı satıcı/sahafların, başka platformlarla çalışmak konusunda isteksiz olabileceği belirtilmiş ve ardından kritik olmadığı iddia edilen verilerin taşınmasının engellendiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, verilerin kritik olmaması vurgusu bizzat NADİRKİTAP tarafından ilk yazılı savunmada yapılmış olup Soruşturma Raporu'nda ifade edilen husus, Soruşturma Raporu'na göre stratejik avantaj yaratan verilerin, teşebbüsün kendisi tarafından "kritik

değil" şeklinde nitelendirilmesine rağmen taşınmasına izin verilmemesidir. Bir başka deyişle, söz konusu ifade ile savunmadaki argümanlar ile pazardaki davranış arasındaki tutarsızlığa dikkat çekilmiştir. Soruşturma Raporu'nun tümündeki yaklaşım açıkça ortada iken, söz konusu cümlenin amacının dışında yorumlanması suretiyle, Soruşturma Raporu'nun verilerin satıcıya verilmesi gerektiği savının arkasında bu verilerin kritik olmamasının bulunduğu şekilde iddiaların raporda temellendirilen hususları farklı yöne sürüklemeye çalıştığı ve somut bir gerekçeye dayanmadığı değerlendirilmektedir.

(349) Tüm bu değerlendirmeler neticesinde, savunmada yer verilen iddiaların kabul edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

I.4.3.3. Kötüye Kullanma Eyleminin Tespitine İlişkin Savunmalar

(350) Savunmada;

- *NADİRKİTAP tarafından korunması gereken hakkın telif hakkı olmayıp sui generis bir hak olduğu, NADİRKİTAP tarafından yapılan yatırım, harcanan emek ve çabalara ilişkin soruşturma raporunda yapılan değerlendirmelerin doğru olmadığı gibi haksız da olduğu, harcamanın ya da ortaya konulan çabanın esaslı olup olmadığını değerlendirirken söz konusu olayların yaşandığı dönemin koşulları dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerektiği, platformun başlangıç yıllarında bu verilerin tamamının ortaklar tarafından girildiği, ortakların başkaca kaynakları olmadığından masrafları karşılamak için araçlarını satmaları gerektiği, verilerin büyük bir bölümünün platform sahibi tarafından girildiği bir platform yürütmenin mümkün olmadığı, sunuculara yapılan yatırımların yıldan yıla arttığı, veri tabanındaki sorunları çözmek ve veri tabanını iyileştirmek için epey mesai harcandığı,*
- *Kötüye kullanma eyleminin olmadığı konusundaki itirazın, veri tabanındaki kitap verisinin sahibi sanki satıcılarmış gibi değerlendirme yapılmasından kaynaklandığı, sui generis hakkın NADİRKİTAP tarafından kullanılmış olmasının, tek başına, kötüye kullanmanın ispatı için yeterli olmadığı, NADİRKİTAP'ın veri tabanındaki verileri satıcılara vermemesinin pazardaki rekabeti kısıtladığının ispatlanması gerektiği, aksine bir yorumun, hâkim durumda olduğu iddia edilen bir teşebbüsün hiçbir koşul altında veri tabanı üzerinde sahip olduğu sui generis haklarını kullanamayacağı ve bu hakkın kullanılmasının her durumda kötüye kullanma olacağı anlamına geleceği, ortada bir veriye ulaşamama yoluyla faaliyet gösterememe, rekabet edememe durumu var ise bundan en başta rakip platformların zarar görmesi, onların şikâyet etmesi gerektiği*

belirtilmiştir.

(351) Dosya kapsamında veri tabanı korumasına ilişkin olarak, detaylı açıklama ve tespitlere, öğretilerdeki yaklaşımlara ve örnek kararlara oldukça kapsamlı bir biçimde yer verilmiştir. Ardından ise NADİRKİTAP'ın sui generis veri tabanı korumasından faydalanıp faydalanmadığının tespiti bakımından yapılan yatırımların esaslı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, ilgili dönemde yapılan yatırım kalemleri ve tutarlarına ilişkin soruşturma tarafından bilgi toplanmış ve tarafın sunduğu depo kirası, anlaşmalar çalışanlara ödenen ücretler gibi hususlar dikkate alınmıştır.

(352) Sonuç olarak, NADİRKİTAP tarafından sisteme, adına kitap girişi yapılan sahafların, sayısal ve bölgesel olarak oldukça sınırlı düzeyde kaldığı değerlendirilmiştir. Ayrıca NADİRKİTAP ve sahafların, kaç adet kitap bilgisini sisteme aktardığı bilgisi elde edilmiş

ve NADİRKİTAP tarafından yapılan girişlerin adedinin de düşük kaldığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle NADİRKİTAP'ın internet sitesinde yer alan verilerin çok büyük bir kısmının sahaflarca girildiği ve karşılaştırma yapıldığında söz konusu verilerin derlenmesi sürecinde sahaflarca harcanan emeğin NADİRKİTAP'a oranla oldukça fazla olduğu anlaşılmıştır. NADİRKİTAP'ın, verilerin girilmesi amacıyla kuruluşunda depo tutmak, eleman çalıştırmak gibi yatırımları ise yine tarafça sunulan maliyet kalemleri dikkate alınarak incelenmiş ve neticede bu yatırımın, veri tabanı korumasından yararlanmasına imkân sağlayacak nispette esaslı olmadığı ayrıca, söz konusu süreçte sahafların emek yatırımının NADİRKİTAP'a oranla çok daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu esaslı değerlendirmeler sonucunda, NADİRKİTAP'ın, *sui generis* hak korumasından da yararlanamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

- (353) İlgili savunmada daha önce sunulan yatırım kalemlerine ek olarak sunuculara yapılan yatırımlara da değinildiği görülmektedir. Ancak bu nitelikteki bir yatırımın, aracı hizmet sağlayıcı konumunda faaliyet yürüten bir teşebbüs bakımından genel bir maliyet kalemi olarak ele alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu minvaldeki yatırımlar, NADİRKİTAP'ın da oyuncu olarak yer aldığı ilgili pazarda faaliyet yürütebilmek için olmazsa olmaz nitelikte olup faaliyetin gereği gibi yerine getirilmesi için elzemdır. Sonuç olarak, söz konusu sunucu yatırımının, veri tabanının oluşturulmasından ziyade ilgili pazarda aracılık hizmeti sunulabilmesinin bir gereği olarak yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır. Savunmada, sunucu yatırımının ilgili faaliyetin gereği haricinde sadece bu verilerin toplanması veya depolanmasına özgülendiğine ilişkin herhangi bir argüman veya delil ileri sürülmemiştir.
- (354) “Veriye Erişimin Rekabet Hukuku Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi” başlığında, dosya konusu uyumsuzluğa yönelik teorik altyapı aktarılmış, verinin rekabet hukuku bakımından önemi, veri taşınabilirliğine getirilen kısıtlamaların rekabet karşıtı etkileri ile bu alandaki güncel gelişme ve kararlara değinilmiştir. Bu kapsamda veri tabanlarının korunmasına ilişkin esaslara ve *sui generis* hak korumasına, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) ve mehz 96/9 sayılı Veri Tabanlarının Korunmasına Dair AB Direktifi (Direktif) kapsamında da açıklama getirilmiştir. Ayrıca, “Veri Taşınabilirliğinin Sınırlandırılmasının Pazardaki Rekabeti Kısıtlayıp Kısıtlamadığının Değerlendirilmesi” başlıklı bölümde, NADİRKİTAP'ın veri taşınabilirliğini sınırlamasının pazardaki etkileri hem satıcı üyelerden hem de rakiplerden alınan bilgiler çerçevesinde analiz edilmiş ve söz konusu davranışın rakiplere geçişleri sınırlandırarak rakip faaliyetlerini zorlaştırdığı ortaya konulmuştur. Rakiplerin bu konuda bir şikâyetinin olması gerektiğine ilişkin savunmaya cevaben ise dosya kapsamında yapılan ve yukarıda kararın ilgili bölümünde yer verilen rekabetin sınırlandırıldığını ortaya koyan detaylı analizlerin yeterince kapsamlı olduğu ve buna ilişkin ilave bir açıklama yapılmasına gerek bulunmadığı değerlendirilmektedir. Ancak bu kapsamda, söz konusu soruşturmanın rakip KİTANTİK tarafından yapılan şikâyet üzerine başlatıldığına hatırlatılmasında ve rakip teşebbüsülerin “*pek çok satıcının NADİRKİTAP'tan verilerini alamadıkları için kendileri ile çalışmaya başlayamadıkları*” şeklindeki ifadelerine bir kez daha yer verilmesinde fayda görülmektedir.

I.4.4. Genel Değerlendirme

- (355) Dosya mevcudu bilgi ve belgeler ile yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, dosya konusu iddiaların değerlendirilebilmesi amacıyla öncelikle ilgili ürün pazarı tanımlanmıştır. İlgili ürün pazarına ilişkin analizlerde, NADİRKİTAP'ın faaliyette bulunduğu, “ikinci el kitapların satışına aracılık hizmetleri” pazarı odak pazar olarak

alınarak alternatif hizmetlerin bu ilgili ürün pazarına ikame olup olamayacağı değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirmelerde arz ikamesi ve talep ikamesi dikkate alınmış ve buna ilişkin tespitler fiyat analizleri ve pazardaki veriler ile desteklenmiştir. Ayrıca konu ile ilgili Kurul kararlarına, Komisyon ve diğer ülke otoritelerinin kararlarına değinilerek pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin görüşleri de dikkate alınmıştır. Tüm bu bilgilerin bir arada analiz edilmesi sonucunda ilgili ürün pazarı "ikinci el kitapların satışına aracılık eden platform hizmetleri" pazarı olarak belirlenmiştir. İlgili coğrafi pazar ise "Türkiye" olarak tanımlanmıştır.

- (356) Ardından belirlenen ilgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazardaki konumu ve bu çerçevede NADİRKİTAP'ın hâkim durumda olup olmadığı sorgulanmıştır. Teşebbüslerin satış adedi ve tutarı üzerinden hesaplanan pazar payları, anlaşmalı oldukları satıcı adetleri, alıcı gücü, pazardaki ağ etkileri ve giriş engelleri dijital platform ekonomilerinin özellikleri ile birlikte ele alınmış ve tüm bu değerlendirmelerin sonucunda NADİRKİTAP'ın ilgili pazarda hâkim durumda olduğu sonucuna varılmıştır.
- (357) Akabinde, platform ekonomilerinde verinin önemine değinilerek dosya konusu pazarda taşınabilirliği sınırlandırılan veriler detaylı bir biçimde incelenmiştir. Bu kapsamda veri taşınabilirliğine ilişkin literatürdeki çalışmalar detaylı bir biçimde yansıtılmış ve dosya konusu olay özelinde verilerin sahipliği, rekabet hukuku ve FSEK kapsamında tartışılmıştır. Sonuç olarak ise NADİRKİTAP'ın FSEK kapsamındaki veri tabanı korumasından yararlanamayacağı değerlendirilmiştir.
- (358) Dosya kapsamında edinilen bilgi ve belgelerden NADİRKİTAP'ın satıcılarının NADİRKİTAP'a yükledikleri kitap verilerine erişim ve veri taşınabilirliği taleplerinin haklı bir gerekçe olmadan reddedildiği, söz konusu verileri başka yollarla rakip platformlara aktaran satıcıların NADİRKİTAP üyeliklerinin askıya alındığı ve ilgili veriler rakip platformdan kaldırılmadan satıcıların üyeliklerinin tekrar aktive edilmediği anlaşılmıştır. NADİRKİTAP'ın bahse konu veri taşınabilirliğinin sınırlandırılmasına ilişkin eylemleri, rekabet hukuku çerçevesinde pazarda münhasırlık yaratılması, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve pazara giriş engeli yaratılması başlıkları altında ele alınmıştır.
- (359) Münhasırlık değerlendirmeleri kapsamında, NADİRKİTAP'ın satıcılar bakımından önemli bir ticari ortak olması ve verilerin tekrar rakip platformların sitelerinde girilmesinin gerektirdiği çaba sebebiyle satıcıların rakip platformlar ile çalışma motivasyonunun zayıflayabileceğine ilişkin açıklamalarda bulunulmuş ve buna ilişkin sahaf örnekleri sunulmuştur. Pazarda birden fazla platform ile çalışan satıcıların bulunduğu tespit edilmiş olmakla birlikte, bu teşebbüslerin rakip platformlar üzerinden etkin bir şekilde rekabet edip edemediklerinin tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu durumun tespit edilebilmesi için öncelikle taşınması sınırlanan verilerin niteliği ve yeniden oluşturulmasına ilişkin maliyetler dikkate alınmıştır. Pazarın yapısı ve sahafların ifadelerinin değerlendirilmesi sonucunda ise söz konusu verilerin pazarda rekabet edebilmek için gerekli olduğu ve pazardaki çalışma usulleri dikkate alındığında, etkin rekabetin sağlanabilmesi için gereken sürede ve makul bir maliyet ile tekrar oluşturulmasının oldukça güç olduğu anlaşılmıştır.
- (360) Devamla bu verilerin satıcılara sağlanmamasının satıcıların rakip platformlar ile çalışma kararları bakımından belirleyici olduğu, rakip platformlar ile çalışan sahafların satış adetleri ve listelenen kitap adetleri karşılaştırıldığında rakip platformlar üzerinden satışların çok sınırlı kaldığı, bunun nedenlerinden birinin ise satıcıların sahip oldukları envanterin ancak kısıtlı bir kısmını rakip platformlar üzerinden sergilemeleri olduğu değerlendirilmiştir. Özellikle yerinde incelemede bulunan belgelerde rakip platforma yükledikleri verilerin silinmesi talep edilen satıcıların durumları yakından incelenerek

bu tespitler gerekçelendirilmiştir. Son olarak NADİRKİTAP'ın verilerin taşınabilirliğini sınırlandırmak için haklı bir gerekçesi olmadığı anlaşılmıştır.

- (361) Tüm bu açıklama, analiz ve değerlendirmeler neticesinde; NADİRKİTAP'ın eylemlerinin satıcıların rakip platformlara geçiş maliyetlerini arttırdığı, bu durumun rakiplerin satıcılara erişimini ve böylelikle de faaliyetlerini zorlaştırdığı, ayrıca pazara girmek isteyen teşebbüsler bakımından da giriş engeli oluşturduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla NADİRKİTAP'ın veriye erişimi ve veri taşınabilirliğini zorlaştırmak suretiyle gerçekleştirdiği eylemlerin, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan *“ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler”* kapsamına girdiği ve dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede NADİRKİTAP'a, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem Ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik/Ceza Yönetmeliği) hükümleri uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği ve pazardaki rekabeti bozan eylemlerini sonlandırması gerektiği değerlendirilmiştir.

1.4.4.1.4054 Sayılı Kanun'un 16. Maddesi ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (362) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında *“Bu Kanun'un 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir”* hükmüne yer verilmiştir. Yönetmelik'in 1. maddesinde ise Yönetmeliğin amacı; *“4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyeleri ile bunların yönetici ve çalışanlarına, aynı Kanununun 16 ncı maddesi gereğince verilecek para cezasının tespitine ilişkin usul ve esasları düzenlemek”* şeklinde belirlenmiştir.
- (363) Bu bağlamda, dosya kapsamında verilen bilgi ve değerlendirmeler çerçevesinde; NADİRKİTAP'ın 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği kanaati olduğundan, söz konusu teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ve ilgili Ceza Yönetmeliği hükümleri uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.
- (364) Ceza Yönetmeliği uyarınca, nihai para cezası miktarı belirlenirken, öncelikle temel para cezası belirlenmeli ve ardından varsa ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar uygulanarak nihai para cezası tespit edilmelidir. Yönetmelik'in 5. maddesinde temel para cezasının hesaplanması bakımından *“karteller”* ve *“diğer ihlaller”* şeklinde bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Buna göre NADİRKİTAP'ın 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmesi, *“diğer ihlaller”* kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu çerçevede teşebbüse uygulanacak para cezasına başlangıç oranı *%(...)* olarak belirlenmiştir.
- (365) Yönetmeliğin 5. maddesine göre, temel para cezasının belirlenmesinde dikkate alınacak ikinci husus, ihlalin süresidir. Anılan maddenin üçüncü fıkrasına göre belirlenen para cezası, bir yıldan uzun beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında; beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında arttırılır. Dosya kapsamında yapılan tespit ve değerlendirmelerden, NADİRKİTAP'ın, satıcıların nadirkitap.com'a yükledikleri kitap listelerine ve kitap fotoğraflarına erişmelerini ve bu listeleri başka

platformlara yüklemelerini engellemesi eyleminin 2018 yılından beri devam ettiği, böylelikle eylemin 1 yıldan uzun, 5 yıldan kısa sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle, temel para cezasına başlangıç olarak esas alınan %(.....) oranı, Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine göre yarısı oranında artırılarak soruşturma tarafı teşebbüse 2021 yılı gayrisafi gelirleri üzerinden %(.....) oranında olmak üzere idari para cezası takdir edilmiştir.

- (366) Son olarak Yönetmelik'in 6. ve 7. maddeleri kapsamında, temel para cezasının artırılmasını veya hafifletilmesini gerektiren haller düzenlenmektedir. Dosya bakımından anılan maddelerde sayılan ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurların bulunmadığı değerlendirilmiştir.

J. SONUÇ

- (367) Rekabet Kurulunun 17.12.2020 tarihli ve 20-54/753-M sayılı kararı uyarınca yürütülen soruşturma kapsamında düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre¹⁵⁵,

1. Hakkında soruşturma yürütülen Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin ikinci el kitap satışına aracılık sağlayan platform hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğuna,
2. Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin, satıcı üyelerinin www.nadirkitap.com'a yükledikleri kitap verilerine erişimi ve bu verilerin taşınabilirliğini haklı bir gerekçe olmadan engellemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde hâkim durumunu kötüye kullandığına,
3. Bahse konu eylemlerinden dolayı Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'ye 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca 2021 yılı gayrisafi gelirleri üzerinden %(.....) oranında olmak üzere 346.765,63 TL tutarında tutarında idari para cezası verilmesine,
4. Söz konusu ihlalin sonlandırmasını ve pazardaki etkin rekabetin tesis edilmesini teminen, Nadirkitap Bilişim ve Reklamcılık AŞ'nin, satıcı üyelerinden bu yönde bir talep gelmesi halinde, ilgili satıcı üyelere kitap envanter verilerini doğru, anlaşılabilir, güvenli, eksiksiz bir şekilde, ücretsiz ve uygun formatta sağlamasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

¹⁵⁵ 07.04.2022 tarihli ve 22-16/273-122 sayılı işbu nihai Kurul kararında yer verilen uyum tedbirlerine ilişkin olarak NADİRKİTAP tarafından yapılan ve tedbirlere ilişkin açıklama ve ek süre talebini içeren 22.04.2022 tarih ve 27500 sayılı başvuru, 28.04.2022 tarihli, 22-20 sayılı Kurul toplantısında ele alınmış, Kurul tarafından 22-20/332-M sayılı karar ile, teşebbüsün, 07.04.2022 tarihli ve 22-16/273-122 sayılı Rekabet Kurulu kararında yer verilen uyum tedbirlerinin açıklanması talebine ilişkin olarak, söz konusu Kurul kararına ilişkin herhangi bir tavzihe gerek olmadığına, sözü edilen tedbirlerin uygulanabilmesi için ise teşebbüse gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 30 gün ek süre tanınmasına karar verilmiştir.